

Analize, raziskave in razvoj
ISSN 1318-3850

SLOVENIJA: POMLADANSKO POROČILO 2003

Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj
dr. Janez Šušteršič, direktor

<http://www.gov.si/zmar/>

Odgovorna urednica: Mojca VENDRAMIN

Tehnična urednica: Ema Bertina KOPITAR

Lektoriranje: Slavica REMŠKAR

Naslovnica, oblikovna zasnova: Sandi RADOVAN, studio DVA

Tisk: JA Grafika

Naklada: 450

Ljubljana, junij 2003

Pomladansko poročilo 2003

Odgovorna urednica:

Mojca VENDRAMIN

Pri pripravi Pomladanskega poročila 2003 so sodelovali:

Mojca Vendramin (*urednica*),

Maja Bednaš (*vodja projekta, sourednica, pomladanska napoved gospodarskih gibanj, glavne ugotovitve, srednjeročne napovedi*),

Branka Tavčar (*nacionalni računi, statistična priloga*),

Lejla Fajić (*mednarodno okolje*),

Marjan Hafner (*finančni tokovi in trg kapitala*),

Slavica Jurančič (*mednarodna konkurenčnost*),

Rotija Kmet (*proizvodna struktura bruto domačega proizvoda*),

Jasna Kondža (*državna potrošnja, javne finance*),

Mojca Koprivnikar Šušteršič (*trgovina in gostinstvo*),

Mateja Kovač (*kmetijstvo*),

Gorazd Kovačič (*predelovalne dejavnosti*),

Saša Kovačič (*plačna politika*),

Tomaž Kraigher (*zaposlenost in brezposelnost*),

Janez Kušar (*gradbeništvo in investicije*),

Jože Markič (*izvozno-uvozni tokovi in plačilna bilanca, zunanji dolg*),

Mateja Peternelj (*ocena uspešnosti napovedi*),

Jure Povšnar (*oskrba z elektriko, plinom in vodo, rudarstvo, promet in zveze*),

Matija Rojec (*neposredne tuje investicije*),

Ana Tršelič Selan (*zasebna potrošnja*),

Boštjan Vasle (*cene, denarna gibanja*),

Ivanka Zakotnik (*nacionalni računi, izdatkovna in stroškovna struktura bruto domačega proizvoda, investicije*),

Eva Zver (*nepremičnine, najem in poslovne storitve, javna uprava, obramba in obvezno socialno zavarovanje, izobraževanje, zdravstvo in socialno varstvo, druge javne in osebne storitve*).

Zunanji sodelavec: Slaven Mičković (Zunanji dolg).

Tehnična podpora (grafi, statistična priloga, tabele, obdelava podatkov):

Bibijana Cirman-Naglič,

Marjeta Žigman,

Dragica Kovač.

Pomladansko poročilo 2003 je analitična utemeljitev Pomladanske napovedi gospodarskih gibanj (april 2003). V Pomladanskem poročilu so upoštevani podatki, ki so bili na voljo do 30. 4. 2003.

Kazalo

Predgovor	11
Glavne ugotovitve Pomladanskega poročila 2003	13
I. del	17
Gospodarska gibanja v letu 2002	19
Primerjava jesenske napovedi in podatkov SURS o rasti bruto domačega proizvoda v letu 2002	23
Pomladanska napoved gospodarskih gibanj	25
Predpostavke pomladanske napovedi glede mednarodnega okolja	25
Napoved gospodarske rasti za leti 2003 in 2004	26
Napoved inflacije za leti 2003 in 2004	28
Napoved gospodarske rasti za obdobje 2005–2007	32
Napovedi drugih inštitucij	32
II. del	33
Analitična obrazložitev pomladanske napovedi gospodarskih gibanj	33
1. Mednarodno okolje	35
1.1. Pregled gospodarskih gibanj po posameznih državah	37
2. Gospodarska rast v obdobju 2002–2004	43
2.1. Bruto domači proizvod	43
2.1.1. Izdaktovna struktura bruto domačega proizvoda	43
2.1.1.1. <i>Investicijsko-varčevalna vrzel</i>	47
2.1.2. Proizvodna struktura bruto domačega proizvoda	49
2.1.3. Stroškovna struktura bruto domačega proizvoda	51
2.2. Agregati potrošnje	52
2.2.1. Izvozno-uvozni tokovi	52
2.2.2. Zasebna potrošnja	55
2.2.3. Investicije	61
2.2.4. Državna potrošnja	62
2.3. Pregled gospodarskih gibanj in napovedi po dejavnostih	64
3. Ekonomski odnosi s tujino	75
3.1. Mednarodna konkurenčnost	75

3.2. Plačilna bilanca	79
3.3. Neposredne tuje investicije	83
3.4. Zunanji dolg	87
4. Cenovna gibanja	90
5. Trg dela	97
5.1 Zaposlenost in brezposelnost	97
5.2. Plače	102
6. Javne finance	107
6.1. Javnofinančni prihodki	107
6.2. Javnofinančni odhodki	110
6.3. Javnofinančni primanjkljaj	113
6.4. Dolg ožje opredeljene države	115
7. Denarna gibanja in trg kapitala	119
7.1. Denarna gibanja in politika	119
7.2. Finančni tokovi in trg kapitala	122
7.2.1.1. Poslovanje bank	129
8. Srednjeročne napovedi za obdobje od leta 2005 do leta 2007	130
III. del	133
Ocena uspešnosti napovedi UMAR	133
Statistična priloga	139

Kazalo tabel

Tabela 1:	Primerjava napovedi in realizacija gospodarske rasti in agregatov potrošnje za leto 2002	24
Tabela 2:	Predpostavke mednarodnega okolja, uporabljene v pomladanski napovedi	26
Tabela 3:	Pomladanska napoved bruto domačega proizvoda, agregatov potrošnje in trga dela za leto 2003 ter primerjava z jesensko napovedjo	27
Tabela 4:	Pomladanska napoved inflacije ter primerjava z jesensko napovedjo	29
Tabela 5:	Pomladanska napoved glavnih makroekonomskih agregatov za leti 2003 in 2004	31
Tabela 6:	Napovedi gospodarskih gibanj v svetu	36
Tabela 7:	Gospodarska rast pri najpomembnejših slovenskih trgovinskih partnericah	38
Tabela 8:	Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda za države območja evra, spremembe napovedi	39
Tabela 9:	Gospodarska rast, inflacija in zunanje neravnovesje v državah pristopnicah v EU	41
Tabela 10:	Rast komponent povpraševanja	45
Tabela 11:	Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda	46
Tabela 12:	Oblikovanje in delitev bruto nacionalnega razpoložljivega dohodka	48
Tabela 13:	Rast in struktura dodane vrednosti	49
Tabela 14:	Stroškovna struktura bruto domačega proizvoda	51
Tabela 15:	Regionalna struktura blagovnega izvoza	53
Tabela 16:	Razmerje med krediti in prejemki ter krediti in vlogami prebivalstva	56
Tabela 17:	Struktura izdatkov gospodinjstev za končno potrošnjo na domačem trgu	59
Tabela 18:	Državna potrošnja (individualna in kolektivna)	64
Tabela 19:	Rast in struktura dodane vrednosti po dejavnostih	65
Tabela 20:	Indikatorji mednarodne konkurenčnosti	77
Tabela 21:	Blagovna menjava Slovenije – regionalna struktura	80
Tabela 22:	Menjava storitev po vrstah storitev	80
Tabela 23:	NTI v tranzicijskih državah bodočih članic EU	84
Tabela 24:	Tokovi, stanja in spremembe stanj NTI v Sloveniji	84
Tabela 25:	Tokovi, stanja in spremembe stanj NTI iz Slovenije	85

Tabela 26:	Kdo nadzira posamezne poslovne funkcije v podjetjih s tujim kapitalom (PTK) v slovenski predelovalni dejavnosti?	86
Tabela 27:	Stanje zunanjega dolga Slovenije	87
Tabela 28:	Kazalci zadolženosti Slovenije	89
Tabela 29:	Formalno delovno aktivni in produktivnost dela po področjih dejavnosti	98
Tabela 30:	Struktura in delež odhodkov državnega proračuna v primerjavi z bruto domačim proizvodom	111
Tabela 31:	Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS-IMF	114
Tabela 32:	Stanje in spremembe dolga RS v letu 2002	115
Tabela 33:	Obveznice RS izdane do konca leta 2002	116
Tabela 34:	Dolg ožje opredeljene države v letih 2003–2005	117
Tabela 35:	Napovedi osnovnih makroekonomskih kazalcev za obdobje 2005–2007	131
Tabela 36:	Primerjava napak napovedi gospodarke rasti in inflacije med UMAR in nekaterimi tujimi prognostičnimi institucijami	137

Kazalo slik

Slika 1:	Komponente bruto domačega proizvoda - prispevek k realni rasti	46
Slika 2:	Rast izvoza blaga v letu 2002	53
Slika 3:	Gibanje zasebne potrošnje in nekaterih povezanih agregatov	56
Slika 4:	Delež hrane v izdatkih gospodinjstev za končno potrošnjo in BDP na prebivalca, 2001	60
Slika 5:	Število stanovanj (in površina), za katera so bila izdana gradbena dovoljenja	61
Slika 6:	Gibanje obsega proizvodnje predelovalnih dejavnosti	68
Slika 7:	Realni efektivni tečaj tolarja do valut pomembnejših trgovinskih partneric	76
Slika 8:	Slovenski tržni deleži v 15-ih pomembnejših trgovinskih partnericah	78
Slika 9:	Financiranje tekočega računa plačilne bilance	82
Slika 10:	Gibanje deviznih rezerv in zunanjega dolga Slovenije	88
Slika 11:	Gibanje inflacije in izbranih cenovnih agregatov	90
Slika 12:	Rast cen posameznih skupin po četrtletjih	91
Slika 13:	Makroekonomski indikatorji v letu 2002	94
Slika 14:	Pričakovana odstopanja od osrednje napovedi inflacije	96
Slika 15:	Mesečne realne bruto plače na zaposlenega	103
Slika 16:	Struktura obveznih javnofinančnih dajatev	108
Slika 17:	Konsolidirana bilanca javnega financiranja	114
Slika 18:	Tokovi izdajanja širše opredeljenega denarnega agregata M3	120
Slika 19:	Medletne spremembe tečaja evra, ameriškega dolarja in inflacije	121
Slika 20:	Gibanje ključnih obrestnih mer Banke Slovenije	121
Slika 21:	Primerjava neto prilivov dolgoročnih tolarških vlog in neto prilivov v vzajemne skade ter njihova donosnost	124
Slika 22:	Gibanje nekaterih pomembnejših obrestnih mer	127
Slika 23:	Tržna kapitalizacija delnic	128

Kazalo okvirjev

Okvir 1:	Revizija ocene bruto domačega proizvoda za leti 2000 in 2001	43
Okvir 2:	Razpoložljivi dohodek gospodinjstev	58
Okvir 3:	Struktura izdatkov gospodinjstev za končno potrošnjo	59
Okvir 4:	Odločanje in nadzor poslovanja v podjetjih s tujim kapitalom v slovenski predelovalni dejavnosti	86
Okvir 5:	Ukrepi za znižanje inflacije	94
Okvir 6:	Socialni sporazum za obdobje 2003–2005	104

Predgovor

Analiza narodnogospodarskih agregatov v Pomladanskem poročilu temelji na revidiranih podatkih nacionalnih računov. Statistični urad Republike Slovenije (SURS) je 10. marca 2003 objavil revizijo nacionalnih računov za leti 2000 in 2001 v tekočih cenah na osnovi nove metodologije, za leto 2001 pa tudi v cenah novega baznega leta 2000. Glavni namen revizije je bila nadaljnja metodološka uskladitev postopkov in metod ocene bruto domačega proizvoda (BDP) z Evropskim sistemom nacionalnih računov (ESA 1995). S spremembo so bile na novo ocenjene pripisane stanarine oz. stanovanjske dejavnosti gospodinjstev ter obračun porabe stalnega kapitala z metodo stalne inventarizacije za sektor država. Izboljšano je bilo tudi zajetje ekonomskih aktivnosti, predvsem pri ocenah plač in prejemkov v naravi. Revidirana ocena bruto domačega proizvoda za leto 2000 v vrednosti 4,222 milijard SIT je za 4.6% višja od prejšnje ocene (4,036 milijard SIT). Bruto nacionalni dohodek za leto 2000 je bil po reviziji ocene bruto domačega proizvoda za 5.2% višji od prejšnje ocene, saj poleg revizije bruto domačega proizvoda upošteva revizijo plačilne bilance, oziroma višje dohodke od dela in kapitala zaradi spremembe metodologije izračuna reinvestiranih dobičkov. **Z revizijo ocene bruto domačega proizvoda je prišlo do prekinitve časovne serije, saj podatki nacionalnih računov pred in po letu 2000 zaradi različnih metodologij med seboj niso več primerljivi.** Prelom časovne serije je v statistični prilogi Pomladanskega poročila jasno označen, za nazornejši prikaz sprememb, ki jih je prinesla revizija, pa smo podatke nacionalnih računov v tekočih cenah ter strukturne deleže za leto 2002 prikazali po stari in novi metodologiji. Višja vrednost bruto domačega proizvoda v tekočih cenah po reviziji je vplivala tudi na izračune relativnih deležev nekaterih makroekonomskih kategorij glede na bruto domači proizvod (javno finančni prihodki, javnofinančni odhodki, saldo tekočega računa plačilne bilance ...). Tudi te spremembe smo za leto 2000 prikazali v statistični prilogi.

Druga metodološka sprememba, ki jo je SURS opravil v letu 2002, je vplivala na prekinitve časovne serije podatkov o plačah in zaposlenih po področjih dejavnosti. Zaradi sprememb v Standardni klasifikaciji dejavnosti (Ur. l. št. 2/2002) so bila v letu 2002 **invalidska podjetja**, ki so doslej spadala med dejavnosti zdravstva in socialnega varstva (N), **preregistrirana med tiste dejavnosti, kamor po vsebini svojega dela dejansko sodijo.** Zaradi te spremembe objavljeni podatki za leto 2002 po dejavnostih metodološko niso primerljivi s podatki za leto 2001. Najbolj občutne razlike so nastale na področju dejavnosti zdravstva in socialnega varstva (N), predelovalnih dejavnosti (D) in nepremičnine, najem in poslovne storitve (K). Zaradi ohranjanja časovne vrste za plače in zaposlenost po področjih dejavnosti ter za javni in zasebni sektor, s čimer je omogočena vsebinsko smiselna analiza dejanskih ekonomskih gibanj, so v **Pomladanskem poročilu upoštevani podatki na način, ki je bil v veljavi pred opravljenimi statističnimi popravki SURS februarja in marca 2002.** Preračun plač in zaposlenih po področjih dejavnosti je opravil SURS, na osnovi teh podatkov pa smo potem izračunali ustrezne agregate ločeno za zasebni sektor (področja A..K) in javni sektor (področja L..O).

Glavne ugotovitve Pomladanskega poročila 2003

Gospodarska rast v letu 2002 (3.2%) se je v primerjavi z letom poprej nekoliko okrepila, pri čemer je v strukturi rasti bruto domačega proizvoda, skladno s pričakovanji, prišlo do okrepitve dejavnika domače potrošnje, predvsem zaradi ponovnega oživljanja investicijske aktivnosti. Čeprav se je relativni prispevek tujega povpraševanja h gospodarski rasti glede na predhodno leto zmanjšal, pa se je realna rast izvoza blaga in storitev kljub zaostrenim pogojem v mednarodnem okolju ohranjala na relativno visoki ravni in je celo preseгла pričakovanja. K temu je največ prispevala visoka rast prodaje na trge nekdanje Jugoslavije, nekdanje Sovjetske zveze in Cefte, delno pa tudi utrditev položaja slovenskih podjetij na trgih EU, kjer so že drugo leto zapored naraščali slovenski tržni deleži. Prav slednje nakazuje morebitni pozitiven premik na področju konkurenčnosti, ki se kaže tudi v ohranjanju visokih stopenj rasti obsega proizvodnje tistih izrazito izvozno usmerjenih dejavnosti, ki ustvarjajo najvišjo dodano vrednost na zaposlenega v predelovalnih dejavnostih. Plačilnobilančno ravnovesje se je lani prevesilo v razmeroma visok presežek. Čeprav so skoraj polovico k temu presežku prispevali izboljšani pogoji menjave s tujino, je takšno gibanje ob ugodni strukturi prilivov na kapitalnem in finančnem računu opozorilo tudi na pomanjkanje oziroma premajhno razvitost finančnih mehanizmov za usmerjanje prihrankov v investicije.

V času priprave Pomladanskega poročila je mednarodno okolje zaznamovala velika negotovost, ki je vplivala na oblikovanje predpostavk napovedi makroekonomskih agregatov za letošnje in prihodnje leto. Z relativno hitrim zaključkom vojaškega posega v Iraku se je negotovost glede gibanja cen nafte in s tem povezanih morebitnih gospodarskih šokov sicer močno zmanjšala, ostala pa je negotovost, povezana s hitrostjo in intenzivnostjo oživljanja tujega povpraševanja. Stalno odmikanje oživljanja gospodarske rasti v najpomembnejših trgovinskih partnericah se je namreč pokazalo kot posledica tamkajšnjih strukturnih problemov in rigidnosti, ki so jih različni dejavniki in dogodki globalnih razsežnosti le dodatno razkrili in poudarili, ne pa tudi povzročili. Glede na razloge za upočasnjeno gospodarsko rast in omejene možnosti ekonomskih politik evro območja, da jo hitro spodbudijo in vrnejo na povprečno raven devetdesetih let, je tudi pričakovano oživljanje gospodarske rasti najpomembnejših razvitih partneric v napovedih mednarodnih inštitucij predvideno kasneje in na nekoliko nižji ravni, kot se je pričakovalo še jeseni.

Spremenjene razmere v mednarodnem okolju so tudi pglavitni razlog za popravek napovedi gospodarske rasti v Sloveniji za leto 2003 za 0.6 odstotne točke navzdol (s 3.7% na 3.1%). Relativni pomen tujega povpraševanja bo letos nekoliko nižji kot lani, saj se bo izvoz v EU le postopno krepil, precej pa bodo upadle lani visoke rasti izvoza v države srednje, vzhodne in jugovzhodne Evrope, kar že kažejo tudi podatki za prvo četrtletje 2003. Takšna dinamika je razumljiva, saj je tako visoke stopnje rasti izvoza težko vzdrževati skozi daljše obdobje, še zlasti, kadar gre za trge z relativno nizko kupno močjo. Rast investicij se bo letos ohranjala na podobni ravni kot v preteklem letu in bo, podobno kot lani, temeljila na naložbah v avtocestno infrastrukturo. Hitrejšega oživljanja investicijske aktivnosti v letošnjem letu še ne

pričakujemo, saj bo stanovanjska gradnja še relativno skromna, prav tako ni pričakovati izrazitejšega povečanja investicij v stroje in opremo, ki so močno vezane na kazalce gospodarske klime v domačem in mednarodnem okolju, kjer za zdaj še ni vidnejšega izboljšanja. Tudi rast zasebne potrošnje bo letos predvidoma ostala na lanski ravni, tako da bo tudi prispevek celotne domače potrošnje h gospodarski rasti letos skoraj nespremenjen v primerjavi s preteklim letom. Kljub ohranjanju povprečne stopnje rasti in strukture bruto domačega proizvoda na približno enaki ravni kot v letu 2002, pa med obema letoma obstaja razlika v predvideni dinamiki rasti, saj v drugi polovici letošnjega leta pričakujemo obrat trenda rasti navzgor, ki se bo okrepljeno nadaljeval v letu 2004.

Na trgu dela, kjer so se razmere skladno z umirjanjem gospodarske aktivnosti lani poslabšale v primerjavi s preteklimi leti (to velja zlasti za tekstilno, živilskopredelovalno in lesno industriji, rudarstvo ter gostinstvo), letos pričakujemo le postopno izboljšanje, ki bo izrazitejše v drugi polovici leta. Rast zaposlenosti bo letos še skromna, okoli 0.2-odstotna, brezposelnost pa se bo ponovno nekoliko znižala. K temu bodo delno prispevali tudi ukrepi aktivne politike zaposlovanja, ki so usmerjeni predvsem v zmanjševanje problemov strukturne brezposelnosti. Na gibanja na področju zaposlovanja letos pozitivno vpliva tudi restriktivna plačna politika, ki je že lani omogočila ponovno vzpostavitev makroekonomskega ravnovesja med rastjo plač in rastjo produktivnosti dela. Na področju plačne politike pa je bilo v preteklem letu doseženo tudi zaostajanje rasti plač v javnem sektorju za rastjo plač v zasebnem sektorju, ki se bo nadaljevalo tudi letos in bo pripomoglo k uravnoteženju gibanja plač v obeh sektorjih, ki je bilo v zadnjih letih močno v prid javnemu sektorju.

Čeprav je napovedana gospodarska rast za leto 2003 za več kot odstotno točko nižja od povprečja preteklega srednjeročnega obdobja, pa je hkrati skoraj dvainpolkrat višja od predvidene gospodarske rasti v EU, kar je pomembno z vidika realne konvergence in bo Sloveniji omogočilo nadaljevanje razmeroma hitrega razvojnega dohitevanja EU.

Krepitev dejavnikov tujega in še bolj domačega povpraševanja bo v letu 2004 spodbudila hitrejšo gospodarsko rast, ki se bo ponovno približala štirim odstotkom. Pod predpostavko stabilizacije mednarodnih gospodarskih razmer in hitrejšega oživljanja gospodarske rasti v najpomembnejših trgovinskih partnericah v letu 2004 tako pričakujemo ponovno hitrejšo rast izvoza. Še hitreje se bo krepila investicijska aktivnost, tako v stroje in opremo, kot tudi v stanovanjsko gradnjo, nadaljevala pa se bo tudi visoka rast investicij v infrastrukturo. Po dveh letih razmeroma skromne rasti se bo ciklično okreplila tudi rast zasebne potrošnje, ki bo spodbujena tudi s sprostitev sredstev prve nacionalne varčevalne sheme in pričakovano ponovno hitrejšo rastjo zaposlenosti.

Za leti 2003 in 2004 pa smo zaradi negotovosti glede sposobnosti zahodnoevropskih gospodarstev za hitro okrevanje pripravili tudi alternativni (slabši) scenarij gospodarskih gibanj, ki temelji na predpostavki počasnejše gospodarske rasti v državah EU za okoli 0.6 oziroma 0.8 odstotne točke glede na osnovni scenarij. Uresničitev teh predpostavk bi vplivala na znižanje rasti izvoza in zaradi še večje negotovosti okrevanja v mednarodnem okolju tudi znižanja realne rasti investicij. Posredno bi to vplivalo na nižjo zasebno porabo, prek fiskalnega prilagajanja slabšim

gospodarskim razmeram pa tudi nižjo rast državne potrošnje od predvidene. Glede na osnovni scenarij bi bila gospodarska rast v letu 2003 zato nižja za okoli 0.4 odstotne točke, v letu 2004 pa za okoli 0.5 odstotne točke.

Za Slovenijo je prihodnje leto pomembno kot leto vstopa v Evropsko unijo. Sam vstop, ki je dolgoročno ključnega pomena za razvoj slovenskega gospodarstva, kratkoročno ne bo predstavljal bistvenega šoka, saj je prilagajanje velikega dela gospodarstva, v prvi vrsti menjalnega sektorja, potekalo že v obdobju pred včlanitvijo in je prispevalo k oblikovanju relativno zanesljive osnove za soočanje slovenskega gospodarstva s konkurenčnimi pritiski na notranjem trgu EU. Sam vstop v EU pa je pomemben z vidika kasnejšega vključevanja v EMU, na katerega je vezano izpolnjevanje maastrichtskih konvergenčnih kriterijev. Za Slovenijo je v tem okviru pomembno predvsem vzdržno znižanje inflacije na evropski primerljivo raven. Vlada in Banka Slovenije sta se zato konec leta 2002 zavezali, da bosta z uporabo uravnotežene kombinacije ukrepov, ki bodo hkrati vplivali na več dejavnikov, ki so v predhodnih letih značilno prispevali k rasti cen, v letu 2003 upočasnili rast cen na približno pet odstotkov, v letu 2004 pa še za nadaljnjo odstotno točko. Vladni ukrepi fiskalne politike (prilagajanje trošarin na tekoča goriva) in politike reguliranih cen (njihova nižja rast in ustrežnejša časovna razporejenost) so v prvih štirih mesecih 2003 pomembno prispevali k relativno hitremu zniževanju medletne rasti cen življenjskih potrebščin, opaznejših sprememb politike deviznega tečaja, ki bi se odrazile v nižji stopnji deprecije, pa do aprila praktično ni bilo, zato bo prispevek s strani tečajne politike k znižanju inflacije letos manjši od predvidenega v naših projekcijah. Ob doslednem uresničevanju sprejetih ukrepov na področju fiskalne politike in dodatnim zaostrovanjem politike reguliranih cen je napoved 5.1-odstotne inflacije ob koncu leta 2003 sicer uresničljiva, vendar bo za njeno nadaljnje vzdržno znižanje nujna aktivnejša vloga denarne politike oziroma politike deviznega tečaja. Pozitiven korak v tej smeri že predstavljajo nekateri ukrepi Banke Slovenije, sprejeti v aprilu in nedavno objavljene kratkoročne usmeritve denarne politike (maj 2003). Umirjanje inflacije predvsem s pomočjo ukrepov fiskalne politike bi namreč lahko vodilo k povečanju fiskalnega primanjkljaja, dodatna upočasnitev rasti reguliranih cen pa bi lahko privedla do nesorazmerja relativnih cen in s tem močnejših pritiskov za podražitve v naslednjih letih, posledično pa bi se s tem zmanjšala tudi obvladljivost procesa zniževanja inflacije in učinkovitosti ukrepov, ki jih trenutno uresničuje vlada. Vzdržno zniževanje inflacije v naslednjem letu bo tako zahtevalo okrepljeno koordinirano ukrepanje makroekonomskih politik in odpravo dejavnikov, ki povzročajo strukturno pogojeno rigidnost inflacije. Slednje pomeni, da bo za znižanje inflacije na raven, skladnejšo z maastrichtskimi kriteriji, potrebno nadaljevati tudi proces deindeksacije gospodarstva in odpravo strukturnih neskladij, predvsem v sektorjih, kjer se cene oblikujejo pod nadzorom države ter na področju delovanja finančnih trgov in trga delovne sile.

Drugo področje, kjer bo vstop v EU imel neposredne posledice, je področje zunanje trgovine, saj bodo 1. maja 2004 prenehali veljati prostotrgovinski sporazumi z državami nekdanje Jugoslavije. Vpliv tega na realni obseg izvoza v letu 2004 bo po naši oceni relativno majhen, verjetno pa se bodo ustavili trendi regionalne diverzifikacije, značilni za pretekla tri leta, saj bo v prihodnjem letu poglaviti dejavnik krepitve izvoza predvsem povečan obseg prodaj na trge evropske petindvajseterice.

I. del

Gospodarska gibanja v letu 2002

Pomladanska napoved gospodarskih gibanj za obdobje 2003–2007

Gospodarska gibanja v letu 2002

Realna rast bruto domačega proizvoda v letu 2002 na osnovi revidiranih podatkov je bila **3.2-odstotna, kar je tudi enako napovedi Jesenskega poročila 2002**. Po upočasnitvi gospodarske rasti leta 2001 pod povprečje preteklega srednjeročnega obdobja¹ (na 2.9%), ki je bila v veliki meri posledica realnega upadanja investicijske aktivnosti in umirjanja gospodarske rasti v najpomembnejših trgovinskih partnericah, je lani, kljub nadaljnjemu poslabševanju razmer v mednarodnem okolju, tako prišlo do rahle okrepitve. Glede na leto poprej pa je prišlo do precejšnje spremembe v dejavnih gospodarske rasti. Več kot štiri petine je h gospodarski rasti v letu 2002 prispevalo domače trošenje, katerega prispevek se je povišal z 1 odstotne točke leta 2001 na 2.6 odstotne točke leta 2002, predvsem zaradi oživljanja rasti investicij v osnovna sredstva (3.1-odstotna realna rast). Na ponovno rast investicijske aktivnosti je pozitivno vplivala zlasti pospešena gradnja avtocestnega križa. Realna rast zasebne potrošnje (2%) je bila lani nižja kot leta 2001 (2.6%), prav tako tudi rast državne potrošnje, ki je bila 2.7-odstotna (leta 2001 4-odstotna). Poslabšanje razmer v mednarodnem okolju in nadaljnje upočasnjevanje rasti bruto domačega proizvoda v najpomembnejših razvitih trgovinskih partnericah je nekoliko upočasnilo realno rast izvoza blaga in storitev, ki pa se je kljub temu uspela ohraniti na razmeroma visoki ravni (6.1%; v letu 2001 6.4%). K temu je močno prispevalo nadaljevanje visokih stopenj rasti izvoza na območje srednje, vzhodne in jugovzhodne Evrope. Prispevek salda menjave s tujino h gospodarski rasti se je v primerjavi z letom 2001 lani tako sicer zmanjšal z 1.8 na 0.6 odstotne točke, vendar je bilo to zmanjšanje predvsem posledica višje rasti uvoza blaga in storitev (4.8%) v primerjavi z letom 2001 (3.0%).

Realna rast dodane vrednosti v letu 2002 (3.4%) je bila **približno enaka kot leto prej (3.3%)**. Za razliko od leta 2001 se je okrepila v osnovnih dejavnostih² (s 3.5% v letu 2001 na 4.2% v letu 2002), v storitvenih dejavnostih³ pa nekoliko upočasnila (3.6% v letu 2001 in 3% v letu 2002). Hitrejša rast osnovnih dejavnosti je v veliki meri rezultat večje aktivnosti na področju gradbeništva, kjer se je po zmanjšanju v letu 2001 lani dodana vrednost realno povečala za 3.3%. V tem je do pozitivnih premikov prišlo le na področju nizkih gradenj. Višja rast kot v letu 2001 je bila zabeležena tudi v kmetijstvu in rudarstvu, ki pa imata relativno nizek delež v celotni dodani vrednosti. Ob upočasnitvi rasti izvoza blaga se je lani nekoliko umirila rast dodane vrednosti predelovalnih dejavnosti (s 5.1% v letu 2001 na 4.6% v letu 2002), tako kot že v predhodnih letih pa so tudi lani nadpovprečne rezultate dosegle tehnološko intenzivnejše in izrazito izvozno usmerjene dejavnosti. Na upočasnitev rasti dodane vrednosti v storitvenih dejavnostih je lani vplivala predvsem v povprečju za skoraj odstotno točko nižja rast v pretežno tržno usmerjenih storitvah⁴ (v letu 2001 3.7%, v letu 2002 2.8%), pri čemer se je občutno znižala rast dodane vrednosti v gostinstvu, prometu, skladiščenju in zvezah ter v dejavnosti nepremičnine, najem

¹ Po predhodnih podatkih SURS o izračunu realnih stopenj gospodarske rasti v stalnih cenah 2000 za obdobje pred letom 2001 je bila povprečna stopnja gospodarske rasti v obdobju 1995-2000 4.3-odstotna.

² Dejavnosti od A do F po Standardni klasifikaciji dejavnosti (gl. poglavje 2.3.).

³ Dejavnosti od G do O po Standardni klasifikaciji dejavnosti (gl. tudi poglavje 2.3.).

⁴ Dejavnosti od G do K po Standardni klasifikaciji dejavnosti (gl. tudi poglavje 2.3.).

in poslovne storitve. Povprečna rast javnih oz. pretežno netržno usmerjenih dejavnosti⁵ pa se je ohranila na ravni predhodnega leta (3.5% v letu 2001 in 3.4% v letu 2002). Med javnimi storitvami se je lani upočasnila le rast dodane vrednosti v dejavnosti javne uprave, obrambe in obveznega socialnega zavarovanja, v vseh drugih dejavnostih pa se je nekoliko okrepila. Najvišja rast dodane vrednosti v sektorju storitev je bila dosežena v finančnem posredništvu (9.3%), kjer so se lani močno povečali dobički bank, na krepitev realne rasti dodane vrednosti pa je ugodno vplivalo tudi zniževanje obrestnih mer ter izboljševanje kakovosti finančnih storitev.

V letu 2002 ni prišlo do bistvenega znižanja inflacije v primerjavi s predhodnima letoma. Podobno kot v letu 2001 so tudi lani **na povišanja cen vplivali predvsem notranji dejavniki** (za razliko od leta 2000, ko so prevladovali zunanji dejavniki). Cene življenjskih potrebščin so se povišale za 7.2%, kar je za 0.2 odstotne točke več kot v letu 2001. Povprečna inflacija, ki se je vse leto zniževala, je decembra znašala 7.5%, 0.9 odstotne točke manj kot decembra 2001. Četrletni podatki kažejo, da se je po 3.2-odstotnem povišanju cen življenjskih potrebščin njihova rast v drugem četrletju več kot prepolovila, postopno umirjanje se je nadaljevalo tudi v drugi polovici leta. Takšna dinamika cenovnih gibanj je bila predvsem posledica koncentracije povišanj davčnih obremenitev ter cen, ki so pod različnimi oblikami regulacije, v prvih štirih mesecih leta. Regulirane cene so se v letu 2002 povišale za 9.2%, najbolj cene komunalnih storitev, naftnih derivatov in telefonskih storitev, k inflaciji pa so prispevale 18%, kar je precej več od njihovega deleža v indeksu (po naši oceni okoli 14%). Fiskalni dejavniki - višje stopnje davka na dodano vrednost in povišanje trošarin na tobačne izdelke, alkohol in tudi nekoliko na mineralna olja, ter uvedba komunalnih taks za obremenjevanje okolja – so k celotnemu povišanju cen v letu 2002 prispevale skoraj četrtno. Približno polovico skupnega povišanja cen je podobno kot v preteklih letih prispevalo naraščanje cen, ki je bilo posledica deprecijacije domače valute. **Banka Slovenije je namreč še naprej skrbela predvsem za uravnavanje drsenja tečaja tolarja**, tako da je ta proti evru v letu 2002 nominalno depreciral za 4.0%. Takšna politika je pripomogla k postopni realni apreciaciji tolarja do evra, ki je bila v povprečju leta 1.8-odstotna (merjeno s cenami življenjskih potrebščin), hkrati pa je vplivala tudi na visoko rast denarnih agregatov. Med letom se je rast M3 sicer zniževala, vendar je trend upočasnjevanja prekinilo povečanje pritokov deviz v zadnjem četrletju, povezanih s prodajo lastniških deležev podjetij. Ti so se lani, potem ko so leta 2001 znašali 2.6% bruto domačega proizvoda, povečali na 8.3% bruto domačega proizvoda. Rast M3 je bila tako v zadnjem četrletju 2002 (22.7%) v povprečju le nekoliko počasnejša kot v letu 2001 (23.9%) in precej nad zgornjo mejo ciljnega koridorja gibanja rasti kot operativnega cilja centralne banke. Višje stopnje rasti cen od rasti deviznega tečaja in ugodna devizna likvidnost poslovnih bank so prispevale tudi k **visoki rasti deviznih kreditov domačih bank** podjetjem v lanskem letu (realno 39-odstotna), obseg tolarskih kreditov podjetjem pa je lani realno celo upadel (za 5.6%). V letu 2002 je bila skromna tudi realna rast kreditov prebivalstvu (0.6%), kar je ob 7.1-odstotni realni rasti varčevanja prebivalstva v bankah vplivalo na znižanje zadolženosti prebivalstva, merjeni kot razmerje med obsegom kreditov in vlog, ki je bila decembra 2002 na najnižji ravni po avgustu 1995. Za razliko od podjetij je država, skladno s strategijo zagotavljanja čim večjega deleža financiranja proračunskih potreb na domačem finančnem trgu,

⁵ Dejavnosti od L do P po Standardni klasifikaciji dejavnosti (gl. tudi poglavje 2.3.).

lani najemala pretežno toolarske kredite, ki so se realno povečali za 26.1%. Kot že v letu 2001 so se tudi lani aktivne obrestne mere zniževale, in sicer bolj za gospodarstvo in bolj kratkoročne, znižale pa so se tudi pasivne obrestne mere.

Kazalci cenovne in stroškovne **konkurenčnosti slovenskih predelovalnih dejavnosti**, kot enega izmed dejavnikov mednarodne konkurenčnosti, so se v letu 2002 poslabšali, hkrati pa predstavlja nadaljnja rast tržnih deležev v EU, realizirana kljub tamkajšnjim neugodnim gospodarskim razmeram, pozitiven premik na področju konkurenčnosti. Slednji se kaže tudi v ohranjanju visokih stopenj rasti obsega proizvodnje tistih izrazito izvozno usmerjenih dejavnosti, ki ustvarjajo najvišjo dodano vrednost na zaposlenega v predelovalnih dejavnostih.

Leta 2001 ponovno vzpostavljeno plačilnobilčno ravnovesje se je v letu 2002 prevesilo v razmeroma visok presežek **tekočega računa plačilne bilance**, ki je znašal 392.5 milijona EUR (1.7% bruto domačega proizvoda, v letu 2001 0.1% bruto domačega proizvoda), kar je največ po letu 1994. K povečanju presežka je največ prispeval nižji blagovni primanjkljaj (689.6 milijona EUR v letu 2001 na 260.7 milijona EUR) kot posledica ohranjanja razmeroma visoke rasti izvoza in boljših pogojev menjave glede na leto 2001. Pogoji menjave, ki so se izboljšali predvsem zaradi krepitve evra do dolarja, delno pa tudi zaradi višjih izvoznih cen, so k znižanju blagovnega primanjkljaja prispevali okoli 200 milijonov EUR. Ob izraziti krepitvi rasti tako izvoza kot uvoza storitev v primerjavi z letom 2001 se je presežek storitvene menjave lani še nekoliko povečal in dosegel 591.6 milijona EUR. Z višjimi odhodki od kapitala (upoštevajoč ocenjene reinvestirane dobičke) je saldo dohodkovnega dela plačilne bilance zabeležil primanjkljaj v višini 80.1 milijona EUR. Presežek tekočih transferjev je ostal na približno enakih ravni kot v letu 2001, 141.6 milijona EUR.

Kapitalski in finančni račun plačilne bilance je v letu 2002 izkazoval neto pritek kapitala (brez mednarodnih denarnih rezerv) v višini 1,516 milijonov EUR (v letu 2001 1,343.8 milijona EUR). Glavni vir pritokov so predstavljale doslej najvišje neposredne tuje naložbe v vrednosti 1,949.5 milijona EUR (leta 2001 562.4 milijona EUR) oziroma 8.3% bruto domačega proizvoda. V teh so zajeta tudi posojila med kapitalsko povezanimi tujimi in domačimi podjetji, ki so se v letu 2002 precej povečala. Neto prilivi gotovine in vlog bank so znašali 481.8 milijona EUR (leta 2001 neto odliv v višini 1,488.3 milijona EUR), neto prilivi iz posojil pa 285.3 milijona EUR (v 2001 481.8 milijona EUR), kar kaže da so se podjetja v primerjavi z letom 2001 v tujini precej manj zadolževala. Če upoštevamo še posojila kapitalsko povezanih družb, je bil v letu 2002 neto pritek posojil iz tujine približno na ravni prejšnjega leta. Med odtoki kapitala je imela največji delež gotovina prebivalcev v višini 591.2 milijona EUR (leta 2001 je bil zaradi menjave tujih valut v evre zabeležen neto priliv v višini 777.9 milijona EUR). Drugi največji odtok kapitala je predstavljalo povečanje neto terjatev iz naslova komercialnih kreditov (378.6 milijona EUR, leta 2001 231.6 milijona EUR), ki je bilo posledica slabših pogojev plačevanja, ki so jih dosegali izvozniki. Precejšnje je bilo tudi povečanje terjatev iz naslova posojil tako bank kot podjetij, kar pomeni, da so predvsem slednja svoj bruto poslovni presežek v večji meri nalagala v tujino. Ob večjih prilivih na kapitalskem in finančnem računu in večjem presežku v tekočem računu plačilne bilance glede na leto 2001 so se mednarodne denarne rezerve povečale za 1,940.6 milijona EUR in

so konec leta 2002 znašale 6,781.4 milijona EUR. Zunanji dolg je naraščal počasneje od deviznih rezerv, zato se je lani izboljšal koeficient pokritja zunanjega dolga z deviznimi rezervam. Tudi kazalci zadolženosti po merilih Svetovne banke kažejo, da sodi Slovenija tudi v letu 2002 po večini kazalcev med **nizko zadolžene države**.

Skupno število delovno aktivnih oseb⁶ se je v letu 2002, potem ko je dve leti zapored naraščalo z visoko stopnjo 1.7% letno, zmanjšalo za 0.7%, preračunano v ekvivalent polnega delovnega časa (po metodologiji nacionalnih računov) pa za 0.1%. Zaradi upočasnjene gospodarske rasti se je rast števila formalno delovno aktivnih oseb (tj. oseb v delovnem razmerju in samozaposlenih) precej upočasnila (z 1.4% leta 2001 na 0.6% leta 2002), pri čemer je bila najvišja rast po področjih dejavnosti⁷ dosežena na področju poslovnih storitev, (4.8%), v rudarstvu, predelovalnih dejavnostih in gostinstvu pa se je število formalno delovno aktivnih zmanjšalo (za 6.5%, 1.7% oziroma 0.3%). Rast števila zaposlenih v podjetjih in organizacijah je v letu 2002 padla z 1.8% na 0.7%, število zaposlenih v drobnem zasebnem sektorju (pri samozaposlenih) pa se je po precejšnji upočasnitvi rasti leta 2001 lani zmanjšalo, in sicer za 2.3%. V letu 2002 se je močno zmanjšalo tudi število neformalno delovno aktivnih oseb, ki je doseglo najnižji delež v zadnjih šestih letih (manj kot 14%). Število brezposelnih po anketi o delovni sili se je v letu 2002 zmanjšalo za tisoč, in sicer na 62 tisoč, **povprečna stopnja anketne brezposelnosti pa je ostala na ravni iz leta 2001, 6.4%**. Anketna stopnja brezposelnosti žensk (6.8%) je bila pri tem nekoliko nižja kot leta 2001, vendar še vedno precej višja od stopnje brezposelnosti moških, ki je ostala nespremenjena glede na leto poprej (5.9%). Povprečno število registrirano brezposelnih v letu 2002 (102,635 oseb) se je lani povečalo za 0.8%, vendar je ob 0.6-odstotnem povečanju števila formalno delovno aktivnih povprečna letna **stopnja registrirane brezposelnosti ostala na ravni prejšnjega leta (11.6%)**.

Bruto plača na zaposlenega se je v letu 2002 realno povečala za 2% in tako zaostajala za 3.4-odstotno rastjo produktivnosti dela za več kot eno odstotno točko. S tem je bil dosežen osnovni **cilj plačne politike**. Po daljšem obdobju (1999-2001) je bil v letu 2002 izpolnjen tudi drugi cilj plačne politike, da bruto plača na zaposlenega v javnem sektorju raste največ do rasti bruto plače v zasebnem sektorju. V letu 2002 je realna bruto plača na zaposlenega v **javnem sektorju** tako porasla za **1.1%**, v **zasebnem sektorju pa za 2.3%**⁸. Čeprav bi bila dolgoročno vzdržna tudi skladna rast plač v obeh sektorjih, je bil drugi cilj plačne politike postavljen zaradi popraviljanja učinkov neenakomerne rasti plač v zadnjih letih, ki je bila močno v prid javnemu sektorju. Bruto plača na zaposlenega v javnem sektorju je v obdobju od leta 1996 do 2002 realno porasla za 24.5%, v zasebnem sektorju pa za 18%.

⁶ kot ga opredeljuje mednarodno usklajena metodologija anket o delovni sili.

⁷ Zaradi sprememb v Standardni klasifikaciji dejavnosti (Ur. l. št. 2/2002) so bila v letu 2002 invalidska podjetja, ki so doslej spadala med dejavnosti zdravstva in socialnega varstva (N), preregistrirana v tiste dejavnosti, kamor po vsebini svojega dela dejansko sodijo. Zaradi te spremembe objavljeni podatki za leto 2002 po dejavnostih metodološko niso primerljivi s podatki za leto 2001. Najbolj občutne razlike so nastale na področju dejavnosti N, D in K. Da bi lahko analizirali realna gibanja, zato pri analizi dinamike po področjih dejavnosti upoštevamo za leto 2002 podatke, ki ne vključujejo navedene statistične preregistracije.

⁸ Podatki o plačah so prikazani na način, ki je bil v veljavi pred opravljenimi statističnimi popravki SURS februarja in marca 2002 (glej tudi poglavje 5.2.).

V letu 2002 so bile pri vplačevanju in obračunavanju **javnofinančnih prihodkov** uveljavljene nekatere spremembe, ki so nekoliko spremenile tako njihov obseg kot strukturo.⁹ Prihodki od davka na dodano vrednost so se v letu 2002 glede na prejšnje leto realno povečali za 10.6% (dobra polovica te rasti je posledica povečanja davčnih stopenj tega davka), prihodki od trošarin pa za 8.9%. Tudi prihodki, ki sledijo gibanju plač, so bili realno višji, zmanjšali pa so se prihodki iz naslova carin in uvoznih dajatev. Skupaj so bili javnofinančni prihodki, ki predstavljajo obvezne dajatve, realno za 4.5% višji kot v letu 2001. Po konsolidirani bilanci javnega financiranja Ministrstva za finance so v letu 2002 javnofinančni prihodki (brez davka na dodano vrednost in trošarin, vplačanih januarja 2003) dosegli **39.4% bruto domačega proizvoda**. **Javnofinančni odhodki**, izkazani v globalni bilanci, so realno povečali za 2.6% in znašali **42.4% bruto domačega proizvoda**. Med njimi največji delež predstavljajo odhodki državnega proračuna, ki so bili v letu 2002 realno za 2.3% višji kot v letu 2001. K njihovi rasti so največ prispevale plače s prispevki za zaposlene tako v državnih organih kot v javnih zavodih, transferji v pokojninsko blagajno in plačila domačih obresti. V primerjavi z bruto domačim proizvodom so dosegli 24.9%, kar je za 0.3 strukturne točke manj kot leto poprej. Tekoči **javnofinančni primanjkljaj za leto 2002** je (po predhodnih podatkih) dosegel 1.5% bruto domačega proizvoda. V letu 2002 pa so se celoletni odhodki državnega proračuna realizirali z enajstmesečnimi prihodki davka na dodano vrednost in trošarin (brez prihodkov davka na dodano vrednost in trošarin, vplačanih januarja leta 2003), s čimer je bilo proračunsko leto usklajeno s koledarskim letom. Zato se je izkazani javnofinančni primanjkljaj za leto 2002 povečal za t. i. izravnalni proračunski primanjkljaj v višini 1.5% bruto domačega proizvoda in dosegel 3% bruto domačega proizvoda.

Primerjava jesenske napovedi in podatkov SURS o rasti bruto domačega proizvoda v letu 2002

Gospodarska gibanja v letu 2002 so potrdila jesenska pričakovanja o gospodarski rasti. Statistični podatki o rasti bruto domačega proizvoda v letu 2002 in jesenska napoved za leto 2002 med seboj sicer niso povsem primerljivi zaradi metodoloških sprememb in prehoda na drugo bazno leto ob reviziji bruto domačega proizvoda, ki jih v napovedi ni bilo možno upoštevati. Vendar pa vsebinska primerjava pokaže, da se je v letu 2002 skladno s pričakovanji okrepila rast investicijske potrošnje in znižal prispevek menjave s tujino h gospodarski rasti. Jesenska napoved gospodarske rasti za leto 2002 je dejansko predvidevala zelo podobno strukturo rasti bruto domačega proizvoda, razlika je bila le v tem, da sta bili ob skoraj enakem prispevku salda menjave s tujino napovedani realni rasti izvoza in uvoza nižji.

⁹ Gre za povišanje stopenj davka na dodano vrednost, trošarine za vse trošarinske izdelke ter uvedbo novih taks za obremenjevanje okolja, ki imata poleg učinka na javnofinančne prihodke predvsem pomembno okoljevarstveno funkcijo. Povišala se je tudi stopnja prispevkov delodajalcev za zdravstveno zavarovanje, in sicer za 0.2 odstotne točke od mase plač, za toliko se je povišala tudi stopnja za zdravstveno zavarovanje upokojeencev. Pri davku na izplačane plače je bila za en razred dvignjena spodnja meja obdavčitve izplačanih plač in za 0.2 odstotne točke znižana obdavčitev plač v višjih razredih. Stopnje uvoznih dajatev so se zaradi prostotrgovinskih in pridružitvenega sporazuma tudi v letu 2002 še nekoliko zmanjšale. Nov vir javnofinančnih prihodkov so predstavljale tudi uvedene registracijske takse za motorna kolesa.

Tabela 1: **Primerjava napovedi in realizacije gospodarske rasti in agregatov potrošnje za leto 2002**

Realne stopnje rasti (v %)	Jesenska napoved UMAR (oktober 2002) stalne cene 1995	Podatek SURS (31. 3. 2003) stalne cene 2000
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	3.2	3.2
Izvoz blaga in storitev	4.9	6.1
Uvoz blaga in storitev	3.9	4.8
Zasebna potrošnja	2.1	2.0
Državna potrošnja	2.5	2.7
Investicije v osnovna sredstva	2.9	3.1

Vir podatkov: UMAR.

Čeprav se stopnja rasti bruto domačega proizvoda za leto 2001 po reviziji ni bistveno spremenila, ocena za leto 2002 po revidiranih podatkih pa v sami strukturi oziroma dejavnikih rasti ni značilno odstopala od jesenske napovedi, pa seveda pomenita spremenjena metodologija in višja nominalna vrednost bruto domačega proizvoda pomembno spremembo v izhodišču za pripravo napovedi nacionalnih računov za obdobje 2003-2007.

Pomladanska napoved gospodarskih gibanj

Predpostavke pomladanske napovedi glede mednarodnega okolja

V času od priprave Jesenske napovedi (oktober 2002) je prišlo do pomembnih sprememb v mednarodnem okolju, med katerimi je potrebno izpostaviti predvsem dve:

1. Napovedi gospodarske rasti za leto 2003 v naših najpomembnejših trgovinskih partnericah so se občutno znižale, za EU v povprečju za približno eno odstotno točko, za ostale skupine držav v povprečju med 0.3 in 0.4 odstotne točke, v ZDA še nekoliko manj (glej poglavje 1).

Na tveganje upočasnjenega oživljanja gospodarske rasti, zlasti v razvitih trgovinskih partnericah, smo opozorili že v Jesenskem poročilu. V ta namen smo takrat pripravili alternativno napoved za leto 2003, ki je temeljila na predpostavki za okoli pol odstotne točke nižje gospodarske rasti v najpomembnejših zunanjetrgovinskih partnericah v letu 2003 glede na osnovni scenarij. V alternativnem scenariju smo ocenili, da bi uresničitev takšnih predpostavk, ki so bile v času priprave jesenske napovedi še manj verjetne, pomenila za okoli 0.3 odstotne točke nižjo gospodarsko rast v Sloveniji v letu 2003 (glede na jeseni napovedano 3.7-odstotno gospodarsko rast). Kasneje objavljene napovedi mednarodnih inštitucij so takšna pričakovanja potrdile, zato smo proti koncu leta 2002 že ugotovili, da je uresničitev alternativnega scenarija postala bolj verjetna od uresnitve osnovnega scenarija.

Zaradi negotovosti v pričakovanju vojaškega posega v Iraku, delno pa tudi zaradi strukturnih rigidnosti ter omejitev denarne in fiskalne politike pri morebitnih dodatnih ukrepih ekonomske politike, ki bi spodbudili gospodarsko rast (kar velja zlasti za države EU), so **mednarodne inštitucije v prvih treh mesecih 2003 še dodatno zniževale napovedi gospodarske rasti za najpomembnejše slovenske trgovinske partnerice** v letu 2003. Te napovedi pomenijo, da bo letos v državah EU in v ZDA prišlo le do zelo rahle okrepitve gospodarske rasti glede na leto 2002, pod predpostavko razmeroma kratkotrajne vojne v Iraku in stabilizacije globalnih razmer pa naj bi se gospodarska rast tako v državah EU kot v ZDA v letu 2004 ponovno približevala potencialni. Naše predpostavke pomladanske napovedi glede gospodarskih gibanj v mednarodnem okolju temeljijo na marčni napovedi Consensusa, ki smo jo za države EU iz omenjenih razlogov dodatno še nekoliko znižali. Tudi za slovenski izvoz v tranzicijske države (nekdanja Jugoslavija, nekdanja SZ in CEFTA) smo predpostavili, da bo zaradi umirjanja rasti v teh državah v povprečju rasel za približno 40% počasneje kot v letu 2002. Takšne predpostavke, ki so predstavljene v spodnji tabeli, so potrdile tudi naknadno objavljene pomladanske napovedi Evropske komisije in IMF.

2. V jesenski napovedi je bila tako v osnovnem kot alternativnem scenariju za leto 2003 predvidena povprečna cena nafte 25 dolarjev za sodček ter nespremenjeno razmerje med dolarjem in evrom. **V pričakovanju vojaškega posega v Iraku je cena nafte začela naraščati**, tečaj dolarja pa padati, zato smo januarja 2003 pripravil

Tabela 2: **Predpostavke mednarodnega okolja, uporabljene v pomladanski napovedi 2003**

	Jesenska napoved (oktober 2002)	Pomladanska napoved (april 2003)	
	2003	2003	2004
EU (rast BDP, v %)	1.8	1.1	2.2
ZDA (rast BDP, v %)	2.6	2.4	2.8
povprečna cena nafte za sodček, v USD	25.0	27.8	25.0

Vir podatkov: UMAR.

tudi dva alternativna scenarija gospodarskih gibanj v letu 2003 v primeru dviga povprečne cene nafte na 33 dolarjev za sodček in ponovne hitrejše rasti tečaja dolarja, pri čemer smo izhajali iz različnih scenarijev mednarodnih inštitucij in predpostavke podobnih gibanj cen nafte in dolarja kot ob zalivski vojni leta 1991. Dejanska gibanja cen nafte in tečaja dolarja po začetku vojne v Iraku so vplivala na manjšo spremembo teh predpostavk. V pomladanski napovedi tako predvidevamo, da bo povprečna cena nafte v letu 2003 znašala 27.8 dolarjev za sodček (v prvem četrtletju je znašala 31.5 dolarjev za sodček, za drugo in tretje četrtletje predvidevamo povprečno ceno okoli 27 dolarjev za sodček, nato pa postopno padanje do konca leta proti 25 dolarjem za sodček). Pri tečaju dolarja smo predvideli okrepitev, ki bi sledila zaključku vojaškega posega (vendar manjšo, kot je bila ob zalivski vojni), nato pa ponovno slabitev do evra, približno do povprečne ravni v prvih treh mesecih leta 2003. Dejanska gibanja cen nafte in dolarja v drugi polovici marca in prvih dneh aprila so celo nekoliko ugodnejša od teh predpostavk, vendar pa je zaradi še vedno velike negotovosti in verjetnih nihanj v prihodnjih tednih in mesecih, tako cen nafte kot tečaja dolarja, smiselno izhajati iz previdnejših predpostavk. Za leto 2004 predvidevamo ohranjanje cene nafte na ravni 25 dolarjev v povprečju leta, glede tečaja dolarja pa smo izhajali iz tehnične predpostavke o ohranjanju nespremenjenih medvalutnih razmerij (1.05 dolarja za evro).

Napoved gospodarke rasti za leti 2003 in 2004

V primerjavi z jesensko napovedjo je **napoved gospodarske rasti za leto 2003** popravljena navzdol s 3.7% na 3.1%. K znižanju so prispevale navzdol popravljene napovedi vseh agregatov potrošnje. Realna rast **izvoza blaga in storitev** se je v primerjavi z jesensko napovedjo znižala za 0.3 odstotne točke, pri čemer pa je, upoštevajoč revidirane podatke za leto 2002, pomembna sprememba predvsem ta, da v pomladanski napovedi za leto 2003 pričakujemo upočasnitev glede na leto 2002, medtem ko smo jeseni pričakovali okrepitev rasti. Takšna sprememba predvidene dinamike izhaja iz visoke rasti izvoza na trge nekdanje Jugoslavije, Cefte, nekdanje Sovjetske zveze in Efte v letu 2002, ki je preseгла pričakovanja in za katero menimo, da se letos ne more ponoviti. Glede na šibkejše oživiljanje EU, večji vpliv le-tega na gibanja v omenjenih tranzicijskih državah, kot smo ocenjevali jeseni, in nenazadnje tudi visoko primerjalno osnovo v letu 2002, je napoved realne rasti izvoza za leto 2003 nižja od jesenske in tudi nižja od realizirane v letu 2002. Napoved realne rasti **zasebne potrošnje** v letu 2003 je nižja za 0.7 odstotne točke in znaša 2.0% (toliko kot v letu 2002). V primerjavi z jesensko napovedjo je kot

predpostavka rasti zasebne potrošnje navzdol popravljena rast števila prejemnikov plač (za 0.2 odstotne točke), prav tako podatki o rasti zasebne potrošnje v letu 2002 in podatki o razdolževanju prebivalstva v bankah še ne potrjujejo, da bo letos prišlo do izrazitejšega obrata cikla potrošnje navzgor. Slabši od pričakovanih so tudi trendi na določenih segmentih trga dela (kmetje, samozaposleni). Najizraziteje je v primerjavi z jesensko napovedjo navzdol popravljena napoved realne rasti **investicij v osnovna sredstva**, in sicer s 4.8% na 3.2%. Negotovo zunanje okolje in s tem povezana nizka vrednost kazalca zaupanja v predelovalnih dejavnostih v prvih letošnjih mesecih vplivata na skromnejše oživljanje investicij zasebnega sektorja od jeseni pričakovanega. Šibka naložbena aktivnost se nadaljuje pri stanovanjskih investicijah – po začasnih podatkih o izdanih gradbenih dovoljenjih sta bila lani število predvidenih stanovanj in njihova površina najnižja po letu 1998, odkar imamo na voljo podatke. V pomladanski napovedi realne rasti investicij v osnovna sredstva v letu 2003 smo, upoštevajoč načrtovani rebalans državnega proračuna 2003, predvideli tudi krčenje javnofinančnih virov za investicije v primerjavi z jesensko napovedjo, ki pa naj ne bi bistveno prizadelo predvidene gradnje avtocest. V primerjavi z letom 2002 se bo obseg teh gradbenih naložb predvidoma povečal za slabo petino. Na napoved **realne rasti uvoza blaga in storitev** za leto 2003 (4.5%) je navzgor vplivala spremenjena osnova za leto 2002, ki je bila v jesenski napovedi podcenjena, navzdol pa nižje napovedi agregatov domače potrošnje in izvoza. Napoved realne rasti uvoza blaga in storitev je tako za 0.3 odstotne točke nižja od jesenske napovedi za leto 2003 in hkrati za 0.3 odstotne točke nižja od dejansko dosežene rasti v letu 2002.

Glede na podatke o gibanju **zaposlenosti** v letu 2002, ki so bili nekoliko pod pričakovani jesenske napovedi (zaposlenost po statistiki nacionalnih računov se je v letu 2002 po revidiranih podatkih znižala za 0.1 %, jesenska napoved je bila 0.2-odstotna rast), in večjo negotovost ter znižanje napovedi gospodarske rasti za leto

Tabela 3: Pomladanska napoved bruto domačega proizvoda, agregatov potrošnje in trga dela za leto 2003 ter primerjava z jesensko napovedjo

Realne stopnje rasti (v %)	2003	
	Jesenska napoved UMAR (oktober 2002) stalne cene 1995	Pomladanska napoved UMAR (april 2003) stalne cene
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	3.7	3.1
Izvoz blaga in storitev	5.7	5.4
Uvoz blaga in storitev	4.7	4.5
Zasebna potrošnja	2.7	2.0
Državna potrošnja	2.8	2.4
Investicije v osnovna sredstva	4.8	3.2
TRG DELA		
Zaposlenost po SNA	0.7	0.2
Stopnja registrirane brezposelnosti	11.0	10.9
Stopnja brezposelnosti po ILO	6.2	6.3
Bruto plača na zaposlenega	2.0	2.0

Vir podatkov: UMAR.

2003, je napoved rasti zaposlenosti (0.2%) nižja glede na jesensko napoved, vendar se pričakuje njeno ponovno oživljanje skladno s pričakovanim oživljanjem gospodarske rasti v jesenskih mesecih leta 2003. Realna rast bruto **plače** na zaposlenega (2%) bo tudi v letu 2003 zaostajala za predvideno rastjo produktivnosti za več kot eno odstotno točko; podobno kot v preteklem letu bo rast plač v javnem sektorju (1.5%) zaostajala za rastjo plač v zasebnem sektorju (2.5%).

Napoved gospodarske rasti za leto 2004 je 3.9-odstotna. Ob pričakovani stabilizaciji mednarodnih gospodarskih razmer in hitrejšemu oživljanju gospodarske rasti v najpomembnejših trgovinskih partnericah se bo okrepila realna rast izvoza blaga in storitev (za slabo odstotno točko). Izrazitejša bo krepitev realne rasti investicij (7.0%). V skladu s pričakovanim ponovnim oživljanjem rasti v najpomembnejših trgovinskih partnericah napovedujemo hitrejšo rast investicij zasebnega sektorja. Nadalje bo h krepitvi investicij prispevala sprostitev sredstev iz Nacionalne stanovanjske varčevalne sheme in s tem povezana pospešena gradnja stanovanj ter nadaljevanje rasti investicij v infrastrukturo. Sprostitev prve nacionalne varčevalne sheme bo vplivala tudi na krepitev rasti zasebne potrošnje, kjer poleg tega pričakujemo tudi obrat v ciklu, v primerjavi z letom 2003 naj bi bila višja tudi rast zaposlenosti (0.8%). Realna rast zasebne potrošnje se bo v letu 2004 tako okrepila na 3.3%.

Dejavniki negotovosti pri napovedi gospodarske rasti (alternativni scenarij) – Glavni dejavnik negotovosti je nestabilnost gospodarskih razmer v svetu, kjer ne gre samo za tveganja, povezana z mednarodnimi varnostnimi tveganji in ceno nafte, temveč tudi za negotovost glede sposobnosti, zlasti gospodarstva EU, za hitro okrevanje. Zato smo pripravili tudi alternativni (nižji) scenarij gospodarske rasti, ki temelji na predpostavkah počasnejšega okrevanja v EU in nekoliko višje cene nafte na svetovnem trgu v letošnjem in prihodnjem letu.

Predvsem zaradi rigidnosti trga dela in plač ter strukturnih problemov bi v alternativnem scenariju gospodarska rast v EU v **letu 2003** namesto 1.1% iz osnovnega scenarija dosegla le 0.5%, povprečna cena nafte pa bi bila za okoli 2 dolarja za sodček nad osnovnim scenarijem. Predpostavka alternativnega scenarija **za leto 2004** pa je povprečna cena nafte na svetovnem trgu 28 dolarjev za sodček namesto 25 dolarjev za sodček v osnovnem scenariju, kar za mednarodno okolje pomeni uresničevanje slabšega scenarija Evropske komisije. Ta kot posledico vidjih cen nafte pričakuje za 1 odstotne točke nitjo gospodarsko rast tako v EU kot v ZDA.

Glede na osnovni scenarij bi uresničitev teh predpostavk vplivala na znižanje rasti izvoza in zaradi negotovosti okrevanja v mednarodnem okolju tudi znižanja realne rasti investicij. Posredno bi to vplivalo na nižjo zasebno porabo, prek fiskalnega prilagajanja slabšim gospodarskim razmeram pa tudi na nižjo rast državne potrošnje od predvidene. **Glede na osnovni scenarij bi bila gospodarska rast v letu 2003 zato nižja za okoli 0.4 odstotne točke, v letu 2004 pa za okoli 0.5 odstotne točke.**

Napoved inflacije za leti 2003 in 2004

Rast cen v prvem četrletju 2003 – 2.2-odstotna rast cen v prvem četrletju, ki je bila za 0.4 odstotne točke višja od pričakovane, je delno posledica podražitve tekočih

Tabela 4: Pomladanska napoved inflacije ter primerjava z jesensko napovedjo za leti 2003 in 2004

	Jesenska napoved (okt. 2002)		Pomladanska napoved (apr. 2003)	
	2003	2004	2003	2004
Inflacija (povprečje, v %)	5.5	4.3	5.5	4.3
Inflacija (dec. /dec., v %)	5.1	4.3	5.1	4.3

Vir podatkov: UMAR.

goriv, ki so se zgodile že v decembru lani, SURS pa jih je zajel v januarski podatek. Zaradi prilagajanja trošarin na tekoča goriva je bila inflacija v prvem četrtletju leta nižja za 0.6 odstotne točke, zaradi povišanje trošarin na tobačne izdelke in prehoda na splošno stopnjo DDV pri vinu v januarju pa višja za 0.3 odstotne točke. Regulirane cene so se v prvem četrtletju povišale za 2.0% in k inflaciji prispevale 0.3 odstotne točke. Izmed ključnih politik, ki lahko prispevajo k znižanju inflacije, je ostala nespremenjena le denarna politika oziroma politika deviznega tečaja. Ohranjanje 0.3-odstotnih mesečnih stopenj deprecijacije tolarja je k inflaciji tako prispevalo med 0.6 in 0.8 odstotne točke.

Predpostavke pri napovedi inflacije v letu 2003 – Pri pripravi napovedi inflacije v naslednjih mesecih letošnjega leta smo kot ključne upoštevali tri predpostavke:

- Nadaljevanje sedanje politike restriktivnega poviševanja cen pod različnimi oblikami regulacije, v skladu s katero rast teh cen do konca leta ne bo presegla 5.1%, od tega cilja pa bistveno ne bi odstopalo niti nobeno posamezno povišanje reguliranih cen. Prispevek reguliranih cen k inflaciji tako letos ne bo večji od 0.6 odstotne točke.
- Z izjemo zakonsko že sprejetih povišanj trošarin na tobačne izdelke se bodo ostale fiskalne obremenitve z inflacijskim vplivom povečevale v skladu s sprejetim načrtom prilagajanja reguliranih cen; ob nihanjih cen nafte, ki ne bodo presegle pričakovanih (gl. točko o mednarodnem okolju), pa se bo nadaljevalo tudi uravnavanje nihanj cen tekočih goriv, ki zato ne bodo bistveno prispevale k rasti cen v letošnjem letu. Prispevek povišanih fiskalnih obremenitev k inflaciji tako letos ne bo večji od 0.6 odstotne točke.
- Za približno polovico počasnejša stopnja deprecijacije tolarja, kot jo nakazuje sedanja politika Banka Slovenije, bi do konca leta zmanjšala prispevek rasti tečaja evra k inflaciji za 0.4 do 0.6 odstotne točke. Ker v prvih treh mesecih ni prišlo do sprememb politike deviznega tečaja, ki bi se odrazile v nižji stopnji deprecijacije, je verjetna višja stopnja deprecijacije, kar pomeni, da omenjenega prispevka k znižanju inflacije s strani tečajne politike ne bo. Kompenziranje enkratnih dogodkov, ki bi vplivali na dvig cen, ter višje stopnje deprecijacije tečaja evra bo v tem primeru potrebno z dodatnim omejevanjem rasti reguliranih cen in dodatnimi fiskalnimi ukrepi (predvsem prilagajanjem trošarin).

Napoved inflacije za leto 2003 – Iz predstavljene dekompozicije gibanja cen v prvem četrtletju leta je razvidno, da je za 1.0 odstotne točke nižja rast cen kot v prvem četrtletju 2002 predvsem posledica odprave dejavnikov, ki so lani povzročili

prekomerno rast cen (prispevek posrednih davkov in hkratno povišanje več reguliranih cen) in ne koordiniranih sprememb vseh ekonomskih politik. Ukrepov fiskalne politike (prilagajanje trošarin na tekoča goriva) in politike reguliranih cen (njihova nižja rast in ustrežnejša časovna razporejenost) namreč ne spremljajo ukrepi na strani denarne politike oziroma politike deviznega tečaja.

V naslednjih četrletjih letošnjega leta je – ob doslednem uresničevanju sprejetih ukrepov na področju fiskalne politike, ob dodatnem zaostrovanju politike reguliranih cen ter ob predpostavki, da v naslednjih mesecih ne bo prišlo do večjega skoka cen nafte, ki bi ga ne bilo več možno nevtralizirati s spremembo trošarin – možno doseči nižje četrletne stopnje rasti kot v prvem četrletju in s tem tudi nadaljnje umirjanje medletnih stopenj rasti cen. Pod temi predpostavkami napovedujemo, da **se bo inflacija proti koncu leta približala 5.1%, kot smo napovedali že v Jesenskem poročilu 2002**. Vendar bo tako doseženo znižanje inflacije neravnovesno in zato na daljši rok nevzdržno, če ga ne bodo spremljali tudi ukrepi denarne politike oziroma politike deviznega tečaja. Umirjanje inflacije predvsem s pomočjo ukrepov fiskalne politike namreč lahko vodi k povečanju fiskalnega primanjkljaja, dodatna upočasnitev rasti reguliranih cen lahko privede do nesorazmerja relativnih cen in s tem močnejših pritiskov za podražitve v naslednjih letih, posledično pa se s tem zmanjša tudi obvladljivost procesa zniževanja cen, kar bo ohranjalo relativno visoke cenovne spremembe med posameznimi meseci ter privedlo do nadaljnje zmanjšanja učinkovitosti ukrepov, ki jih trenutno uresničuje vlada.

Napoved inflacije za leto 2004 – Za vzdržno zniževanje inflacije v naslednjem letu je treba odpraviti opisano nesorazmerje med ukrepanjem različnih politik v letu 2004 in odpraviti dejavnike, ki povzročajo strukturno pogojeno rigidnost inflacije. Zato **bodo poleg doslednega izvajanja začrtanih ukrepov potrebni korenitejši ukrepi makroekonomske politike**, predvsem na področju denarne politike oziroma politike deviznega tečaja ter na področju indeksacije. Ohranjanje nespremenjenih usmeritev denarne politike bi namreč po naši oceni v letu 2004 pomenilo 1.1-odstotno deprecijacijo tolarja proti evru (namesto v naši napovedi upoštevane 0.3-odstotne deprecijacije ob koncu leta 2004), zaradi česar bi bila inflacija višja za 0.4 do 0.6 odstotne točke. Ohranjanje sedanjih mehanizmov indeksacije, tako na finančnem področju kot na področju osebnih prejemkov, ki omogočajo prenos rasti cen v predhodnih mesecih v sedanjo inflacijo, pa bi v razmerah, ko pričakujemo nadaljnje zniževanje inflacije, povečalo njeno inertnost. Za znižanje inflacije na raven, skladnejšo z maastrichtskimi kriteriji, bo poleg vodenja restriktivnih politik potrebno odpraviti strukturna neskladja, predvsem v sektorjih, kjer se cene oblikujejo pod nadzorom države ter na področju delovanja finančnih trgov in trga delovne sile.

Dejavniki negotovosti pri napovedi inflacije – Ob predstavljeni osrednji napovedi so kot glavni dejavniki tveganja upoštevani predvsem drugačna dinamika gibanja cen nafte in tečaja evra ter ameriškega dolarja, kot so bili predvideni pri pripravi napovedi, ter napake pri dosedanjih napovedih gibanja cen. Ocenjujemo (kot že pri pripravi Jesenskega poročila 2002), da so tveganja glede odstopanja inflacije od osrednje napovedi, še vedno nesimetrično porazdeljena. Več kot dve tretjini realizacij naštetih dogodkov bi namreč vplivalo na povišanje in ne na znižanje rasti cen.

Tabela 5: Pomladanska napoved glavnih makroekonomskih agregatov za leti 2003 in 2004

Realne stopnje rasti v % (kjer ni drugače navedeno)	2001	2002	2003	2004
	SURS		Pomladanska napoved UMAR (april 2003)	
BDP - realne stopnje rasti v %	2.9	3.2	3.1	3.9
BDP v mio SIT (tekoče cene)	4,740,995	5,284,501	5,711,600	6,186,800
BDP v mio SIT (stalne cene 2000)	4,342,994	4,481,132	4,617,810	4,800,210
INFLACIJA (XII / XII predhodnega leta, v%)	7.0	7.2	5.1	4.3
INFLACIJA (I - XII / I - XII povprečje leta, v%)	8.4	7.5	5.5	4.3
deflator BDP, v %	9.2	8.0	4.9	4.2
TEČAJ USD (BS)	242.7	240.2	221.8	223.0
TEČAJ EUR (BS)	217.2	226.2	232.5	233.9
razmerje EUR/USD	0.89	0.94	1.05	1.05
ZAPOSLENOST po SNA, rast v %	0.9	-0.1	0.2	0.8
STOPNJA REGISTRIRANE BREZPOSELNOSTI (%)	11.6	11.6	10.9	10.4
STOPNJA BREZPOSELNOSTI ILO (%)	6.4	6.4	6.3	5.9
PRODUKTIVNOST (dodana vrednost na zaposlen.)	2.5	3.4	3.1	3.5
BRUTO PLAČA NA ZAPOSLENEGA	3.2	2.0	2.0	2.0
število prebivalcev 30. 6., v 000	1,992.0	1,995.7	1,996.0	1,996.8
IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	6.4	6.1	5.4	6.3
- izvoz blaga	6.9	6.1	5.5	6.5
- izvoz storitev	3.8	6.1	4.8	5.4
UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	3.0	4.8	4.5	7.0
- uvoz blaga	3.2	4.3	4.2	7.1
- uvoz storitev	1.4	8.6	6.0	6.5
SALDO tekočega računa plačilne bilance v mio EUR	31	393	357	347
- delež v BDP v %	0.1	1.7	1.5	1.3
Saldo blaga in storitev v mio EUR	-130	331	381	320
- delež v BDP v %	-0.6	1.4	1.6	1.2
Saldo faktorskih dohodkov v mio EUR	17	-80	-170	-167
Saldo tekočih transferjev v mio EUR	144	142	145	193
INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	-0.8	3.1	3.2	7.0
- delež v BDP v %	23.9	22.9	22.8	23.5
ZASEBNA POTROŠNJA	2.6	2.0	2.0	3.3
- delež v BDP v %	56.0	54.8	54.6	54.3
DRŽAVNA POTROŠNJA	4.0	2.7	2.4	2.8
- delež v BDP v %	20.6	20.5	20.6	20.2

Vir podatkov: SURS, BS, napovedi UMAR.

Napoved gospodarske rasti za obdobje 2005 – 2007

V obdobju 2005–2007 pričakujemo postopno povišanje gospodarske rasti do 4.5% leta 2007. Predvidena višja rast produktivnosti bo, ob sicer nespremenjenem relativnem zaostajanju stopnje rasti realnih bruto plač na zaposlenega, omogočila njihovo hitrejše rast, kar bi tudi omogočilo nadaljnjo rast zasebne potrošnje na ravni okoli 3.5%. Po manjšem cikličnem upadu v letu 2006 se bo ob stabilni gospodarski rasti lahko ohranjala tudi močna investicijska aktivnost (rast okoli 7% letno), ki bi bila tudi v večji meri usmerjena v zasebne investicije v opremo in stroje. Slednje bi tudi vplivalo na izboljševanje konkurenčnosti gospodarstva ter ohranjanje visokih stopenj rasti izvoza, zaradi česar višja rast domače potrošnje ne bi znatneje znižala presežka tekočega računa plačilne bilance.

Napovedi drugih inštitucij

Ob zaključku priprave je bila pomladanska napoved predstavljena tudi strokovnjakom drugih domačih prognostičnih inštitucij (ARC BS, SKEP GZS) in primerjana z rezultati četrletnega modela, ki ga je za potrebe napovedovanja razvil EIPF, ter modela vodilnih indikatorjev, ki ga je razvila EPF Univerze v Mariboru. Rezultate slednjega, ki napoveduje možen obrat navzgor v ciklu industrijske proizvodnje v tretjem četrletju letos, smo upoštevali tudi v naši napovedi. Pomladanska napoved je bila ocenjena kot realistična, pri čemer nekatere inštitucije za letos pričakujejo višjo napoved domače potrošnje. Obstaja pa soglasje, da sta oživljanje mednarodnega okolja in cena nafte glavna dejavnika negotovosti za leto 2003.

V prvi polovici aprila sta napovedi gospodarske rasti za Slovenijo za leti 2003 in 2004 objavila tudi Evropska komisija in IMF. Evropska komisija za leto 2003 napoveduje 3.4-odstotno gospodarsko rast, napoved IMF pa znaša 3.2% in je tako višja le za 0.1 odstotne točke. Za leto 2004 obe inštituciji napovedujeta nekoliko nižjo gospodarsko rast od pomladanske napovedi (Evropska komisija 3.7%, IMF 3.8%). Razlike so tako precej manjše kot v jesenski napovedi, ko so se precej razlikovale že ocene za leto 2002 (IMF je napovedal 2.5-odstotno gospodarsko rast, Evropska komisija 2.6-odstotno, realizacija pa je bila 3.2%). Po naši oceni je poglobljena razlika med napovedmi za leti 2003 in 2004 v pričakovanem gibanju domače potrošnje, ki jo Evropska komisija letos ocenjuje višje, v letu 2004 pa nižje (podrobnejših napovedi IMF ni na razpolago). Evropska komisija in IMF tudi napovedujeta višjo povprečno stopnjo inflacije v obeh letih (Evropska komisija 6.0% v letu 2003 in 5.5% v letu 2004, IMF pa 5.7% in 5.0%), po naši oceni zato, ker ne upoštevata v zadostni meri učinkov ukrepov za znižanje inflacije. Obe inštituciji pa opozarjata, da bo za doseganje inflacijskega cilja pomembna tudi restriktivnejša tečajna politika.

II. del

Analitična obrazložitev pomladanske napovedi gospodarskih gibanj

1. Mednarodno okolje - Ponoven odmik pričakovanega oživljanja gospodarske aktivnosti v najpomembnejših trgovinskih partnericah

V času od priprave jesenskih napovedi je v mednarodnem okolju prišlo do pomembnih sprememb, ki so vplivale na zniževanje napovedi mednarodnih inštitucij in na odmik pričakovanega oživljanja gospodarske aktivnosti v naših najpomembnejših razvitih trgovinskih partnericah v drugo polovico leta 2003 in v leto 2004. Na eni strani se je v prvih treh mesecih močno povečala negotovost zaradi pričakovanja vojaškega posega v Iraku in njegovih posledic, tako za cene nafte kot tudi za globalno gospodarsko rast. Relativno kratka vojna in manjši vpliv na cene nafte od pričakovanega sta to negotovost po končanem posegu precej omilila. Na drugi strani pa je ostala negotovost glede pričakovane dinamike oživljanja gospodarske rasti v državah EU zaradi strukturnih rigidnosti ter omejitev denarne in fiskalne politike pri morebitnih dodatnih ukrepih ekonomske politike, ki bi spodbudili gospodarsko rast. Poleg tega ostajajo eno izmed stalno prisotnih tveganj za oživljanje svetovne gospodarske rasti tudi globalna plačilnobilančna in valutna neravnotežja.¹⁰

Svetovna gospodarska rast je po prvih ocenah Mednarodnega denarnega sklada (IMF, 2003) v letu 2002 sicer nekoliko preseгла jesenske napovedi in dosegla 3%, vendar kljub temu že drugo leto zapored ostaja pod desetletnim (1990-2000) povprečjem (4.1%). Nad pričakovanji je bila gospodarska rast v številnih azijskih državah, predvsem v skupini držav ASEAN-4¹¹ (4.3%) in na Kitajskem (8%); tudi Japonska je namesto jeseni še pričakovanega upada bruto domačega proizvoda v letu 2002 zabeležila 0.3-odstotno rast. Višja od jeseni napovedane je bila tudi gospodarska rast v Turčiji (7.8%) in v državah Bližnjega vzhoda, pretežnih izvoznicah nafte (4.4%), v tranzicijskih državah (4.1%), državah bivše Sovjetske zveze (4.8%) ter v ZDA (2.4%). Nižja od jesenskih napovedi pa je bila gospodarska rast v nekaterih državah Evropske unije (1.1%), predvsem to velja za Nemčijo in Italijo (0.2% oziroma 0.4%). IMF in Evropska komisija sta v osnovnem scenariju pomladanskih napovedi znižala napovedi svetovne gospodarske rasti za leto 2003 za pol odstotne točke, na 3.2%, predvsem zaradi upočasnjenega trenda oživljanja gospodarske aktivnosti v najbolj razvitih industrijskih državah (ZDA, EU), ki se je po oceni nadaljeval tudi v prvem četrtletju leta 2003. V teh državah je še vedno čutili posledice izrazitega padca vrednosti delnic po pomladi leta 2000, ki je po intenzivnosti in času trajanja po ocenah IMF in Evropske komisije primerljiv celo z borznim zlomom v letih 1929-1932, čeprav z manj negativnimi posledicami za gospodarsko aktivnost. V ZDA, ki imajo v skupnem svetovnem proizvodu 20-odstotni delež, bo gospodarska rast po ocenah mednarodnih inštitucij v letu 2003 med 2.2% in 2.5%, v državah EU pa med 1% in 1.3%, kar pomeni, da v primerjavi z letom 2002 letos ni pričakovati bistvenega oživljanja. Pomladanske napovedi posameznih inštitucij za ZDA v letu 2004 pričakujejo oživljanje, čeprav so razlike med napovedmi precejšnje (gl. tabelo 7), v leto 2004 se odmika tudi pričakovano

¹⁰ Omenjenim negotovostim se je v pomladanskih mesecih pridružila še negotovost glede morebitnih posledic sindroma akutnega oteženega dihanja (SARS), ki pa bodo v največji meri prizadele azijske države.

¹¹ Indonezija, Malezija, Filipini, Tajsko.

okrevanje v državah EU, ko naj bi bila gospodarska rast 2.4-odstotna. V državah pristopnicah k EU bo gospodarska rast v letih 2003-2004 za približno 2 odstotni točki presegla rast držav EU-15. IMF in Evropska komisija sta izraziteje (za 0.9 odstotne točke) znižali napoved gospodarske rasti v letu 2003 za Rusijo, in sicer na 4% oziroma na 3.4%; v letu 2004 pa predvidevata še nekoliko nižjo rast, in sicer IMF 3.5-odstotno in Evropska komisija 2.6-odstotno. Inštituciji namreč predvidevata, da bi bile višje stopnje gospodarske rasti mogoče le ob pospešitvi številnih strukturnih reform (npr. v podjetniškem sektorju, na področju elektroenergetske infrastrukture, bančne reforme itn.), kar pa je v letošnjem letu parlamentarnih in prihodnje leto še predsedniških volitev težko pričakovati. Najvišje stopnje rasti bodo po napovedih IMF v omenjenem obdobju dosegale nekatere azijske države: za Kitajsko se v obeh letih pričakuje 7.5-odstotna rast (verjetnost uresničitve te napovedi lahko ogrozi večja razširjenost epidemije SARS), v Indiji pa 5.1-odstotna rast v letu 2003 in 5.9-odstotna v letu 2004. V državah Bližnjega vzhoda, pretežnih izvoznicah nafte, IMF v letu 2003 pričakuje za približno 1.5 odstotne točke višjo rast bruto domačega proizvoda (5.8%) kot v letu 2002, v letu 2004 pa 5.3-odstotno; okoli 5-odstotna naj bi bila v obeh letih tudi gospodarska rast v Turčiji. Napoved IMF za »azijske tigre«¹² je 4.1% v letu 2003 in 4.5% v letu 2004, kar je nižje od jesenskih napovedi.

Cene nafte so bile v prvem četrtletju leta 2002 na nizki ravni, približno 21 USD za sod (povprečje Brent, Dubai in West Texas Intermediate), v preostanku leta pa so naraščale. V zadnjem četrtletju so v povprečju dosegle 26.7 USD za sod, podražitev pa je bila posledica tako dejavnikov ponudbe (zmanjšana dobava iz Venezuele) in povpraševanja (mrzla zima na severni polobli), kot tudi negotovosti zaradi političnih razmer v Iraku. Cene nafte so tako v prvem četrtletju leta 2003 v povprečju dosegle 31.3 USD za sod, v nasprotju s pričakovanji večine analitikov pa ob začetku napada na Irak niso izraziteje poskočile, temveč so upadle, in se v času trajanja vojne (aprila) ohranile v povprečju na 25.5 USD za sod. Mednarodne inštitucije, ki so pripravo pomladanskih napovedi večinoma zaključile še pred koncem vojne, so v napovedih uporabile različne predpostavke glede cene nafte; IMF je v letu 2003 predpostavil ceno v povprečju 31 USD in v letu 2004 25 USD za sod (Brent, Dubai, WTI),

Tabela 6: Napovedi gospodarskih gibanj v svetu

	2001	2002	2003		2004
			April 2003	Sept. 2002	April 2003
Gospodarska rast - svet (realna rast v %)	2.3	3.0	3.2	3.7	4.1
Obseg svetovne trgovine (realna rast v %)	0.1	2.9	4.3	6.1	6.1
Svetovna cena nafte* (rast v %)	-13.9	2.8	24.2	-0.8	-19.4
Svetovne cene drugih surovin** (rast v %)	-5.4	3.8	9.4	5.7	2.3
6-mesečne LIBOR*** obrestne mere na dolarske depozite (v %)	3.7	1.9	1.7	3.2	3.5
6-mesečne LIBOR*** obrestne mere na evro depozite (v %)	4.2	3.3	2.4	3.8	2.5

Vir podatkov: IMF World Economic Outlook, april 2003.

Opombe: * Povprečje cen nafte Brent, Dubai in West Texas Intermediate. ** Tehtano povprečje glede na deleže v svetovnem izvozu. *** LIBOR - London interbank offered rate.

¹² Hong Kong, Koreja, Singapur, Tajvan.

Evropska komisija pa nekoliko nižje, in sicer 27.6 oziroma 23.5 USD za sod (Brent)¹³. **Cene drugih surovin**, ki so se po 5.4-odstotnem padcu v letu 2001 lani povišale za okoli 4%, bodo po zadnjih napovedih rasle tudi v prihodnje. Že letos naj bi se povečale za skoraj 10%, od tega najbolj neprehrambeni kmetijski proizvodi, nekoliko manj pa tudi hrana in kovine.

Na mednarodnem deviznem trgu je predvsem drugo polovico leta 2002 zaznamoval padec vrednosti dolarja do pomembnejših svetovnih valut, ki se je nadaljeval tudi v prvih treh mesecih leta 2003. Od marca lani do marca letos se je evro tako okrepil za 23%, v povprečju leta 2002 pa je bilo razmerje EUR/USD za 5.2% višje kot v letu 2001. V letu 2003 se pričakuje, da bo vrednost evra do dolarja nad povprečno ravniyo preteklega leta (0.94 USD za 1 evro).

Ameriške Zvezne rezerve ter Evropska centralna banka v letu 2002 nista zaostriili monetarne politike, kot se je pričakovalo še spomladi ob predpostavki hitrejšega oživljanja gospodarske rasti. Ključna obrestna mera v ZDA se je po izrazitem zniževanju v letu 2001 novembra lani še znižala, na 1.25%, na evro območju pa je decembrskemu znižanju sledilo dodatno znižanje v marcu 2003, na 2.5%. Po štirinajstih mesecih je ključno obrestno mero februarja letos znižala tudi angleška centralna banka, na 3.75%. Analitiki zvišanje ključnih obrestnih mer pričakujejo šele v letu 2004.

1.1. Pregled gospodarskih gibanj po posameznih državah

Konjunkturni pospešek, ki se je v **ZDA** začel že konec leta 2001, je jeseni 2002 nekoliko izgubil na moči, kljub temu pa je bila ob negativnem prispevku poslovnih investicij in okrepljeni zasebni potrošnji dosežena relativno visoka, 2.4-odstotna rast. Investicije so v zadnjem četrtletju 2002 sicer pokazale prve znake oživljanja, vendar so v letošnjem prvem četrtletju v primerjavi s predhodnim ponovno upadle. V prvih treh mesecih 2003 je bila tudi četrtletna rast zasebne potrošnje šibka (najšibkejša po tretjem četrtletju leta 2001), najverjetneje tudi zaradi višjih cen energentov, ki so zmanjšale kupno moč gospodinjstev. Prav tako še niso znani stroški iraškega vojaškega spopada ter velikost predlaganega znižanja davkov. Vse to se odraža tudi v različni strukturi napovedi gospodarske rasti posameznih inštitucij. Te za **leto 2003** pričakujejo gospodarsko rast med 2.2 in 2.5%¹⁴, ki bo po ocenah Evropske komisije in OECD spodbujena z višjo rastjo državne potrošnje (7.2%, 5.3%, IMF 2.9%), po ocenah IMF pa z okrepljeno rastjo bruto investicij v osnovna sredstva (2.9%, EK 2.0%, OECD 1.4%). Napovedi Evropske komisije predvidevajo tudi za 0.4 odstotne točke nižjo rast zasebne potrošnje (1.9%) kot preostali inštituciji, IMF pa manjši negativen prispevek neto izvoza. Razlike v strukturi se še bolj odražajo v napovedih za **leto 2004**; napoved Evropske komisije je ob krčenju državne

¹³ V naši napovedi smo predpostavili, da bo povprečna cena nafte letos dosegla okoli 27.8 in v letu 2004 25 USD za sod.

¹⁴ Od jeseni je do izrazitejšega popravka napovedi gospodarske rasti navzdol prišlo le pri povprečni napovedi inštitucij zasebnega sektorja (Consensus Forecasts), ki je bila septembra lani tudi najbolj optimistična (3.1%). Marčna napoved Consensus (2.4%) je tako zelo podobna napovedim, ki so jih aprila objavili IMF (2.2%), Evropska komisija (2.4%) in OECD (2.5%), te pa se od jeseni niso bistveno spremenile.

Tabela 7: **Gospodarska rast pri najpomembnejših slovenskih trgovinskih partnericah², v %**

	Delež v slov. izvozu, v %	Realna rast bruto domačega proizvoda, v %									
		2002	2002	2003 napoved				2004 napoved			
				CONS Mar. 03	EK April 03	IMF April 03	OECD April 03	CONS Mar. 03	EK April 03	IMF April 03	OECD April 03
EU-15	59.4	1.1	1.4	1.3	1.3	1.2	2.2	2.4	2.4	2.4	
Nemčija	24.8	0.2	0.7	0.4	0.5	0.3	1.8	2.0	1.9	1.7	
Italija	12.1	0.4	1.3	1.0	1.1	1.0	2.2	2.1	2.3	2.4	
Hrvaška ¹	8.7	5.2	4.0	n.p.	4.2	n.p.	4.5	n.p.	4.5	n.p.	
Avstrija	7.1	1.0	1.3	1.2	1.5	1.1	2.2	2.0	2.4	2.0	
Francija	6.7	1.2	1.3	1.1	1.2	1.2	2.2	2.3	2.4	2.6	
BIH ¹	4.5	3.9	n.p.	n.p.	4.7	n.p.	n.p.	n.p.	5.5	n.p.	
Srbija in Črna gora ¹	3.2	4.0	4.0	n.p.	5.0	n.p.	4.0	n.p.	5.0	n.p.	
Rusija ¹	2.9	4.3	4.0	3.4	4.0	n.p.	4.0	2.6	3.5	n.p.	
Poljska ¹	2.8	1.3	2.0	2.5	2.6	2.3	3.0	3.7	4.1	3.5	
ZDA	2.7	2.4	2.4	2.4	2.2	2.5	3.7	2.5	3.6	4.0	
Velika Britanija	2.4	1.8	2.1	2.2	2.0	2.1	2.5	2.6	2.5	2.6	

Vir podatkov: Consensus Economics Inc. (CONS), marec 2003, IMF World Economic Outlook, april 2003, WIMV Research Reports, februar 2003.

Opomba: ¹ namesto napovedi Consensus napoved WIMV (februar 2003), n.p. - ni podatka. ² Naše predpostavke pomladanske napovedi glede gospodarskih gibanj v mednarodnem okolju temeljijo na marčni napovedi Consensusa, ki smo jo zaradi trenda zniževanja napovedi za EU in ZDA v prvih treh mesecih leta dodatno nekoliko znižali (glej Predpostavke pomladanske napovedi gospodarskih gibanj).

potrošnje (za 1.4%), ki ga tudi edina predvideva, najnižja (2.5%). Trend povečevanja javnofinančnega primanjkljaja, ki je v letu 2002 dosegel 3.3% bruto domačega proizvoda, se bo nadaljeval, in se - po napovedih Evropske komisije - v letu 2003 povzpel že na 4.8% bruto domačega proizvoda, oziroma 4.6% bruto domačega proizvoda v letu 2004. Depreciacija dolarja, ki je zaznamovala lansko leto in začetek letošnjega leta, je še vedno manjša v primerjavi z njegovo okrepitevijo v obdobju 1995-2001 in ne prispeva k zniževanju primanjkljaja tekočega računa plačilne bilance, ki naj bi v letih 2003-2004 presegel 5% bruto domačega proizvoda (lani 4.7% bruto domačega proizvoda).

Države Evropske unije so leto 2002 končale z nizko, 1.1-odstotno gospodarsko rastjo, ki je bila posledica številnih negotovosti v svetovnem gospodarstvu ter vztrajnih strukturnih problemov in nefleksibilnosti trga dela, kar ob omejenih možnosti ekonomskih politik zmanjšuje sposobnost EU, da se učinkovito odziva na šoke v gospodarstvu. Med letom je rast sicer postala bolj uravnotežena, prispevek domačega povpraševanja je začel relativno naraščati, kljub temu pa je saldo menjave s tujino v celem letu prispeval pretežni del rasti. Šibka rast je pričakovana tudi še v prvi polovici leta 2003, kar že potrjujejo gibanja v trgovini in slabi kazalci zaupanja potrošnikov in podjetij, medtem ko se je trend industrijske proizvodnje v prvih dveh mesecih obrnil navzgor. Po zelo enotnih napovedih mednarodnih inštitucij in zasebnega sektorja (IMF, EK, OECD, Consensus Forecasts), ki temeljijo na predpostavki, da bodo geopolitične napetosti popustile še pred poletjem, kar bo vplivalo tudi na izboljšanje kazalcev zaupanja podjetij in potrošnikov, ter ob nižjih cenah nafte naj bi se gospodarska rast zmerno okrepila v drugi polovici letošnjega leta. Kljub temu bo rast bruto domačega proizvoda na območju držav evra in v EU-

15 v letu 2003 ostala na približno enaki ravni kot v letu 2002, in sicer med 1.0-1.1% oziroma 1.2-1.4% (v EU-15 višja zaradi relativno višje pričakovane rasti bruto domačega proizvoda v Veliki Britaniji, med 2.0 in 2.2%). Pomladanske napovedi so za več kot 1 odstotno točko nižje od jesenskih, manj pa so se znižale napovedi gospodarske rasti za države evro območja in EU-15 za leto 2004, ko naj bi bila v povprečju med 2.1 in 2.4% (po jesenskih napovedih 2.6-2.7%).

Struktura rasti bruto domačega proizvoda držav evro območja v letih 2003 in 2004 kaže (gl. tabelo 1.1.2.), da naj bi se ta povečal izključno na račun krepitve domačega povpraševanja, prispevek salda s tujino ob sicer nižjih rasteh mednarodne menjave pa naj bi bil ničeln ali celo negativen (kar je v primeru držav evro območja med drugim tudi posledica zmanjšane konkurenčnosti njihovega izvoza zaradi okrepljenega evra). Evropska komisija namreč ocenjuje, da je precej »zadržane« zasebne potrošnje, ki naj bi se po koncu spopada v Iraku sprostila. To bo med drugim spodbudno vplivalo tudi na rast industrijske proizvodnje in investicijske dejavnosti, ki je v zadnjih dveh letih upadala. Povečanje bruto investicij v osnovna sredstva naj bi bilo letos sicer še precej šibko (nekoliko višje, 0.8-odstotno, v EU-15 zaradi višje napovedi za Veliko Britanijo), saj je precej proizvodnih zmogljivosti še neizkoriščenih, slabe gospodarske razmere v zadnjih dveh letih in izrazit padec cen delnic na borzah pa so precej poslabšale poslovne rezultate podjetij. V primerjavi s preteklima letoma, ko je bila državna potrošnja najhitreje rastoča izdatkovna komponenta bruto domačega proizvoda, se v letih 2003-2004 pričakuje precej nižja, približno 1.5-odstotna letna rast. Nizka konjunktura in delovanje avtomatičnih stabilizatorjev so v letu 2002 povzročili, da se je javnofinančni primanjkljaj držav evro območja povzpел na 2.2% bruto domačega proizvoda (v letu 2001 je znašal 1.6% bruto domačega proizvoda), dovoljeno mejo 3% pa je presegel v Nemčiji in Franciji. Evropska komisija ocenjuje, da bo v letu 2003 javnofinančni primanjkljaj v teh dveh državah in na Portugalskem ponovno presegel 3%, v letu 2004 pa na Portugalskem, v Franciji in Italiji.

Bruto domači proizvod **Nemčije** je v letu 2002 ob krčenju zasebne in še bolj investicijske potrošnje skoraj stagniral (0.2-odstotna rast). Rast je bila tako v celoti posledica izrazitega pozitivnega prispevka neto izvoza, ki pa naj bi bil letos ničeln

Tabela 8: Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda za države območja evra, spremembe napovedi

	2001	2002	2003 napoved				2004 napoved			
			EK Nov. 02	Cons. Feb. 03	Cons. Mar. 03	EK Apr. 03	EK Nov. 02	Cons. Feb. 03	Cons. Mar. 03	EK Apr. 03
Bruto domači proizvod	1.5	0.9	1.8	1.3	1.1	1.0	2.6	2.2	2.1	2.3
Zasebna potrošnja	1.8	0.7	1.7	1.2	1.2	1.2	2.3	2.0	1.9	2.0
Državna potrošnja	2.2	2.7	1.4	1.3	1.4	1.6	1.6	1.4	1.3	1.5
Bruto investicije v osnovna sredstva	-0.3	-2.3	2.0	0.4	0.2	0.3	4.0	2.9	2.8	3.2
Izvoz blaga in storitev	2.7	1.1	5.0	4.4	3.9	3.1	6.9	5.6	5.5	5.7
Uvoz blaga in storitev	1.5	-0.4	5.6	4.4	4.0	3.6	7.0	5.8	5.8	6.0

Vir podatkov: Consensus Forecasts (Consensus Economics Inc., februar, marec 2003), Economic Forecasts (European Commission, Autumn 2002, Spring 2003).

(Evropska komisija), oziroma rahlo negativen (OECD, IMF). Tako bo ob skromnem oživljanju domače potrošnje gospodarska rast tudi **letos** po ocenah le približno 0.4-odstotna, kar precej nižja od jesenskih napovedi (Evropska komisija 1.4%, IMF 2%). Prav tako kot pri ZDA so tudi pri Nemčiji precejšnje razlike v strukturi napovedi rasti bruto domačega proizvoda. Evropska komisija predvideva skromnejšo rast zasebne potrošnje (0.2%) kot OECD in IMF (0.5%, 0.8%). Slednji ustanovi sta bolj pesimistični glede gibanja bruto investicij v osnovna sredstva, saj pričakujeta, da se bo njihovo zniževanje nadaljevalo tudi letos (-0.5%), Evropska komisija pa predvideva njihovo stagnacijo. Rast državne potrošnje, ki je lani preseгла napovedi, bo po oceni Evropske komisije in OECD letos 0.5-odstotna oziroma 0.8-odstotna, IMF pa pričakuje celo njeno krčenje (za 1%). Od jeseni so se izraziteje poslabšale tudi napovedi industrijske proizvodnje, ki naj bi se po marčnih napovedih Consensus v letu 2003 okrepila le za 0.2%. To kaže tudi kazalec poslovne klime IFO, ki je po izboljšanju v prvih dveh mesecih leta marca in aprila ponovno upadel. Višja gospodarska rast je pričakovana šele v **letu 2004**, ko bo približno 2-odstotna (tudi v tem letu obstajajo precejšnje razlike v strukturi posameznih napovedi). Takšna rast v letu 2004 še ne bo zadoščala za zmanjšanje brezposelnosti, saj naj bi ta po povečanju v letu 2003 ostala na ravni 8.9%. Prav tako še niso bile uzakonjene strukturne reforme na področju trga dela, ki jih je marca letos predstavila nemška vlada (Agenda 2010).

Za razliko od povprečnih gibanj v EU je bila 0.4-odstotna gospodarska rast v **Italiji** v letu 2002 dosežena ob pozitivnem prispevku domačega povpraševanja in negativnem prispevku neto izvoza. Nadaljevanje takšnih gibanj se pričakuje tudi v **letu 2003**, za okoli odstotno točko nižja napoved gospodarske rasti (približno 1-odstotna), glede na jesensko, pa je predvsem posledica znižanja napovedi rasti zasebne potrošnje in bruto investicij v osnovna sredstva. Del teh investicij je bil namreč realiziran že v letu 2002, saj so se davčne olajšave zanje konec leta 2002 iztekle. Napoved gospodarske rasti (nekoliko nad 2%) za **letu 2004** je v primerjavi z jesensko nižja za približno 0.3 odstotne točke, zaradi nižjih rasti vseh komponent domačega povpraševanja.

V **Avstriji** se je bruto domači proizvod v letu 2002 (1.0%) okrepil celo nekoliko bolj (za 0.3 odstotne točke), kot je Evropska komisija ocenila novembra lani. Precej večje zmanjšanje bruto investicij od pričakovanega je več kot nadomestil večji pozitiven prispevek neto izvoza, saj je uvoz blaga in storitev stagniral (pričakovan 1.8-odstoten padec), izvoz pa se je v nasprotju s pričakovanji okrepil, in to predvsem zaradi povečanega povpraševanja iz držav srednje in vzhodne Evrope. V **letu 2003** bo gospodarska rast za približno odstotno točko nižja od jesenskih napovedi (1.1% - 1.5%; gl. tabelo 7.), celotni prispevek pa bo za razliko od lanskega leta prišel s strani domačega povpraševanja. Tudi v **letu 2004** bo učinek salda menjave s tujino na pričakovano 2-odstotno gospodarsko rast nevtralen.

Devetim državam, ki bodo **maja 2004** poleg Slovenije **pristopile k Evropski uniji**, je v letu 2002 uspelo ohraniti relativno visoko gospodarsko rast, kljub poslabšanju gospodarskih gibanj v njihovih glavnih trgovinskih partnericah, državah Evropske unije. Najbolj, za skoraj 6%, se je bruto domači proizvod okrepil v baltskih državah, manj (za 2.1%) pa v štirih srednjeevropskih državah¹⁵, predvsem zaradi slabše

¹⁵ Češka, Slovaška, Madžarska, Poljska.

Tabela 9: **Gospodarska rast, inflacija in zunanje neravnovesje v državah pristopnicah v EU (v %)**

	Realna rast bruto domačega proizvoda					Inflacija, povprečje leta					Tekoči račun plačilne bilance, glede na BDP				
	2002 ¹	2003		2004		2002 ¹	2003		2004		2002 ¹	2003		2004	
		EK April	IMF April	EK April	IMF April		EK April	IMF April	EK April	IMF April		EK April	IMF April	EK April	IMF April
Ciper	2.0	2.0	2.2	3.8	4.3	2.8	4.3	4.3	2.2	2.0	-5.3	-4.3	-5.0	-3.5	-4.0
Češka	2.0	2.8	1.9	3.9	3.3	1.4	1.5	1.1	2.8	3.0	-3.1	-4.1	-5.8	-2.4	-5.3
Estonija	5.6	4.9	4.9	5.1	5.2	3.6	3.5	3.6	4.0	2.9	-12.3	-10.3	-5.0	-7.5	-5.1
Latvija	6.1	5.5	5.5	6.0	6.0	1.9	2.5	3.0	3.0	3.0	-7.8	-8.5	-8.5	-8.6	-7.1
Litva	5.9	4.5	5.3	5.0	5.7	0.3	1.0	2.1	2.5	2.5	-4.4	-3.0	-5.8	-2.6	-5.4
Madžarska	3.3	3.7	3.6	4.1	3.9	5.3	5.0	5.3	4.5	4.8	-4.1	-4.4	-4.8	-3.5	-4.6
Malta	3.0	3.1	2.8	3.7	3.3	2.2	2.7	2.0	2.4	2.0	-4.7	-4.9	-6.5	-4.2	-6.5
Poljska	1.3	2.5	2.6	3.7	4.1	1.9	1.1	1.1	2.3	2.4	-3.6	-4.2	-3.7	-4.3	-4.0
Slovaška	4.4	3.7	4.0	4.5	4.2	3.3	8.8	8.8	7.4	7.5	-8.2	-6.9	-6.6	-6.2	-6.3
Bolgarija	4.3	4.5	5.0	5.0	5.5	5.8	4.5	3.0	4.0	4.1	-4.5	-5.0	-5.5	-4.4	-4.6
Romunija	4.9	4.9	4.9	5.0	5.0	22.5	16.0	16.2	11.8	11.6	-3.4	-3.7	-4.5	-3.5	-4.5
Turčija	7.8	3.7	5.1	4.5	5.0	45.0	25.9	24.7	18.0	14.5	-0.8	-1.4	-1.8	-1.8	-1.1
Slovenija	3.2	3.4	3.2	3.7	3.8	7.5	6.0	5.7	5.5	5.0	1.8	1.4	1.9	1.3	1.7

Vir podatkov: Evropska komisija, Economic Forecasts for the candidate countries, Spring 2003; IMF, World Economic Outlook, April 2003.
Opomba: ¹ vir podatkov za leto 2002 Evropska komisija.

konjunktura na Češkem in Poljskem. Čeprav so bile tudi napovedi za države pristopnice glede na jesen znižane za približno odstotno točko, bo njihova gospodarska rast letos in prihodnje leto še vedno v povprečju za 2 odstotni točki presegla gospodarsko rast v sedanjih članicah EU. Ker se pri nekaterih državah pričakuje še relativno visoke stopnje inflacije (Slovaška, Madžarska) in tudi visoki javnofinančni primanjkljaji, bo v prihodnje temeljni cilj prilagajanje nominalnim maastrichtskim kriterijem oziroma t.i. nominalna konvergenca, ki je nujna za vključitev v EMU.

Na Hrvaškem je 5.2-odstotna rast bruto domačega proizvoda v letu 2002 precej presegla napovedi. Dosežena je bila ob visoki realni rasti bruto investicij v osnovna sredstva (10.1%) in zasebne potrošnje (6.6%), kar se je odrazilo tudi na visokem povečanju uvoza blaga in storitev (realno za 8.8%). Ob skromni rasti izvoza blaga in storitev (realno za 1.2%) se je kljub 11-odstotnem povečanju neto prihodkov iz turizma (izraženih v USD) primanjkljaj tekočega računa plačilne bilance s 3.8% v letu 2001 povečal na 6.9% bruto domačega proizvoda. Ob zmanjšanih prilivih neposrednih tujih investicij (v letu 2002 980.5 milijona USD, v letu 2001 1,559.4 milijona USD) se je povečal tudi hrvaški zunanji dolg, na 67.9% bruto domačega proizvoda. V letu 2003 se v skladu s predvideno restriktivnejšo monetarno in fiskalno politiko ter ob šibki konjunkturi v mednarodnem okolju pričakuje upočasnitev gospodarske rasti na 3.6% (Zagrebačka Banka et al., 2003) oziroma na 4.2% po napovedi IMF. Pod vplivom upočasnjene rasti uvoza, ki bo sledila manjšemu domačemu povpraševanju, in ob rasti izvoza, ki bo predvidoma višja od uvozne, naj bi primanjkljaj tekočega računa letos padel na 6.2% bruto domačega proizvoda (Zagrebačka banka et al., 2003). Priliv neposrednih tujih investicij pa naj bi v letu

2003 ponovno nekoliko presegel lanskega, približno 1 milijardo USD (glavnina priliva se pričakuje od privatizacije naftnega podjetja INA). V letu 2004 je ob pričakovanem okrevanju v glavnih hrvaških zunanjetrgovinskih partnericah in s tem okrepljenem izvozu pričakovati pospešitev rasti na 4.5%.

Ob nadaljnji krepitvi industrijske proizvodnje in močno povečanem obsegu bančnih kreditov se je po predhodnih podatkih tudi v **Bosni in Hercegovini v letu 2002** gospodarska rast okrepila nad pričakovanji, na 3.9% (4.7% v Federaciji BIH in 1.5% v Republiki Srbski). Po oceni IMF je bil dosežen velik napredek pri implementaciji začrtanega ekonomskega programa, predvsem na področju javnofinančne konsolidacije in tudi strukturnih reform (skoraj zaključeni privatizaciji bančnega sektorja ter majhnih in srednje velikih podjetij). Ob pričakovanju, da se bodo reforme nadaljevale tudi v letu 2003, je IMF popravil napovedi letošnje gospodarske rasti s 4.1% na 4.7%. Po ocenah Dunajskega inštituta za mednarodne ekonomske študije (WIIW) je imela Bosna in Hercegovina ob koncu leta 2002 še vedno najmanj neposrednih tujih investicij (NTI) med državami bivše Jugoslavije, saj je njihovo stanje znašalo 700 milijonov USD (Hrvaška 7,700, Srbija in Črna gora 1,600 in Makedonija 900 milijonov USD). V letu 2003 WIIW napoveduje enak priliv NTI kot lani, in sicer 200 milijonov USD, večinoma naj bi šlo za udeležbo pri privatizaciji, delež novih projektov tujih investicij (»greenfield«) pa naj bi bil majhen. Investitorji bodo spodbujeni tudi s krajšimi postopki za registracijo podjetja; v Federaciji z 80 dni predvidoma na 30 in v Republiki Srbski z 31 na 23 dni.

Ekonomska gibanja v **Skupnosti Srbije in Črne gore** so v letu 2002 zaznamovali 1.7-odstotna rast industrijske proizvodnje, nadaljnje padanje rasti cen življenjskih potrebščin (16.6-odstotna povprečna inflacija v letu 2002 po skoraj 90-odstotni v letu 2001) ter okrepljena rast zasebne potrošnje spodbujena z realno rastjo plač. Bruto domači proizvod se je po predhodnih podatkih realno povečal za 4%, realno povečanje povprečne neto plače na zaposlenega (v povprečju leta 2002 za skoraj 25%) pa bo po ocenah analitikov spodbudno vplivalo tudi na letošnjo gospodarsko aktivnost. Izrazito povečanje blagovnega uvoza (izraženega v USD) je ob manjšem povečanju izvoza blaga za 38% povečalo primanjkljaj v blagovni menjavi s tujino v primerjavi z letom 2001, primanjkljaj tekočega računa se je povečal še bolj, s 5.9% bruto domačega proizvoda v letu 2001 na 15.2% v letu 2002. Privatizacija (v Srbiji 274 podjetij) je v letu 2002 privabila največ tujih investorjev po letu 1997, odkar so na razpolago podatki (400 milijonov USD), po ocenah WIIW pa bodo prilivi neposrednih tujih investicij letos še nekoliko višji (500 milijonov USD). V letih 2003-2004 naj bi se po oceni IMF rast bruto domačega proizvoda okrepila na 5%, po oceni WIIW pa naj bi bila nekoliko nižja, 4-odstotna¹⁶. Primanjkljaj tekočega računa naj bi v tem obdobju predvidoma upadal, vendar ostal na ravni več kot 10% bruto domačega proizvoda.

¹⁶Februarska napoved, ki temelji na oceni, da je bila lani rast 3-odstotna.

2. Gospodarska rast v obdobju 2002 – 2004

2.1. Bruto domači proizvod – V letu 2003 dinamika in struktura podobna lanski, v letu 2004 predvsem krepitev domače potrošnje

2.1.1. Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda

Po prvi oceni bruto domačega proizvoda za leto 2002, ki jo je objavil SURS konec marca letos, je bil bruto domači proizvod realno za 3.2% večji kot v predhodnem letu. Rast je temeljila predvsem na 2.9-odstotnem realnem povečanju domačega trošenja, ki je k 3.2-odstotni rasti bruto domačega proizvoda prispevalo kar 2.6 odstotne točke (predlani eno odstotno točko). V okviru domačega trošenja se je okrepil le prispevek investicij, prispevek tako zasebne kot državne potrošnje pa se je relativno znižal, saj je bila rast obeh nižja kot leta 2001: zasebna potrošnja za 2.0% (v letu 2001 za 2.6%), državna potrošnja pa za 2.7% (4.0%). Bruto investicije v osnovna sredstva so se po 0.8-odstotnem zmanjšanju v letu 2001 povečale za 3.1%, na kar je vplivala predvsem pospešena gradnja avtocest. Neto menjava s tujino je k rasti bruto domačega proizvoda lani prispevala bistveno manj kot v predhodnem letu (0.6 odstotne točke, v letu 2001 1.8 odstotne točke), kar je posledica višje rasti uvoza blaga in storitev (4.8%) v primerjavi z letom 2001 (3.0%). Kljub neugodnim razmeram v mednarodnem okolju se je namreč izvoz proizvodov in storitev povečal podobno kot leto prej (6.1%, v letu 2001 6.4%).

Okvir 1: Revizija ocene bruto domačega proizvoda za leti 2000 in 2001

Statistični urad Republike Slovenije (SURS) je v marcu 2003 objavil revizijo nacionalnih računov za leti 2000 in 2001, katere glavni namen je bila nadaljnja metodološka uskladitev postopkov in metod ocene bruto domačega proizvoda (BDP) z Evropskim sistemom nacionalnih računov (ESA 1995). V tekočih cenah so bili objavljeni podatki za leti 2000 in 2001 ter za leto 2001 v cenah novega baznega leta 2000.

Revidirana ocena bruto domačega proizvoda za leto 2000 v vrednosti 4,222 milijard SIT je za 4.6% višja od prejšnje ocene. Glavni razlog za povečanje so nova metodologija ocene vrednosti pripisane stanarine oz. stanovanjskih dejavnosti gospodinjstev (za 1.5% večji BDP), obračun porabe stalnega kapitala z metodo stalne inventarizacije za sektor država (za 0.8% večji BDP) ter popravki in izboljšanje zajetja ekonomskih aktivnosti (za 2.3% večji BDP). Izboljšanje zajetja vključuje nezajete enote in dejavnosti, dopolnitve ocene plač in prejemkov v naravi, kot so zasebna raba službenih vozil in hrane ter pijače na službenem potovanju, obračun napitnin v gostinstvu in v drugih osebnih storitvenih dejavnostih, študentsko delo, vrtna proizvodnja nekmečkih gospodinjstev ter druge metodološke dopolnitve in izboljšave ter statistični popravki. Revizija ocene bruto domačega proizvoda pa še ne vključuje ilegalne proizvodnje (mamila, prostitucija, tihotapstvo ipd.).

Okvir 1: Revizija ocene bruto domačega proizvoda za leti 2000 in 2001 - nadaljevanje

Skupni popravki zajetja dodane vrednosti v okviru revizije ocene bruto domačega proizvoda za leto 2000 znašajo 290 milijard SIT, kar predstavlja 6.9% bruto domačega proizvoda. Po obsegu so **popravki največji v sektorju gospodinjstev** in znašajo 169 milijard SIT (4% BDP), sledi sektor nefinančnih družb, katerega dodana vrednost je po reviziji v letu 2000 večja za 106 milijard SIT (2.5% BDP). Popravki v drugih sektorjih so manjši.

Bruto nacionalni dohodek (BND) je bil zaradi revizije plačilne bilance, ki jo je opravila Banka Slovenije, **za 0.1% večji od bruto domačega proizvoda** (po prejšnji oceni je bil BND za 0.4% manjši od BDP). To je posledica višje ocene dohodkov od dela in kapitala zaradi spremembe metodologije izračuna reinvestiranih dobičkov (gl. Okvir št. 5, Jesensko poročilo 2002, str. 69). Tako je bruto nacionalni dohodek za leto 2000 po reviziji ocene bruto domačega proizvoda kot tudi plačilne bilance za 5.2% višji od prejšnje ocene.

Revidirana ocena bruto domačega proizvoda za **leto 2001** znaša 4,741 milijard SIT, kar je nominalno za 12.3% več kot leto prej in realno za 2.9% (po prejšnji oceni v cenah 1995 3.0%).

Na novo so bile ocenjene tudi **zaposlene osebe** po nacionalnih računih (po ekvivalentu polnega delovnega časa), ki jih je bilo v letu 2000 kar za 7.6% več kot pred revizijo. Glavni razlog povečanja števila oseb (po podatkih ankete o delovni sili) je bila nova ocena zaposlenih oseb v kmetijstvu.

leto 2000	pred revizijo	po reviziji	razlika (absolutno)
BDP v mio SIT (tekoče cene)	4,035,518	4,222,404	186,887
BND v mio SIT (tekoče cene)	4,020,577	4,228,413	207,836
Zaposlenost (v tisoč)	831.8	895.2	62.4
leto 2001			
BDP v mio SIT (tekoče cene)	4,566,191	4,740,995	174,804
BDP, realna stopnja rasti v %	3.0	2.9	-
deflator BDP	9.9	9.2	-
BND v mio SIT (tekoče cene)	4,548,676	4,744,682	195,996
Zaposlenost (v tisoč)	836.8	902.9	66.1

Vir podatkov: SURS, izračuni UMAR.

Opomba: realne stopnje rasti pred revizijo izračunane iz stalnih cen 1995, po reviziji iz stalnih cen 2000.

Čeprav se realna stopnja rasti bruto domačega proizvoda v letu 2001 po reviziji ni bistveno spremenila, pa so spremenjena metodologija izračuna, spremenjena struktura ter višja nominalna vrednost bruto domačega proizvoda iz leta 2000 pomembna sprememba v izhodišču za pripravo napovedi makroekonomskih kazalcev za srednjeročno obdobje.

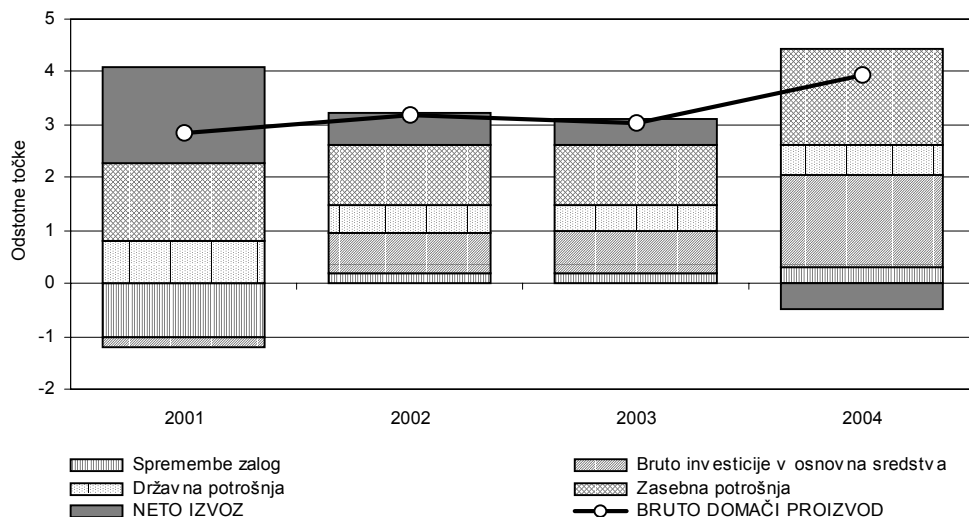
Upočasnjeno oživljanje gospodarske rasti mednarodnega okolja, ki smo ga upoštevali kot alternativni scenarij v jesenski napovedi, se je začelo uresničevati že konec lanskega leta. Tako so se od jeseni 2002 do marca letos napovedi gospodarske rasti naših najpomembnejših trgovinskih partneric za leto 2003 občutno znižale (najbolj za EU; v povprečju za približno eno odstotno točko; več o tem v poglavju 1). Predvsem zaradi počasnejše rasti uvoza držav EU od jeseni ocenjene bo rast izvoza **v letu 2003** (5.4%) nižja od lanske (6.1%) in nižja od jeseni pričakovane (5.7%). Poleg tega so bile v letu 2002 dosežene visoke rasti izvoza v države nekdanje Jugoslavije, Sovjetske zveze in Cefte, ki so tudi precej presegle pričakovanja, zato bo izvoz na te trge letos po oceni v povprečju rasel počasneje kot lani (glej tudi poglavje 2.2.1.). Nižja izvozna aktivnost bo vplivala na nižjo stopnjo rasti reprodukcijskega povpraševanja (3.4%) glede na jeseni predvideno (3.9%). Do odstopanj navzdol bo prišlo tudi pri vseh kategorijah domačega trošenja. V skladu s Predlogom rebalansa državnega proračuna, ki ga je vlada sprejela maja 2003, je napoved rasti izdatkov za državno potrošnjo v letu 2003 (2.4%) nižja od dosežene v preteklem letu (2.7%). Poslabšana poslovna pričakovanja v začetku leta ob sicer pričakovanem postopnem izboljšanju gospodarske konjunktore v drugi polovici leta bodo imela za posledico počasnejšo rast zaposlenosti (za pol odstotne točke) in s tem tudi nižjo rast zasebne potrošnje (2.0%) od jeseni pričakovane (2.7%; glej poglavje 2.2.2.). Še večja odstopanja od jesenskih pričakovanj (4.8%) bodo na področju investiranja, kjer za letos razen v gradnji avtocest še ne pričakujemo večjih okrepitev; rast investicij v osnovna sredstva (3.2%) bo tako približno na ravni lanskega leta (3.1%; glej poglavje 2.2.3.). Skladno s pričakovanimi gibanji v domačem in mednarodnem okolju bo gospodarska rast v letu 2003 **3.1-odstotna**, s podobno dinamiko rasti posameznih agregatov potrošnje kot v letu 2002. Tako bo tudi letos gospodarska rast temeljila pretežno na prispevku domačega trošenja, ki bo k 3.1-odstotni rasti bruto domačega proizvoda prispevalo 2.5 odstotne točke. Od temeljnih kategorij domačega trošenja bo prispevek investicij v osnovna sredstva letos ponovno znašal 0.8 odstotne točke, enaka kot lani bosta tudi prispevka zasebne in državne potrošnje. Neto prispevek menjave s tujino pa bo letos nekoliko nižji (0.5 odstotne točke) od lanskega (0.6 odstotne točke).

Tabela 10: Rast komponent povpraševanja

	Realne stopnje rasti v % (stalne cene 2000)			
	2001	2002	2003	2004
			Napoved	
Skupno agregatno povpraševanje	3.5	3.6	3.4	4.7
v tem:				
Tuje povpraševanje (izvoz)	6.4	6.1	5.4	6.3
Domače povpraševanje	2.7	2.9	2.9	4.2
- reprodukcijsko	3.3	3.4	3.4	4.3
- izdatki za zasebno potrošnjo	2.6	2.0	2.0	3.3
- izdatki za državno potrošnjo	4.0	2.7	2.4	2.8
- investicijsko	-0.8	3.1	3.2	7.0

Vir podatkov: SURS, napoved UMAR.

Slika 1: Komponente bruto domačega proizvoda – prispevek k realni rasti

Vir podatkov: SURS, napoved UMAR.

V letu 2004 se bo gospodarska rast okrepila na 3.9%. Okrepila se bo realna rast vseh komponent domačega povpraševanja, še posebno investicij v osnovna sredstva; znašala bo 7%. K temu bosta poleg nadaljnje rasti investicij v infrastrukturo prispevali tudi stanovanjska gradnja in hitrejša rast zasebnih investicij (glej poglavje 2.2.3.). V prihodnjem letu, ko naj bi se začel novi cikel nakupov trajnih dobrin (po nekaterih empiričnih ocenah traja okoli pet let), pričakujemo tudi izrazitejšo povečanje obsega zasebne potrošnje (3.3%). Povečane nakupe bo spodbudila sprostitve sredstev prve stanovanjske varčevalne sheme, ki naj bi se delno prelila v potrošnjo, bodisi neposredno ali zaradi nakupa stanovanjskih premožnosti ali drugih trajnih in poltrajnih dobrin (glej poglavje 2.2.2.). Skladno z oživljanjem gospodarske rasti v

Tabela 11: Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda

	Struktura v %, tekoče cene			
	2001	2002	2003	2004
			Napoved	
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	100.0	100.0	100.0	100.0
Blagovni in storitveni saldo s tujino (izvoz-uvoz)	-0.6	1.4	1.6	1.2
Domača potrošnja skupaj	100.6	98.6	98.4	98.8
- Zasebna potrošnja	56.0	54.8	54.6	54.3
- Državna potrošnja	20.6	20.5	20.6	20.2
- Investicije v osnovna sredstva	23.9	22.9	22.8	23.5
- Spremembe zalog	0.2	0.3	0.4	0.8

Vir podatkov: SURS; napoved UMAR.

mednarodnem okolju bo v prihodnjem letu višja tudi rast izvoza (6.3%; glej poglavje 2.2.1.). V prihodnjem letu se bo prispevek komponent domačega trošenja h gospodarski rasti tako okrepil na 4.4 odstotne točke, najbolj investicij v osnovna sredstva (znašal bo 1.7 odstotne točke) in zasebne potrošnje (1.8 odstotne točke), neto prispevek menjave s tujino pa bo, zaradi visokega uvoza kot posledice visoke rasti domače potrošnje, celo negativen (-0.5 odstotne točke).

Rast realnega bruto domačega dohodka (s katerim poleg sprememb v obsegu bruto domačega proizvoda merimo tudi spremembe v kupni moči dohodkov kot posledico sprememb pogojev menjave¹⁷) je lani pri gospodarski rasti 3.2% znašala 4.7% (izboljšani pogoji menjave), letos pa je pri gospodarski rasti 3.1% ocenjena na 2.7% (poslabšani pogoji menjave). Razlika v rasti navedenih agregatov tako kaže, da spremembe v zunanjih pogojih gospodarjenja in kupni moči nacionalnega gospodarstva pomembno vplivajo na dohodke faktorjev in obnašanje ekonomskih subjektov, kar je glede na velikost, vključenost v mednarodno trgovino ter strukturo uvoza in izvoza v slovenskem gospodarstvu toliko bolj izrazito.

2.1.1.1. Investicijsko-varčevalna vrzel

Delež bruto varčevanja v bruto domačem proizvodu, ki je bil v letih 2000-2001 razmeroma stabilen (24.1 oziroma 24.2%), se je lani ob relativno skromni rasti zasebne potrošnje precej povečal (na 24.9%), delež investicij v osnovna sredstva v bruto domačem proizvodu pa je padel na 22.9% (25.7% leta 2000 in 23.9% leta 2001¹⁸). Presežek bruto varčevanja nad bruto investicijami oziroma presežek tekočih transakcij s tujino v višini 1.7% bruto domačega proizvoda v letu 2002 je bil tudi največji po letu 1994 (gl. poglavje 3.2.). Podjetja so lani financirala tujino preko komercialnih (slabšanje plačevanja držav bivše Jugoslavije in podaljševanje plačilnih rokov z EU) in drugih posojil ter neposrednih naložb (gl. poglavje 3.2. in 3.3.). Skladno s pričakovanimi gibanji na tekočem računu plačilne bilance (gl. poglavje 3.2.) oziroma rastjo investiranja, ki bo predvidoma višja od rasti varčevanja, bo investicijsko-varčevalna vrzel v letu 2003 nekoliko nižja od lanske in bo znašala 1.5% bruto domačega proizvoda. S krepitvijo naložbene aktivnosti v prihodnjem letu se bo delež investicij v osnovna sredstva povečal na 23.5% bruto domačega proizvoda, kar bo ob predvideni okrepitvi rasti zasebne potrošnje presežek bruto varčevanja nad bruto investicijami znižalo na 1.3% bruto domačega proizvoda.

Po razpoložljivih ocenah, ki se nanašajo na leto 2001, glavnino narodnogospodarskega varčevanja ustvarja **podjetniški sektor** (nefinančne in finančne družbe) kot bruto poslovni presežek (74.3% bruto varčevanja v letu 2001), ki vključuje tudi amortizacijo za obnavljanje osnovnih sredstev (25.6% bruto varčevanja v letu 2001), zmanjšan za davke iz dobička, izplačila dividend, obresti itd. Lastno podjetniško bruto varčevanje je glavni vir financiranja bruto investicij podjetniškega sektorja (v

¹⁷ Realni dohodki rezidentov namreč niso odvisni samo od rasti domače proizvodnje, temveč tudi od relativnih gibanj izvoznih in uvoznih cen. Če rezidentni proizvajalci dosegajo v izvozu višjo rast cen kot v uvozu, se jim pogoji menjave izboljšujejo, kar se kaže v višjih realnih dohodkih oziroma v povečanju kupne moči njihovih dohodkov glede na ostali svet.

¹⁸ Na padec deleža je leta 2001 vplivalo krčenje investicijske aktivnosti, leta 2002 pa predvsem nižji deflator investicijske potrošnje v primerjavi z deflatorjem bruto domačega proizvoda.

Tabela 12: Oblikovanje in delitev bruto nacionalnega razpoložljivega dohodka

	Struktura v %, tekoče cene				
	2000	2001	2002	2003	2004
			Ocena	Napoved	
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Neto primarni dohodki s tujino	0.1	0.1	-0.3	-0.7	-0.6
BRUTO NACIONALNI DOHODEK	100.1	100.1	99.7	99.3	99.4
Neto tekoči transferji s tujino	0.6	0.7	0.6	0.6	0.7
BRUTO NACIONALNI RAZPOLOŽLJIVI DOHODEK	100.8	100.7	100.3	99.9	100.1
Končna potrošnja	76.6	76.5	75.4	75.2	74.5
BRUTO VARČEVANJE	24.1	24.2	24.9	24.7	25.6
Saldo tekočih transakcij s tujino	-2.8	0.1	1.7	1.5	1.3
BRUTO INVESTICIJE	27.0	24.1	23.2	23.3	24.3
v tem: investicije v osnovna sredstva	25.7	23.9	22.9	22.8	23.5
Poraba stalnega kapitala	18.0	18.1	18.3	18.3	18.3
NETO INVESTICIJE	9.0	6.0	5.0	5.0	5.9

Vir podatkov: SURS; ocena in napoved UMAR.

letu 2001 so investicije podjetniškega sektorja ocenjene na 53.5% vseh bruto investicij v osnovna sredstva). Na velikost salda podjetniškega sektorja med varčevanjem in investicijami vplivajo številni faktorji, kot na primer poslovna pričakovanja, relativne spremembe cen investicijskih dobrin, gibanje obrestnih mer in drugih stroškov financiranja naložb, uporabljene amortizacijske stopnje. V naslednjih letih pričakujemo pospešitev rasti investicij podjetniškega sektorja, pri čemer poleg povečane ravni domačega varčevanja podjetniškega sektorja predvidevamo tudi ohranjanje relativno visokih prilivov tujega kapitala v obliki neposrednih in portfolio naložb, kar bo povečalo razpoložljiva sredstva podjetniškega sektorja za investicije in olajšalo prestrukturiranje gospodarstva v smeri izboljšanja njegove konkurenčnosti (gl. tudi poglavje 2.2.3.).

V strukturi razpoložljivega dohodka **gospodinjstev** ocene nacionalnih računov že od leta 2001 kažejo precejšnje premike v korist varčevanja. To povezujemo z odplačilom posojil, najetih v letu 1999 pred uvedbo davka na dodano vrednost, z visoko opremljenostjo s trajnimi dobrinami, z izgrajevanjem institucionalnih varčevalnih mehanizmov (pokojninskih, stanovanjskih itd.) in razvojem finančnih trgov izven bank in ne nazadnje z računskimi učinki pologov prihrankov v tujih valutah na devizne račune domačih bank (ob menjavi dvanajstih valut EU v evre). V prihodnjih letih naj bi se ob krepitvi zasebne potrošnje, znižanju obrestnih mer in predvideni obdavčitvi obresti delež varčevanja prebivalstva v bruto domačem proizvodu zmanjšal (gl. tudi poglavje 2.2.2. in 7.2.).

2.1.2. Proizvodna struktura bruto domačega proizvoda

V letu 2002 se je dodana vrednost realno povečala za 3.4%, kar je približno enaka rast kot leto prej (3.3%). Za razliko od leta 2001, ko sta bili rasti v osnovnih (od A do F) in storitvenih dejavnostih (od G do O) skoraj izenačeni, se je lani rast dodane vrednosti v osnovnih dejavnosti okrepila (s 3.5% v letu 2001 na 4.2% v letu 2002), v storitvenih dejavnostih pa nekoliko upočasnila (3.6% v letu 2001 in 3% v letu 2002). Hitrejša rast **osnovnih dejavnosti** je v veliki meri rezultat večje aktivnosti na področju *gradbeništva*, kjer se je po zmanjšanju v letu 2001 lani dodana vrednost realno povečala za 3.3%. V tem je do pozitivnih premikov prišlo le na področju nizkih gradenj, in sicer zaradi intenzivnejše gradnje avtocest; na področju visokih gradenj pa so se nadaljevala neugodna gibanja, značilna že za prejšnje leto. Višjo rast kot v letu 2001 so lani zabeležili tudi v *kmetijstvu* in *rudarstvu* (gl. tabelo 2.1.2.1.), ki pa sta z vidika deleža v celotni dodani vrednosti relativno majhni dejavnosti. Ob upočasnitvi rasti izvoza blaga (gl. poglavje 2.2.1.) se je lani nekoliko umirila rast dodane vrednosti *predelovalnih dejavnosti* (s 5.1% v letu 2001 na 4.6% v letu 2002). V večini panog predelovalne industrije so zabeležili nižjo rast dodane vrednosti kot v letu 2001, tako kot že v predhodnih letih pa so tudi lani nadpovprečne rezultate dosegle tehnološko intenzivnejše in izrazito izvozno usmerjene dejavnosti (gl. poglavje 2.3.). V dejavnosti *oskrbe z elektriko, plinom in vodo* se je lani realna rast dodane vrednosti sicer rahlo znižala, vendar še vedno ohranila na relativno visoki ravni (5.6%).

Tabela 13: Rast in struktura dodane vrednosti

	Realne stopnje rasti v %, stalne cene 2000				
	2000	2001	2002	2003	2004
				Napoved	
SKUPAJ DODANA VREDNOST	-	3.3	3.4	3.4	4.3
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	-	0.5	1.1	0.6	0.5
2. Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	-	3.7	4.5	3.5	5.2
- industrija (C+D+E)	-	4.9	4.7	3.7	4.9
- gradbeništvo F	-	-2.2	3.3	2.5	7.0
3. Storitve (G...O)	-	3.6	3.0	3.4	3.8
Pripisane bančne storitve	-	10.8	6.5	2.0	2.0
	Struktura v %, tekoče cene				
	2000	2001	2002	2003	2004
				Napoved	
SKUPAJ DODANA VREDNOST	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	3.5	3.3	3.3	3.2	3.1
2. Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	37.2	36.9	36.8	36.6	36.6
- industrija (C+D+E)	30.9	31.0	31.0	30.9	30.8
- gradbeništvo F	5.5	5.1	5.0	5.0	5.1
3. Storitve (G...O)	62.2	62.2	62.3	62.5	62.6
Pripisane bančne storitve	13.5	13.2	13.5	13.3	12.9

Vir podatkov: SURS; napoved UMAR.

Na upočasnitev rasti dodane vrednosti v **storitvenih dejavnostih** je lani v glavnem vplivala v povprečju za skoraj odstotno točko nižja rast v pretežno tržno usmerjenih storitvah (od G do K; v letu 2001 3.7%, v letu 2002 2.8%), povprečna rast javnih oz. pretežno netržno usmerjenih dejavnosti (od L do P) pa se je ohranila na ravni predhodnega leta (3.5% v letu 2001 in 3.4% v letu 2002). Med tržnimi storitvami se je lani občutno znižala rast dodane vrednosti v gostinstvu (s 6.3% v 2001 na 1.7% v 2002), v prometu, skladiščenju in zvezah (s 3.9% na 0.8%) ter v dejavnosti nepremičnine, najem in poslovne storitve (s 4% na 1.9%). Rast dodane vrednosti *gostinstva* sta okrnili tako skromnejša domača zasebna potrošnja kot tudi nižja poraba s strani tujih turistov, v primerjavi s predhodnim letom pa se je upočasnila tudi rast števila prenočitev (gl. poglavje 2.3). V dejavnosti *prometa, skladiščenja in zvez* so najslabše rezultate dosegli v cestnem prometu, v dejavnosti *nepremičnine, najem in poslovne storitve* (K) pa so skromnejše rezultate dosegli v drugih poslovnih dejavnostih (gl. poglavje 2.3.). Najvišjo rast dodane vrednosti v sektorju storitev so ustvarili v *finančnem posredništvu* (9.3%), kjer so se lani močno povečali dobički bank, nižje obrestne marže in višja kakovost finančnih storitev pa so preko nižjega deflatorja tudi vplivale na višjo realno rast. Med *javnimi storitvami* se je lani upočasnila le rast dodane vrednosti v dejavnosti javne uprave (gl. poglavje 2.3.), obrambe in obveznega socialnega zavarovanja, v vseh drugih dejavnostih pa se je nekoliko okrepila (gl. tabelo).

Ocenjujemo, da se bo v **letu 2003 dodana vrednost realno povečala za približno toliko kot lani (3.4%)**, vendar ob bolj izenačenem prispevku osnovnih in storitvenih dejavnosti. Podatki o proizvodni aktivnosti v začetku letošnjega leta kažejo, da se upočasnjena rast obsega proizvodnje v *predelovalnih dejavnostih*, značilna že za konec lanskega leta, nadaljuje tudi v letošnjem prvem četrtletju. Preobrat v proizvodnem ciklu se v skladu z napovedano krepitvijo rasti blagovnega izvoza v drugi polovici leta pričakuje v jesenskih mesecih. Ob takšnih gibanjih bo letošnja realna rast dodane vrednosti predelovalnih dejavnosti (4.1%) za okoli pol odstotne točke nižja kot lani. Še bolj, za približno odstotno točko, pa se bo po oceni letos upočasnila rast dodane vrednosti celotne **industrije** (s 4.5% v letu 2002 na 3.5% v letu 2003), saj naj bi se po lanski relativno visoki rasti dodane vrednosti v *rudarstvu in oskrbi z elektriko, plinom in vodo* realno ohranila približno na ravni preteklega leta (0.5-odstotna realna rast). V **gradbeništvu** se pričakuje nadaljevanje neugodnih gibanj na področju visokih gradenj, ki se je pričelo v lanskem letu. Tako bo rast dodane vrednosti v tej dejavnosti ponovno izhajala pretežno iz rasti aktivnosti v nizkih gradnjah, ki pa se bo v primerjavi z lanskim letom nekoliko umirila in dosegla 2.5% (3.3% v letu 2002). V **storitvah** naj bi se letos realna rast dodane vrednosti okrepila na 3.4% (lani 3%). Po lanski upočasnitvi se pričakuje ponovna krepitev rasti dodane vrednosti v *pretežno tržno usmerjenih storitvah* (G-K), zlasti v trgovini, gostinstvu, prometu in poslovnih storitvah. Zaradi relativno nizke razvitosti so nadpovprečne stopnje rasti (glede na celotno gospodarstvo) še vedno pričakovane tudi v dejavnosti finančnega posredništva. V *javnih storitvah* (L-P) se bo po oceni letos realna rast dodane vrednosti rahlo upočasnila, in sicer zaradi nižje rasti zaposlovanja v zdravstvu in socialnem skrbstvu, za vse druge dejavnosti pa se pričakujejo približno enake stopnje rasti kot lani.

Po treh letih skoraj nespremenjenih stopenj rasti pričakujemo krepitev realne rasti dodane vrednosti v **letu 2004** za okoli odstotno točko (na 4.3%). Napovedana oživitve

gospodarske konjunktore v evropskih državah bo preko višje rasti blagovnega izvoza spodbudila rast dodane vrednosti *predelovalnih dejavnosti* (na 5.5%), močno pa se bo, predvsem zaradi predvidene oživitve stanovanjske gradnje in nadaljnje krepitve v gradnji avtocest, povečala tudi aktivnost v *gradbeništvu* (7.0-odstotna realna stopnja rasti dodane vrednosti). Skupaj bo tako realna rast dodane vrednosti industrije in gradbeništvu dosegla 5.2%, kar je za 1.7 odstotne točke več kot v letu 2003. Okrepljeni proizvodni aktivnosti in zasebni porabi bodo z višjimi stopnjami rasti sledile predvsem pretežno *tržno usmerjene storitvene dejavnosti*. Za razliko od tržnih storitev pa bo rast dodane vrednosti v *javnih storitvah* ob pričakovani upočasnjeni rasti zaposlovanja in plač ostala na enaki ravni kot v preteklem letu. Skupna realna rast dodane vrednosti storitvenih dejavnosti bi tako dosegla 3.8% (v letu 2003 3.4%).

2.1.3. Stroškovna struktura bruto domačega proizvoda

Realna rast sredstev za zaposlene (2.4%) je v letu 2002 zaostajala za realno rastjo bruto domačega proizvoda (3.2%); tako se je delež skupnih stroškov dela (sredstev za zaposlene) v bruto domačem proizvodu zmanjšal na 52.1%. V tem so plače in prejemki porasli za 2.3%, delodajalčevi socialni prispevki pa zaradi povečanja stopnje za obvezno zdravstveno zavarovanje za 3.2%. Ob predvideni upočasnitvi rasti zaposlenosti in nespremenjenih predvidevanjih glede gibanja bruto plače na zaposlenega (rast 2%) je v letošnjem letu ocena realne rasti sredstev za zaposlene znižana glede na jesenska pričakovanja (z 2.8% na 2.7%) in bo tudi letos nižja od rasti bruto domačega proizvoda (3.1%). Delež skupnih stroškov dela v bruto domačem proizvodu pa se bo, ob predvidenih poslabšanih pogojih menjave, neznatno povečal (za 0.1 odstotne točke). Za leto 2004 je v napovedi realne rasti sredstev za zaposlene (3.1%) upoštevana uveljavitev novega sistema plač v javnem sektorju, ki naj bi povečal preglednost razmerij med prejemniki plač in obenem zagotovil večjo obvladljivost mase bruto plač (gl. tudi poglavje 5.2.). S predvidenim nadaljnjim zaostajanjem rasti stroškov dela za gospodarsko rastjo se bo njihov delež v bruto domačem proizvodu v letu 2004 zmanjšal na 51.9%.

Tabela 14: Stroškovna struktura bruto domačega proizvoda

	Struktura v %, tekoče cene			
	2001	2002	2003	2004
		Ocena	Napoved	
1. SREDSTVA ZA ZAPOSLENE	52.7	52.1	52.2	51.9
2. DAVKI NA PROIZVODNJO IN UVOZ	16.3	16.6	16.5	16.3
3. SUBVENCIJE	1.4	1.4	1.4	1.4
4. BRUTO POSLOVNI PRESEŽEK IN RAZNOVRSTNI DOHODEK (4=5+6)	32.4	32.7	32.7	33.3
5. Poraba stalnega kapitala	18.1	18.3	18.3	18.3
6. Neto poslovni presežek	14.3	14.4	14.4	15.0
7. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (7 = 1+2-3+4)	100.0	100.0	100.0	100.0

Vir podatkov: SURS; napoved UMAR.

Davki na proizvodnjo in uvoz so v letu 2002 znašali 878 milijard SIT oziroma 16.6% bruto domačega proizvoda. Ob upoštevanju ključnih predpostavk makroekonomskih agregatov, ki vplivajo na dinamiko in obseg teh davkov, naj bi se njihov delež v bruto domačem proizvodu, ob nespremenjenih stopnjah davka na dodano vrednost (20% oziroma 8.5%) in nekoliko nižjih prihodkih od trošarin, letos ohranil na približno podobni ravni (16.5%).

Subvencije bodo letos in prihodnje leto ostale na ravni iz prejšnjih dveh let, kar predstavlja 1.4% bruto domačega proizvoda. Spremenila pa se bo njihova struktura v smeri večanja deleža, usmerjenega k ukrepom za povečevanje konkurenčnosti in prestrukturiranja gospodarstva. Ta del je bil doslej izrinjen predvsem zaradi hitrega povečevanja subvencij, namenjenih kmetijstvu. Na osnovi projekcij stroškovne strukture pričakujemo, da se bo delež bruto poslovnega presežka v bruto domačem proizvodu v letošnjem letu ohranil na ravni predhodnega leta, v prihodnjih letih pa bo začel postopno naraščati.

2.2. Agregati potrošnje – V letu 2004 višja rast investicijske in zasebne potrošnje ter postopna krepitev rasti izvoza

2.2.1. Izvozno-uvozni tokovi

Saldo menjave s tujino je v letu 2002 h gospodarski rasti prispeval 0.6 odstotne točke oz. 19%, kar je precej manj kot v letu 2001, ko je znašal 1.8 odstotne točke (62%). Rast v letu 2002 je namreč temeljila predvsem na domačem povpraševanju, zato se je okrepila tudi rast uvoza proizvodov in storitev. Po podatkih nacionalnih računov, ki jih je objavil SURS, se je **realna rast izvoza blaga in storitev v letu 2002 (6.1%)** v primerjavi z letom 2001 (6.4%) le nekoliko upočasnila, pri čemer je upočasnitev rasti blagovnega izvoza (6.1%, v letu 2001 6.9%) blažil večji porast izvoza storitev (6.1%, v letu 2001 3.8%). Glede na gibanja po četrtilletjih se je izvoz krepil v drugi polovici leta.

Regionalna struktura blagovnih tokov kaže na nadaljevanje visokih stopenj rasti **blagovnega izvoza** v države srednje in vzhodne Evrope. Najbolj se je izvoz povečal v države CEFTA, realno za 15.4% in prispeval 1.2 odstotne točke k celotni rasti izvoza blaga (v letu 2001 0.6 odstotne točke). Po namenu se je v te države najbolj povečal izvoz proizvodov za investicije in za široko porabo, po SMTK klasifikaciji pa je prevladoval izvoz električnih strojev in naprav ter medicinskih in farmacevtskih proizvodov. Na teh trgih se je tudi izrazilo povečal slovenski tržni delež (gl. poglavje 3.1.). Visoka rast izvoza na trge tranzicijskih držav je deloma odtehtala upočasnitev izvozne rasti na trge držav EU, ki se je začela že v letu 2001 in vplivala na manjše povpraševanje evropskih industrijskih proizvajalcev tudi po slovenskih proizvodih za vmesno porabo. Tako je blagovni izvoz na te trge v letu 2002 porasel le za 1.4% in k realni rasti celotnega izvoza prispeval 0.9 odstotne točke (v letu 2001 2.6 odstotne točke). Delež izvoza na trge EU je tako lani prvič padel pod 60%, v izvozu pa so kot že prejšnja leta prevladovali cestna vozila, električni stroji in naprave ter pohištvo. V izvozu v države na ozemlju nekdanje Jugoslavije, ki je zabeležil 11.7-odstotno realno rast, so prevladovali električni stroji in naprave, papir, karton ter izdelki iz celuloze, kovinski izdelki ter medicinski in farmacevtski proizvodi, v izvozu na

Tabela 15: Regionalna struktura blagovnega izvoza (delež v %)

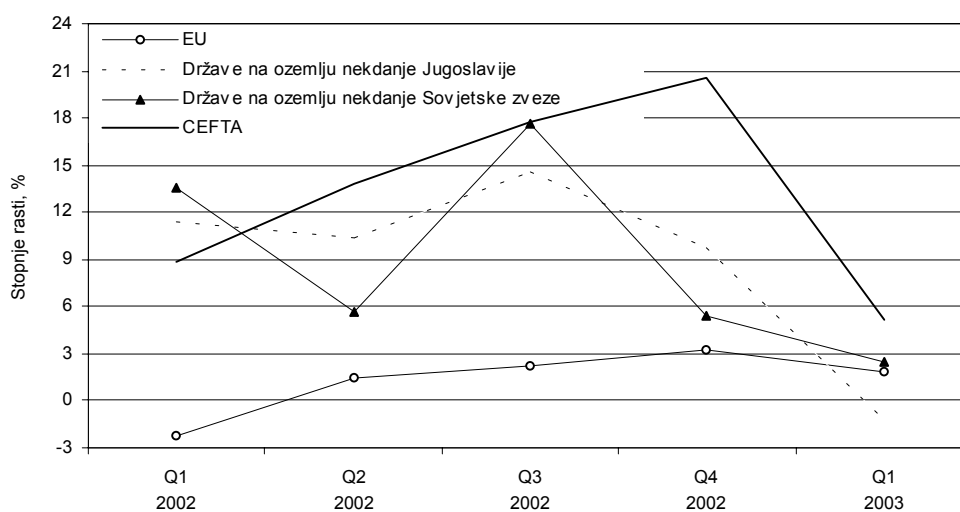
	2000	2001	2002
EU	63.8	62.2	59.4
Države nekdanje Sovjetske zveze	3.3	4.5	4.6
Države nekdanje Jugoslavije	15.7	16.9	17.8
CEFTA	7.9	8.0	8.7
Ostalo	9.3	8.4	9.5

Vir podatkov: SURS.

trge držav nekdanje Sovjetske zveze, ki se je realno povečal za 10.8%, pa medicinski in farmacevtski proizvodi ter naprave za telekomunikacije. Skupaj je izvoz na ta dva trga pripeval 2.5 odstotne točke (v letu 2001 3.9 odstotne točke) k celotni rasti izvoza. Tudi tu je Slovenija povečala tržni delež. Izvoz v države EFTA (v celotnem izvozu blaga dosegajo le majhen delež; 1.9% v letu 2002) je zabeležil zelo visoko rast (55-odstotno), predvsem na račun izvoza električne energije v Švico, ki je predstavljal skoraj tretjino celotnega izvoza v to državo (v letu 2001 7.1%).

Realna rast **izvoza storitev** se je v letu 2002 glede na prejšnje leto (3.8%) okrepila in dosegla enako raven kot realna rast blagovnega izvoza (6.1%). Najbolj se je povečal izvoz finančnih in komunikacijskih storitev, najmanj pa potovanj. Tendenca zniževanja deleža storitev v skupnem izvozu blaga in storitev, ki je trajala že od leta 1996, se je tako zaustavila, še vedno pa ta delež ostaja skromen tudi v primerjavi z nekaterimi drugimi tranzicijskimi državami (gl. poglavje 3.2.).

Slika 2: Rast izvoza blaga v letu 2002 (četrtno v primerjavi z istim obdobjem lani, merjeno v EUR)

Vir podatkov: SURS, preračuni UMAR.

Ob relativno visoki ravni izvoznih tokov in večjem domačem povpraševanju se je realna rast **uvoza blaga in storitev v letu 2002 (4.8%)** v primerjavi z letom 2001 (3%) okrepila. Po namenski strukturi **uvoza blaga** se je najbolj povečal uvoz proizvodov za vmesno porabo, k čemur je največ prispevala okrepljena proizvodnja surovin in repromateriala. V skladu s postopnim oživljanjem domače investicijske aktivnosti se je realno povečal tudi uvoz proizvodov za investicije, zaradi skromne rasti zasebne potrošnje in porasta uvoznih cen proizvodov za široko porabo pa je uvoz slednjih realno stagniral. Uvoz blaga se je bolj okrepil v drugi polovici leta, kot posledica večje izvozne in investicijske dinamike. **Uvoz storitev** se je realno povečal za 8.6%, kar je največ med vsemi komponentami mednarodne menjave. K rasti so največ prispevale komunikacijske ter računalniške in informacijskih storitve, kar odraža naraščajoče potrebe Slovenije po storitvah informacijske družbe.

Razpoložljivi plačilnobilančni podatki o gibanju izvozno-uvoznih tokov v **prvih dveh mesecih leta 2003** kažejo, da se je v primerjavi z enakim obdobjem lani blagovni izvoz, izražen v evrih, povečal za 3.9%, blagovni uvoz pa za 5.4%. Precej se je pospešil izvoz v države neevropske članice OECD, zlasti v ZDA (za 101.6%)¹⁹, rahlo okrepil v države EU, v Rusijo in države nekdanje Jugoslavije pa se je zmanjšal. Hitrejša rast uvoznih od izvoznih blagovnih tokov je bila delno posledica vrednostno višjega uvoza nafte in njenih derivatov (povprečna cena nafte Brent je v prvih dveh letošnjih mesecih znašala 32 USD/sod, v primerljivem lanskem obdobju pa le 19.9 USD/sod) ter enkratne transakcije večje vrednosti – uvoza civilnega letala. Ocenjujemo, da bi bilo brez te transakcije povečanje blagovnega uvoza manjše za 0.6 odstotne točke. V strukturi uvoza po namenu porabe proizvodov se je vrednostno najbolj povečal uvoz proizvodov za investicije (za 16%), med proizvodi za vmesno porabo pa uvoz mineralnih goriv, na katerega so močno vplivale visoke cene nafte (količinski uvoz nafte in derivatov je bil v prvih dveh mesecih letos nekoliko nižji kot v primerljivem obdobju lani). Rast storitvene menjave je bila v prvih dveh letošnjih mesecih nižja od rasti blagovne menjave, izvoz storitev se je namreč v primerjavi z enakim obdobjem lani nominalno celo znižal (za 1.6%), uvoz storitev pa se je povečal za 1.5%.

Za **leto 2003** ocenjujemo, da se bo **izvoz blaga in storitev** realno povečal za 5.4%, kar pomeni upočasnitev v primerjavi z letom 2002 (6.1%). Skladno s predvidenim oživljanjem gospodarske rasti v državah EU v drugi polovici leta, ki bo povečala povpraševanje na teh trgih, se bodo medletne stopnje rasti izvoza v tretjem in četrtem četrtletju okrepile. Ob slabših pričakovanjih gospodarske rasti v tranzicijskih državah in hkrati tudi visokih lanskih rasteh izvoza, ki predstavljajo visoko osnovo, se bo blagovni izvoz na trge nekdanje Jugoslavije in Sovjetske zveze ter CEFTE v povprečju upočasnil za okoli 40%. Z nižjo rastjo blagovnega izvoza se bo nekoliko upočasnila tudi rast izvoza storitev in po ocenah dosegla 4.8%. Realna **rast uvoza blaga in storitev (4.5%)** bo po oceni - ob nižji rasti izvoza in s tem ob manjšem povpraševanju po uvozu blaga za vmesno porabo - za 0.3 odstotne točke nižja kot leta 2002. Na rast uvoza pa bo pozitivno vplivalo tudi relativno visoko domače investicijsko popraševanje. Ker bo upočasnitev mednarodne menjave večja na izvozni strani, se bo nekoliko zmanjšal prispevek salda menjave s tujino h gospodarski rasti, ki bo po oceni znašal 0.5 odstotne točke.

¹⁹ izrazito povečanje izvoza zdravil.

Ob pričakovanem hitrejšem oživljanju gospodarske rasti v najpomembnejših trgovinskih partnericah in s tem višji rasti tujega povpraševanja se bo v letu 2004 okrepila **realna rast izvoza blaga in storitev**, in sicer na **6.3%**. V tem se bo izvoz blaga realno povečal za 6.5% izvoz storitev pa za 5.4%. Z vstopom Slovenije v EU se bo povečal obseg medregionalne menjave, kar bo realno rast izvoza na te trge povečalo na 6.3%. Na drugi strani za izvoz na trge nekdanje Jugoslavije predvidevamo nadaljnjo upočasnitev, ker bodo s temi državami prenehali veljati prostotrgovinski sporazumi. Ob krepitvi izvoza se bo povečalo povpraševanje po uvozu repromateriala, s krepitvijo rasti zasebnih investicij pa tudi uvoz investicijskega blaga, potrebnega za tehnološko posodobitev poslovanja. Poleg tega bo okrepljena rast zasebne potrošnje, ki bo spodbujena tudi z iztekom prve nacionalne varčevalne sheme (gl. poglavje 2.2.2. in 2.2.3.), vplivala na večje **uvozno povpraševanje**, ki se bo tako po oceni povečalo za **7%**. Prispevek salda menjave s tujino h gospodarski rasti bo celo negativen (-0.5 odstotne točke).

2.2.2. Zasebna potrošnja

Zasebna potrošnja je bila v letu 2002 realno za 2.0% večja kot leto prej in zelo blizu našim jesenskim ocenam (2.1%). Nanjo je v največji meri vplivalo gibanje realnega razpoložljivega dohodka gospodinjstev, ki je z ocenjeno 2-odstotno rastjo rasel počasneje kot v letu 2001 (3.4% ob 2.6-odstotni rasti potrošnje). Pri tem je realna bruto plača na zaposlenega porasla za 2% (v letu 2001 3.2%), prav tako pa je počasneje kot v letu 2001 lani rasel tudi obseg socialnih transferjev iz proračunskih blagajn (za 0.5 odstotne točke). Tudi pogoji na trgu dela so bili slabši kot v letu 2001, saj se je rast števila formalno delovno aktivnih več kot razpolovila, rast števila oseb v delovnem razmerju se je zmanjšala celo z 1.7% na 0.4%, prvič po treh letih upadanja pa se je lani povečalo število registriranih brezposelnih. Ob tem je bilo zaupanje potrošnikov lani nižje kot v letu 2001 in z izjemo prvega in zadnjih dveh mesecev ves čas pod povprečjem zadnjih šestih let, vendar se je postopoma krepilo.

Ocenjujemo, da se je tudi lani nadaljevala podobna struktura rasti potrošnje posameznih skupin dobrin kot v letu 2001, ko je najhitreje rasla potrošnja poltrajnih dobrin in storitev, počasneje netrajnih dobrin, potrošnja trajnih dobrin pa je realno padla²⁰. Po podatkih BS o deviznih prilivih in odlivih od potovanj pa sklepamo, da se je potrošnja rezidenčnih gospodinjstev v tujini lani okrepila nekoliko bolj kot potrošnja nerezidentov v Sloveniji. Slovenska gospodinjstva so namreč lani za potovanja v tujino namenila nominalno za 7.9% več sredstev kot v letu prej, izdatki tujcev pri nas pa so bili v tem času višji nominalno le za 1.8%.

Varčevanje prebivalstva v bankah je bilo lani bolj umirjeno; medletna realna rast je bila 7.1-odstotna (v letu 2001 pa 28.1-odstotna²¹), mnogo hitreje pa so se povečevali prihranki gospodinjstev v vzajemnih skladih (gl. tudi poglavje 7.2.). Hkrati je bilo lani ponovno zelo šibko zadolževanje prebivalstva, saj so bile vse leto medletne

²⁰ Kar je najverjetneje še vedno posledica velikih nakupov slednjih v letu 1999.

²¹ Bolj kot manjši obseg varčevanja prebivalstva so razlogi za nižjo rast predvsem v menjavi tujih valut v evre, zaradi katerih je leto 2001 predstavljalo visoko osnovo za primerjanje in so zato prilivi v letu 2002 izkazovali precej nižjo rast kot v predhodnem letu. Drugi razlog pa je zniževanje pasivnih obrestnih mer, kar je del prihrankov iz bank pritegnilo v druge oblike naložb (predvsem v vzajemne sklade).

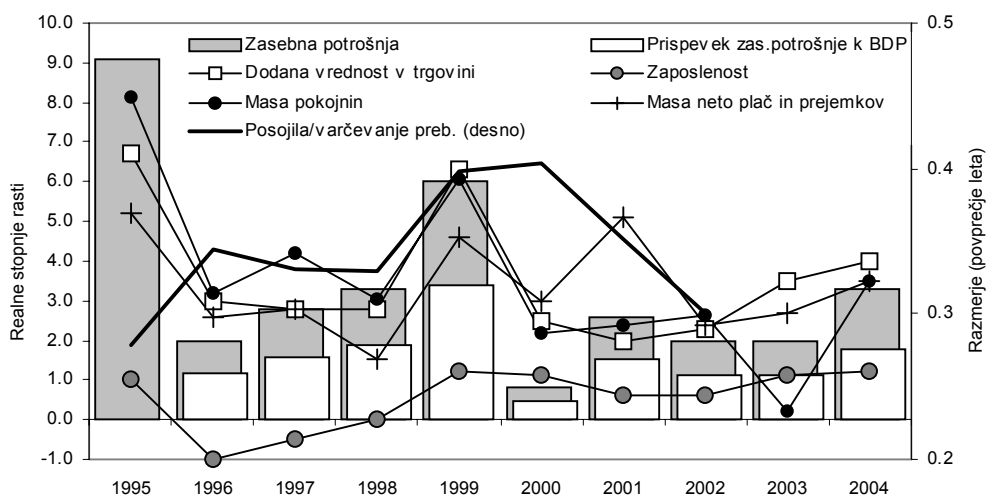
Tabela 16: Razmerje med krediti in prejemki ter krediti in vlogami prebivalstva

Obdobje	Povp. stanje posojil poslovnih bank prebivalstvu (v mrd SIT)	Povp. evidentirani mesečni prejemki prebivalstva (v mrd SIT)	Posojila / Prejemki	Povprečni letni prirast posojil / Povprečni letni prirast prejemkov	Povprečni obseg posojil v bankah / Povprečni obseg vlog v bankah
1992	16.0	38.4	0.42	n.p.	0.14
1993	38.5	60.9	0.63	1.00	0.19
1994	73.8	74.6	0.99	2.58	0.24
1995	123.9	88.9	1.39	3.50	0.28
1996	192.9	106.4	1.81	3.94	0.34
1997	224.6	119.8	1.87	2.35	0.33
1998	272.7	131.8	2.07	4.02	0.33
1999	390.2	146.5	2.66	8.00	0.40
2000	472.1	164.3	2.87	4.60	0.40
2001	516.8	181.6	2.85	2.60	0.35
2002	558.2	201.1	2.78	2.12	0.30

Vir podatkov: BS, preračuni UMAR.

realne rasti obsega posojil prebivalstvu na najnižji ravni v zadnjih desetih letih (v decembru je znašala 0.4%). Skladno z zmerno rastjo varčevanja prebivalstva in manjšim povpraševanjem po bančnih posojilih se je lani ponovno nekoliko znižala neto zadolženost prebivalstva pri bankah (razmerje med posojili in vlogami): z 0.30, kolikor je znašala na začetku leta, na 0.29 konec leta. Tudi obremenjenost prebivalstva s posojili (razmerje med povprečnim stanjem bančnih posojil prebivalstvu in njihovimi povprečnimi evidentiranimi mesečnimi prejemki) je lani upadala nekoliko počasneje (z 2.9 v prvem na 2.8 v zadnjem četrtletju). Še vedno pa je bila, kot posledica velikega zadolževanja iz leta 1999 in ročnosti takrat najetih posojil, na relativno visoki ravni (gl. tabela 16).

Slika 3: Gibanje zasebne potrošnje in nekaterih povezanih agregatov

Vir podatkov: SURS, BS, MF, APP, napovedi UMAR za leti 2003 in 2004.

Okvir 2: Razpoložljivi dohodek gospodinjstev

Razpoložljivi dohodek gospodinjstev se je v letu 2002 po naši oceni povečal realno za 2.0%, na njegovo rast pa so v največji meri vplivala gibanja največjih agregatov v strukturi prejemkov gospodinjstev, predvsem zmerna rast mase plač in socialnih transferjev gospodinjstev. Bruto plača na zaposlenega je lani porasla realno za 2.0%, kar je skupaj z 0.4-odstotno rastjo števila oseb v delovnem razmerju povečalo sredstva za zaposlene za 2.4%. Transferji gospodinjstvom za socialno varnost so bili po predhodnih podatkih Ministrstva za finance (MF) lani večji nominalno za 10.8%. V tem je bila masa pokojnin, kot drugega najpomembnejšega vira dohodka gospodinjstev, nominalno večja za 10.3%, kar je posledica predvsem večjega povprečnega števila upokojencev in valorizacije pokojnin. Družinski prejemki in starševska nadomestila so se po oceni povečali nominalno za 7.3%, nadomestila za čas brezposlenosti pa so bila že četrto leto zapored nižja (po podatkih MF nominalno za 21.2%), predvsem kot posledica ostrejših kriterijev za pridobitev omenjenih nadomestil, pa tudi zaradi spremenjene politike obravnavanja pasivnih in aktivnih oblik skrbi za brezposelne. Zaradi spremembe Zakona o socialnem varstvu so bile lani nasprotno precej višje denarne socialne pomoči, ki krijejo minimalne življenjske stroške in niso več vezane na zajamčeno plačo; to je maso socialnih pomoči povečalo nominalno za 32.6%. Zaradi zmernejšega varčevanja in nižjih obrestnih mer so lani nekoliko počasneje rasli prilivi gospodinjstev iz naslova obresti, prav tako pa tudi prejete zavarovalnine iz neživljenjskih zavarovanj. Na strani odlivov so davki na dohodke rasli nekoliko počasneje kot v letu 2001 (2.8-odstotna realna rast), prav tako tudi raznovrstni tekoči transferji in obresti na posojila.

Letos pričakujemo podobno rast razpoložljivega dohodka gospodinjstev kot lani (2-odstotno), obenem pa naj bi se rahlo znižal nagib k varčevanju²² (lani po oceni 14.6%). Letos naj bi nekoliko hitreje rasla masa sredstev za zaposlene, predvsem zaradi hitrejše rasti (za 0.3 odstotne točke) števila oseb v delovnem razmerju. Masa socialnih transferjev se bo pri tem povečala nominalno za 7.6%, od tega masa pokojnin le za 5.7%, kar pomeni, da naj bi se pokojnine letos realno skoraj ne povečale²³.

V letu 2004 naj bi se rast razpoložljivega dohodka po dveh letih zmerne rasti ponovno okrepila, in sicer za celo odstotno točko v primerjavi z letošnjim letom, predvsem zaradi hitrejše rasti zaposlenosti prebivalstva (rast števila oseb v delovnem razmerju bo 1.1-odstotna) in socialnih transferjev iz proračunskih blagajn, ki naj bi glede na letošnje leto realno prav tako rasli za celo odstotno točko hitreje.

²² Razmerje med bruto varčevanjem in bruto razpoložljivim dohodkom gospodinjstev.

²³ Vzroke za nizko rast najdemo v predvideni valorizaciji pokojnin, ki je nižja od lanske, pa tudi v nižje ocenjeni rasti števila upravičencev.

Tudi v **letu 2003** bo **rast zasebne potrošnje zmerna**, na ravni iz lanskega leta, kar znaša **2.0%**. To je utemeljeno z rastjo razpoložljivega dohodka, ki naj bi se letos povečal za enak odstotek. Tudi realna rast bruto plače na zaposlenega (2.0-odstotna) naj bi bila letos enaka kot lani, obenem pa se bo nadaljeval umirjen trend rasti zaposlovanja²⁴ (gl. tudi poglavje 5.1.). Letos bo nižja od lanske tudi rast transferjev gospodinjstvom (2-odstotna), še zlasti pokojnin.

Ocenjena rast zasebne potrošnje je glede na jeseni napovedano (2.7%) nižja, in sicer iz več razlogov. Nekoliko nižja od ocenjene je izhodiščna rast za leto 2002, poleg tega pa je sedaj opaziti nadaljevanje poslabšanja gibanj na določenih segmentih trga dela, zato je od jeseni navzdol popravljena (za 0.2 odstotne točke) tudi rast števila oseb v delovnem razmerju, ki pomembno določa maso sredstev za zaposlene in posledično razpoložljivi dohodek gospodinjstev. Jeseni smo pričakovali močnejše razdolževanje prebivalstva in izrazitejši ciklični vpliv v gibanju zasebne potrošnje, ki pa se očitno še ni začel. Na to nas opozarjajo podatki o skromnem zadolževanju prebivalstva (gl. tudi poglavje 7.2.) in drugi kratkoročni kazalniki. Večja negotovost v mednarodnem okolju pa je podobno kot v večini evropskih držav vplivala na znižanje napovedi rasti zasebne potrošnje tudi pri nas.

Kratkoročni kazalniki, ki smo jih imeli v času priprave analize na voljo, kažejo na zmeren optimizem. Na eni strani se je uvoz proizvodov za široko porabo v prvih treh mesecih (po podatkih zunanjetrgovinske statistike) na medletni ravni le nekoliko povečal, podobno je bilo trošenje gospodinjstev po podatkih DURS o davku na dodano vrednost končnim potrošnikom v prvih dveh mesecih letos realno približno na ravni istega obdobja lani. Bolj spodbudno je na drugi strani število novoregistriranih osebnih vozil v Sloveniji (v prvih treh mesecih skupaj je rast prvič po letu 1999 pozitivna²⁵) ter zaupanje potrošnikov, ki je bilo v prvih štirih mesecih ves čas nad povprečjem zadnjih šestih let.

V **letu 2004** pričakujemo po štirih letih zopet nekoliko **višjo realno rast zasebne potrošnje (3.3-odstotno)**, napoved pa je kljub temu za dobre pol odstotne točke nižja od jesenske, predvsem zaradi predvidene počasnejše (za pol odstotne točke) rasti bruto plače na zaposlenega. Pri tem bo ocenjena realna rast dohodka gospodinjstev 3.1-odstotna (gl. okvir št. 2). Rast trošenja naj bi bila dodatno spodbujena tudi z iztekom prve Nacionalne stanovanjsko-varčevalne sheme sredi leta (gl. okvir št. 4, Jesensko poročilo 2002) in iz naslova razdolževanja²⁶ gospodinjstev ter njihovega ponovno pričakovanega zadolževanja (gl. Jesensko poročilo 2002, okvir št. 3).

²⁴ Rast števila oseb v delovnem razmerju (0.7%) bo po ocenah sicer večja kot lani (0.4%), nižja pa bo rast števila formalno delovno aktivnih, predvsem zaradi slabših trendov na določenih segmentih trga dela (samozaposleni, kmetje, industrija).

²⁵ Vendar je možno, da podatek zakriva dejanska gibanja, ker zajema tudi le nekajdnevne registracije vozil, ki gredo najverjetneje dalje v izvoz in ne v končno potrošnjo.

²⁶ Slednje je povezano z obsežnimi nakupi avtomobilov pred davčno reformo, kar je močno povečalo zadolženost prebivalstva v bankah, ki naj bi po preteku petih let prešlo v zaključno fazo.

Okvir 3: Struktura izdatkov gospodinjstev za končno potrošnjo

Agregat potrošnje gospodinjstev oz. izdatkov gospodinjstev za končno potrošnjo na domačem trgu lahko razdrobimo na posamezne skupine potrošnih dobrin in storitev, in sicer po trajnosti ali namenu. Sodeč po prvič objavljenih podatkih za leto 2001 je struktura trošenja gospodinjstev **glede na trajnost** dobrin v obdobju zadnjih desetih let ostala skorajda nespremenjena. Glavnino potrošnje tako predstavljajo netrajni proizvodi (dobrih 40%) in storitve (slabih 40%), deleža trajnih in poltrajnih proizvodov pa se gibljeta vsak okrog 10%. V opazovanem obdobju so svoj delež najbolj okrepile storitve (za slabe 4 odstotne točke), na ta račun pa se je zmanjšal delež vseh preostalih skupin proizvodov (največ poltrajnih - za 1.9 odstotne točke, manj pa netrajnih in trajnih; za 1.5 in 0.3 odstotne točke).

Prez izdatkov gospodinjstev po namenu nam omogoča Klasifikacija individualne potrošnje (COICOP), ki v grobem loči 12 skupin potrošnih izdatkov in kaže, da slovenska gospodinjstva v povprečju največ potrošijo za hrano, stanovanje in transport²⁷. Delež hrane²⁸ je v letu 2001 v strukturi trošenja gospodinjstev še vedno predstavljal največji del izdatkov (22%), čeprav se je v desetih letih zelo

Tabela 17: Struktura izdatkov gospodinjstev za končno potrošnjo na domačem trgu

	Slovenija			Ostale tranzicijske države*	Zahodnoevropske države		
	1991 ¹	2001	Δ 91-01	2001	1991 ^{**}	2001 ^{***}	Δ 91-01
01 Hrana in brezalkoh. pijače	21.9	17.1	-	24.4	17.0	13.4	-
02 Alkoholne pijače in tobak	4.1	4.9	+	6.8	4.5	3.9	-
03 Obleka in obutev	6.7	6.4	-	5.9	7.9	6.5	-
04 Stanarina, voda, energija	21.8	20.3	-	18.1	18.6	21.2	+
05 Pohištvo, gospod. oprema in vzdrževanje	5.4	6.2	+	5.4	7.3	6.6	-
06 Zdravstvo	1.1	3.2	+	3.0	3.2	3.4	+
07 Promet	16.5	15.6	-	12.6	13.0	13.0	=
08 Komunikacije	1.7	2.3	+	3.3	1.6	2.7	+
09 Rekreativna in kultura	8.5	9.7	+	6.9	9.0	9.4	+
10 Izobraževanje	1.6	0.9	-	1.1	1.0	0.9	=
11 Hoteli in restavracije	6.3	6.4	+	7.1	8.9	9.6	+
12 Raznovrstni proizvodi in storitve	4.4	7.0	+	5.5	8.0	9.3	+

Vir podatkov: Eurostat New Cronos Database; National Accounts Data.

Opombe: ¹ Podatek za leto 1991 ni povsem primerljiv s podatkom za leto 2001, saj je SURS v letu 2002 izvedel revizijo nacionalnih računov (gl. okvir št. 1). ^{**} Netehtano povprečje 11 držav pristopnic in kandidatk za vstop v EU, za katere smo imeli na voljo podatke (Ciper, Češka (2000), Bolgarija (2000), Estonija, Madžarska, Litva, Latvija (2000), Malta, Poljska, Romunija, Slovaška). ^{**} Netehtano povprečje 12 držav, za katere smo imeli na voljo podatke (Danska, Nemčija, Grčija, Francija, Italija, Irsko, Nizozemska, Avstrija, Portugalska, Finska, Velika Britanija in Islandija). ^{***} Netehtano povprečje 14 držav; od tega prvih 11 držav iz ^{**} ter Belgija, Španija in Švedska (1999).

²⁷ Podoben vrstni red je zaslediti povsod po svetu, saj spadajo naštetje skupine med najosnovnejše oz. najnujnejše potrošne dobrine.

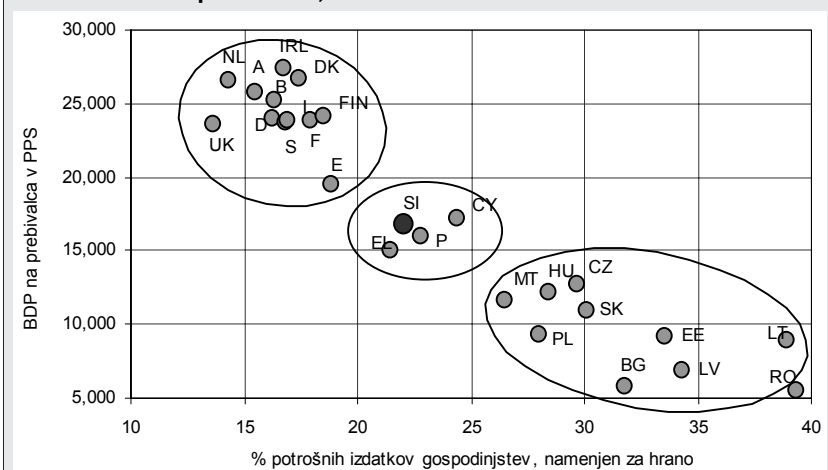
²⁸ Skupini 01-Hrana in brezalkoholne pijače ter 02-Alkoholne pijače in tobak skupaj.

Okvir 3: Struktura izdatkov gospodinjstev za končno potrošnjo - nadaljevanje

zmanjšal. To je v primerjavi s članicami Evropske unije veliko, saj znaša tam primerljivi delež v povprečju dobrih 17%, med državami pristopnicami in kandidatkami za vstop v EU pa nasprotno dosegamo daleč najnižji delež (povprečje za leto 2001 je bilo 31.2%). V obdobju 1991-2001 sta se v Sloveniji zmanjšala tudi deleža preostalih dveh največjih skupin izdatkov: stanovanjskih in transportnih²⁹. Ob tem se je v zadnjih desetih letih okrepila relativna pomembnost izdatkov za komunikacije, zdravje, rekreacijo in kulturo ter druge raznovrstne proizvode in storitve (gl. tabelo 2.2.2.2.). Podobno se je porazdelitev izdatkov spremenila tudi v državah EU, v nasprotno smer kot pri nas pa so se gibali le izdatki za stanovanje ter pohištvo. Tudi sicer je struktura potrošne košarice slovenskih gospodinjstev precej podobna povprečni zahodnoevropski; korelacija med njima znaša 0.95, s potrošno košarico držav pristopnic oz. kandidatk pa 0.91. V slednjih je v letu 2001 struktura izdatkov gospodinjstev za končno potrošnjo od naše nekoliko odstopala predvsem pri hrani, stanarini, prometu in rekreaciji ter kulturi (pri prvi navzgor, pri ostalih treh pa navzdol).

Na sliki 4 prikazujemo povezavo med deležem izdatkov za končno potrošnjo gospodinjstev porabljenim za hrano in življenjskim standardom, merjenim z bruto domačim proizvodom na prebivalca po kupni moči. Korelacija med obema spremenljivkama je močno negativna (-0.94) in kaže, da delež hrane v porabi gospodinjstev z naraščanjem življenjskega standarda pada. Po obeh kriterijih so slovenskim gospodinjstvom najbolj podobna grška, portugalska in ciperska.

Slika 4: Delež hrane v izdatkih gospodinjstev za končno potrošnjo in BDP na prebivalca, 2001

Vir: Nacionalni računi; Eurostat, New Cronos Database.

Opomba: Za Bolgarijo in Latvijo podatka za leto 2000, za Malto podatek o BDP za leto 1999.

Legenda: A - Avstrija, B - Belgija, BG - Bolgarija, CZ - Češka, CY - Ciper, DK - Danska, D - Nemčija, E - Španija, EE - Estonija, EL - Grčija, F - Francija, FIN - Finska, HU - Madžarska, I - Italija, IRL - Irska, LT - Litva, LV - Latvija, NL - Nizozemska, MT - Malta, PL - Poljska, P - Portugalska, RO - Romunija, S - Švedska, SI - Slovenija, SK - Slovaška, UK - Velika Britanija.

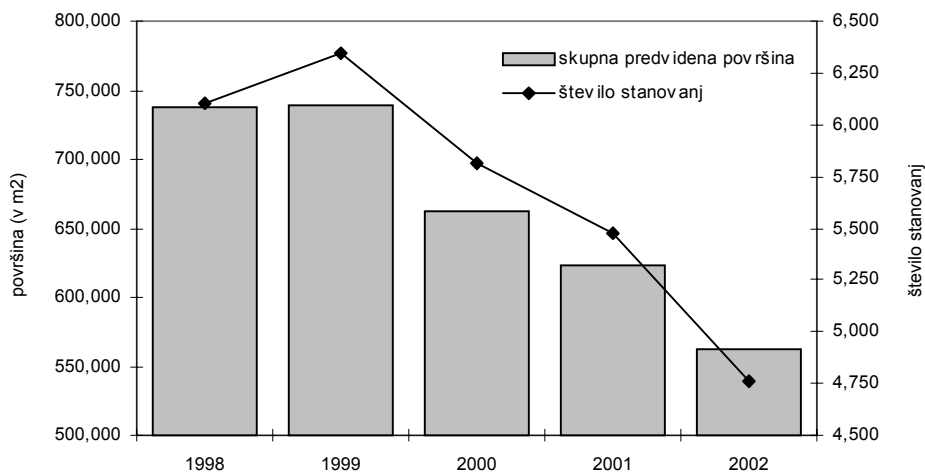
²⁹ Znižala sta se še deleža pri obleki in presenetljivo tudi pri izobraževanju.

2.2.3. Investicije

Po upadu v letu 2001 (realno za 0.8%) so se bruto investicije v osnovna sredstva v **letu 2002** povečale za 3.1%³⁰. Oživljanje je v največji meri posledica gradnje avtocestnega križa, ki se je po upočasnitvi v letu 2001 lani spet okrepila, predvsem v drugi polovici leta (po podatkih o vrednosti opravljenih del se je v tem obdobju gradnja inženirskih objektov (nizke gradnje) na medletni ravni realno okrepila za 24.8%). Na podlagi podatkov o plačilih za investicije in podatkov iz obračunov davka na dodano vrednost sklepamo, da se je lani naložbena aktivnost umirila predvsem v predelovalnih dejavnostih, kar ob upoštevanju njihove izrazite izvozne usmerjenosti povezujemo z neugodnimi razmerami v mednarodnem okolju, medtem ko so se investicije v dejavnostih tržnih storitev okrepile (predvsem v trgovini, finančnem posredništvu in poslovanju z nepremičninami). Glede na podatke o izdanih gradbenih dovoljenjih (glej sliko), ki kažejo, da se v Sloveniji od leta 1999 dalje vsako leto začne graditi manj stanovanj, ocenjujemo, da se je lani nadaljevala šibka investicijska aktivnost pri naložbah v nova stanovanja³¹.

Po razpoložljivih podatkih o plačilih za investicije in iz obračunov davka na dodano vrednost so se gibanja investicijske aktivnosti v podjetniškem sektorju iz leta 2002 nadaljevala tudi v začetku **leta 2003**: okrepile so se naložbe v trgovini in finančnem posredništvu, investicije v predelovalni dejavnosti pa so stagnirale. Ob doseženih relativno visokih rasteh naložbene aktivnosti dejavnostih tržnih storitev lani in letos

Slika 5: Število stanovanj (in površina), za katera so bila izdana gradbena dovoljenja

Vir podatkov: SURS.

³⁰ Po razpoložljivih podatkih o tehnični strukturi investicij se je investicijska aktivnost v **letu 2001** zmanjšala v segmentu stanovanjskih zgradb (za 2.2%) in drugih zgradb in objektov (za 8.3%; povezano z upočasnjene gradnjo avtocest v tem letu). Ugodnejši so podatki o rasti naložb v opremo in stroje (4.1%) in v neopredmetena osnovna sredstva za 12.1%. Znotraj skupine oprema in stroji izstopa 40.8-odstotna rast naložb v računalniške in pisarniške stroje.

³¹ V letih 2000 in 2001 je bil delež stanovanjskih investicij v celotnih bruto investicijah v osnovna sredstva 14.5-odstoten.

pričakujemo v nadaljevanju leta njihovo upočasnitev, ob napovedanem izboljššanju razmer v mednarodnem okolju pa naj bi se v drugi polovici leta okrepila investicijska aktivnost predelovalne industrije. Ugodno bo na naložbe vplivalo povečanje javnofinančnih virov za investiranje, nominalno za 8.4% po predlogu rebalansa proračuna za leto 2003 (v letu 2002 so ti viri predstavljali 17.9% bruto investicij v osnovna sredstva). Ob predvidenem večjem zadolževanju Družbe za avtoceste Republike Slovenije pričakujemo nadaljnjo krepitev gradnje avtocestnega križa (zaradi relativno nizke osnove v prvi polovici lanskega leta bo medletna rast teh investicij višja predvsem v prvem in drugem četrtletju). Na rast naložbene aktivnosti bo ugodno vplivala gradnja prve hidroelektrarne na spodnji Savi, povečale pa se bodo tudi investicije v infrastrukturo varstva okolja, ki so delno sofinancirane z evropskimi sredstvi, saj se mora Slovenija do leta 2009 uskladiti z okoljskimi standardi EU. Na podlagi začasnih podatkov o izdanih gradbenih dovoljenjih naj bi v letu 2003 naložbe v nestanovanjske stavbe ostale na ravni iz preteklega leta oziroma naj bi se le rahlo okrepile. Na področju investicij v nova stanovanja pa pričakujemo, da se bodo neugodna gibanja iz preteklih let nadaljevala tudi v letu 2003. Po začasnih podatkih sta se lani število izdanih dovoljenj za gradnjo stanovanj in predvidena površina v teh stanovanjih znižala že tretje leto zapored (gl. sliko št. 5). Upošteva pričakovano povečanje povpraševanja po stanovanjih ob izteku prve petletke Nacionalne stanovanjske sheme sredi leta 2004 ocenjujemo, da se bo gradnja stanovanj sicer okrepila proti koncu leta, močnejši zagon naložb v nova stanovanja pa predvidevamo za leto 2004. Na podlagi teh gibanj ocenjujemo, da bo letos rast bruto investicij v osnovna sredstva nižja, kot smo predvidevali jeseni (4.8%), in sicer okoli **3.2-odstotna**.

Okrepljena naložbena aktivnost predelovalne industrije naj bi se v skladu z izboljšanjem gospodarskih razmer v naših najpomembnejših trgovinskih partnericah nadaljevala v **letu 2004**. Nadalje bo sprostitvev sredstev iz prve Nacionalne stanovanjske varčevalne sheme sredi leta po naših ocenah spodbudila rast stanovanjskih investicij (gl. Jesensko poročilo 2002, str. 51, Okvir št. 4). Da bi zadostili pričakovanemu povečanemu povpraševanju po stanovanjih, naj bi se v gradnjo kot soinvestitor dejavneje vključil tudi Stanovanjski sklad Republike Slovenije (do konca leta 2007 naj bi zgradil 5,200 novih stanovanj, SSRS naj bi zagotovil dobro polovico potrebnih sredstev). Pričakujemo tudi, da se bo leta 2004 nadaljevala rast naložb v gospodarsko infrastrukturo (avtoceste, elektrarna, telekomunikacije in infrastruktura varstva okolja) kot tudi infrastrukturo javnih storitev (onkološki inštitut, pediatrična klinika, študentski domovi). Rast bruto investicij v osnovna sredstva naj bi bila v letu 2004 tako **7.0-odstotna**, in sicer spodbujena predvsem z naložbami v nova stanovanja.

2.2.4. Državna potrošnja

V letu 2002 se je **državna potrošnja** realno povečala za 2.7%. V tem okviru je, tako kot že nekaj preteklih let, hitreje kot celotna državna potrošnja rasla **kolektivna potrošnja države** za upravne, administrativne, obrambne, ekonomske, razvojno-raziskovalne in druge skupne netržne storitve države (realno za 3.3%) in nekoliko počasneje **individualna potrošnja države** za netržne storitve države na področju izobraževanja, zdravstva, socialnega skrbstva, kulture, športa in za tržne proizvode in storitve, kot so zdravila, ortopedski pripomočki, koncesijske pravice zasebnemu

sektorju, storitve zdravilišč (realno za 2.2%). Rast državne potrošnje je bila za 0.2 odstotne točke višja od jesenske napovedi (2.5%). Jesenska napoved je temeljila na sprejetem rebalansu državnega proračuna za leto 2002, rebalansiranem finančnem načrtu Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije in oceni odhodkov občinskih proračunov za to leto. Dejansko je bila v letu 2002 realizirana nekoliko hitrejša rast vmesne porabe in vkalkuliranih plač od predvidenih v načrtih javnofinančnih blagajn, kar je nekoliko povečalo rast državne potrošnje glede na jesensko napoved³².

Delež državne potrošnje v bruto domačem proizvodu je v letu 2002 dosegel 20.5%, kar je za 0.1 strukturne točke manj kot leto poprej, v tem je delež individualne državne potrošnje v bruto domačem proizvodu znašal 12% in delež kolektivne državne potrošnje 8.5% bruto domačega proizvoda.

Realna rast državne potrošnje za leto **2003** je ocenjena na 2.4% in je glede na jesenske napovedi (2.8%) nekoliko znižana. Vlada je namreč predlagala rebalans državnega proračuna za leto 2003, s katerim je posegla v obseg in strukturo odhodkov državnega proračuna (gl. poglavje 6.2.). Dodaten pritisk na odhodke državnega proračuna so povzročile tudi nekatere lani sprejete obveznosti proračuna, prenesene v letošnje leto. Poleg sprememb v odhodkih državnega proračuna so na napoved obsega državne potrošnje vplivale tudi postavke iz sprejetega dopolnjenega finančnega načrta Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije in spremenjenega in dopolnjenega finančnega načrta Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Na novo so bili ocenjeni tudi odhodki občinskih proračunov, ki prav tako z določenim deležem oblikujejo obseg državne potrošnje. Rast državne potrošnje bo tudi v letu 2003 zaostajala za ocenjeno rastjo bruto domačega proizvoda; glede na prejšnje leto se bo zaostajanje celo povečalo. Obsega državne potrošnje ne omejujejo le predvideni razpoložljivi javnofinančni prihodki, ampak drugi javnofinančni odhodki (predvsem transferji gospodinjstvom - socialni prejemki in pokojnine, obresti, subvencije in investicijski odhodki), ki se skupaj z elementi državne potrošnje financirajo iz zbranih javnofinančnih prihodkov.

V letu **2004** se bo po napovedih rast državne potrošnje nekoliko okrepila. Z uveljavitvijo zakona o plačah v javnem sektorju se bo dodatno umirila rast vkalkuliranih plač, kar bo vplivalo na krepitev realne rasti državne potrošnje. Skupaj z upoštevanjem predvidenih odhodkov obveznega zdravstvenega zavarovanja in pokojninskega zavarovanja ter s predvidenim proračunskim trošenjem občin se bo v letu 2004 državna potrošnja realno povečala za 2.8%, kar je še vedno precejšnje zaostajanje za rastjo ocenjenega bruto domačega proizvoda. Delež državne potrošnje v bruto domačem proizvodu se bo od 20.5% bruto domačega proizvoda v letu 2002 zmanjšal na 20.2% v letu 2004.

³² Pri izračunu državne potrošnje v stalnih cenah je uporabljena (priporočena) metodologija SURS, ki pri preračunu v stalne cene kot deflator ne uporablja za vse strukturne elemente le indeksa cen življenjskih potrebščin, ampak upošteva deflator državne potrošnje, ki je sestavljen iz različnih deflatorjev za posamezne kategorije znotraj ekonomske strukture državnih izdatkov. Pri ocenjevanju državne potrošnje je tako za vmesno porabo kot deflator upoštevana predvidena rast cen življenjskih potrebščin, za del, ki se nanaša na vkalkulirane plače, pa indeksi rasti bruto plač (povprečna cena dela). To pomeni, da rast plač v javnem sektorju, ki predstavljajo pomemben delež v strukturi cene državnih storitev, povečuje deflator državne potrošnje in zmanjšuje njeno realno rast, če plače naraščajo hitreje od inflacije.

Tabela 18: Državna potrošnja (individualna in kolektivna)

	2000	2001	2002	2003	2004
				Napoved	
Letna realna rast (v %)					
Državna potrošnja skupaj	-	4.0	2.7	2.4	2.8
Individualna potrošnja	-	3.1	2.2	2.3	2.7
Kolektivna potrošnja	-	5.2	3.3	2.6	2.9
Delež v BDP (v %)					
Državna potrošnja skupaj	20.0	20.6	20.5	20.6	20.2
Individualna potrošnja	11.7	12.0	12.0	12.0	11.8
Kolektivna potrošnja	8.3	8.6	8.5	8.6	8.4

Vir podatkov: SURS, napoved UMAR.

2.3. Pregled gospodarskih gibanj in napovedi po dejavnostih

Največji del dodane vrednosti slovenskega gospodarstva ustvarijo storitvene dejavnosti (od G do P). Po hitri rasti v prejšnjem desetletju se je v zadnjih letih njihov delež v skupni dodani vrednosti ustalil na višini okoli 62% (gl. tabelo št. 19). Tudi delež industrije je po letu 2000 razmeroma stabilen, na ravni okrog 31% dodane vrednosti. Še vedno se nekoliko zmanjšuje delež kmetijstva (s 3.5% v letu 2000 na 3.3% v letu 2002), po rasti v drugi polovici devetdesetih let pa je v zadnjih letih upadel tudi delež gradbeništva (s 6.3% v letu 2000 na 5.8% dodane vrednosti v letu 2002). V letošnjem in prihodnjem letu pričakujemo, da se bo pomen storitvenih dejavnosti še rahlo okrepil (na 62.6% v letu 2004), predvsem na račun znižanja kmetijstva (3.1% v letu 2004) in industrije (30.8% v letu 2004), delež gradbeništva pa naj bi se v prihodnje ohranil na višini 5.8% celotne dodane vrednosti. V nadaljevanju sledi pregled gospodarskih gibanj po dejavnostih v letu 2002 ter utemeljitev napovedi rasti dodane vrednosti v letih 2003 in 2004.

Dodana vrednost v **dejavnosti kmetijstvo, lov in gozdarstvo (A)** se je v letu 2002 realno povečala za 1.1%. Prve ocene kažejo, da je skupni obseg kmetijske pridelave po vremensko izjemno neugodnem letu 2001 zopet porasel. Najbolj se je povečal obseg rastlinske pridelave, tako v poljedelstvu kot tudi v sadjarstvu in vinogradništvu, pa tudi priraja vseh vrst živali (z izjemo perutnine) je bila nekoliko večja kot v letu prej. Priraja mleka, ki je za dohodke povprečnih kmetij izjemno pomembna, je bila višja za okoli 4%. Skupna vrednost statistično evidentiranih odkupljenih kmetijskih pridelkov se je povečala za 2.5%.

Ob odsotnosti izrednih vremenskih razmer pričakujemo, da bo letos obseg skupne kmetijske pridelave ostal na ravni lanskega leta. Na to kažejo tudi podatki o številu živine konec leta 2002: število goveje živine je bilo približno enako kot ob istem času leto prej, število prašičev se je povečalo za 9%, število perutnine pa zmanjšalo za 5%. Na prihodek kmetijskih pridelovalcev bodo, kot že v prejšnjih letih, ugodno

Tabela 19: Rast in struktura dodane vrednosti po dejavnostih

	Realne stopnje rasti v %, stalne cene 2000				Struktura v %, tekoče cene					
	2001	2002	2003	2004	2000	2001	2002	2003	2004	
			Napoved				Ocena	Napoved		
A	Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	0.5	1.1	0.5	0.5	3.0	2.9	2.8	2.8	2.7
B	Ribištvo	1.4	-6.5	2.0	1.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
C	Rudarstvo	-5.3	6.9	0.5	0.5	0.6	0.5	0.5	0.5	0.5
D	Predelovalne dejavnosti	5.1	4.6	4.1	5.5	23.6	23.7	23.5	23.6	23.8
E	Oskrba z električno energijo, plinom, vodo	6.4	5.6	0.5	1.0	2.5	2.7	2.7	2.6	2.5
F	Gradbeništvo	-2.2	3.3	2.5	7.0	5.5	5.1	5.0	5.0	5.1
G	Trgovina, popravila motornih vozil	1.8	2.5	3.2	3.5	10.0	10.2	10.2	10.2	10.3
H	Gostinstvo	6.3	1.7	3.5	4.3	2.3	2.2	2.2	2.3	2.3
I	Promet, skladiščenje in zveze	3.9	0.8	2.8	4.0	6.4	6.3	6.3	6.3	6.4
J	Finančno posredništvo	5.4	9.3	6.5	7.0	4.4	3.9	4.0	4.1	4.2
K	Nepremičnine, najem in poslovne storitve	4.0	1.9	2.5	3.8	12.9	13.1	13.0	13.0	13.1
L	Javna uprava, obramba, socialno zavarovanje	5.9	4.3	4.5	4.2	5.4	5.7	5.8	5.8	5.8
M	Izobraževanje	2.1	2.6	2.5	2.5	4.9	5.0	5.0	5.0	4.9
N	Zdravstvo in socialno varstvo	2.5	3.5	2.8	2.8	4.4	4.5	4.5	4.5	4.4
O	Druge skupne in osebne storitve	2.7	3.1	3.0	3.2	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0
P	Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem	12.2	-10.7	0.0	0.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	Pripisane bančne storitve (PBS)	10.8	6.5	2.0	2.0	-2.5	-2.1	-2.1	-2.0	-2.0
1.	DODANA VREDNOST (A ...P) + PBS) v osnovnih cenah	3.3	3.4	3.4	4.3	86.5	86.8	86.5	86.7	87.1
2.	Neto korekcijske postavke (davki na proizvode in storitve - subvencije)	-0.3	1.9	0.8	1.4	13.5	13.2	13.5	13.3	12.9
3.	BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3 = 1+2)	2.9	3.2	3.1	3.9	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Vir podatkov: SURS; ocena in napoved UMAR.

vplivale višje državne pomoči, ki naj bi nadomestile izpad dohodka zaradi predvidenega znižanja odkupnih cen kmetijskih proizvodov. V gozdarstvu naj bi se po desetletnih načrtih gozdnogospodarskih območij posek lesa povečeval. Ob takšnih gibanjih ocenjujemo, da bo realna rast dodane vrednosti dejavnosti kmetijstva, lova in gozdarstva **letos in v prihodnjem letu približno 0.5-odstotna**.

Potem ko je dodana vrednost v **rudarstvu (C)** dve leti zapored upadala, se je v **letu 2002** spet močno okrepila, realno za 6.9%. K temu je največ prispevala za 17.3% višja proizvodnja lignita (4,046 tisoč ton), zaradi večjega povpraševanja termoelektarn. Proizvodnja rjavlega premoga se je znižala za 6.8% (639 tisoč ton), tudi kot posledica uveljavljanja zakona o postopnem zapiranju Rudnika Trbovlje-Hrastnik. Po podatkih SURS se je proizvodnja v neenergetskem delu rudarstva

znižala za 3.1%. Po prvih osnutkih energetske bilance RS naj bi se v letošnjem letu proizvodnja premoga za nekaj odstotkov zmanjšala, vendar je medtem prišlo do dogovora s Hrvaško o ponovnem odjemu polovice proizvodnje električne energije iz Nuklearne elektrarne Krško, ki je začel veljati konec aprila letos. Velik primanjkljaj elektrike bo verjetno terjal višjo proizvodnjo domačih zmogljivosti (tudi termoelektrarn), kar naj bi celo nekoliko povečalo povpraševanje po domačem premogu. Zato za **letu 2003** ocenjujemo povečanje dodane vrednosti v rudarstvu na **0.5%**, **podobno** rast pa naj bi dosegli tudi v **letu 2004**.

Na rast obsega proizvodnje in dodane vrednosti **predelovalnih dejavnosti (D)**, kot izvozno najbolj usmerjenega dela slovenskega gospodarstva³³, pomembno vpliva konjunktura v mednarodnem gospodarskem okolju. V državah EU, katerih delež v blagovnem izvozu je približno 60-odstoten, se je gospodarska aktivnost po upočasnitvi v letu 2001 lani še dodatno umirila³⁴, v državah vzhodne in jugovzhodne Evrope pa se je v povprečju ohranila na ravni iz leta 2001. To se je v **letu 2002** preko skromnejše rasti blagovnega izvoza odrazilo tudi v nižji realni rasti dodane vrednosti slovenskih predelovalnih dejavnosti (4.6%, v letu 2001 5.1%). Podobno dinamiko kaže tudi rast obsega proizvodnje, ki je bila 2.0-odstotna in za predlanskim dosežkom zaostala za 0.8 odstotne točke. Medletne četrletne rasti pokažejo, da je v prvem četrletju proizvodna aktivnost praktično stagnirala (0.4-odstotna rast), po skromni 1.3-odstotni rasti v drugem četrletju se je v tretjem okrepila (3.8%), v zadnjem četrletju pa ponovno umirila (2.0%). Takšna gibanja ob zaključku leta 2002 so se odrazila tudi v trendni rasti obsega proizvodnje, ki je decembra že pričela upadati.

Že drugo leto zapored upočasnjena proizvodna aktivnost je imela za posledico tudi večje zmanjševanje zaposlenosti v predelovalnih dejavnostih³⁵ (za 2.8%, v letu 2001 za 0.6%), ki sicer upada v celotnem poosamosvojitvenem obdobju. Tendenca zniževanja je bila prisotna predvsem v prvi polovici lanskega leta, v drugi polovici leta pa se je upadanje števila zaposlenih ustavilo. Posledično se je izboljšala produktivnost dela, merjena z obsegom proizvodnje na zaposlenega, saj se je njena povprečna raven v letu 2002 okrepila za 4.9% (v letu 2001 za 3.4%). Pozitivni trendi so bili zabeleženi tudi pri gibanju obsega zalog, ki so se lani v primerjavi z letom 2001 v povprečju znižale za 2.0% (v letu 2001 4.9-odstotno povečanje), zaloge na enoto proizvodnje pa so bile nižje za 3.9%.

Najvišjo rast proizvodne aktivnosti so v letu 2002 dosegle izrazito izvozno usmerjene panoge³⁶, ki so v povprečju povišale obseg proizvodnje za 7.5%. Med izrazito izvozno

³³ Predelovalne dejavnosti ustvarijo 99.7% slovenskega blagovnega izvoza, ki v izdatkovni strukturi BDP zavzema 49.7-odstotni delež. Po podatkih Agencije za plačilni promet (APP) za leto 2001 enajst od štirinajstih področij predelovalnih dejavnosti več kot polovico svojih čistih prihodkov iz prodaje ustvari na tujih trgih, celotna panoga pa v povprečju z izvozom realizira 57.0% svojih čistih prihodkov iz prodaje.

³⁴ V najpomembnejši zunanjetrgovinski partnerici Nemčiji, v katero smo v letu 2002 izvozili 26% celotnega blagovnega izvoza, se je BDP lani povečal le za 0.2%, raven industrijske proizvodnje pa se je znižala za 1.7% (Consensus, marec 2003).

³⁵ Podatek se nanaša na podjetja z 10 in več zaposlenimi.

³⁶ Med izrazite izvoznike smo uvrstili podpodročja predelovalnih dejavnosti, ki na podlagi statističnih podatkov iz bilance stanja in uspeha (APP) s prodajo na tujih trgih v povprečju ustvarijo več kot 70% svojih čistih prihodkov iz prodaje (to so proizvodnja kemičnih izdelkov, strojev in naprav, vozil in plovil ter koksa, naftnih derivatov in jedrskega goriva).

usmerjenimi dejavnostmi sta obseg proizvodnje najbolj povečali proizvodnja strojev in naprav, za 11.4%, ter proizvodnja kemičnih izdelkov, za 5.9%. Predvsem za slednjo je značilno, da v zadnjih nekaj letih dosega tudi nadpovprečne rezultate pri donosnosti sredstev ter prodaje in ustvari najvišjo dodano vrednost na zaposlenega v predelovalnih dejavnostih³⁷. Tudi analiza faktorske strukture blagovnega izvoza (gl. Poročilo o razvoju 2003, UMAR, str. 44) kaže na povečevanje deleža izvoza tehnološko intenzivnih proizvodov, glede na tehnološko zahtevnost panog pa se počasi povečuje delež visokotehnoloških panog (v letu 2001 8.2%). V zmerno izvozno usmerjenih panogah³⁸ so v letu 2002 v povprečju zabeležili enoodstotno znižanje proizvodne aktivnosti. K temu so, kot že v letu 2001, največ prispevale izrazito delovno intenzivne dejavnosti, kot sta proizvodnja tekstilij ter proizvodnja usnjenih izdelkov, ki sta obseg proizvodnje lani znižali za 12.5% oziroma 15.1%. Pretežno na domači trg usmerjene panoge³⁹ so v letu 2002 povečale obseg proizvodnje v povprečju za 0.6%; največ je k temu pripomoglo 5.4-odstotno povečanje v dejavnosti proizvodnja papirja in založništvo. V proizvodnji hrane in pijač se je po stagnaciji v letu 2001 lani obseg proizvodnje zmanjšal za 1.6%, kar pomeni, da se je tudi lani nadaljevalo zmanjševanje pomena živilsko-predelovalne industrije v dodani vrednosti predelovalnih dejavnosti, značilno za drugo polovico devetdesetih let.

Podatki o obsegu proizvodnje za prve tri mesece letos⁴⁰ kažejo, da se je nizka raven proizvodne aktivnosti s konca lanskega leta ohranila v letošnjem prvem četrtletju: v obdobju od januarja do marca je obseg proizvodnje le za 1.3% presegel raven istega obdobja lani, takšna gibanja pa so se odrazila v trendni stagnaciji proizvodne aktivnosti (gl. sliko št. 6).

Nadaljevanje negotovosti v začetku letošnjega leta potrjuje tudi raven podjetniškega optimizma, ki se je v januarju in februarju izboljšala, vendar v marcu ponovno poslabšala. Po podatkih SURS o poslovnih tendencah v predelovalnih dejavnostih je skupni kazalec zaupanja marca (sestavljeno iz ravni skupnih naročil, ravni zaloga in pričakovane proizvodnje) ponovno dosegel negativno vrednost⁴¹ in se tako močno približal mesečnemu povprečju v lanskem letu (-3.8). Visoka variabilnost kazalca zaupanja in podjetniških pričakovanj o rasti izvoznih in skupnih naročil v naslednjih treh do štirih mesecih kažejo, da so ocene gospodarstvenikov o izboljšanju podjetniške klime zelo negotove.

Na osnovi napovedi o postopnem oživljanju evropskih gospodarstev (gl. poglavje 1) in s tem slovenskega blagovnega izvoza v drugi polovici letošnjega leta

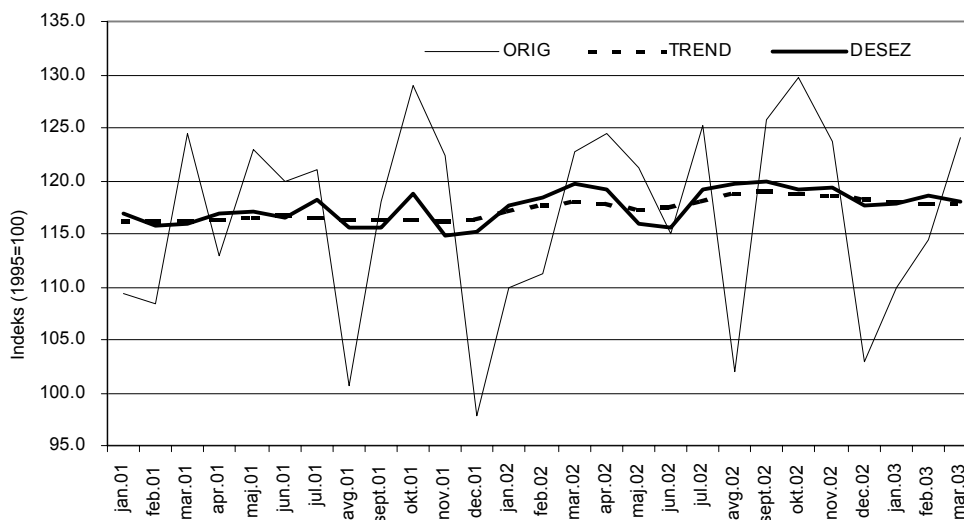
³⁷ Gospodarske družbe iz dejavnosti proizvodnja kemikalij in kemičnih izdelkov so v letu 2001 ustvarile 9.6 mio. SIT dodane vrednosti na zaposlenega, povprečje predelovalne industrije pa je znašalo 4.6 mio. SIT na zaposlenega.

³⁸ Povprečni delež čistih prihodkov iz prodaje, ustvarjenih na tujih trgih, v čistih prihodkih iz prodaje se giblje med 50% in 70% (to so proizvodnja tekstilij, tekstilnih in krznenih izdelkov, proizvodnja usnja in usnjenih izdelkov, obdelava in pridelava lesa, proizvodnja gume in plastičnih mas, proizvodnja kovin in kovinskih izdelkov, proizvodnja električne in optične opreme ter proizvodnja pohištva).

³⁹ Povprečni delež čistih prihodkov iz prodaje, ustvarjenih na tujih trgih, v čistih prihodkih iz prodaje je pod 50% (proizvodnja hrane in pijač, proizvodnja vlaknin, papirja in založništvo ter proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov).

⁴⁰ V času priprave napovedi smo imeli na voljo le podatka za prva dva meseca, ki sta kazala na stagnacijo in trendno upadanje obsega proizvodnje predelovalnih dejavnosti.

Slika 6: Gibanje obsega proizvodnje predelovalnih dejavnosti

Vir: SURS, preračuni UMAR po metodi TRAMO-SEATS.

ocenjujemo, da se bodo nizke rasti obsega proizvodnje z začetka leta nadaljevale še v drugem četrtletju. Do obrata v proizvodnem ciklu in intenzivnejšega oživljanja predelovalnih dejavnosti pa naj bi prišlo v jesenskih mesecih⁴². Realna rast dodane vrednosti bo tako v povprečju leta 2003 nekoliko nižja kot lani, in sicer **4.1-odstotna**. Ob napovedani krepitvi blagovnega izvoza se bo krepitev rasti proizvodne aktivnosti pospešeno nadaljevala v letu 2004, kar bo rast dodane vrednosti povečalo na **5.5%**.

V dejavnosti **oskrbe z elektriko, plinom in vodo (E)** se je lani že drugo leto zapored nadaljevala relativno visoka realna rast dodane vrednosti (6.4% v letu 2001 in 5.6% v letu 2002). Za obe leti je bil značilen padec obsega proizvodnje elektrike v hidroelektrarnah in višji obseg proizvodnje v termoelektrarnah. V letu 2002 se je zaradi hidrološke suše (zlasti v prvi polovici leta) proizvodnja hidroelektrarn znižala za 13.0%. Izpad pa je pokrivala za 6.8% povečana proizvodnja klasičnih termoelektrarn (za 13.7% višja v primerjavi s predvideno v elektroenergetski bilanci RS za leto 2002) in za 5.4% višja proizvodnja nuklearke. Med drugimi dejavnostmi področja E se je po ocenah iz osnutka energetske bilance RS za leto 2003 lani raba plina v Sloveniji znižala za 2.7%, raba daljinske toplote pa za 1.8%.

V letu 2003 bo ponovno pošiljanje polovice proizvodnje električne energije Nuklearne elektrarne Krško od aprila dalje na Hrvaško verjetno povzročilo, da se celotna proizvodnja električne energije v Sloveniji v primerjavi z lanskim letom ne bo zmanjšala, ampak celo nekoliko povečala. Proizvodnja termoelektrarn naj bi tako ostala približno na lanski ravni, normalnejša vodnatost slovenskih rek pa bi

⁴¹ Število anketiranih podjetij, ki pričakujejo poslabšanje gospodarske klime v marcu 2003 za 3.0 odstotne točke, presega število podjetij, ki pričakujejo njeno izboljšanje.

⁴² Enako predvideva študija "Sistem vodilnih indikatorjev in konjunktorna analiza", ki je bila v začetku letošnjega leta opravljena na Inštitutu za ekonomsko diagnozo in prognozo (EPF Maribor).

omogočila večjo proizvodnjo hidroelektrarn. Hkrati naj bi se raba daljinske toplote tudi v letu 2003 rahlo znižala, kar pomeni, da se bo dodana vrednost v oskrbi z elektriko, plinom in vodo v **letu 2003** po oceni povišala za **0.5%**, v **letu 2004** pa ob nadaljnji rasti porabe električne energije za **1.0%**.

Po realnem padcu v letu 2001 se je **lani** dodana vrednost v dejavnosti **gradbeništva (F)** realno povečala za 3.3%, vrednost opravljenih gradbenih del v podjetjih in organizacijah, ki zaposlujejo 10 ali več oseb, pa je bila realno višja za 5.5%. Oživljanje gradbeništva je bilo v največji meri posledica povečanja aktivnosti v gradnji inženirskih objektov (15.4-odstotna realna rast) zaradi pospešitve gradnje avtocestnega križa⁴³, do katere je prišlo predvsem v drugi polovici leta (medletna 24.8-odstotna realna rast vrednosti del v nizkih gradnjah). Pri gradnji stavb se je lani vrednost opravljenih del realno znižala za 2.5%, in sicer pri gradnji nestanovanjskih stavb za 2.6%, pri gradnji stanovanj pa za 2.1%. Na podlagi podatkov o izdanih gradbenih dovoljenjih⁴⁴ ocenjujemo, da se je aktivnost v stanovanjski gradnji znižala tudi v tistem segmentu gradbeništva, ki ga podatek o vrednosti opravljenih del ne zajame (manjša podjetja, samostojni podjetniki in gradnja v lastni režiji).

Po podatkih o vrednosti opravljenih gradbenih del se je v januarju in februarju letos nadaljevala krepitev aktivnosti v gradnji inženirskih objektov, realna vrednost opravljenih del v visokih gradnjah pa je bila še vedno pod ravniyo istega lanskega obdobja (za 7%). Na podlagi Predloga letnega plana razvoja in vzdrževanja avtocest in Predloga rebalansa državnega proračuna za leto 2003 ocenjujemo, da se bodo ugodna gibanja v nizkih gradnjah nadaljevala v celem letu 2003. Upošteva se začasne podatke o izdanih gradbenih dovoljenjih za nestanovanjske stavbe (lani je bilo število izdanih dovoljenj za 12.4% nižje kot leta 2001, predvidena površina v teh stavbah pa se je povečala za 4.8%), pa lahko v tem segmentu gradbeništva pričakujemo zgolj rahlo krepitev aktivnosti. Nadaljevala naj bi se tudi neugodna gibanja v stanovanjski gradnji, saj sta se lani število izdanih gradbenih dovoljenj za stanovanja in skupna predvidena površina teh stanovanj znižala že tretje leto zapored. Dodana vrednost v gradbeništvu se bo tako po oceni v **letu 2003 realno povečala le za 2.5%**. V letu 2004 pričakujemo nadaljnjo krepitev v gradnji infrastrukture, hkrati pa naj bi se ob izteku prve petletke Nacionalne stanovanjske varčevalne sheme izraziteje okrepila gradnja stanovanj (v gradnjo naj bi se v tem letu intenzivneje vključil tudi Stanovanjski sklad RS). Realna rast dodane vrednosti se bo tako v **letu 2004 okrepila na okoli 7%**.

Po upočasnitvi v letu 2001 (na 1.8%) se je realna rast dodane vrednosti v dejavnosti **trgovine, popravil motornih vozil in izdelkov široke porabe (G) v letu 2002** nekoliko okrepila in dosegla 2.5%. Po podatkih SURS-ove četrletne raziskave TRG-ČL⁴⁵ se je prihodek v letu 2002 povečal tako v trgovini na drobno kot v trgovini na debelo. V trgovini na drobno so najvišjo rast prihodka dosegli v trgovini z živili, pijačami in tobakom, v glavnem zaradi povečane prodaje v nespecializiranih

⁴³ Nasprotno se je leta 2001 upočasnila gradnja avtocest, kar je negativno vplivalo na povečanje gradbene aktivnosti.

⁴⁴ Po teh podatkih se število izdanih dovoljenj za gradnjo stanovanj v enostanovanjskih stavbah in njihova predvidena površina, ki jih v večji meri gradijo manjša podjetja oziroma posamezniki v lastni režiji, znižuje od leta 1999 dalje.

⁴⁵ Podatki raziskave TRG-Čl se nanašajo le na tisti del dejavnosti poslovnega subjekta, ki se ukvarja s trgovinsko dejavnostjo, in tako vključuje tudi trgovino v okviru netrgovinskih podjetij.

prodajalnah, ki pretežno prodajajo živila. Na gibanja v trgovini na debelo je lani ugodno vplivala oživitev aktivnosti v gradbeništvu, pa tudi ohranjanje razmeroma visoke aktivnosti predelovalnih dejavnosti. Prihodek trgovine na debelo se je namreč v letu 2002 najbolj povečal v trgovini z neživili, in sicer nadpovprečno pri prodaji strojev in naprav za gradbeništvu, industrijo, kmetijstvo in trgovino, pri prodaji lesa in gradbenega materiala, pa tudi pri prodaji kmetijskih surovin in živih živali. Prav tako se je konec leta 2002 povečala prodaja motornih vozil, saj je število prvič registriranih novih avtomobilov po podatkih SURS od septembra do konca leta za 7% preseгло raven iz istega obdobja leto prej.

Na osnovi podatkov o številu prvič registriranih novih osebnih avtomobilov v prvem četrtletju letos ocenjujemo, da se bo prodaja motornih vozil v letu 2003 prvič po letu 1999 povečala. Nadaljevanje ugodnih gibanj pričakujemo tudi v trgovini z živili, na kar bo pozitivno vplivalo odprtje novih slovenskih trgovskih centrov na domačem trgu in v tujini. Vendar za leto 2003 ni predvidena krepitev rasti zasebne porabe, nekoliko pa naj bi se upočasnila tudi aktivnost v gradbeništvu. Ob takšnih gibanjih ocenjujemo, da bo realna rast dodane vrednosti v trgovinski dejavnosti v **letu 2003** le okoli **3.2-odstotna**. V prihodnjem letu naj bi krepitev dejavnosti trgovine vzpodbudila hitrejša rast zasebne porabe ter krepitev aktivnosti predelovalnih dejavnosti in gradbeništvu. Realna rast dodane vrednosti v dejavnosti trgovine bi tako v **letu 2004** dosegla **3.5%**.

Rast dodane vrednosti v dejavnosti **gostinstva (H) v letu 2002** se je po visoki realni rasti v letu 2000 ter še vedno zelo visoki rasti v letu 2001 (6.3%) močno umirila in je znašala le 1.7%. Slabši rezultati so bili predvsem posledica nižjega prihodka podjetij, ki se ukvarjajo s pripravo in serviranjem jedi (k skupnemu prihodku doprine-sejo približno polovico). Njihov prihodek je bil realno kar za 7.2% nižji kot v letu 2001. Število prenočitev se je v letu 2002 še povečalo (čeprav manj kot v letu 2001⁴⁶). Kljub temu pa je prihodek v nastanitvenih podjetjih realno ostal na ravni leta 2001, kar je tudi posledica različne strukture prenočitev po vrstah nastanitvenih objektov. V letu 2002 se je namreč število prenočitev v cenejših nastanitvenih objektih (kampih, zasebnih sobah) povečalo bolj kot število prenočitev v hotelih. Realno se je povečal le prihodek podjetij, ki se ukvarjajo s točenjem pijač (za 2.8%), vendar pa je delež teh podjetij v skupnem gostinskem prihodku le okoli 10-odstoten. Skupni prihodek v gostinstvu je bil tako v letu 2002 realno za 3.0% nižji kot v letu prej.

Z ugodnimi snežnimi razmerami v prvih mesecih letošnjega leta se je povečalo število prenočitev tako tujih kot domačih gostov. Da se je na začetku leta za tuja smučičša odločilo manj Slovencev, potrjujejo tudi podatki BS, po katerih so bili izdatki naših državljanov za potovanja v tujino v prvih dveh mesecih letos nominalno za skoraj 20% nižji kot v primerljivem obdobju lani. Na turistična gibanja naj bi že v letošnjem, posebno pa v prihodnjih letih ugodno vplivalo uresničevanje ciljev Strategije slovenskega turizma za obdobje od leta 2002 do leta 2006 (razširitev in povečanje kakovosti storitev, povečanje investicij v gostinstvu). **Dodana vrednost** v gostinstvu se bo **letos** tako **realno povečala za okoli 3.5%**, v **letu 2004** pa za okoli **4.3%**.

⁴⁶ V letu 2001 se je število prenočitev povečalo za 6.1%, v letu 2002 pa za 2.7%. Skupno povečanje prenočitev v letu 2002 gre v celoti na račun večjega obiska tujih turistov (za 6.9%), ki so prvič po letu 1991 v Sloveniji zabeležili za več kot 4 mio nočitev.

Dodana vrednost v **prometu, skladiščenju in zvezah (I)** se je v **letu 2002** realno povišala le za 0.8%, kar je ena najnižjih letnih stopenj rasti v tej dejavnosti v zadnjih letih. Po podatkih SURS se je v okviru *blagovnega prometa* najbolj znižal obseg cestnega; merjeno v tonskih kilometrih kar za 15.3%. Prevozi v cestnem mednarodnem blagovnem prometu so upadli za petino, v notranjem pa so se znižali le za nekaj odstotkov. Spodbudnejše je bilo 8.6-odstotno povečanje železniškega blagovnega prometa, ki bi ob ohranjanju trenda omogočilo hitrejšo sanacijo Slovenskih železnic. Na železnici so se mednarodni prevozi blaga okrepili za 10%, notranji pa so se znižali bolj kot v cestnem prometu, za okoli 8%. Lani se je obseg pomorskega blagovnega prometa skrčil za 13.3%, pristaniški pa se je povečal za 11.7%. Obseg celotne prekladalne dejavnosti, vključno s pristaniško, se je povečal za 5.6%. Tudi v okviru *potniškega prometa* se je najbolj znižal obseg cestnega, to je medkrajevnega avtobusnega prometa, za 24.7%. V mestnem potniškem prometu pa se je lani zmanjševanje števila prepeljanih potnikov v primerjavi z letom prej, ko je upadlo skoraj za petino, zelo umirilo (1.6-odstotno zmanjšanje). Medobdodne stopnje rasti v letališkem in zračnem prometu so šele v zadnjem četrtletju postale pozitivne in tako nakazale konec recesije v dejavnosti, ki pa se sooča z močno konkurenco (nizkocenovni prevozniki, alternativna regijska letališča). V okviru *poštne dejavnosti* je bilo odpremljenih in sprejetih za 11.4% več pisemskih in paketnih pošiljk, v *telekomunikacijski dejavnosti* pa ocenjujemo, da so bili poslovni rezultati lani nekoliko boljši kot v predhodnem letu.

Letos pričakujemo ob približno enakih stopnjah rasti izvozno-uvoznih tokov ter obsega domače proizvodnje le rahlo izboljšanje gibanj v cestnem blagovnem prometu ter nadaljnje postopno povečevanje prevozov po železnici, v letališkem in zračnem potniškem prometu pa naj bi rast dosegli s fleksibilnim prilagajanjem konkurenci. Po manj ugodnih trendih v zadnjih letih naj bi se nekoliko izboljšala tudi gibanja v dejavnosti telekomunikacij, ki jih bo še naprej zaznamoval oster konkurenčni boj na trgih mobilne telefonije in fiksne telefonije (pričakovan vstop novih operaterjev). Nekoliko slabši rezultati se zaradi nestabilnih razmer v svetu pričakujejo v dejavnosti turističnih agencij. Ocenjujemo, da bo v **letu 2003** rast dodane vrednosti v prometu, skladiščenju in zvezah **2.8-odstotna**, v **letu 2004** pa naj bi ob ponovno hitrejši krepitvi domače proizvodne aktivnosti ter izvozno-uvoznih tokov rast dodane vrednosti dosegla **4.0%**.

V **letu 2002** je bila realna rast dodane vrednosti v dejavnosti **finančnega posredništva (J)** 9.3-odstotna (v letu 2001 5.4%). Izjemno visoka rast je rezultat več dejavnikov. Poslovni rezultati *bank* (dobiček, neto provizije), ki predstavljajo več kot dve tretjini dodane vrednosti finančnega sektorja, so se lani realno povečali skoraj trikrat. Ker so se obrestne mere za vloge zniževale hitreje od posojilnih obrestnih mer, so se neto obrestni prihodki bank realno povečali za 25.2%. Zaradi prenosov računov podjetij iz Agencije za plačilni promet na banke so se precej povečale tudi neto provizije bank (realno za 20.5%). Na rast bančnih dobičkov pa je lani vplivala tudi sprememba Slovenskih računovodskih standardov (ukinitev revalorizacije kapitala, osnovnih sredstev, kapitalskih naložb). V *zavarovalnicah* se je ob realno za 8.7% višjih zavarovalnih premijah najbolj povečal škodni rezultat (realno za 15.2%); to je razlika med vplačanimi premijami in izplačanimi odškodninami. Poleg omenjenih dejavnikov pa so lani realno rast dodane vrednosti finančnega posredništva povečevale tudi nižje obrestne mere in višja kakovost finančnih storitev in preko tega

nižji deflator v tej dejavnosti. Rast števila zaposlenih v finančnem posredništvu se sicer upočasnjuje že več kot leto dni (lani je bila povprečna rast 2.4%, v letu 2001 2.9%).

Slovenski finančni sektor je v primerjavi z razvitimi evropskimi državami, pa tudi glede na nekatere kandidatke za članstvo v Evropski uniji, slabše razvit (Poročilo o razvoju 2003, UMAR, str. 45). Zato pričakujemo, da bo rast dodane vrednosti finančnega sektorja tudi v prihodnjih letih višja od gospodarske rasti (spodbujena z uvajanjem novih bančnih storitev, informatizacijo poslovnih procesov in racionalizacijo zaposlenosti). V letu 2003 se bodo ob ugodnih inflacijskih gibanjih in postopnem prehodu tudi na dolgoročne nominalne obrestne mere le-te znižale. To bo spodbudilo kreditno dejavnost bank, v prihodnjem letu pa se bo obseg posojil dodatno okrepil zaradi sprostitve sredstev iz nacionalne stanovanjske varčevalne sheme. Ob nadaljevanju izvajanja pokojninske reforme pričakujemo tudi relativno visoko rast zavarovalniškega sektorja. Tako pričakujemo, da bo dodana vrednost finančnega posredništva **v letu 2003 realno porasla za 6.5%, v letu 2004 pa za 7%.**

V dejavnosti **nepremičnine, najem in poslovne storitve (K)** se je realna rast dodane vrednosti s 4.0% v letu 2001 umirila na le 1.9% **v letu 2002**. Ker se je po naši oceni fond stanovanj lani povečal približno za toliko kot leta 2001 (glej gradbeništvo), je to predstavljalo približno enako, 0.9-odstotno realno rast dodane vrednosti *stanovanjskih dejavnosti*⁴⁷. Do upočasnitve rasti je torej prišlo v *drugih poslovnih dejavnostih*, kjer se je po oceni dodana vrednost realno povečala za 2.9% (v letu 2001 7.4%). Rast števila delovno aktivnih v dejavnosti nepremičnin, najema in poslovnih storitev je bila v letu 2002 sicer višja kot leto pred tem, in sicer 8-odstotna (v letu 2001 6.1%), vendar se je okrepila zlasti v dejavnostih, ki ustvarjajo relativno nizko dodano vrednost na zaposlenega (poizvedovalne dejavnosti, čiščenje stavb, druge raznovrstne poslovne dejavnosti). V produktivnejših poslovnih storitvah pa se je rast števila delovno aktivnih lani (zlasti v drugi polovici leta) nekoliko umirila: v dejavnosti poslovanja z nepremičninami je bila na medletni ravni 10.8-odstotna (v letu 2001 16.1%), v računalniških storitvah se je znižala na 14.3% (v letu 2001 16.3%), v storitvah pravnega, davčnega in podjetniškega svetovanja na 8.8% (v letu 2001 10.6%), v oglaševanju na 2.6% (v letu 2001 15.7%), na področju projektiranja in tehničnega svetovanja pa se je število delovno aktivnih skrčilo za 0.3% (v letu 2001 se je povečalo za 3.6%).

Pričakujemo, da se bo zaradi zaključka prve petletke Nacionalne stanovanjske varčevalne sheme v letu 2004 že letos vse leto nekoliko krepila rast v dejavnosti poslovanja z nepremičninami ter v dejavnosti projektiranja in tehničnega svetovanja. V drugih poslovnih dejavnostih je pozitiven preobrat v skladu z napovedano krepitvijo gospodarske aktivnosti pričakovan šele v jesenskih mesecih leta 2003. Ocenjujemo, da bo **v letu 2003** realna rast dodane vrednosti v dejavnosti nepremičnine, najem in poslovne storitve tako nekoliko višja kot lani, to je **2.5-odstotna**. Pozitivni trendi naj bi se v prihodnjem letu še okrepili, ob predvideni povečani gradnji stanovanj v letu 2004 pa naj bi se nekoliko bolj kot v preteklih letih povečal tudi fond stanovanj. **V letu 2004** bi tako realna rast dodane vrednosti lahko dosegla okoli **3.8%**.

⁴⁷ V strukturi dodane vrednosti dejavnosti K ima velik delež stanovanjska dejavnost gospodinjestev, ki živijo v lastnih stanovanjih (pripisana najemnina) (50.7% v letu 2001).

Realna rast dodane vrednosti **javnih storitev**⁴⁸ je v letu 2002 dosegla 3.4%. V primerjavi z letom 2001 (3.5%) je bila rast strukturno ugodnejša, saj se je znižala v dejavnosti javne uprave, obrambe in obveznega socialnega zavarovanja in okrepila v dejavnostih izobraževanja, zdravstva in socialnega varstva ter drugih javnih skupnih in osebnih storitvah. Na umiritev rasti dodane vrednosti v dejavnosti *javne uprave, obrambe in obveznega socialnega zavarovanja (L)* je vplivala upočasnitev rasti plač (glej poglavje 5.2.) in omejevanje novih zaposlitev skladno s predlogom načrta delovnih mest za leti 2002 in 2003. Število delovno aktivnih se je lani tako povečalo za 2.3%, kar je najnižja rast v zadnjih štirih letih (v letu 2001 3.8%), večina novih zaposlitev pa je bila povezana z oblikovanjem profesionalne vojske in z vzpostavitvijo schengenske meje. V dejavnosti *izobraževanja (M)* je bila rast števila delovno aktivnih 1.8-odstotna (v letu 2001 2-odstotna). Glede na predhodno leto se je nekoliko upočasnilo zaposlovanje na področju predšolske vzgoje in osnovnošolskega izobraževanja (1.2%; v letu 2001 1.4%). Hitrejšo rast zaposlenosti kot v preteklih letih je lani zabeležilo srednješolsko izobraževanje (1.7%; v letu 2001 1.4%), ob uvajanju novih programov in rasti števila študentov pa se je ponovno okrepila tudi rast zaposlenosti v višjem in visokem šolstvu in tako dosegla najvišjo stopnjo v zadnjih treh letih (4.1%; v letu 2001 3.3%). Na področju pretežno tržnih storitev izobraževanja odraslih in drugega izobraževanja se je po razmeroma visoki rasti v letu 2001 (7.9%) stopnja rasti števila delovno aktivnih v letu 2002 znižala na 4.3%. V *zdravstvu in socialnem varstvu (N)* se je lani bistveno bolj kot v preteklih letih povečala zaposlenost v dejavnosti zdravstva, in sicer za 2.2% (leta 2001 1.1%, leta 2000 0.6%). V tem je naraščala predvsem zaposlenost v dejavnosti bolnišnic (2.0%; v letu 2001 1.1%), splošnih ambulant (1.2%; v letu 2001 0.5%) in specialističnih ambulant (8.4% - po oceni predvsem v zasebnih specialističnih ambulantah; v letu 2001 zmanjšanje za 1.8%). V javnih zdravstvenih zavodih je tako po nekajletnem upadanju število zaposlenih poraslo že drugo leto zapored, hkrati pa se je širila tudi zasebna dejavnost in mreža javne zdravstvene službe na temelju javno-zasebnega financiranja⁴⁹. V dejavnosti socialno varstvo se je lani zaradi metodoloških sprememb v Standardni klasifikaciji dejavnosti⁵⁰ število delovno aktivnih znižalo za 48.3%, v celotni dejavnosti zdravstva in socialnega varstva pa za 19.3%. V dejavnosti *drugih javnih, skupnih in osebnih storitev (O)* se je trend rasti zaposlovanja obrnil navgor v drugi polovici lanskega leta, in sicer v oddelku rekreacijskih, kulturnih in športnih dejavnosti⁵¹ (4.3%; v letu 2001 2.5%), ki so pretežno tržno usmerjene in dosegajo visoko dodano vrednost na zaposlenega.

⁴⁸ V skupino javnih storitev po metodologiji Eurostata zajemamo področja Standardne klasifikacije dejavnosti od L do P.

⁴⁹ Po podatkih Zdravniške zbornice je delež vseh zasebnikov v zdravstvu (zdravnikov in zobozdravnikov, vključno z specializanti), tistih s koncesijo in brez, konec leta 2002 znašal 20.3%.

⁵⁰ V začetku leta 2002 je prišlo v Standardni klasifikaciji dejavnosti do premestitve dejavnosti invalidskih podjetij (10,859 zaposlenih) iz dejavnosti socialnega varstva v dejavnosti, ki jih ta podjetja dejansko izvajajo (večinoma v predelovalne dejavnosti).

⁵¹ Oddelek rekreacijskih, kulturnih in športnih dejavnosti (SKD 92) ima v dodani vrednosti dejavnosti O največji delež, in sicer 61.3% v letu 2001.

Na podlagi predvidene rasti plač (gl. poglavje 5.2.) in Predloga načrta delovnih mest za leti 2003 in 2004⁵² pričakujemo, da bo realna rast dodane vrednosti v dejavnosti javne uprave, obrambe in obveznega socialnega zavarovanja v letu 2003 nekoliko preseгла lansko, v letu 2004 pa naj bi se ponovno rahlo umirila. V dejavnosti izobraževanja se bo po oceni v naslednjih dveh letih približno ohranjala dosežena dinamika rasti v višjem in visokem šolstvu, v izobraževanju odraslih pa ob povečanem pomenu vseživljenjskega učenja pričakujemo postopno krepitev rasti v letu 2004⁵³. Razmeroma visoka rast zaposlenosti v javni zdravstveni dejavnosti iz leta 2002 se bo v prihodnje najverjetneje nekoliko upočasnila. Na področju drugih javnih, skupnih in osebnih storitev je pospešitev rasti pričakovati v letu 2004, ko naj bi se ob večjem trošenju prebivalstva (gl. poglavje 2.2.2.) krepile predvsem pretežno tržno usmerjene storitve v skupini rekreacijskih, kulturnih in športnih dejavnosti. Upoštevaje navedena gibanja ocenjujemo, da bo **v letu 2003** realna rast dodane vrednosti javnih storitev znašala **3.3%**, v letu **2004** pa **3.2%**. Po tej oceni bo realna rast javnih storitev v letu 2003 le rahlo zaostajala za rastjo dodane vrednosti celotnega gospodarstva (3.4%), v letu 2004 pa bi se delež javnih storitev v dodani vrednosti nekoliko zmanjšal.

⁵² V letu 2003 je bilo predvidenih 1,383 novih zaposlitev, večina za vzpostavitev schengenske meje, oblikovanje profesionalne vojske in prezaposlitve iz APP v upravne organe, vendar bo to število zaradi rebalansa letošnjega proračuna in varčevalnih ukrepov verjetno nekoliko nižje. V letu 2004 naj bi bilo 1,106 novih zaposlitev, prav tako večina za varovanje južne meje in vojsko (glej tudi Poročevalec, št. 96/VIII).

⁵³ V pripravi je nov predlog Nacionalnega programa izobraževanja odraslih, ki naj bi bil v kratkem obravnavan na Strokovnem svetu za izobraževanje odraslih.

3. Ekonomski odnosi s tujino

3.1. Mednarodna konkurenčnost – V letu 2002 povečanje tržnega deleža ob poslabšani cenovni in stroškovni konkurenčnosti

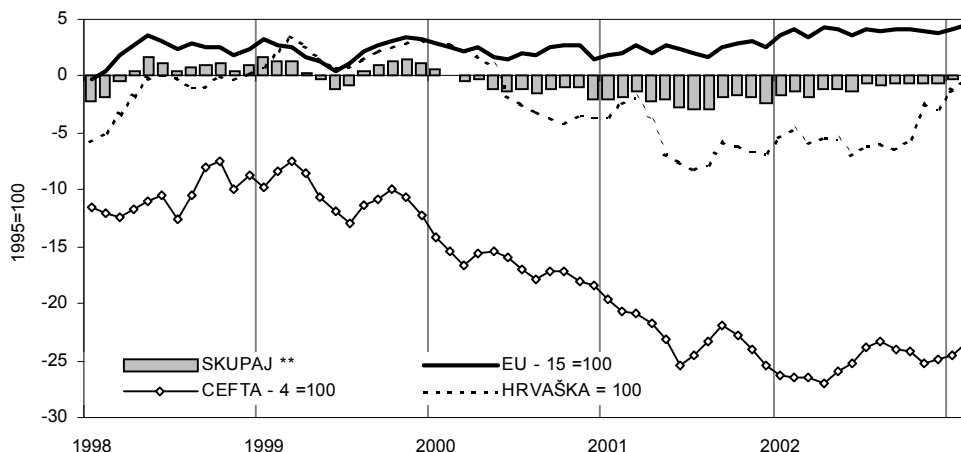
Za mednarodno konkurenčnost slovenskega gospodarstva je dolgoročno odločilno ustvarjanje znanja, tako v njegovem podjetniškem sektorju kot družbi kot celoti. Povečevanje konkurenčnosti podjetniškega sektorja spremljamo s kazalniki konkurenčnosti, kazalniki strukturnih sprememb (investicijska aktivnost, faktorska struktura izvoza, struktura izvoza glede na tehnološko zahtevnost panog in delež inovativnih podjetij) ter kazalniki internacionalizacije (delež vhodnih in izhodnih neposrednih investicij). Med kazalniki konkurenčnosti sta poleg produktivnosti dela, ki je eden od temeljnih indikatorjev konkurenčne sposobnosti gospodarstva, še stroški dela na enoto proizvoda in tržni delež, ki kaže, ali je rast izvoza posledica izboljšanja izvozne konkurenčnosti ali pa rasti izvoznih trgov. Ker tečaj, relativne cene in relativni stroški dela na enoto proizvoda v odprtem gospodarstvu, kot je slovensko, kratkoročno pomembno vplivajo na njegovo poslovanje, odražajo pa se tudi na rasti tržnih deležev, se v tem poglavju osredotočamo nanje (analiza kazalnikov strukturnih sprememb in internacionalizacije pa je dostopna v Poročilu o razvoju 2003).

V povprečju leta 2002 se je nominalna deprecijacija tolarja do košarice valut OECD (evra, ameriškega dolarja, britanskega funta in švicarskega franka)⁵⁴ umirila na 2.9%, pri čemer je Banka Slovenije vse leto vpliv neto ponudbe deviz na tečajna gibanja blažila z določitvijo izhodiščnega tečaja (gl. poglavje 7.1.). Do evra je tolar nominalno depreciral za 3.7%, do ameriškega dolarja pa appreciral za 1.3%, ker je vrednost ameriškega dolarja na mednarodnih valutnih trgih po šestletni neprekinjeni krepitvi v lanskem letu padla. Nekoliko bolj umirjeno kot leta 2001, čeprav še vedno izrazito, je tolar nominalno depreciral tudi do povprečja valut CEFTA-4 (češke krone, madžarskega forinta, poljskega zlota, slovaške krone) in hrvaške kune: za 7% oz. 4.4%.

Ob nespremenjeni ali nesorazmerno upočasnjeni rasti domačih cen v primerjavi s tujimi je tolar do košarice OECD valut v letu 2002 realno pospešeno appreciral, zato se je slovenska **cenovna konkurenčnost** v primerjavi z razvitimi trgovinskimi partnericami nekoliko izraziteje **poslabšala** kot v letu 2001. Merjeno z relativnimi cenami življenjskih potrebščin je tolar realno appreciral za 2.7%, če upoštevamo deflator relativnih cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih za 2% oz. deflator relativnih izvoznih cen za blago za 2.4%. Pri tem je bilo poslabšanje cenovne konkurenčnosti v primerjavi s povprečjem pomembnejših trgovinskih partneric iz valutnega območja evra za okoli 1-odstotno točko manjše, ameriškega dolarja pa za približno 5-odstotnih točk večje. Rahla, 0.5-odstotna oz. 0.9-odstotna realna appreciacija tolarja do hrvaške kune (merjeno z relativnimi cenami življenjskih potrebščin oz. cenami industrijskih proizvodov pri proizvajalcih) kaže, da je bil dveletni trend izboljševanja slovenske cenovne konkurenčnosti v primerjavi s Hrvaško lani prekinjen, medtem ko se je izboljševanje v primerjavi s konkurenti iz območja CEFTA-4 upočasnjeno nadaljevalo ob 3.1-odstotni oz. 2.1-odstotni realni deprecijaciji. V nasprotju s tem se je, če upoštevamo deflator relativnih izvoznih cen blaga, v primerjavi s CEFTA-4 cenovna konkurenčnost poslabšala (po oceni za 1.9%).

⁵⁴ na deviznem trgu

Slika 7: Realni efektivni tečaj tolarja do valut pomembnejših trgovinskih partneric

Vir podatkov: OECD, WIIW, SURS, preračuni UMAR.
Opombe: *deflator CPI; **skupaj z ZDA in Švico. Padec pomeni izboljšano konkurenčnost.

Realna apreciacija tolarja do košarice valut OECD, deflacirana z relativnimi stroški dela na enoto proizvoda kaže, da se je v letu 2002 v primerjavi z razvitimi trgovinskimi partnericami pospešeno nadaljeval tudi trend **poslabševanja stroškovne konkurenčnosti** tako **slovenskih predelovalnih dejavnosti** (za 1.7%) kot slovenskega gospodarstva (za 2.6%). Poslabšanje stroškovne konkurenčnosti slovenskih predelovalnih dejavnosti je bilo v razmerah vse večjega zaostajanja rasti deviznega tečaja za domačo inflacijo posledica pospešene rasti realnih stroškov dela na zaposlenega (deflacirano z nominalnim deviznim tečajem za 6.5%, v letu 2001 za 4%), ob njihovi sicer le rahlo upočasnjeni nominalni rasti (za 0.6 odstotne točke). Rast produktivnosti dela se je sicer povečala (na 3.5%, v letu 2001 1.7%), kar pa je nevtraliziralo le dobro polovico učinkov rasti stroškov in deviznega tečaja na mednarodno konkurenčnost. Na prekinitev postopnega umirjanja rasti realnih stroškov dela na zaposlenega je vplivala pospešena realna rast čistih plač (deflacirano s cenami življenjskih potrebščin za 2.5%, v letu 2001 za 2.2%), medtem ko se je trend upadanja drugih prejemkov iz dela umirjeno nadaljeval (padec za 1.1%, v letu 2001 za 3.4%). Povečanje davčne obremenitve plač se je upočasnilo zaradi dvignjene spodnje meje obdavčitve izplačanih plač in znižane obdavčitve plač v višjih razredih, ob tem ko se je prispevna stopnja delodajalcev za zdravstveno zavarovanje povečala za 0.2 odstotne točke. Hitrejša rast produktivnosti dela je bila izključno posledica ponovnega upadanja zaposlenosti (za 1.4%, v letu 2001 1-odstotna rast⁵⁵). Trend umirjanja rasti obsega proizvodnje se je lani nadaljeval (od 7% v letu 2000 na 2.8% v letu 2001 in 2% v letu 2002) zaradi upočasnjene gospodarske aktivnosti v naših najpomembnejših trgovinskih partnericah, še posebej iz EU. V primerjavi s CEFTA-4 se je v letu 2002 trend izboljševanja stroškovne konkurenčnosti upočasnjeno nadaljeval, deloma na račun nižje rasti slovenskih plač, deloma pa zaradi deprecijacije tolarja do valut CEFTA-4. Zato je bil padec relativnih stroškov dela na enoto proizvoda slovenskih predelovalnih dejavnosti 4.1-odstoten (v letu 2001 5.2-odstoten), slovenskega gospodarstva pa 6.2-odstoten (7.6-odstoten).

⁵⁵ Podatek za podjetja in organizacije s 3 in več zaposlenimi (ZAP-M).

Tabela 20: Indikatorji mednarodne konkurenčnosti

- Letne stopnje rasti v %

	2000	2001	2002	2003
			Ocena	Napoved
Efektivni tečaj tolarja ¹				
Nominalno	-8.1	-5.8	-2.9	-0.9
Realno ²	-1.9	-0.1	2.7	2.9
Stroški dela na enoto proizvoda v predelovalnih dejavnostih ³				
V SIT nominalno	4.2	8.5	6.1	4.1
V košari valut ⁴	-4.2	2.2	3.0	3.2
V košari valut - relativno ⁵	-3.3	0.7	1.7	2.3
Komponente ⁴				
Stroški dela na zaposlenega - realno ⁶	2.6	1.8	2.1	2.1
Čiste plače in drugi prejemki	1.9	0.8	1.6	1.7
Davčna obremenitev plač ⁷	0.6	0.6	0.2	0.2
Produktivnost dela	7.2	1.7	3.5	3.5
Cene / devizni efektivni tečaj	0.1	2.1	4.3	4.6

Vir podatkov: APP, BS, SURS, OECD, EC, preračuni UMAR.

Opombe:

¹ Rast vrednosti pomeni rasti vrednosti tolarja in obratno

² Merjen z relativnimi cenami življenjskih potrebščin

³ Za podjetja in organizacije s 3 in več zaposlenimi, (ZAP-M)

⁴ Samo domači faktorji

⁵ Glede na rast stroškov dela na enoto proizvoda 7 najpomembnejših OECD trgovinskih partneric

⁶ Deflacionirano s cenami življenjskih potrebščin

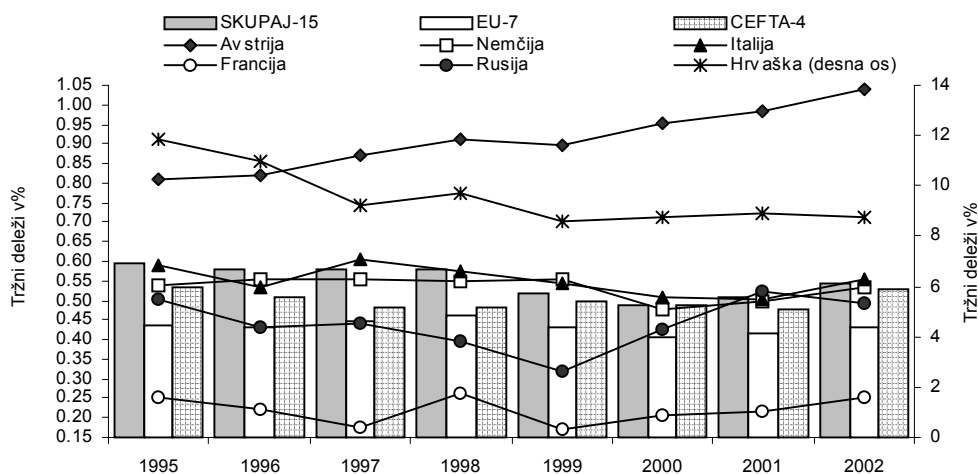
⁷ Razmerje bruto plače in prispevki delodajalcev / čiste plače.

Razmerja med cenami in stroški, ki so jih slovenske predelovalne dejavnosti v primerjavi s tujimi konkurenti dosegale v izvozu blaga v letu 2002, kažejo, da se je trend izboljševanja **relativne dobičkonosnosti slovenskega izvoza blaga** v letu 2002 nadaljeval (rast relativnih izvoznih cen za blago je bila višja od rasti relativnih stroškov dela na enoto proizvoda, s čimer se je delež slednjih v vrednosti izvoženega blaga zmanjšal). Nadaljevala pa se je tudi rast relativne dobičkonosnosti slovenskega gospodarstva, kot ga kaže padajoči delež stroškov dela v vrednosti bruto domačega proizvoda (gl. tudi poglavje 2.1.3.)

Slovenski tržni delež v državah pomembnejših trgovinskih partnericah⁵⁶ se je v povprečju 2002 povečal na 0.544% (od 0.510% v povprečju leta 2001). Na pospešeno rast slovenskega tržnega deleža je na razvitih trgih odločilno vplivalo nadaljevanje rasti na nemškem, francoskem in avstrijskem trgu ter po štiriletnem upadanju ponovna rast na italijanskem trgu. Na srednje- in vzhodnoevropskih trgih se je izrazito povečal slovenski tržni delež v državah CEFTA-4, upadel pa na Hrvaškem in v Rusiji. Tudi v letu 2002 je bila rast slovenskega tržnega deleža na trgu EU v primerjavi z rastjo tržnih deležev Češke, Madžarske, Poljske in Slovaške na tem trgu nižja. V državah nekdanje Jugoslavije, ki v preračun agregatnega tržnega deleža niso zajete, se je

⁵⁶ Nemčiji, Avstriji, Italiji, Franciji, Veliki Britaniji, Belgiji in Nizozemski (EU-7) ter ZDA in Švici; Češki, Madžarski, Poljski, Slovaški (CEFTA-4), Hrvaški in Ruski federaciji.

Slika 8: Slovenski tržni deleži v 15-ih pomembnejših trgovinskih partnericah

Vir podatkov: SURS, WIW, preračuni UMAR.

lani četrto leto povečal slovenski tržni delež v Srbiji in Črni Gori (s 4.9% na 5.8%) in drugo leto v Makedoniji (s 7.8% na 8%). S podatki za Bosno in Hercegovino, kjer se je v letu 2001 tretje leto nadaljevala rast slovenskega tržnega deleža (porasel je s 15.9% na 16.9%), za leto 2002 ne razpolagamo.

Na začetku leta 2003 se je nominalna deprecijacija tolarja do evra ob nadaljevanju politike uravnavanega drsenja tečaja (gl. poglavje 7.1.) rahlo upočasnila, tako na mesečni (marca na 0.2%)⁵⁷ kot medletni ravni (na 3.6%). Zaradi upadanja vrednosti ameriškega dolarja do evra je bil tolar do košarice valut OECD marca nominalno za 0.2% višji kot decembra, nominalna deprecijacija tolarja v prvih treh mesecih skupaj na medletni ravni pa je bila le 0.3-odstotna. Če upoštevamo rast relativnih cen življenjskih potrebščin, je tolar do košarice valut OECD realno izrazil: za 1.6% oz. 4.1% (do evra za 0.6% oz. 0.9%). Merjeno z relativnimi cenami industrijskih proizvodov pri proizvajalcih, ki so letos upadle, njihova medletna rast pa se je močno umirila, je bil efektivni tečaj tolarja marca realno za 1.2% nižji kot decembra in v prvih treh mesecih le za 0.6% višji kot pred letom (do evra za 1.8% oz. 2.3% nižji). V prvih dveh mesecih leta 2003 je tolar realno apreciral tudi do hrvaške kune in do valut CEFTA-4. V primerjavi s Hrvaško je bila cenovna konkurenčnost v prvih dveh mesecih letos za 2.6% slabša kot decembra in za 4.3% slabša kot pred letom, v primerjavi s CEFTA-4 pa za 1.9% oz. 3.3%.

Trendna in medletna rast stroškov dela na enoto proizvoda v košarici OECD valut v prvih dveh mesecih leta 2003 (prva za 1.1%, druga za 4.2%) kažeta na bolj dolgoročno poslabšanje stroškovne konkurenčnosti slovenskih predelovalnih dejavnosti. Izhajalo je iz nominalne apreciacije oz. umirjanja medletne deprecijacije tolarja. Produktivnost dela je po upadanju v lanskem zadnjem četrtletju letos trendno spet rahlo naraščala, medtem ko se je njena medletna rast le rahlo umirila (s 3.7% v

⁵⁷ na deviznem trgu

lanskem zadnjem četrtletju na 3.5% v prvih dveh mesecih letos). Realni stroški dela na zaposlenega so trendno tako rekoč stagnirali na decembrski (visoki) ravni ob umirjanju njihove medletne rasti (na 1.7% od 4.5% v lanskem zadnjem četrtletju). Po desezoniranih podatkih so stroški dela na enoto proizvoda v košarici valut februarja v primerjavi z decembrom padli (za 3.0%) zaradi padca realnih stroškov dela na zaposlenega na eni strani in rasti produktivnosti dela na drugi, ob nominalno okrepljenem tolarju.

Poslabšanje cenovne in stroškovne konkurenčnosti slovenskih predelovalnih dejavnosti in celotnega gospodarstva bo v letu 2003 nekoliko izrazitejše kot v letu 2002. Nominalna deprecijacija tolarja do evra se bo do konca leta umirila na okoli 2.7%, do košarice valut OECD pa bo 0.9-odstotna zaradi padca ameriškega dolarja. Glede na pričakovano rast relativnih cen življenjskih potrebščin (3.9-odstotno) bo učinkoviti tečaj tolarja realno višji za 2.9%. Produktivnost dela se bo pod vplivom oživiljanja proizvodnje v drugi polovici leta sicer povečala na 3.5%, a ob postopnem naraščanju realnih stroškov dela na zaposlenega (deflacioniranih s cenami življenjskih potrebščin za 2.1%). Ob zaostajanju rasti deviznega tečaja za domačo inflacijo (za 4.4-odstotne točke) in predpostavljenem umirjanju stroškov dela na enoto proizvoda v razviti trgovinski partnericah se bodo relativni stroški dela na enoto proizvoda v košari valut v slovenskih predelovalnih dejavnostih povečali za približno 2.3%, v slovenskem gospodarstvu pa za 2.7%.

3.2. Plačilna bilanca – V letu 2002 presežek na tekočem računu v višini 1.7% bruto domačega proizvoda in visoki prilivi tujih neposrednih investicij

Presežek tekočega računa plačilne bilance se je v letu 2002 povečal na 392.5 milijona EUR (1.7% BDP, v letu 2001 0.1% BDP), kar je najvišji presežek po letu 1994. Povečanje je bilo predvsem posledica nižjega blagovnega primanjkljaja, ki se je v primerjavi z letom 2001 močno znižal (s 689.6 milijona EUR na 260.7 milijona EUR). K temu sta prispevala ohranjanje izvoza na relativno visoki ravni in izboljšanje pogojev menjave. V letu 2002 so se namreč ohranile visoke stopnje rasti izvoza v države na ozemlju nekdanje Jugoslavije, Sovjetske zveze ter CEFTE iz leta 2001, kar je deloma odtehtalo skromno rast izvoza na trge držav EU, ki pa se je v drugem četrtletju začela postopno krepiti (gl. poglavje 2.2.1.). Pogoji menjave so se v letu 2002 precej izboljšali (za 2.4 indeksne točke), kar je bilo v največji meri posledica krepitve evra do dolarja, delno pa tudi višjih izvoznih cen. Analiza vpliva zunanjetrgovinskega cenovnega učinka na saldo trgovinske bilance je pokazala, da bi bil ob nespremenjenih pogojih menjave (glede na leto 2001) blagovni primanjkljaj od dejanskega večji za 200 milijonov EUR. V letu 2002 se je v primerjavi z letom 2001 trgovinski primanjkljaj z državami EU povečal, znižal pa z državami CEFTE, medtem ko smo povečali trgovinski presežek z državami na ozemlju nekdanje Jugoslavije in Sovjetske zveze.

Menjava storitev je lani ob višji rasti tako izvoza kot uvoza storitev v primerjavi z letom 2001 dosegla še nekoliko večji presežek; 591.6 milijona EUR (v letu 2001 559.5 milijona EUR). Na izvozni strani se je najbolj povečal obseg ostalih storitev, predvsem poslovnih (zlasti posredovanja), komunikacijskih in finančnih storitev,

Tabela 21: Blagovna menjava Slovenije - regionalna struktura (v mio EUR)

	2001			2002		
	Izvoz	Uvoz	Saldo	Izvoz	Uvoz	Saldo
EU	6,432	7,675	-1,243	6,509	7,869	-1360
EFTA	134	192	-58	207	202	5
EX-yu	1,750	604	1146	1,952	575	1377
CEFTA	828	1,081	-253	954	1,094	-140
Rusija	315	315	0	320	264	56
ZDA	273	333	-60	297	333	-36
Ostalo	615	1,144	-529	723	1,234	-511

Vir podatkov: SURS.

kar je ugodno, ker so to storitve, ki imajo najvišjo dodano vrednost. Tudi na uvozni strani je obseg ostalih storitev naraščal najhitreje, najpočasneje pa je naraščal uvoz potovanj. V primerjavi z letom 2001 se je povečal presežek v menjavi transportnih storitev, v menjavi potovanj pa se je zmanjšal kot posledica večjega trošenja slovenskih turistov v tujini od tujih pri nas. Primanjkljaj v menjavi ostalih storitev se je povečal zlasti zaradi velikega primanjkljaja pri patentnih storitvah, licencah in avtorskih pravicah. Tudi pri menjavi drugih na znanju temelječih storitev (zlasti komunikacijskih in poslovnih storitev) ima Slovenija primanjkljaj. Za razliko od leta 2001 (presežek v vrednosti 17.2 milijona EUR) je bil v **bilanci dohodkov od**

Tabela 22: Menjava storitev, po vrstah storitev (v mio EUR)

	Izvoz storitev		Uvoz storitev		Saldo		Nominalna rast 2002/2001, v %	
	2002	2001	2002	2001	2002	2001	Izvoz	Uvoz
Storitve skupaj	2,416.0	2,193.8	1,824.3	1,634.2	591.6	559.5	10.1	11.6
Transport	632.8	559.2	386.2	356.0	246.6	203.2	13.2	8.5
Potovanja	1,140.8	1,120.8	641.1	594.2	499.7	526.6	1.8	7.9
Ostale storitve	642.4	513.8	797.0	684.0	-154.6	-170.6	25.0	16.5
Komunikacijske storitve	60.7	37.8	89.0	67.0	-28.2	-29.3	60.8	32.7
Konstruktivske storitve	95.5	78.8	60.5	52.1	35.0	26.7	21.1	16.1
Zavarovalniške storitve	5.9	8.5	11.2	11.2	-5.4	-2.7	-30.4	0.4
Finančne storitve	41.0	12.2	29.8	28.0	11.2	-15.8	237.0	6.7
Računalniške in informacijske storitve	83.4	71.7	85.1	64.3	-1.7	7.4	16.4	32.4
Licence, patenti in avtorske pravice	7.9	16.2	82.8	67.4	-74.9	-51.2	-51.1	22.9
Ostale poslovne storitve	326.9	266.8	380.7	335.6	-53.8	-68.7	22.5	13.5
- Posredovanje	136.2	97.0	60.2	57.5	76.0	39.6	40.3	4.7
Osebne, kulturne in rekreacijske storitve	15.7	18.0	40.2	41.1	-24.5	-23.1	-13.0	-2.3
Državne storitve	5.4	3.8	17.7	17.4	-12.3	-13.5	40.3	1.8

Vir podatkov: predhodni podatki BS.

dela in kapitala v letu 2002 zabeležen primanjkljaj v vrednosti 80.1 milijona EUR, kar je v veliki meri posledica večjih izdatkov od kapitala⁵⁸. Presežek v **bilanci tekočih transferjev** je bil v letu 2002 (141.6 milijona EUR) le malo pod primerljivim leta 2001 (143.7 milijona EUR).

Kapitalski in finančni račun plačilne bilance je v letu 2002 izkazoval **neto pritek** (brez mednarodnih denarnih rezerv) v višini 1,516.0 milijonov EUR (v letu 2001 pa 1,343.8 milijona EUR). Tri četrtine vseh finančnih pritokov so predstavljale doslej najvišje neposredne tuje naložbe, v vrednosti 1,949.5 milijona EUR oziroma 8.3% bruto domačega prizvoda (v letu 2001 562.4 milijona EUR oz. 2.6% BDP). Pritok kapitala se je zlasti okreplil v septembru s privatizacijo lastniškega deleža Nove Ljubljanske banke in v novembru s prevzemom Leka v vrednosti 781.5 milijona EUR, ki je predstavljal največjo posamično tujo naložbo doslej (gl. poglavje 3.3.). V okviru neposrednih naložb so se v letu 2002 zelo povečali tudi kapitalski pritoki iz naslova obveznosti do kapitalsko povezanih tujih podjetij⁵⁹, ki so znašali 379.8 milijona EUR (v letu 2001 196.4 milijona EUR). Drugi največji pritek na finančnem računu plačilne bilance so predstavljala višja neto imetja v obliki gotovine in vlog bank, ki so se povečala za 481.8 milijonov EUR. Zadolževanje v tujini je bilo v letu 2002 (510.7 milijona EUR) nekoliko večje kot v letu 2001 (470.2 milijona EUR), pri tem so se podjetja zadolževala manj, poslovne banke pa nekoliko več, medtem ko je država že drugo leto zapored neto odplačevala tuja posojila (gl. poglavje 3.4.). Glavni viri odtoka kapitala v letu 2002 pa so bili gotovina prebivalcev, kratkoročni komercialni krediti in povečanje terjatev iz naslova posojil. Odtoki gotovine prebivalstva v višini 591.2 milijona EUR so bili le delno posledica dviga tuje gotovine iz bank po prilagajanju gotovinskega portfelja pri prehodu na evro valute, in so, po oceni Banke Slovenije, tudi odražali vračanje posojil v tujino, najetih v obdobju visoke domače potrošnje. Ob hitrejši rasti izvoza od uvoza so se precej povečali kratkoročni komercialni krediti tujini, za 385.7 milijona EUR (v letu za 265.9 milijona EUR). Slednje je tudi posledica slabšega plačevanja držav na ozemlju bivše Jugoslavije in podaljševanja plačilnih rokov za izvoz v EU države. Terjatve iz naslova posojil, danih tujini, so se povečale za 225.3 milijona EUR, delež domačih bank je predstavljal 38.5%, ostalo pa so, največ je bilo kratkoročnih kreditov, posojala domača podjetja. Odliv kapitala preko domačih neposrednih investicij v tujini je bil nekoliko nižji kot prejšnje leto (121.9 milijona EUR, v letu 2001 147.7 milijona EUR) (gl. poglavje 3.3.). Ob večjih prilivih na kapitalskem in finančnem računu in presežku v tekočem računu plačilne bilance so se mednarodne denarne rezerve povečale za 1,940.6 milijona EUR in znašale 6,781.4 milijona EUR (gl. poglavje 3.4.).

Kljub izboljšanju pogojev menjave (indeks 101.4) je hitrejša rast uvoznih od izvoznih blagovnih tokov v **prvih dveh mesecih letos** povečala blagovni primanjkljaj na 82.8 milijona EUR (v istem obdobju lani je znašal 53.6 milijona EUR; gl. tudi poglavje 2.2.1). Hkrati se je nekoliko znižal presežek v menjavi storitev in presežek tekočih transferjev. Presežek v podbilanci faktorskih dohodkov pa je ostal na ravni istega obdobja lani (35.1 milijona EUR). Tako se je presežek v tekočih transakcijah

⁵⁸ Reinvestirani dobički so bili prejšnja leta vključeni v enkratnem znesku ob koncu decembra v posameznem letu, od avgusta 2002 pa se vključujejo mesečno, kar omogoča boljšo primerljivost podatkov plačilne bilance z evropskimi državami in kaže realnejšo sliko neposrednih naložb med letom.

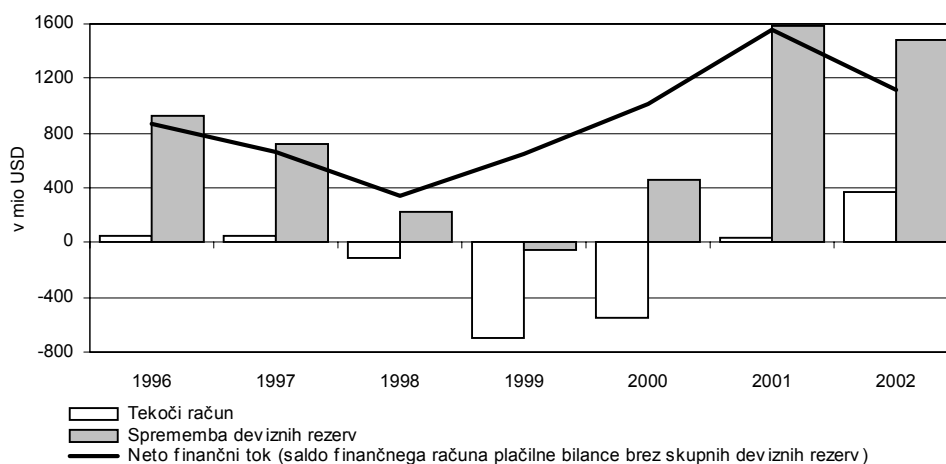
⁵⁹ Od leta 2001 se prikazujejo kot del neposrednih naložb v postavki ostali kapital.

v prvih dveh mesecih v primerjavi z istim obdobjem lani znižal skoraj za polovico (s 94.1 milijona EUR na 49.8 milijona EUR).

Neto pritek kapitala je bil v prvih dveh mesecih 2003 (27.1 milijona EUR) nižji kot v istem obdobju lani (239.1 milijona EUR). Razlika je v letošnjih nižjih neposrednih naložbah in bistveno nižjih pritokih iz naslova gotovine in vlog bank. Med pritoki kapitala so bili kljub temu največji neto pritoki gotovine in vlog bank, sledili so neto pritoki iz naslova najetih posojil. Neto pritek tujih neposrednih naložb je bil v prvih dveh letošnjih mesecih (5.4 milijona EUR) precej nižji kot v istem obdobju lani, ko je znašal 147.6 milijona EUR. Povečal pa se je obseg tujih naložb v domače dolžniške vrednostne papirje, saj so po podatkih KDD neto nakupi s strani tujcev v prvih dveh mesecih znašali 30.4 milijona EUR (skupaj v letu 2002 25.2 milijona EUR), večina nakupov pa je bila povezanih z naložbami v zakladne menice. Neto pritek tujih posojil se je v prvih dveh mesecih povečal za 68.8 milijona EUR (v istem obdobju lani za 8.4 milijona EUR), pri tem je država odplačala več posojil, kot jih je najela, podjetja in banke pa so se zadolžila za 71.3 milijona EUR. Odtok tuje gotovine prebivalcev iz domačega bančnega sistema je v prvih dveh mesecih znašal 88.9 milijona EUR, približno toliko kot v primerljivem obdobju lani. Z umiritvijo gibanj na domačem trgu vrednostnih papirjev in ob visokih kapitalskih pritokih konec lanskega leta so se povečali tudi nakupi vrednostnih papirjev v tujini s strani domačih vlagateljev v znesku 31.1 milijona EUR (lani v istem obdobju so neto prodali), obseg kratkoročnih komercialnih kreditov pa je bil precej manjši (27.7 milijona EUR, v istem lanskem obdobju 113.2 milijona EUR). Konec februarja so mednarodne denarne rezerve znašale 6,842.6 milijona EUR in so zadoščale za kritje 6.5 povprečnega letošnjega uvoza blaga in storitev.

V letu 2003 se bo ob predvidenem ohranjanju hitrejše rasti izvoznih od uvoznih blagovnih tokov (gl. poglavje 2.2.1.) trgovinski primanjkljaj, kljub poslabšanju pogojev menjave, še nekoliko znižal in bo znašal okoli 224 milijonov EUR. Hkrati se bo ob sicer nekoliko hitrejši rasti uvoza storitev povečal presežek v storitveni

Slika 9: **Financiranje tekočega računa plačilne bilance**

Vir podatkov: BS.

bilanci, na 605 milijonov EUR. Prejemki od kapitala se bodo zaradi nizkih tujih obrestnih mer nekoliko znižali, zaradi pričakovanih večjih reinvestiranih dobičkov tujih vlagateljev v Sloveniji in planiranih plačil obresti na zunanji dolg pa se bodo povečali izdatki od kapitala. Tako se bo primanjkljaj v podbilanci faktorskih dohodkov letos povečal na okoli 170 milijonov EUR. Ob predvidenih prilivih predpristopne pomoči Sloveniji bo saldo tekočih transferjev le nekoliko višji od lanskega in bo znašal 145 milijonov EUR. Tako bo **saldo tekočega računa** v letu 2003 izkazoval **presežek** v znesku okoli 357 milijonov EUR (1.5% BDP).

Rast blagovno-storitvenih tokov se bo v letu 2004 okrepila, bolj na uvozni strani, zlasti zaradi krepitve investicijskega povpraševanja in zasebne porabe. Trgovinski primanjkljaj se bo povečal na 309 milijonov EUR, storitveni presežek pa na 629 milijonov EUR. Tako se bo presežek salda menjave blaga in storitev nekoliko znižal (od 381 milijonov EUR v letu 2003 na 320 milijonov EUR leta 2004) Upošteva je približno enako raven neto faktorskih dohodkov (primanjkljaj v višini 167 milijonov EUR) in predvidene večje neto prilive iz proračuna EU (presežek salda tekočih transferjev v višini 193 milijonov EUR), bo **presežek na tekočem računu plačilne bilance le nekoliko nižji**: 347 milijonov EUR ali 1.3% BDP.

3.3. Neposredne tuje investicije – Rekordni prilivi iz leta 2002 se verjetno letos ne bodo ponovili, bodo pa višji kot prej

V svetu so se leta 2002 že drugo leto zapored izrazito zmanjšali tokovi neposrednih tujih investicij (NTI). Po podatkih UNCTAD-a so se prilivi NTI v letu 2002 zmanjšali za 27%, to je od 735 milijard USD v letu 2001 na komaj 534 milijard USD v letu 2002 (v rekordnem letu 2000 so znašali 1,492 milijard USD). Enako kot v letu 2001 je bilo tudi lani zmanjšanje večje v razvitih (31%) kot v manj razvitih državah (23%). Umirjanje rasti svetovnega gospodarstva in padec vrednosti indeksov na kapitalskih trgih industrijskih držav namreč spodkopavajo poslovno zaupanje, kar ima močan negativen učinek na investicijske načrte podjetij in še posebej na prekomejne prevzeme in združitve. Le-ti so bili v zadnjih letih prejšnjega stoletja glavni vzrok velike ekspanzije NTI, še posebej med samimi razvitimi državami, v zadnjih dveh letih pa so se zmanjšali neprimerno bolj kot celotni tokovi NTI; v razdobju januar-september 2002 so se prekomejni prevzemi in združitve zmanjšali za 45% glede na isto razdobje leta 2001, to je od 460 milijonov USD na 250 milijonov USD (UNCTAD 2002). Napovedi o globalnem gibanju tokov NTI v letu 2003 še ni, vendar pa nadaljevanje negotove ekonomske situacije in zniževanje napovedanih stopenj gospodarske rasti govorijo bolj v prid nadaljnjemu zmanjševanju tokov NTI kot obratno.

V razmerah močnega zmanjšanja svetovnih tokov NTI so se v letu 2002 relativno še najbolj odrezale tranzicijske države srednje in vzhodne Evrope, kjer so se prilivi NTI zmanjšali le za 1%, oziroma so se obdržali na ravni okrog 27 milijard USD (UNCTAD 2002). Prilivi NTI v tranzicijske države bodoče članice EU pa so se celo povečali, in sicer s 16,194 milijonov USD leta 2001 na 20,900 milijonov USD leta 2002 ter presegli prilive NTI iz leta 2000, ko so bili v svetu tokovi NTI rekordni. Daleč največ prilivov NTI med temi državami je prejela Češka, izredno pa so se povečali prilivi tudi v Slovaško in Slovenijo. Perspektiva članstva v EU, privatizacijski

Tabela 23: NTI v tranzicijskih državah bodočih članicah EU

v mio USD	PRILIVI			STANJE		
	2000	2001	2002*	2000	2001	2002*
Češka	4,986	4,916	8,000	21,644	26,764	37,000
Madžarska	1,649	2,443	1,600	19,804	23,562	27,000
Poljska	9,342	5,713	4,000	34,227	41,031	46,000
Slovaška	1,925	1,475	4,000	4,746	5,582	10,000
Slovenija	136	503	2,000	2,893	3,209	5,500
Estonija	387	542	300	2,645	3,160	3,600
Latvija	410	155	400	2,084	2,332	3,000
Litva	379	446	600	2,334	2,666	3,600
SKUPAJ	19,213	16,194	20,900	90,376	108,305	135,700

Vir podatkov: Podkaminer, Leon et al. 2003. Transition Countries Resist Global Slowdown: Productivity Gains Offset Effects of Appreciation. WIIW Research Reports, No. 293 (February), Vienna: WIIW.

Opombe: *Ocena.

procesu v nekaterih državah (Češka, Slovenija) in vse večji konkurenčni pritiski, ki multinacionalna podjetja silijo k iskanju cenejših proizvodnih lokacij, so dejavniki, ki so vplivali na povečanje prilivov NTI v bodoče članice EU. Z izjemo Češke, kjer naj bi se prilivi NTI v letošnjem letu prepolovili (zmanjšanje možnosti za investiranje v procesu privatizacije) in Slovenije, pa WIIW (Dunajski inštitut za mednarodne ekonomske študije) napoveduje, da naj bi ostale države pristopnice v letu 2003 ohranile prilive NTI približno na ravni iz leta 2002 (Podkaminer et al, 2003).

Po velikem povečanju prilivov NTI v Slovenijo v letu 2001 je leto 2002 s prilivi v višini 1,865.3 milijoni USD dejansko prvič prineslo zares visok znesek NTI, ki ga v Sloveniji do sedaj ni bilo. V prvih dveh mesecih letos so prilivi NTI znašali skromnih 36.7 milijona USD, kar je precej manj od 157.1 milijona USD v istem obdobju lani. Upoštevajoč te prilive lahko današnje stanje NTI v Sloveniji ocenimo na več kot 5 milijard USD. Večji prilivi NTI v zadnjih dveh letih so predvsem posledica nekaterih za slovenske razmere velikih tujih akvizicij; v prvi vrsti nakup Leka s strani švicarskega Novartisa in nakup manjšinskega deleža v NLB s strani belgijske banke

Tabela 24: Tokovi, stanja in spremembe stanj NTI¹ v Sloveniji

v mio USD	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Stanje konec leta - vrednost skupaj ²	1,763.4	1,998.1	2,207.3	2,777.0	2,682.4	2,892.7	3,209.0	n.p.
Lastniški kapital in reinvestirani dobički	1,203.5	1,274.9	1,559.4	2,016.2	1,910.1	1,969.1	2,185.6	n.p.
Neto obveznosti do tujega investitorja	559.8	723.1	647.9	760.8	772.4	923.6	1,023.4	n.p.
Spremem. stanja - vrednost skupaj ²	437.5	234.7	209.2	569.7	-94.6	210.3	316.3	
Letni priliv - skupaj	150.5	173.5	334.2	215.5	106.6	135.9	503.3	1,865.3

Vir podatkov: Banka Slovenije.

Opombe: ¹ podjetja, v katerih ima posamezni tuji investitor 10% ali višji delež v kapitalu; ² Vrednost skupaj = lastniški kapital + obveznosti do tujega investitorja - terjatve do tujega investitorja.

KBC, pa tudi nakup Simobila s strani avstrijskega Mobilkoma, SKB banke s strani francoske Societe Generale, Banke Koper s strani italijanske San Paolo IMI, Krekove banke s strani avstrijske banke Reiffeisen, Cementarne Trbovlje s strani avstrijskega Lafarge Perlmoozerja, nakup manjšinskega deleža v Pivorani Union s strani belgijškega Interbrea, nakup preostalega deleža Save Kranj v Savi Tires s strani Goodyearja).

V letu 2002 se je precej povečal tudi pritek posojil med kapitalsko povezanimi domačimi in tujimi družbami (z vsaj 10-odstotno udeležbo), ki se v skladu s priporočili Mednarodnega denarnega sklada v slovenski plačilni bilanci od leta 2001 prikazuje kot del neposrednih tujih naložb. Neto obveznosti slovenskih podjetij do njihovih matičnih podjetij v tujini so se v letu 2002 povečale za 350 milijonov USD (v 2001 za 174 milijonov USD). Tako so ta posojila lani predstavljala že 53.2% neto pritoka vseh posojil iz tujine (v 2001 23.3%).

V prihodnje lahko pričakujemo, da bodo ti prilivi vsekakor večji, kot so bili pred letom 2002, vendar je ponovitev lanskih prilivov težko verjetna. Do nje lahko pride le s prevzemom enega ali več največjih slovenskih podjetij, vendar takih kot Lek ni veliko. Prilivi NTI v prihodnjih letih bodo odvisni od mnogih dejavnikov, katerih vpliv pa je težko točno oceniti. V prid večjim prilivom NTI govorijo: (i) članstvo Slovenije v EU; (ii) dokončanje privatizacije slovenskega nemenjalnega sektorja, ki bo nedvomno vključevala tudi strateške tuje investitorje; (iii) iskanje strateških partnerjev v domačih podjetjih in (iv) stalno izboljševanje percepcije Slovenije v tujini. Proti povečevanju prilivov NTI pa govorijo: (i) stalno odlaganje že tako počasne privatizacije nemenjalnega sektorja; (ii) aktivna vloga države v pritegovanju novih projektov tujih investicij ("greenfield") ni prioriteta; (iii) pomanjkanje lokacij za industrijske projekte, ki ovira nove investicije v produktivnem sektorju. Investirajo le že delujoča podjetja, ki se razvijajo na svojih obstoječih lokacijah, investicij novih podjetij na novih lokacijah pa dejansko ni. To onemogoča slaba ponudba zemljišč za industrijske namene ter zakonodaja in regulativa, ki rešitve v tej smeri preprečujeta; (iv) bodoče članstvo Slovenije v EU ne pomeni le možnosti večjih prilivov NTI, ampak tudi večjo konkurenco za NTI. Znano je namreč, da je največja konkurenca za NTI prav med državami članicami skupnih trgov. To pa zahteva investicijsko "infrastrukturo" in pogoje, ki bodo vsaj primerljivi z drugimi državami članicami EU.

Tabela 25: Tokovi, stanja in spremembe stanj NTI¹ iz Slovenije

v mio USD	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Stanje konec leta - vrednost skupaj ²	489.9	459.5	459.4	636.2	626.5	767.6	949.5	n.p.
Lastniški kapital in reinvestirani dobički	366.2	342.9	324.7	381.5	379.1	464.0	584.2	n.p.
Neto obveznosti do tujega investitorja	123.7	116.5	134.7	254.7	247.4	303.6	365.3	n.p.
Spremem. stanja - vrednost skupaj ²	135.9	-30.4	-0.1	176.8	-9.7	141.1	181.9	n.p.
Letni priliv - skupaj	10.0	-7.0	-30.9	5.5	-47.6	-65.3	-132.8	-116.9

Vir podatkov: Banka Slovenije.

Opombe: ¹ podjetja, v katerih ima posamezni tuji investitor 10% ali višji delež v kapitalu; ² Predznak "-" pomeni odliv v tujino.

Okvir 4: Odločanje in nadzor poslovanja v podjetjih s tujim kapitalom v slovenski predelovalni dejavnosti

Analiza razdelitve pristojnosti med tuje matično podjetje in njegovo podružnico (podjetje s tujim kapitalom - PTK) v slovenski predelovalni industriji pokaže, da je velika večina poslovnih funkcij pretežno v pristojnosti samih PTK. Niti ene poslovne funkcije ni, ki bi bila v večini primerov v pristojnosti tujih matičnih podjetij. Tuja matična podjetja najpogosteje obdržijo nadzor nad strateškimi in dolgoročnimi funkcijami: nad tržnimi raziskavami (v 47.2% primerov), razvojem proizvodov (45.8%) in marketingom (40.3%). Pri vseh drugih poslovnih funkcijah je delež PTK, v katerih so poslovne funkcije samo ali pretežno v rokah samih PTK, višji od 65%. Operativni management, računovodstvo in finance, nabave in logistika in procesni inženiring so po pričakovanju predominantno v rokah samih PTK. Nekoliko presenetljivo je, da je tudi stateški management in planiranje ter financiranje investicij in določanje cen proizvodov v veliki večini primerov v pristojnosti PTK (Majcen and Rojec, 2003).

Tabela 26: Kdo nadzira posamezne poslovne funkcije v podjetjih s tujim kapitalom (PTK) v slovenski predelovalni dejavnosti? (v % anketiranih PTK)*

Poslovne funkcije	Samo/pretežno PTK	Samo/pretežno tuje matično podjetje	Nedefinirano	Skupaj
Razvoj proizvodov	54.2	45.8	0.0	100.0
Procesni inženiring	83.3	16.7	0.0	100.0
Določanje cene proizvoda	70.9	29.1	0.0	100.0
Nabave in logistika	90.3	9.7	0.0	100.0
Računovodstvo in finance	94.4	5.6	0.0	100.0
Financiranje investicij	79.2	20.8	0.0	100.0
Tržne raziskave	52.8	47.2	0.0	100.0
Distribucija, prodaja	69.4	30.6	0.0	100.0
Poprodajne storitve	69.4	27.8	2.8	100.0
Oglaševanje	65.3	29.2	5.6	100.0
Marketing	59.7	40.3	0.0	100.0
Operativni management	97.2	2.8	0.0	100.0
Strateški management in planiranje	68.1	31.9	0.0	100.0

Vir podatkov: Majcen, Boris and Rojec, Matija. 2003. Mechanisms of productivity growth through inward foreign direct investment: Slovenian country report. Ljubljana: Institute for Economic Research.

Opombe: *Podatki temeljijo na vzorcu 72 PTK, ki so bila anketirana v letu 2002. Anketirana podjetja predstavljajo 23.8% vseh PTK v slovenski predelovalni dejavnosti. Vrednostno je njihov pomen precej večji, saj nanje odpade kar 53.6% vseh stalnih sredstev PTK v predelovalni dejavnosti, 50.8% zaposlenih, 62.1% prodaje in 64.2% izvoza.

Leta 2002 je odliv slovenskih NTI v tujino znašal 116.9 milijonov USD, oziroma 12% manj od rekordnih 132.8 milijonov USD v letu 2001. Sedanje stanje slovenskih NTI v tujini tako lahko ocenimo na približno 1,100 milijonov USD. Investiranje slovenskih podjetij v tujini ostaja osredotočeno na države nekdanje Jugoslavije in države v tranziciji. V tem kontekstu je pomembno dejstvo, da bi bili odlivi NTI v letu 2002 višji, če politični razlogi – predvsem na Hrvaškem – ne bi preprečili

nekaterih načrtovanih akvizicij. Normalizacija razmer v Srbiji in odprava političnega naboja pri slovenskih akvizicijah na Hrvaškem vsekakor še puščata prostor za povečanje slovenskih izhodnih NTI. **V prvih dveh mesecih letos** so odlivi znašali 32.3 milijona USD (leto poprej le 27.5 milijona USD).

3.4. Zunanji dolg – Zadolževanje v letu 2002 le nekoliko večje kot pred letom

Po podatkih BS se je celotni zunanji dolg Slovenije v letu 2002 **povečal** za 2,082 milijonov USD in konec decembra 2002 znašal 8,799 milijonov USD, kar predstavlja 40% bruto domačega proizvoda. Ker je v valutni strukturi zunanjega dolga podobno kot že prejšnja leta z več kot 90% prevladoval evro, ki je proti USD v letu 2002 apreciral, je bilo več kot tri četrtine povečanja stanja zunanjega dolga, izraženega v USD, **rezultat tečajnih razlik** (1,598 milijonov USD), **tekoče transakcije** pa so k povečanju prispevale 484 milijonov USD. Delež dolgoročnega dolga je predstavljal 98.6% celotnega dolga in se je v primerjavi z letom 2001 povečal za 0.5 strukturne točke.

Glede na strukturo dolgoročnega dolga z vidika zadolževanja zasebnega in javnega sektorja se je tudi lani nadaljeval **trend povečevanja deleža zasebnega dolga**, ki se je pričel v letu 1999. Tako se je delež javnega in javnogarantiranega dolga s 46.4% konec leta 1999 znižal na 37.3% konec leta 2002 oz. za 3.8 strukturne točke od konca leta 2001. Država se je namreč tako kot že v letu 2001 tudi v lanskem letu v tujini neto razdolževala in se zadolževala predvsem na domačem trgu. Glede na kreditorje se je v strukturi zadolževanja znižal delež zunanjega dolga pri mednarodnih finančnih organizacijah, in sicer za 0.7 strukturne točke (na 10.9% dolgoročnega dolga).

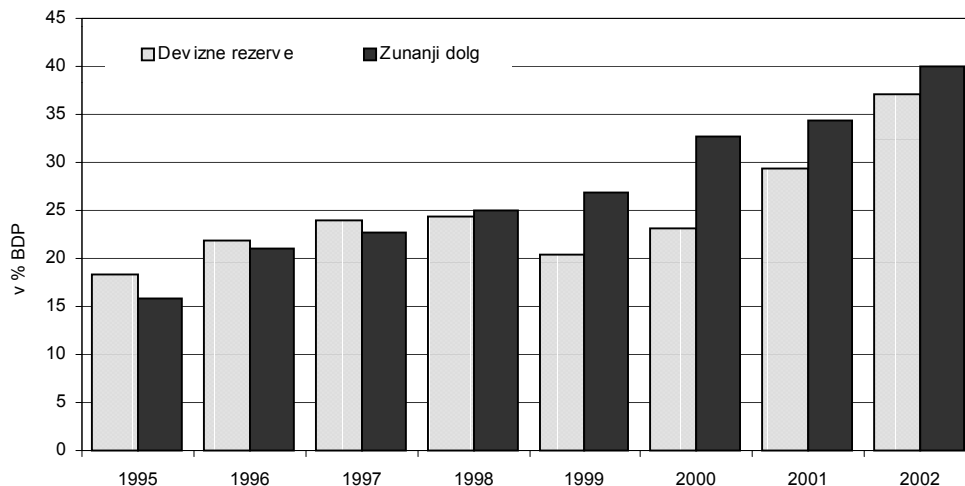
Povečanje obveznosti iz naslova neto najetih posojil v tujini (črpanje minus odplačila) je v letu 2002 znašalo 512.5 milijona USD (v letu 2001 pa 416.3 milijona USD). Neto zadolževanje domačih podjetij v tujini je bilo kljub predvidljivi deprecijaciji tolarja in nizkim obrestnim meram v tujini v višini 295.7 milijona USD za 58.2 milijona USD manjše kot v letu 2001 (okrepilo se je šele v zadnjem četrtletju). K temu je prispevala visoka rast deviznih kreditov domačih bank gospodarstvu (gl. poglavje 7.2.). Močno so se povečali tudi pritoki iz naslova obveznosti do kapitalsko

Tabela 27: Stanje zunanjega dolga Slovenije, v milijonih USD

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
CELOTNO STANJE DOLGA	2,970	3,981	4,123	4,915	5,400	6,217	6,717	8,799
Dolgoročni dolg	2,916	3,931	3,988	4,805	5,283	6,118	6,591	8,680
Javni, javno garantirani dolg	1,437	1,996	2,014	2,326	2,451	2,665	2,710	3,238
Zasebni negarantirani dolg	1,479	1,935	1,974	2,479	2,832	3,453	3,881	5,442
Uporabljena sredstva MDS	4	1	-	-	-	-	-	-
Kratkoročni dolg	50	49	135	110	117	99	126	119

Vir podatkov: BS.

Slika 10: Gibanje deviznih rezerv in zunanjega dolga Slovenije, v % BDP

Vir podatkov: SURS, BS, preračuni UMAR.

povezanih podjetij (gl. poglavje 3.3.) v višini 350 milijonov USD (v letu 2001 174 milijonov USD)⁶⁰. Bančni sektor se je kljub visoki likvidnosti zadolžil v višini 218 milijonov USD, kar predstavlja dvakratno povečanje glede na leto 2001. Podobno kot pri podjetjih se je zadolževanje močno okrepiło proti koncu leta. Državni sektor je v lanskem letu neto odplačal za 1.1 milijona USD tujih posojil.

Povprečni **pogoji novih odobrenih kreditov** so se v letu 2002 v primerjavi z letom 2001 pri zasebnih kreditorjih izboljšali; obrestne mere so se znižale od 5.4% na 4.2%, odlog začetka odplačila (*grace doba*) se je podaljšal na 3.8 leta (leto prej 3.4 leta), dospelost kreditov pa se je skrajšala na 6.3 leta (leto prej 7.2 leta). Pri uradnih kreditorjih so se ob daljši *grace dobi* in krajši zapadlosti obrestne mere povišale od 3.5% na 4.6%.

Visoki kapitalški prilivi, zlasti tujih neposrednih naložb in neto pritokov gotovine in vlog poslovnih bank, so skupaj s presežkom na tekočem računu plačilne bilance omogočili povečanje skupnih **deviznih rezerv**, zato se je izboljšal koeficient pokritja zunanjega dolga z deviznimi rezervami (od 0.856 konec leta 2001 na 0.926 konec leta 2002). Ob koncu leta 2002 so skupne devizne rezerve Slovenije znašale 8,152 milijonov USD in so se v primerjavi z letom 2001 povečale za 2,405 milijonov USD. Pri tem so tekoče transakcije prispevale 1,485 milijonov USD, tečajne razlike pa, zaradi deprecijacije USD, 920 milijonov USD. Skupne devizne rezerve so zadoščale za kritje 7.9-mesečnih povprečnih uvozov blaga in storitev (leta 2001 6-mesečnih uvozov blaga in storitev).

Kazalci zadolženosti po merilih Svetovne banke kažejo, da sodi Slovenija tudi v letu 2002 po večini kazalcev med **nizko zadolžene države**. Zaradi večjih zneskov

⁶⁰ Od leta 2001 je v postavki posojila prelom serije podatkov. Posojila med kapitalsko povezanimi rezidenti in nerezidenti (vsaj 10-odstotna kapitalaska povezanost) se nahajajo v postavki neposredne naložbe - ostali kapital.

Tabela 28: **Kazalci zadolženosti Slovenije, v %**

Kazalci	Lahka	Srednja	Kritična	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
EDT/GDP	30	30-50	50	21.1	22.6	25.1	26.9	32.8	34.4	40.0
EDT/XGS	165	165-275	275	38.0	39.5	44.2	51.4	58.1	59.4	68.9
TDS/XGS	18	18-30	30	8.9	8.8	13.8	8.1	9.7	14.7	14.3
INT/XGS	12	12-20	20	1.9	2.2	2.1	2.4	2.8	3.2	2.9

Vir podatkov: SURS, BS, preračuni in ocene UMAR.

Opombe: Prva dva kazalca (EDT/GDP in EDT/XG) sta pokazatelja stanja, kjer se vrednost celotnega zunanjskega dolga (EDT) primerja z vrednostjo bruto domačega proizvoda (GDP) in z vrednostjo izvoza blaga in storitev (XGS). Druga dva kazalca (TDS/XGS, INT/XGS) pa sta pokazatelja toka, kjer z izvozom blaga in storitev (XGS) primerjamo vrednost servisiranja dolga (TDS) oziroma obresti na zunanji dolg (INT).

odplačil glavnice se je stopnja servisiranja dolga najbolj povečala v letih 1998, 2001 in 2002. Po kazalcu deleža zunanjskega dolga v bruto domačem proizvodu je Slovenija konec leta 2000 prestopila prag srednje zadolženih držav, pri vseh drugih kazalcih pa je bila v opazovanem obdobju še vedno močno pod ravnijo kritičnih mej. V letu 2002 sta se v primerjavi z letom 2001 poslabšala **kazalca stanja dolga**, vendar pa ob ugodnih plačilnobilančnih gibanjih (presežek na tekočem računu in izboljšana struktura kapitalskih prilivov) to ni problematično.

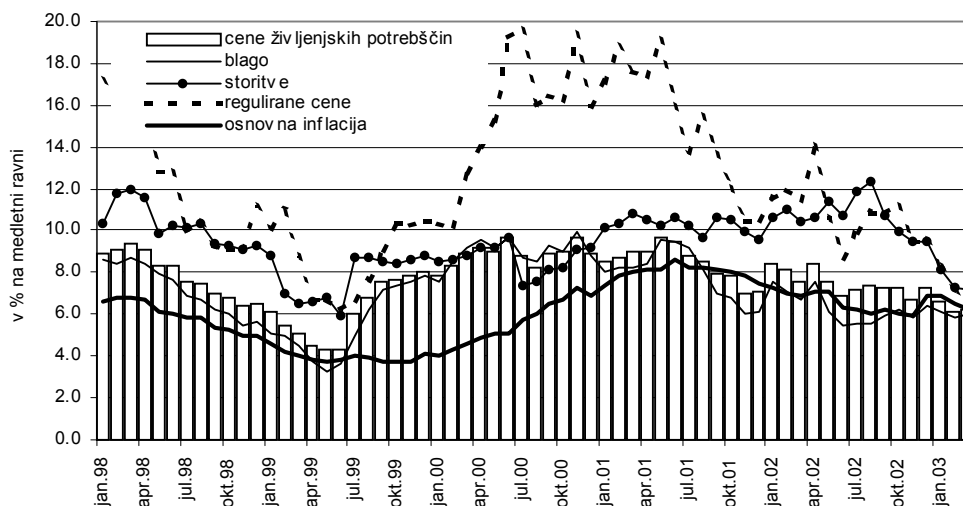
Konec **februarja 2003** je zunanji dolg znašal 9,317 milijonov USD in se je v primerjavi s koncem leta 2002 povečal za 518 milijonov USD. Tudi v prvih dveh mesecih letos je na povečanje zunanjskega dolga večinoma vplivala deprecijacija ameriškega dolarja do evra, tekoče transakcije pa so prispevale 76 milijonov USD. Devizne rezerve so v prvih dveh mesecih znašale 8,534 milijonov USD in zadoščale za kritje 91.6% celotnega zunanjskega dolga.

4. Cenovna gibanja – Za nadaljnje znižanje inflacije na raven okoli 5% v letu 2003 in 4% v letu 2004 bo potrebno usklajeno delovanje denarne in fiskalne politike ter politike nadzorovanih cen

Nihanje inflacije okoli relativno visoke ravni se je nadaljevalo tudi v letu 2002. Po znižanju medletne stopnje rasti cen življenjskih potrebščin v letu 2001 za 1.9 odstotne točke, na 7.0%, se je rast cen do aprila 2002 povišala na 8.4%, v preostalih mesecih leta pa se je ponovno pričela zniževati in je decembra znašala 7.2%. Enakomerneje se je v zadnjih dveh letih zniževala povprečna inflacija, ki je decembra 2000 znašala 8.9%, decembra lani pa 7.5%.

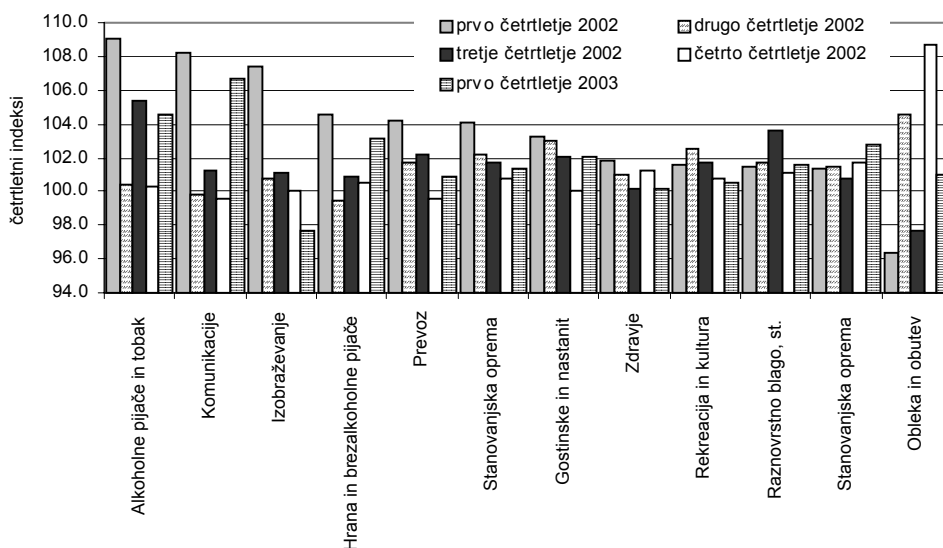
Za leto 2002 so bile značilne relativno velike četrtnete spremembe cen življenjskih potrebščin. Po 3.2-odstotnem povišanju v prvem četrtnetu leta se je namreč njihova rast v drugem četrtnetu več kot prepolovila in znašala 1.5%, postopno umirjanje pa se je nadaljevalo tudi v tretjem in zadnjem četrtnetu leta, ko je povišanje cen življenjskih potrebščin znašalo 1.4% oz. 1.1%. Razlike med posameznimi četrtneti so bile predvsem posledica koncentracije povišanj davčnih obremenitev ter cen, ki so pod različnimi oblikami regulacije, v prvih štirih mesecih leta. Povišanje stopenj davka na dodano vrednost in povišanja trošarin na tekoča goriva za prevoz, tobačne izdelke in alkohol ter uvedba komunalnih taks za obremenjevanje okolja so v prvem četrtnetu leta k inflaciji prispevali 1.4 odstotne točke, v preostalih mesecih lanskega leta pa so višje trošarine na tobačne izdelke prispevale še 0.3 odstotne točke. Poleg povišanih cen osnovnih komunalnih storitev, ki so bile predvsem posledica uvedbe omenjenih taks, so regulirane cene k inflaciji v prvem četrtnetu prispevale še 0.6 odstotne točke, od tega polovico višje cene telefonskih storitev in polovico višje cene motornih bencinov.

Slika 11: Gibanje inflacije in izbranih cenovnih agregatov

Vir podatkov: SURS, preračuni UMAR.

Slika 12.: Rast cen posameznih skupin po četrletjih

Vir podatkov: SURS, preračuni UMAR.

V naslednjih četrletjih lanskega leta se je inflacija, ob odsotnosti dejavnikov, ki so največ prispevali k povišani rasti v prvih treh mesecih leta, gibala okoli 1.3%, tako odstopanje navzgor v drugem kot navzdol v zadnjem četrletju pa je bilo posledica gibanj cen nafte in posledično tekočih goriv za prevoz in ogrevanje, ki je aprila narasla nad povprečno vrednost lanskega leta, novembra pa padla pod povprečje leta 2002.

Med prispevki posameznih skupin proizvodov in storitev so v letu 2002 k inflaciji 50% skupnega povišanja prispevale tri skupine, in sicer hrana in brezalkoholne pijače, proizvodi in storitve za prevoz ter za stanovanje, ki predstavljajo 53% celotnega indeksa cen življenjskih potrebščin. Povišanje cen pa je bistveno presegalo njihov delež v indeksu cen pri skupinah alkoholne pijače in tobak, izobraževanje ter stanovanje, kar pomeni, da so te skupine relativno največ prispevale k povišanju cen v letu 2002, in sicer v povprečju za 47% več, kot znaša njihov delež v indeksu cen življenjskih potrebščin.

Po zmanjšanju dejavnikov s pretežno enkratnim vplivom na cene v prvih štirih mesecih lanskega leta, ki so v večji meri vplivali na rast cen blaga, je v drugem in tretjem četrletju leta prišlo do zniževanja medletnih stopenj rasti cen. Posledično je ponovno prišel do izraza **razkorak med rastjo cen storitev in cen blaga**, ki je po 9.4-odstotnem povišanju cen storitev v letu 2002 znašal 3.0 odstotne točke (v letu 2001 so se cene storitev povišale za 9.6%, 3.4 odstotne točke več kot cene blaga). Med posameznimi skupinami storitev, ki so vključene v indeks cen, je izstopalo povišanje reguliranih cen storitev, predvsem telefonskih storitev (za 23.7%) ter osnovnih komunalnih storitev (za 17.8%), ki so prispevale 10.4% k skupni rasti cen storitev; med storitvami, katerih cene se oblikujejo prosto, pa so k skupni rasti storitev

največ, 19.4%, prispevale cene gostinskih in nastanitvenih storitev. Skupna rast cen storitev je v letu 2002 tako k inflaciji prispevala 2.5 odstotne točke.

Hkrati z ohranjanjem dejanske inflacije na ravni nad 7% lani ni prišlo niti do pomembnejšega znižanja **osnovne inflacije**. Ob koncu leta je bila za približno 0.5 odstotne točke nižja kot decembra 2001, še vedno pa je presegala 6%. Relativno počasno zniževanje osnovne inflacije je bilo predvsem posledica ohranjanja nespremenjenih usmeritev ključnih makroekonomskih politik, delno pa tudi učinkovanja sprememb davčnih stopenj na veliko večino proizvodov in storitev, ki so zajeti v indeksu cen, ter posrednih učinkov, ki jih je imelo povišanje reguliranih cen (predvsem energentov) na druge cene.

Cene, ki so pod različnimi oblikami regulacije, so se lani povišale za 9.2% in k inflaciji prispevale 1.3 odstotne točke. Povišanje je posledica rasti v prvih štirih mesecih, ki je bila 9.7-odstotna, v preostalih mesecih pa so se, ob nihanju mesečnih stopenj, regulirane cene znižale. Med posameznimi skupinami reguliranih cen so k inflaciji največ, 0.5 odstotne točke, prispevale višje cene komunalnih storitev, naftnih derivatov 0.4 odstotne točke, telefonskih storitev pa 0.3 odstotne točke.

Po prenosu pristojnosti za regulacijo cen telefonskih in poštnih storitev na Agencijo za telekomunikacije, radiodifuzijo in pošto v lanskem letu in liberalizaciji cen tekočega plina v začetku letošnjega leta ter ponovni regulaciji cen kurilnega in plinskega olja (tokrat z enakim modelom kot pri motornih bencinih), se je delež cen, ki so pod različnimi oblikami regulacije, v začetku letošnjega leta povečal za približno 1.5 odstotne točke in ob upoštevanju sprememb uteži indeksa cen življenjskih potrebščin v začetku letošnjega leta po naši oceni znašal 15.4% celotnega indeksa.

Vlada v skladu s sprejetim Načrtom povišanja reguliranih cen v letu 2003 v **prvem četrtletju letošnjega leta** teh cen ni spreminjala. Povišanje cen, ki so pod različnimi oblikami regulacije, za 2.0%, kar je k inflaciji prispevalo 0.3 odstotne točke, je bilo posledica povišanja cen tekočih goriv ob koncu lanskega leta, ki jih je SURS v skladu z obstoječo metodologijo zajel v povišanje cen v januarju ter povišanja cen osnovnih komunalnih storitev, ki jih je vlada sprejela že lani, realizirale pa se bodo postopoma, od tega zadnji del še letos.

V prvem četrtletju letos se je v primerjavi z lani zmanjšal tudi prispevek višjih posrednih davkov k inflaciji. Vlada je nadaljevala z zakonsko predvidenim usklajevanjem trošarin na tobačne izdelke, pri vinu pa je znižano stopnjo davka na dodano vrednost nadomestila s splošno stopnjo. Omenjeni spremembi sta k inflaciji skupaj prispevali 0.3 odstotne točke. Zaradi spreminjanja trošarin pri tekočih gorivih za prevoz in ogrevanje, ki je ublažilo nihanja njihovih cen, pa je bila inflacija v prvem četrtletju leta nižja za 0.6 odstotne točke.

Ob zmanjšanju vpliva obeh dejavnikov, ki sta v lanskem prvem četrtletju leta največ prispevala k prekomernemu naraščanju cen, je bila njihova rast v prvem četrtletju leta za tretjino nižja od primerljive lani. K 2.2-odstotni rasti cen so tako, ob približno enakem vplivu cen, ki so v pretežni meri odvisne od sezonskih dejavnikov (hrana in brezalkoholne pijače ter obleka in obutev), največ prispevale še cene storitev, in sicer 0.5 odstotne točke.

Medletna rast cen **industrijskih proizvodov pri proizvajalcih**, ki je januarja 2001 dosegla 10.6%, se je v naslednjih mesecih pričela zniževati in konec leta 2002 znašala 3.7%. K znižanju njihove rasti za 3.7 odstotne točke v lanskem letu je, ob stagnaciji cen proizvodov za investicije, največ prispevalo znižanje cen proizvodov za vmesno porabo za 3.9 odstotne točke ter znižanje cen proizvodov za široko porabo za 4.3 odstotne točke, ki pa kljub temu ostajajo najhitreje rastoča komponenta indeksa. Zniževanje rasti cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih se je nadaljevalo tudi v prvem četrtletju letošnjega leta, ko je njihova rast znašala 0.1%, medletna rast pa se je do konca marca znižala na 2.5%. Umirjanje rasti temelji na nižjih cenah energentov na domačem trgu, vključenih v indeks, ki so se v zadnjih dvanajstih mesecih znižale za 1.4%, kar je v nasprotju z gibanji na trgih EU, kjer so se primerljive cene v enakem obdobju povišale za 7.6%.

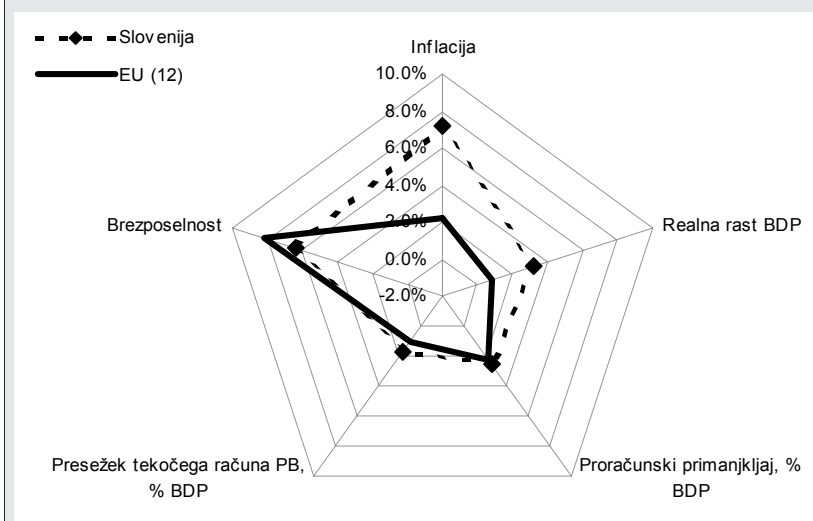
V naslednjih četrtletjih letošnjega leta pričakujemo nižje četrtletne stopnje rasti cen življenjskih potrebščin kot v prvem četrtletju, s tem pa tudi nadaljnje umirjanje medletnih stopenj rasti. Ob doslednem uresničevanju sprejetih ukrepov na področju fiskalne politike (gl. okvir št. 5), dodatnim zaostrovanjem politike reguliranih cen ter ob predpostavki, da v naslednjih mesecih ne bo prišlo do večjega skoka cen nafte, ki bi ga ne bilo več smiselno nevtralizirati s spremembo višine trošarin na tekoča goriva, pričakujemo, **da se bo inflacija proti koncu leta približala 5.1%, kot smo napovedali že v Jesenskem poročilu 2002.** Vendar bo takšno znižanje nevzdržno, če ga ne bodo spremljali tudi ukrepi denarne politike oziroma politike deviznega tečaja. Umirjanje inflacije zgolj s pomočjo ukrepov fiskalne politike namreč vodi k povečanju fiskalnega primanjkljaja, ki lahko postane makroekonomsko nevzdržen, hkrati pa v nasprotju s priporočili EU, formaliziranimi v maastrichtskih kriterijih ter Paktu stabilnosti in rasti. Sočasno pa bi dodatna upočasnitev rasti reguliranih cen privedla do nesorazmerja relativnih cen, ki je bilo v zadnjih letih eden izmed pomembnejših generatorjev inflacije.

Za vzdržno znižanje inflacije do konca letošnjega leta in s tem ustvarjanje razmer, ki bodo omogočile tudi njeno nadaljnje znižanje **na raven okoli 4.3% v letu 2004, bodo zato poleg doslednega izvajanja začrtanih ukrepov potrebni korenitejši ukrepi makroekonomske politike**, predvsem na področju denarne politike oziroma politike deviznega tečaja, ter na področju indeksacije. Dosedanji odziv Banke Slovenije je bil namreč manjši od pričakovanega ob pripravi zadnje napovedi, saj so mesečne stopnje depreciacije tolarja v prvih treh mesecih leta komaj padle pod 0.3% (tečaj BS), kar bi na medletni ravni pomenilo rast tečaja tolarja nad 3% in ponovno prispevalo približno polovico k predvideni inflaciji v letošnjem letu. V primeru nadaljevanja take politike bo za dosego inflacijskega vpliva potrebno višjo stopnjo depreciacije tolarja kompenzirati z dodatnim omejevanjem rasti reguliranih cen in dodatnimi fiskalnimi ukrepi (predvsem prilagajanjem trošarin). Ohranjanje sedanjih mehanizmov indeksacije, tako na finančnem področju kot na področju osebnih prejemkov, ki omogočata prenos rasti cen v predhodnih mesecih v sedanjo inflacijo, pa bi v razmerah, ko pričakujemo nadaljnje zniževanje inflacije, povečalo njeno inertnost. Za vzdrževanje inflacije na ravni, skladnejši z maastrichtskimi kriteriji, bo tako poleg vodenja restriktivnih politik potrebno odpraviti tudi strukturna neskladja, predvsem v sektorjih, kjer se cene oblikujejo pod nadzorom države ter na področju delovanja finančnih trgov in trga delovne sile.

Okrvir 5: Ukrepi za znižanje inflacije

Iz slike 13 je razvidno, da so bili z izjemo inflacije ob koncu leta 2002 ostali makroekonomski kazalci za Slovenijo na ravni, ki so jih dosegale države Evropske unije, ali celo nekoliko boljši. Analize vzrokov inflacije, ki po letu 1999 vztraja na ravni nad 7% letno kažejo, da ta sicer v pretežni meri izvira iz strukturnih neskladij, njeno vztrajanje na relativno visoki ravni pa je, ob ohranjanju ravnotežij na drugih makroekonomskih področjih, tudi posledica neodzivnosti ključnih ekonomskih politik na spremenjene razmere v domačem in tujem okolju v zadnjih dveh letih.

Slika 13: Makroekonomski indikatorji v letu 2002

Vir: SURS, MF, BS, Eurostat.

Opomba: Večja ploščina lika ne odraža tudi večje uspešnosti gospodarstva.

Tako vlada kot Banka Slovenije sta se zato ob koncu lanskega leta zavezali, da bosta z uporabo uravnotežene kombinacije ukrepov, ki bodo hkrati vplivali na več dejavnikov, ki so v predhodnih letih značilno prispevali k rasti cen, v letu 2003 upočasnili rast cen na približno pet odstotkov, v letu 2004 pa še za nadaljnjo odstotno točko. Tako bi zmanjšali možnost gospodarskih pretresov v sklepnih fazi integracijskega procesa z Evropsko unijo.

Vlada je zato decembra lani sprejela več ukrepov, ki naj bi ob njihovem sočasnem izvajanju z ukrepi Banke Slovenije omogočili vzdržno upočasnitev rasti cen, nanašajo pa se na spreminjanje fiskalnih obremenitev in na cene, ki so pod različnimi oblikami regulacije. V začetku leta je bil sprejet Načrt povišanja reguliranih cen v letu 2003, ki določa najvišje sprejemljivo povišanje reguliranih cen ter njihovo razporeditev po posameznih mesecih. V skladu s tem naj rast reguliranih cen v letošnjem letu ne bi presegla splošne ravni cen, to je 5.1%, od takšne rasti pa naj ne bi bistveno odstopala niti povišanja posameznih reguliranih cen. Njihov prispevek k inflaciji bi ob takšni rasti znašal 0.6 odstotne točke oziroma

Okvir 5: Ukrepi za znižanje inflacije - nadaljevanje

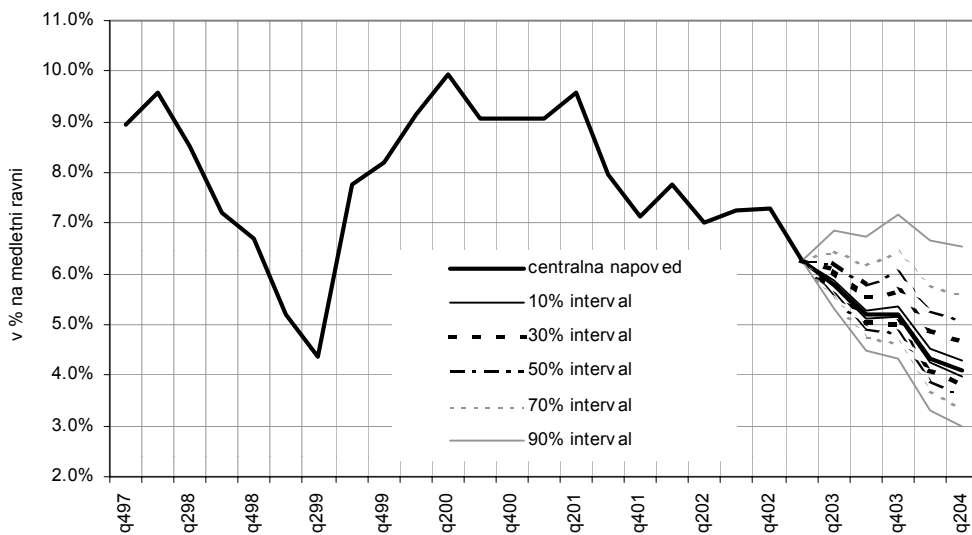
10.5% predvidene skupne rasti cen življenjskih potrebščin, kar je približno polovico manj kot v letu 2002. Ohranjena je tudi možnost, da se ob odstopanju dejanskega gibanja inflacije od pričakovanega predvidena povišanja reguliranih cen še dodatno znižajo.

V zadnjih dveh letih se je povečal tudi inflacijski vpliv spremembe davkov in trošarin, kar je bila delno posledica dokončanja reforme davčnega sistema, del pa ohranjanja nespremenjenega cilja fiskalne politike, to je višine proračunskega primanjkljaja, ki naj ne bi preseгла enega odstotka bruto domačega proizvoda. Pravilo ciljanja proračunskega primanjkljaja je bilo namreč relativno uspešno v obdobju stabilnih gospodarskih razmer, v razmerah upočasnjene gospodarske aktivnosti, ki se je v Sloveniji pričela v letu 2001 in nadaljevala v lanskem letu ter vodila v zmanjšanje proračunskih prihodkov ob hkratnih pritiskih po povečanju odhodkov, pa je privedlo v potrebo po stalnem povečevanju davčnih stopenj, predvsem posrednih davkov. Prispevek povišanih stopenj davka na dodano vrednost in trošarin na motorne bencine, alkoholne pijače ter tobačne izdelke k inflaciji je tako v zadnjih dveh letih vsakokrat znašal 1.7 odstotne točke. Zato je vlada sprejela sklep, da v letu 2003, z izjemo zakonsko že določenega usklajevanja trošarin na tobačne izdelke in prehoda na splošno stopnjo davka na dodano vrednost pri vinu, ne bo poviševala davčnih obremenitev, ki bi vplivale na višjo rast cen od predvidene. Njihov prispevek v letu 2003 tako ne bo presegal 0.6 odstotne točke. Poleg tega pa je vlada v začetku leta pričela s prilagajanjem trošarin na tekoča goriva, ki so preprečevala njihova nihanja in s tem, zaradi nesimetričnega vpliva sprememb cen tekočih goriv, prispevala k nižji rasti cen (zaradi prilagajanja trošarin je bila inflacija v prvem četrletju letos nižja za 0.6 odstotne točke). Uskladitev proračunskih postavk s spremenjenimi makroekonomskimi razmerami ob predlogu rebalansa proračuna v maju pa je še dodatno zmanjšala potrebo po povišanju davčnih obremenitev, ki bi lahko povzročile dodaten pritisk na rast cen s strani fiskalnega sektorja.

Omenjeni ukrepi fiskalne politike in politike reguliranih cen so bili sprejeti ob predpostavki, da bo v začetku leta Banka Slovenije prilagodila tudi denarno politiko oziroma politiko deviznega tečaja. Depreciacija tolarja, ki je bila hkrati zelo predvidljiva, je namreč lani prispevala približno polovico skupne rasti cen, zato vzdržnega znižanja inflacije letos ne bo mogoče doseči brez počasnejšega razvrednotenja tolarja. Kljub temu se je rast tečaj tolarja Banke Slovenije v prvem četrletju leta le minorno znižala in s tem upočasnjevala proces dezinflacije ter povzročala neenakomerno porazdelitev njegovih stroškov.

Slika 14 prikazuje osrednjo napoved inflacije ob upoštevanju naštetih predpostavk v prihodnjih petih četrletjih ter **oceno predvidenih odstopanj od osrednje napovedi**. Kot glavni dejavniki tveganja so upoštevani predvsem drugačna dinamika gibanja cen nafte in tečaja evra ter ameriškega dolarja, kot so bili predvideni pri pripravi napovedi, ter napake pri dosedanjih napovedih gibanja cen. Ocenjujemo, da bi več kot dve tretjini realizacij naštetih dogodkov vplivalo na povišanje in ne na

Slika 14.: Pričakovana odstopanja od osrednje napovedi inflacije

Vir podatkov: SURS, napoved: UMAR.

znižanje rasti cen oziroma da so, kot že pri pripravi Jesenskega poročila 2002, tveganja glede odstopanja inflacije od osrednje napovedi še vedno nesimetrično porazdeljena.

5. Trg dela

5.1. Zaposlenost in brezposelnost – V letu 2003 in 2004 postopno višja rast zaposlenosti in nižja brezposelnost

Skupno **število delovno aktivnih oseb**⁶¹ se je v letu 2002, potem ko je dve leti zapored naraščalo z visoko stopnjo 1.7% letno, zmanjšalo za 0.7%, preračunano v ekvivalent polnega delovnega časa (**po metodologiji nacionalnih računov**) pa za 0.1%. Na upadanje števila delovno aktivnih v letu 2002 je vplivalo predvsem zmanjšanje **števila neformalno delovno aktivnih** (tj. oseb, ki delajo bodisi kot neplačani pomagajoči družinski člani bodisi po pogodbah o delu ali v sivi ekonomiji). Delež le-teh je padel pod 14% in je bil najnižji v zadnjih šestih letih. **Stopnja zaposlenosti**⁶² se je s tem znižala na 63.4% (s 63.9% v letu 2001).

Število zaposlenih v podjetjih in organizacijah se je povečalo že četrto leto zapored, čeprav je bila rast lani (0.7%) nižja kot leta 2001 (1.8%). Pač pa se je zmanjšalo **število zaposlenih v drobnem zasebnem sektorju** (pri samozaposlenih), ki je v vsem tranzicijskem obdobju močno naraščalo in s tem delno nadomestilo upadanje zaposlenosti v podjetjih in organizacijah. Rast zaposlovanja v tem sektorju se je precej upočasnila že v letu 2001, v letu 2002 pa se je število zaposlenih, kljub naraščanju v posameznih mesecih, zmanjšalo za 1,600 oz. za 2.3%. **Število samozaposlenih** se je povečalo, predvsem samostojnih kmetov (za skoraj 5%) ter oseb s samostojnim poklicem (za 4%). Že šesto leto zapored pa je upadlo število samostojnih podjetnikov posameznikov. Poleg nedonosnosti ali neperspektivnosti je eden od razlogov za ukinitve te oblike poslovanja tudi prehajanje v podjetniški sektor, ko se drobno samostojno podjetje dovolj razvije.

Skupno **število formalno delovno aktivnih** (oseb v delovnem razmerju in formalno samozaposlenih) se je tako povečevalo za 0.6%. Povečalo se je skoraj na vseh **področjih dejavnosti**⁶³ (najbolj na področju poslovnih storitev, za 4.8%), zmanjšalo pa v rudarstvu (za 6.5%), v predelovalnih dejavnostih (za 1.7%) in v gostinstvu (za 0.3%). V predelovalnih dejavnostih se je najbolj zmanjšalo v tekstilni industriji (za okrog 5%), proizvodnji hrane in pijač, obdelavi in predelavi lesa ter proizvodnji drugih nekovin. V gostinstvu pa se je zmanjšalo predvsem število samozaposlenih in pri njih zaposlenih, ki se je sicer pomembneje zmanjšalo še v predelovalnih dejavnostih, trgovini in gradbeništvu. **Regionalna porazdelitev** formalno delovno aktivnih oseb glede na kraj dela kaže, da ima največji delež zasedenih formalnih delovnih mest v Sloveniji osrednjeslovenska statistična regija (29.2%), sledita podravska (14.9%), in savinjska regija (12.9%). V zadnjih treh letih je število delovnih mest najbolj poraslo v osrednjeslovenski (za 4.8%), najbolj pa upadlo v

⁶¹ Po opredelitvi mednarodno usklajene metodologije anket o delovni sili.

⁶² Za starostno skupino 15-64 let. Podrobneje glej Poročilo o razvoju 2003, UMAR, str. 122.

⁶³ Zaradi sprememb v Standardni klasifikaciji dejavnosti (Ur. št. 2/2002) so bila v letu 2002 invalidska podjetja, ki so doslej spadala med dejavnosti zdravstva in socialnega varstva (N), preregistrirana med tiste dejavnosti, kamor po vsebini svojega dela dejansko sodijo. Zaradi te spremembe objavljeni podatki za leto 2002 po dejavnostih metodološko niso primerljivi s podatki za leto 2001. Najbolj občutne razlike so nastale na področjih dejavnosti N, D in K. Da bi lahko analizirali realna gibanja, zato pri analizi dinamike po področjih dejavnosti upoštevamo za leto 2002 podatke, ki ne vključujejo navedene statistične preregistracije.

Tabela 29: Formalno delovno aktivni in produktivnost dela po področjih dejavnosti

	Formalno delovno aktivni						Produktivnost	
	Struktura (v %)			Letna rast (v %)			Dodana vrednost (tisoč EUR) na delovno aktivnega	
	Po mesečnih virih		Napoved	Po mesečnih virih		Napoved		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2001	2002*
SKUPAJ	100.0	100.0	100.0	1.4	0.6	0.5	21.0	22.4
A+B Kmetijske dejavnosti	5.4	5.5	5.4	-3.3	2.0	-0.8	6.1	6.4
C:F Industrijske dejavnosti	39.7	39.8	39.2	0.4	-1,4	-1.1	20.7	22.3
C Rudarstvo	0.7	0.6	0.6	-5.3	-6.5	-5.6	20.7	22.6
D Predelovalne dejavnosti	30.3	30.4	29.9	0.9	-1.7	-1.1	20.3	22.0
E Oskrba z elektriko, plinom, vodo	1.4	1.5	1.4	-0.8	0.5	-4.2	50.8	54.6
F Gradbeništvo	7.3	7.3	7.2	-0.9	0.0	-0.1	16.9	17.7
G:P Storitve skupaj	54.9	54.7	55.4	2.7	1.8	1.8	25.6	27.1
G:K Tržne storitve	18.8	19.4	19.6	2.6	1.9	1.3	27.2	28.9
G Trgovina, popravila motornih vozil	12.7	12.8	12.9	1.9	1.1	0.8	20.0	21.4
H Gostinstvo	3.7	3.7	3.7	0.5	-0.3	0.6	14.5	15.8
I Promet, skladiščenje, zveze	6.2	6.3	6.2	2.0	1.4	-0.6	25.3	27.8
J Finančno posredništvo	2.5	2.6	2.7	2.9	2.4	5.2	41.6	42.6
K Nepremičnine, najem, poslovne storitve	6.3	6.7	6.9	6.1	4.8	2.9	42.5	44.2
L:O Javne storitve	17.4	16.4	16.7	2.7	1.9	2.5	23.1	24.0
L Javna uprava in obramba	5.9	6.0	6.1	3.8	2.3	3.2	27.6	28.9
M Izobraževanje	6.9	7.0	7.1	2.0	1.7	1.7	20.3	21.1
N Zdravstvo in socialno varstvo	7.1	6.0	6.2	2.8	1.7	2.9	22.3	23.0
O Druge javne, skupne in osebne storitve	3.4	3.3	3.4	2.3	1.9	2.4	22.5	23.4
P Zasebna gospodinjstva	0.1	0.1	0.1	12.6	-13.3	0.0	9.6	11.2

Vir podatkov: SURS; preračuni in napovedi UMAR.
Opomba: *ocena UMAR.

zasavski regiji (za 7.2%). Osrednjeslovenska je poleg tega edina regija z večjim številom delovnih mest kot ima aktivnih prebivalcev, savinjska in podravska regija pa imata več delovnih mest kot je domačega delovno aktivnega prebivalstva. To so tako edine regije v Sloveniji, kjer je priliv dnevne delovne migracije večji od odliva. **Izobraženost delovno aktivnega prebivalstva** v Sloveniji se počasi povečuje. V letu 2002 so imeli delovno aktivni prebivalci okrog 11.3 leta zaključenega šolanja. Vendar se izboljšuje predvsem izobrazbena raven zaposlenih v javnih storitvah, v industriji in v pretežno tržno usmerjenih storitvenih dejavnostih pa so premiki v izobrazbeni sestavi še vedno prepočasni (več v Poročilu o razvoju 2003, UMAR, str. 134).

Rast **produktivnosti dela** je bila v letu 2002 ponovno nekoliko višja, 3.4% (2.5% v letu 2001). Merjena z dodano vrednostjo na delovno aktivnega v ekvivalentu polnega

delovnega časa je produktivnost v letu 2002 dosegla 22,400 EUR (po tekočih cenah) na delovno aktivnega, kar je na ravni 46.5% povprečne produktivnosti v Evropski uniji. Večjo produktivnost so zlasti še v predelovalnih dejavnostih podjetja dosegala z zmanjševanjem števila zaposlenih.

Ocenjujemo, da bo v letu 2003 število zaposlenih v podjetniškem sektorju zaradi predvidene nižje realne rasti plač v tem sektorju in pa krepitve gospodarske aktivnosti v drugi polovici leta naraščalo nekoliko hitreje kot v letu 2002, v javnih storitvah pa zaradi omejitev pri zaposlovanju počasneje (gl. poglavje 2.3.). **Skupno število delovno aktivnih** (po anketni opredelitvi in v ekvivalentu polnega delovnega časa) bi se tako povečalo za okrog **0.2%**, kar naj bi bil rezultat nadaljnjega znižanja števila zaposlenih v agrarnem sektorju, rudarstvu, predelovalnih dejavnostih in gradbeništvu ter povečanja v storitvenih dejavnostih. Ob takšni rasti zaposlenosti bo **rast produktivnosti dela (3.1%)** nekoliko nižja kot v letu 2002. Ker predvidevamo, da se zaradi nizke gospodarske rasti število neformalno delovno aktivnih ne bo povečalo, bo rast števila formalno delovno aktivnih (oseb v delovnem razmerju in samozaposlenih) še naprej višja od rasti skupnega števila delovno aktivnih: okrog 0.5-odstotna. V letu 2004 bi se zaradi predvidene višje gospodarske rasti število delovno aktivnih povečalo za **0.8%**, produktivnost dela pa za **3.5%**.

Po nekajletnem upadanju se je **število registriranih brezposelnih** v letu 2002 v povprečju ponovno nekoliko povečalo, na 102,635 (v letu 2001 101,857), ker pa se je povečalo tudi število formalno delovno aktivnih, je povprečna letna stopnja registrirane brezposelnosti ostala nespremenjena, tj. 11.6-odstotna. **Število brezposelnih po anketi** o delovni sili pa se je v letu 2002 v povprečju znižalo za 1.6% (na 62 tisoč), vendar je tudi povprečna stopnja anketne brezposelnosti ostala nespremenjena (6.4%), ker se je znižalo tudi skupno število aktivnih po anketi.

Osnovna vzroka za počasno zmanjševanje registrirane brezposelnosti še naprej ostajata visoka strukturna brezposelnost in zaposlovanje za določen čas. Priliv iskalcev prve zaposlitve med brezposelne, ki se je od leta 1998 dalje počasi povečeval, se je v letu 2002 nekoliko znižal, že četrto leto pa se povečuje priliv oseb, ki so izgubile delo in hkrati zmanjšuje odliv brezposelnih oseb v zaposlitev (gl. tabelo 15 v statistični prilogi). Med **razlogi za izgubo zaposlitve** sta še vedno najpomembnejša izguba dela za določen čas (skoraj 50%) in prekinitev delovnega razmerja po lastni volji (okrog 14%), povečalo pa so je tudi število izgub zaposlitve zaradi stečaja ali presežkov (7.4% oziroma 9.3%), ki so bile v zadnjih dveh letih relativno manj pomembne. Še naprej se nadaljujejo visoka **črtanja iz evidence** zaradi drugih razlogov (v letu 2002 jih je bilo skoraj 40 tisoč), med katerimi prevladuje črtanje zaradi nezglašanja na zavodih za zaposlovanje in izpis po lastni volji. Črtanj zaradi upokojitev je bilo lani nekoliko manj (6,900, v primerjavi s 7,600 leta 2001). V novembru in decembru se je v skladu z julijskimi spremembami zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (Ur. l. št. 67/02) začel izvajati prepis oseb, ki so bile v registru brezposelnih prijavljene na podlagi Zakona o invalidskem in pokojninskem zavarovanju, v posebno evidenco⁶⁴. Do konca leta je

⁶⁴ 4. oktobra 2002 je bil na podlagi sprememb in dopolnitev Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti objavljen Pravilnik o vsebini in načinu vodenja uradnih evidenc s področja zaposlovanja, ki določa kriterije za prehod oseb iz evidence brezposelnih v evidenco na podlagi drugih zakonov. Te kriterije izdelala ZRSZ

bilo prepisanih 5,702 oseb. Število brezposelnih se je do decembra tako znižalo na 99,607, stopnja registrirane brezposelnosti pa na 11.3%.

Delež dolgotrajno brezposelnih se je znižal z 58.9% v povprečju leta 2001 na 54.5% v povprečju leta 2002, oziroma na 52.2% decembra 2002. Povprečno trajanje brezposelnosti se je zato znižalo na 2 leti, 7 mesecev in 17 dni. Delež starejših od 40 let je v letu 2002 padel na 49.4% (od 50.5 v letu 2001), delež starejših od 50 let pa na 25.4% (od 27% v letu 2001). To znižanje je rezultat upokojevanja, črtanja iz evidence in ukrepov aktivne politike zaposlovanja. **Drugi strukturni problemi brezposelnosti** pa se le počasi zmanjšujejo: delež brezposelnih z nižjo izobrazbo ostaja nespremenjen (47%), prav tako povprečno trajanje brezposelnosti nekvalificiranih brezposelnih oseb, starejših od 40 let (4 leta in 2 meseca). Tudi obe stopnji brezposelnosti žensk (registrirana in anketna) ostajata precej višji od stopenj brezposelnosti moških (gl. tabelo 15 v dokumentarni prilogi) in brezposelnost mladih (v starosti 15-24 let) je še naprej relativno visoka. V povprečju čakajo brezposelni mladi na prvo zaposlitev 1 leto 9 mesecev in 7 dni (kar je 51 dni manj kot v letu 2001). **Število prejemnikov denarnih nadomestil** (v letu 2002 jih je bilo v povprečju 18,868) upada že od sprememb zakona oktobra leta 1998, število prejemnikov denarnih pomoči (v letu 2002 v povprečju 5,491) pa počasi narašča, vendar skupno število prejemnikov nadomestil in pomoči in njihov delež v strukturi brezposelnih (leta 2002: 23.7%) upadeta že od leta 1999.

V letu 2002 je bilo na službe za zaposlovanje prijavljenih povprečno mesečno 11,586 potreb po delavcih (prostih delovnih mest), realiziranih pa 9,219. **Število prostih delovnih mest** je bilo v letu 2002 za 2.9% nižje kot leta 2001, tako da se je **razmerje med brezposelnimi in prostimi delovnimi mesti** ponovno poslabšalo: 8.9 brezposelnih na eno prosto delovno mesto, v primerjavi z 8.5 leta 2001. Tudi delež zaposlitev za določen čas, ki je v letih 1999 in 2000 že padel pod 71%, se je v letu 2002 zopet povečal, na 74.4%. Pri tem **poklicna struktura** prostih delovnih mest še naprej izkazuje upad poklicev za neindustrijski način dela ter poklicev za preprosta dela, povečujejo pa se potrebe po bolj zahtevnih strokovnih poklicih. Verjetno zaradi vse večje uporabe računalniških tehnologij in uvajanja avtomatizacije dela se že nekaj let zmanjšuje tudi povpraševanje po uradniških poklicih (z največ srednjo izobrazbo). Pač pa je v letu 2002 izjemoma prišlo do upada povpraševanja po storitvenih poklicih (nizka rast zaposlenosti v trgovini ter upad v gostinstvu), po drugi strani pa do povečanega povpraševanja po agrarnih poklicih, kar je v skladu s povečanim zaposlovanjem v kmetijstvu v tem letu.

Glede na trdovratne strukturne probleme registrirane brezposelnosti je novembra 2002 sprejeti **Program aktivne politike zaposlovanja** za leto 2003 usmerjen predvsem v ukrepe, ki naj bi izboljšali zaposlitvene možnosti težje zaposljivih oseb,

v sodelovanju s pristojno institucijo, na katero se posamezni zakon nanaša. Podlaga za prehod v evidenco po drugih zakonih je zaposlitveni načrt. Na podlagi tega Pravilnika je bil skupaj s ZPIZ-om pripravljen organizacijski predpis za delovne invalide – prejemnike denarnega nadomestila iz ZPIZ-a. Zavod je skupaj s ZPIZ-om začel presojo zaposlitvenih možnosti delovnih invalidov in izdelal kriterije za prehajanje le-teh v evidenco oseb po drugih zakonih. V presojo so vključene osebe, ki:

- so na ZRSZ prijavljene najmanj dve leti,
- se v tem času, kljub napotitvam k delodajalcem, niso uspele zaposliti zaradi svoje zaposlitvene oviranosti,
- v tem obdobju za njih ni bilo primernih delovnih mest,
- se tudi po vključitvi v programe aktivne politike zaposlovanja niso uspele zaposliti.

zmanjšali število brezposelnih brez izobrazbe, zmanjšali regionalne razlike v brezposelnosti ter zagotavljali enake možnosti dostopa do trga dela in zaposlitve. To bo še posebej pomembno ob predvidenem dodatnem povečanju števila brezposelnih žensk zaradi napovedanih presežkov pretežno ženske delovne sile v tekstilni in obutveni industriji.

V letu 2002 se je stopnja registrirane **brezposelnosti** v povprečju leta zmanjšala samo v petih **statističnih regijah** (notranjsko-kraški, gorenjski, obalno-kraški, osrednjeslovenski in podravske regiji), v vseh drugih pa se je povečala, najbolj v koroški in pomurski. Čeprav se je razlika med najnižjo in najvišjo stopnjo brezposelnosti zmanjšala, se razlike med regijami povečujejo, saj se je koeficient variacije v stopnjah registrirane brezposelnosti ponovno povečal, s 32.26% v letu 2001 na 33.43% v letu 2002. Najnižjo stopnjo brezposelnosti ima še vedno goriška regija (kjer se je s 5.8% v letu 2001 povečala na 6.3%), najvišjo (17.6%) pa podravska (kjer se je znižala s 17.9% v letu 2001) in pomurska regija (kjer se je povečala s 16.7% v letu 2001).

Kljub presežku delovnih mest nad domačim delovno aktivnim prebivalstvom v podravske in savinjske regiji se vsi aktivni prebivalci teh dveh regij ne morejo zaposliti, ker so delovna mesta zanje neustrezna, kar ima za posledico visoko strukturno brezposelnost. Regiji imata nadpovprečen delež brezposelnih iskalcev prve zaposlitve in delež žensk med brezposelnimi. V podravske regiji izstopajo še dolgotrajno brezposelni, v savinjske pa mladi brezposelni. Visoko strukturno brezposelnost (nadpovprečne deleže brezposelnih z nizko strokovno izobrazbo ter mladih in žensk med brezposelnimi) ima tudi zasavske regija, ki ima tudi relativno največjo migracijo delovno aktivnega prebivalstva v sosednje regije. Kar 30% tam živečega aktivnega prebivalstva ne more najti zaposlitve v domači regiji, od tega je polovica (15.4%) brezposelnih, polovica pa dela izven regije. Relativno visoko delovno migracijo v druge regije ima tudi notranjsko-kraška regija, kjer pa je kljub pomanjkanju delovnih mest stopnja registrirane brezposelnosti nižja od slovenskega povprečja.

Ob predvideni rasti zaposlenosti se bo brezposelnost v **letih 2003 in 2004** še naprej zniževala. V skladu z Nacionalnim programom razvoja trga dela in zaposlovanja do leta 2006 bi morale biti leta 2003 v povprečju okrog 96,600 brezposelnih oseb oz. 10.9% aktivnega prebivalstva, v letu 2004 pa 92,400 oz. 10.4%, kar pa bo mogoče doseči le z intenzivnim izvajanjem predvidenih ukrepov aktivne politike zaposlovanja. Še naprej lahko predvidevamo tudi visoko število črtanj iz evidence zaradi upokojitev, prepisov v posebno evidenco po zakonu o invalidskem in pokojninskem zavarovanju in iz drugih razlogov. Pričakujemo tudi nadaljnje umikanje t.i. "obupancev"⁶⁵ s trga dela. Novi zakon o delovnih razmerjih (Ur. l. št. 42/2002), ki je začel veljati s 1. 1. 2003, omejuje (na točno določene primere in časovno) zaposlovanje za določen čas, ki je še vedno prevladujoča oblika novega zaposlovanja. Ta ukrep je bil sprejet v pričakovanju, da se bo povečalo zaposlovanje za nedoločen čas, obstaja pa tudi tveganje, da se bo brezposelnost zaradi tega celo povečala, ker bodo morale po 53.členu zakona osebe, ki bi se po dveh letih želele ponovno zaposliti za določen čas pri istem delodajalcu, to razmerje prekiniti za več kot tri mesece. Tako lahko predvidevamo le počasno zmanjševanje prilivov v

⁶⁵ To so osebe, ki so brezposelne, vendar ne iščejo dela, ker ne verjamejo, da ga bodo našle, bodisi zato ker so prestare, bodisi zato, ker nimajo ustrezne izobrazbe.

brezposelnost v prihodnjih letih, po drugi strani pa zaradi strukturnih problemov le počasno večanje odlivov brezposelnih v zaposlitev. Ocenjujemo, da se bo nekoliko znižala tudi stopnja anketne brezposelnosti (na 6.3% v letu 2003 oziroma 5.9% v letu 2004).

5.2. Plače - V letu 2002 je bilo ponovno vzpostavljeno makroekonomsko ravnovesje med rastjo plač in rastjo produktivnosti dela, rast plač v javnem sektorju pa je zaostajala za rastjo plač v zasebnem sektorju

V letu 2002 je gibanje bruto plače na zaposlenega sledilo usmeritvam iz Dogovora o politiki plač za obdobje 2002-2004 kot separatu Socialnega sporazuma (glej okvir 6). **Bruto plača na zaposlenega** je realno porasla za 2% in tako **zaostajala** za 3.4-odstotno **rastjo produktivnosti dela** za več kot eno odstotno točko. S tem je bil dosežen osnovni cilj plačne politike. V času zaostrovanja konkurenčnosti na tujih trgih je ta usmeritev nujno potrebna, ker so le tako izpolnjeni pogoji za investiranje v tehnološko vse zahtevnejšo proizvodnjo in zmanjšani pritiski na povečevanje brezposelnosti.

Poleg tega je bil dosežen tudi cilj **počasnejše rasti bruto plače na zaposlenega v javnem sektorju od rasti bruto plače v zasebnem sektorju**⁶⁶. Dolgoročno naj bi bila rast plač v obeh sektorjih skladna, vendar je omenjeni cilj v sedanjem obdobju nujen, saj je bilo gibanje plač v zadnjih letih močno v prid javnemu sektorju. Vzrok je bil v doslej decentraliziranem sistemu oblikovanja plač v javnem sektorju, obenem pa ni bilo dovolj učinkovitih instrumentov omejevanja javnofinančnih sredstev, namenjenih za plače. Tako je bruto plača na zaposlenega v obdobju od leta 1996 do 2002 v javnem sektorju realno porasla za 24.5%, v zasebnem sektorju pa za 18% (v daljšem opazovanem obdobju bi bila razlika še večja). Poleg tega je osamosvojitve ter nato proces prilagajanja zahtevnejšemu sistemu Evropske unije zahteval rast zaposlovanja v javni upravi, raslo pa je tudi zaposlovanje v drugih delih javnega sektorja. Posledično so sredstva za bruto plače v javnem sektorju za zgoraj omenjeno obdobje realno naraščala povprečno letno za okoli 6%, bruto domači proizvod pa le za okoli 4%. Zaradi takšne rasti bruto plače na zaposlenega v javnem sektorju, ki je ob rasti zaposlenosti v tem sektorju močno obremenilo razpoložljiva javnofinančna sredstva, je potrebno za določeno obdobje v politiki plač slediti tudi omenjenemu drugemu cilju.

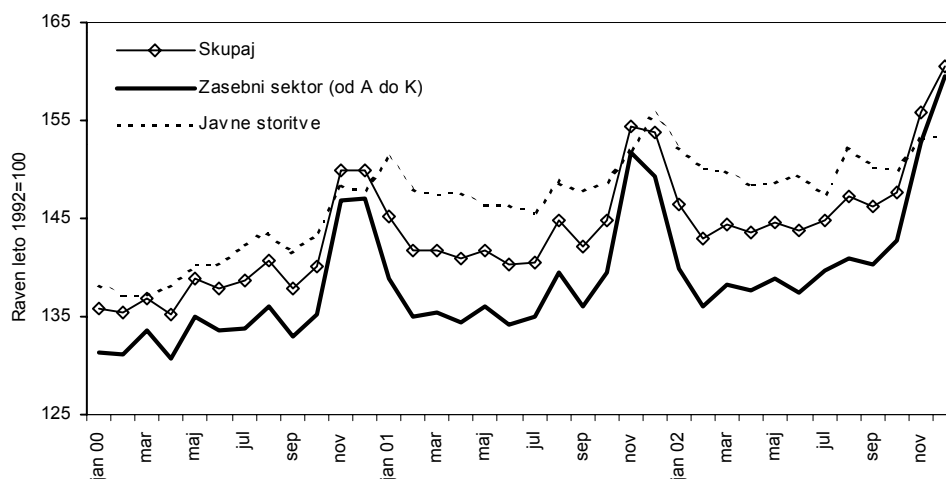
⁶⁶ Zaradi ohranjanja časovne vrste za plače po področjih dejavnosti ter za preračun plač v zasebnem in javnem sektorju so prikazani podatki o plačah na način, ki je bil v veljavi pred opravljenimi statističnimi popravki SURS februarja in marca 2002. Do vključno januarja 2002 so bila namreč invalidska podjetja zajeta v okviru dejavnosti zdravstva in socialnega varstva v oddelku "Izvajanje programov in storitev socialnega varstva", nato pa so bila prenesena v dejavnost, ki jo izvajajo; večinoma v predelovalne dejavnosti. Tako so iz oddelka "Izvajanje programov in storitev socialnega varstva" februarja prenesli okoli 6.600 in marca okoli 3.600 zaposlenih v invalidskih podjetjih, kar pomeni okoli 21% zaposlenih v dejavnosti zdravstva in socialnega varstva (N), ki se uvršča v javni sektor. Povprečna plača invalidov je predstavljala okoli 60% povprečne plače zaposlenih v oddelku in tudi zaposlenih na ravni celotne dejavnosti. Zaradi te spremembe se je povprečna bruto plača v oddelku "Izvajanje programov in storitev socialnega varstva" v februarju in marcu skupaj, glede na januar 2002, povečala za več kot 40% in vplivala na rast plač v celotni dejavnosti zdravstva in socialnega varstva (N). Vpliv prenosa zaposlenih v invalidskih podjetjih v skupino dejavnosti industrije in gradbeništva je veliko manjši, ker pomeni povečanje zaposlenih za okoli 4%, poleg tega pa povprečna plača zaposlenih v invalidskih podjetjih predstavlja okoli 82% povprečne plače v tej skupini dejavnosti. Preračun plač in zaposlenih po področjih dejavnosti je opravil SURS, za zasebni in javni sektor pa UMAR.

Okvir 6: Socialni sporazum za obdobje 2003-2005

Plačna politika mora z vsemi instrumenti, ki so ji na voljo, vplivati na čim bolj stabilno gibanje plač, usklajeno z možnostmi, ki jih nudi makroekonomsko okolje. Za čim uspešnejšo politiko plač je nujen skupen dogovor vseh socialnih partnerjev, ki se lahko najbolj široko opredeli v socialnem sporazumu. V aprilu letos je bil po dolgem časovnem premoru (zadnji socialni sporazum je bil sklenjen za leto 1996) s socialnimi partnerji usklajen in sprejet Socialni sporazum za obdobje 2003-2005. Za čim bolj stabilne gospodarske razmere so dogovorjene skupne opredelitve glede smeri razvoja na področju politike plač, poleg tega pa še na področju davčne politike, konkurenčnosti gospodarstva ter na področju varnosti in zdravja pri delu. V okviru socialne varnosti, ki je tesno povezana in soodvisna z gospodarsko rastjo, so bile dogovorjene skupne usmeritve na področju zaposlovanja, socialnega varstva, na področju zdravstvene politike, družinske politike in stanovanjske politike ter za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje. Veliko naporov je bilo vloženi v opredelitev skupnih smeri za zagotavljanje čim bolj učinkovite pravne varnosti kot pomembnega elementa razvoja naše družbe.

V letu 2002 je v zasebnem sektorju januarska 2.7-odstotna uskladitev izhodiščnih plač še izhajala iz Aneksa k dogovoru o politiki plač za obdobje 1999-2001 in pomeni 90% pričakovane rasti cen življenjskih potrebščin v drugi polovici leta 2001. Dodatnega usklajevanja ni bilo, ker je bila pričakovana rast cen enaka dejanski. Nadaljnji usklajevalni mehanizem je bil s socialnimi partnerji opredeljen v Dogovoru o politiki plač za obdobje 2002-2004. V avgustu so se izhodiščne plače tako povečale za dogovorjenih 4.2%, v decembru pa še za 2.0%, kot razliko med rastjo cen življenjskih potrebščin brez alkoholnih pijač in tobaka za obdobje januar-november ter že upoštevano avgustovsko uskladitvijo.

Slika 15: Mesečne realne bruto plače na zaposlenega

Vir podatkov: SURS, preračuni UMAR.

Opomba: indeks realnih bruto plač na zaposlenega (1992=100), deflacirano z indeksom cen življenjskih potrebščin (december 1998=100).

Realna bruto plača na zaposlenega v zasebnem sektorju se je v prvem četrtnetu na medletni ravni povečala za 1.1%, v drugem četrtnetu za 2.3%, v tretjem četrtnetu za 2.6% ter v četrtem četrtnetu za 3.3%. Visoka rast v zadnjem četrtnetu leta je posledica izplačil 13. plače kot nagrade za individualne delovne prispevke ter "božičnic" kot nagrad pripadnosti podjetju. V letu 2002 se je delež prejemnikov omenjenih nagrad povečal na 18.7% (v letu 2001 je bil ta delež 17.2%). Največji delež zaposlenih, ki prejemajo 13. plačo je v gospodarski in finančni infrastrukturi, to je v dejavnosti oskrbe z elektriko, plinom in vodo (E) z okoli 60%, v dejavnosti finančnega posredništva (J) z okoli 38% zaposlenih ter v dejavnosti promet, skladiščenje in zveze (I) z okoli 34% zaposlenimi. Na nekoliko višjo rast realne bruto plače v zadnjem četrtnetu je vplivala tudi sprememba terminov usklajevalnega mehanizma, saj se je izhodiščna plača v zasebnem sektorju uskladila že v decembru in ne več v januarju, kot je bilo to dosedaj. V vsem letu je **realna bruto plača na zaposlenega v zasebnem sektorju porasla za 2.3%** glede na preteklo leto, kar je približno eno odstotno točko **počasneje** od 3.4-odstotne **rasti produktivnosti dela**. V **javnem sektorju** so se v letu 2002 izhodiščne plače usklajevale tako kot izhaja iz Aneksa h kolektivni pogodbi za negospodarske dejavnosti. Poleg januarske 2.3-odstotne redne uskladitve se dodatna uskladitev zaradi "varnostne zaklopke" ni izvedla, ker je bila pričakovana rast cen enaka dejanski rasti življenjskih potrebščin brez alkoholnih pijač in tobaka. Skupaj z avgustovsko uskladitvijo za 2.6% je bila realna raven izhodiščne plače v letu 2002 za 3.8% pod doseženo ravnijo v preteklem letu. S sprejetjem Zakona o sistemu plač v javnem sektorju konec junija 2002 so vse kolektivne pogodbe, uredbe in drugi predpisi, ki urejajo plače v javnem sektorju prenehale veljati. Zato ni bilo več pritiskov s strani sindikatov tega sektorja po uvajanju novih dodatkov, kar je bistveno vplivalo na umiritev plač v tem sektorju.

Realna bruto plača na zaposlenega v javnem sektorju se je v prvem četrtnetu na medletni ravni povečala za 1.3%, v drugem četrtnetu za 1.4%, v tretjem za 1.8%, v zadnjem četrtnetu pa je realna bruto plača ohranila raven iz zadnjega četrtneta preteklega leta. Čeprav je izhodiščna plača realno upadala, je realna bruto plača rasla deloma zaradi napredovanj ter novih zaposlitev z višjimi plačami, kar je značilno za javno upravo. Poleg tega je bil v javni upravi pri plači za avgust kot poračun za nazaj izplačan dodatek k plači za mesec maj, junij in pol julija⁶⁷. Za prva tri četrtneta pa je k realni rasti bruto plače prispevala tudi izjemna rast bruto plače v šolstvu zaradi izplačanih dodatkov k plači ob koncu leta 2001. Da je bil ta vpliv največji, potrjuje realna rast bruto plače v javnem sektorju v zadnjem četrtnetu leta 2002, ko se je popolnoma umirila. Ob tako umirjenem gibanju med letom je **bruto plača na zaposlenega v javnem sektorju v letu 2002 realno porasla za 1.1%** in tako dodatno prispevala k zaostajanju realne povprečne bruto plače za rastjo produktivnosti dela.

V letu **2003** se bo nadaljevala dosedanja plačna politika. Ocenjujemo, da bo ob predvideni rasti cen življenjskih potrebščin realna bruto plača na zaposlenega porasla za okoli **2%**, produktivnost dela pa za 3.1%. S tem bo izpolnjena tudi **usmeritev iz Socialnega sporazuma o enoodstotnem zaostajanju realne bruto plače na zaposlenega za rastjo produktivnosti dela**.

⁶⁷ Dodatek je bil z uredbo uveden v decembru 2001 in sredi julija 2002 z uredbo tudi ukinjen.

V **zasebnem sektorju** letos še velja usklajevalni mehanizem, ki izhaja iz Dogovora o politiki plač za obdobje 2002-2004. Izhodiščna plača se bo v avgustu povečala za 2.5%. Predvidena je tudi "varnostna zaklopka", po kateri se že pri avgustovski uskladitvi upošteva razliko med 2.6-odstotno in dejansko rastjo cen življenjskih potrebščin brez alkoholnih pijač in tobaka, če slednja v obdobju januar-junij preseže 2.8%. Decembrska uskladitev bo, upoštevaje avgustovsko uskladitev in oceno rasti cen življenjskih potrebščin brez alkoholnih pijač in tobaka, pomenila okoli 2-odstotno povečanje izhodiščnih plač.

Bruto plača na zaposlenega v zasebnem sektorju je v prvih dveh mesecih letos nominalno upadala, kar je predvsem posledica zelo močne rasti plač v zadnjem četrtletju lani, poleg tega tudi ni več januarske uskladitve izhodiščnih plač. Usklajevalni mehanizem izhodiščnih plač se v zasebnem sektorju le delno izkaže tudi v izplačanih plačah, na splošno pa se upošteva s socialnimi partnerji dogovorjeni termin za uskladitev izhodiščnih plač. Ravno zaradi dogovorjenega termina usklajevanja v avgustu in decembru je zato nekoliko hitrejše naraščanje bruto plače na zaposlenega predvideno v drugi polovici leta. Poleg tega je ocena, da bo v drugi polovici leta gospodarsko okolje počasi okrevalo in bo gibanje plač v zasebnem sektorju sledilo izboljšanju gospodarske rasti. Na teh predpostavkah ter ob predvideni dinamiki cen življenjskih potrebščin ocenjujemo, da **bo realna bruto plača na zaposlenega v zasebnem sektorju porasla za okoli 2.1%** glede na preteklo leto in **bo zaostajala za eno odstotno točko za rastjo produktivnosti dela.**

Bruto plača na zaposlenega v **javnem sektorju** bo v letu 2003 porasla zaradi usklajevalnega mehanizma iz Aneksa h kolektivni pogodbi za negospodarske dejavnosti ter zaradi rednih napredovanj zaposlenih v javnem sektorju. Čeprav ni uvedenih novih dodatkov k plači v javnem sektorju, se bo izplačeval dodatek k plači v dejavnosti izobraževanja, ki je bil sprejet pred junijem 2002.

V javnem sektorju se je januarja 2003 izhodiščna plača povečala za 3.4% (2.1%+0.1%+1.2%), kot izhaja iz sprejetega usklajevalnega mehanizma. Ob sprejetju Aneksa (december 2001) je bila upoštevana projekcija 4.9-odstotne rasti cen življenjskih potrebščin za leto 2003 (december 2003/december 2002) iz proračunskega memoranduma za leti 2002 in 2003. Na osnovi te projekcije je bila dogovorjena uskladitev izhodiščne plače v januarju za 2.1% in v avgustu za 2.3%. Konec leta 2002 je bil sprejet proračunski memorandum za leti 2003 in 2004, ki je za leto 2003 vseboval nekoliko višjo, 5.1-odstotno oceno rasti cen življenjskih potrebščin (december 2003/december 2002). V Aneksu pa je tudi člen, ki določa, da se v primeru sprememb proračuna za leto 2003 upoštevajo nove ocene rasti cen tako, da se 90% razlike vgradi v že dogovorjene uskladitvene odstotke za leto 2003. Zaradi tega sta bili januarska in avgustovska uskladitev povečani vsaka za 0.1 odstotne točke. Poleg tega je v januarski uskladitvi upoštevana tudi dodatna uskladitev, ki izhaja iz vgrajene "varnostne zaklopke" v Aneksu. V dodatni uskladitvi je upoštevana še 1.2-odstotna razlika med dejansko 6.9-odstotno rastjo cen življenjskih potrebščin brez alkoholnih pijač in tobaka (december 2002/december 2001) in predvideno 5.7-odstotno rastjo, ki je bila upoštevana v uskladitvi izhodiščne plače v letu 2002.

Januarja 2003 je bil v dejavnosti javne uprave izplačan tudi dodatek k plači, kot izhaja iz v decembru 2001 sprejete uredbe, katere ukinitvev sredi julija 2002 je bila

sodno razveljavljena. V juliju bo povečana bruto plača v dejavnosti izobraževanja za okoli 3%, kot izhaja iz junija 2002 podpisanega Aneksa h kolektivni pogodbi za dejavnost vzgoje in izobraževanja. Tudi v prihodnje se bodo julija vsako leto do leta 2006 plače v tej dejavnosti povišale za enak odstotek. Do sprejetja Aneksa kolektivne pogodbe dejavnosti je prišlo zaradi pritiskov sindikata te dejavnosti in na osnovi analize, ki je bila izdelana ob pripravah na Zakon o sistemu plač v javnem sektorju, po kateri so plače v dejavnosti izobraževanja najbolj zaostajale. Upoštevaje ta izhodišča bo **bruto plača na zaposlenega v javnem sektorju realno porasla za okoli 1.5%**. Če bi bila dogovorjena ukinitve avgustovske uskladitve, bi to pomenilo znižanje rasti realne bruto plače v javnem sektorju za okoli eno odstotno točko, rast realne skupne bruto plače pa bi bila znižana za okoli 0.2 odstotne točke.

V Socialnem sporazumu so dogovorjene skupne opredelitve glede usklajevanja plač, v okviru katerih naj bi se pri oblikovanju usklajevalnega mehanizma upoštevalo razmerje med tečajem evra in dolarja, inflacijo v izbranih državah članicah EU ter gibanje cen življenjskih potrebščin v Sloveniji. Politika plač za leto **2004** še ni dogovorjena niti v zasebnem niti v javnem sektorju, pogajanja o tem še potekajo. V letu 2004 se bo začel izvajati zakon o sistemu plač v javnem sektorju. Sprejeti naj bi bili Kolektivna pogodba o skupni metodologiji za uvrščanje orientacijskih delovnih mest in nazivov v plačne razrede ter Kolektivna pogodba za javni sektor, na osnovi katerih se bodo začela pogajanja za sprejem kolektivnih pogodb dejavnosti in poklicev. Za doseganje cilja glede rasti plač v javnem sektorju mora biti uveljavitev novega plačnega sistema čim bolj nevtralna. Potrebni popravki bi se morali izvajati postopoma v naslednjih letih. Napoved realne rasti **bruto plače na zaposlenega v letu 2004 je okoli 2%** (okoli 1% v javnem sektorju in okoli 2.5% v zasebnem sektorju), **kar pomeni zaostajanje za 3.5-odstotno produktivnostjo dela** za okoli eno in pol odstotno točko.

Minimalna plača se usklajuje enako kot izhodiščne plače v zasebnem sektorju, dodatno se enkrat na leto v mesecu avgustu poveča še za realno rast bruto domačega proizvoda v preteklem letu. S tako zasnovanim usklajevalnim mehanizmom so želeli socialni partnerji doseči zastavljeni cilj, da bi minimalna plača dosegla 58% povprečne bruto plače na zaposlenega po kolektivnih pogodbah predelovalnih dejavnosti. V letu 2002 je doseženo razmerje že 54.8%. Vendar pa so tendence uravnilovke med izhodiščnimi plačami spodnjih tarifnih razredov že precej izražene. Minimalna plača namreč, zaradi dodatne uskladitve, raste hitreje od izhodiščnih plač, kar pomika raven minimalne plače čedalje bolj k izhodiščni plači petega tarifnega razreda splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo. Čeprav so socialni partnerji zadovoljni z doseženimi rezultati usklajevalnega mehanizma za minimalno plačo, pa je bil tudi že izražen problem uravnilovke. V socialnem sporazumu je bilo dogovorjeno, da bo v prihodnje minimalna plača urejena z zakonom.

Prejemki za povračilo stroškov v zvezi z delom in drugi osebni prejemki od dela ter izplačila po pogodbah in po avtorskih pogodbah so v letu 2002 nadaljevali dinamiko iz prejšnjih let in še nadalje naraščali počasneje od mase čistih plač. V primerjavi s celotno maso čistih plač so dosegli 39.6% (v letu 2001 41.2%, v letu 2000 43%). Tudi podatki za prvo letošnje četrletje kažejo na nadaljevanje tendence upadanja deleža tovrstnih prejemkov v čistih plačah.

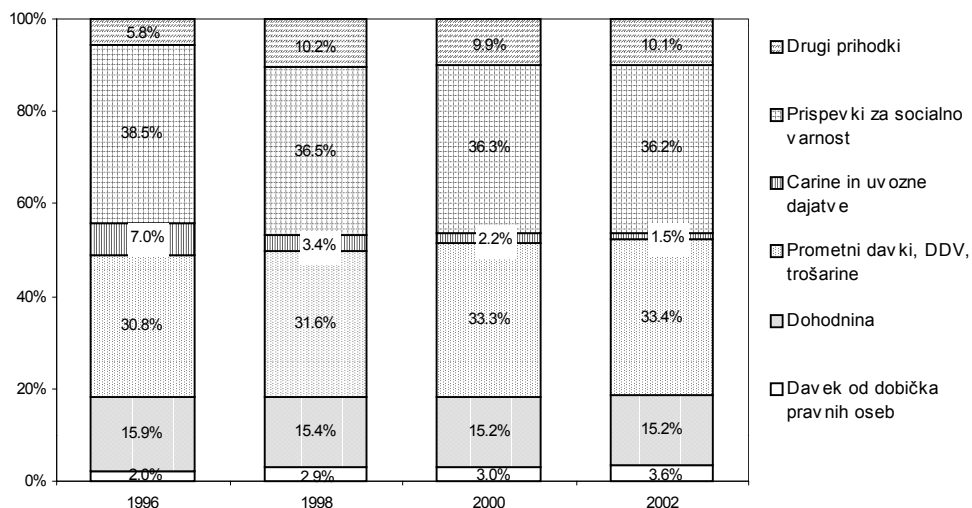
6. Javne finance

6.1. Javnofinančni prihodki – Zaradi nižjih prihodkov od predvidenih je potreben rebalans proračuna

V letu 2002 so bile pri vplačevanju in obračunavanju javnofinančnih prihodkov uveljavljene nekatere spremembe, ki so nekoliko spremenile tako njihov obseg kot strukturo. Januarja sta se povišali stopnji davka na dodano vrednost, in sicer splošna od 19% na 20% in nižja od 8% na 8.5%. Povišale so se tudi trošarine in to za vse trošarinske izdelke. Uvedeni sta bili novi taksi, in sicer taksa za obremenjevanje okolja zaradi odlaganja odpadkov in taksa za obremenjevanje okolja zaradi uporabe mazalnih olj in tekočin, ki imata poleg učinka na javnofinančne prihodke predvsem pomembno okoljevarstveno funkcijo. Nov vir javnofinančnih prihodkov so predstavljale tudi uvedene registracijske takse za motorna kolesa. Stopnje prispevkov za socialno varnost, ki jih plačujejo delavci, so ostale v letu 2002 nespremenjene, povečala pa se je stopnja prispevkov delodajalcev za zdravstveno zavarovanje, in sicer od 6.36% na 6.56% od mase plač. Za 0.2 odstotne točke se je povečala tudi stopnja za zdravstveno zavarovanje upokojencev. Pri davku na izplačane plače je bila za en razred dvignjena spodnja meja obdavčitve izplačanih plač in za 0.2 odstotne točke znižana obdavčitev plač v višjih razredih. Stopnje uvoznih dajatev so se zaradi prostotrgovinskih in pridružitvenega sporazuma tudi v letu 2002 še nekoliko zmanjšale.

Prihodki od davka na dodano vrednost so se v letu 2002 glede na prejšnje leto realno povečali za 10.6%. Dobra polovica te rasti je posledica povišanja stopenj tega davka v začetku leta 2002. **Prihodki od trošarin** od vseh trošarinskih izdelkov so bili realno višji za 8.9%, glede na primerljivo leto 2001. Zaradi povišanih trošarinskih dajatev ob koncu leta 2001 in v začetku leta 2002 so se najbolj povečali prihodki od trošarin na mineralna olja (realno za 10%), sledijo prihodki od trošarin na cigarete in tobačne izdelke (realno za 9.6%), pri katerih so se zaradi prilagajanja evropski zakonodaji trošarinske dajatve povečale na začetku in sredi leta 2002, prihodki od trošarin na alkohol in alkoholne izdelke pa so se v letu 2002 realno povečali le za 0.8%. V letu 2002 se je tako približno 72% trošarinskih prihodkov oblikovalo od prodaje mineralnih olj, 20.5% od cigaret in tobačnih izdelkov in 7.5% od alkohola in alkoholnih izdelkov. Javnofinančni prihodki, ki sledijo gibanju plač, so v letu 2002 predstavljali okoli 55% vseh prihodkov. Prihodki od **prispevkov za socialno varnost** so realno za 2.8% preseglji tiste iz leta 2001, prihodki od **dohodnine** pa za 2.7%. V tem so se prihodki od **davka iz plač**, ki predstavlja glavni del dohodnine (95.9%), realno povečali za 2.8%, druge podvrste dohodnine realno za 1.1%, poračuni dohodnine pa so bili realno na enaki ravni kot v letu 2001. Prihodki od **davka na izplačane plače** so bili realno za 4.6% višji kot v letu 2001. Iz naslova **davka od dobička pravnih oseb se je v državni proračun prililo** v letu 2002 realno le za 1.6% več kot pred letom, iz naslova carin in uvoznih dajatev pa realno za 1.5% manj. Skupaj so bili **javnofinančni prihodki**, ki predstavljajo obvezne dajatve, **realno za 4.5% višji kot v letu 2001**. V strukturi javnofinančnih prihodkov se je v letu 2002 povečal delež posrednih davkov, zmanjšal pa delež neposrednih davkov in prispevkov za socialno varnost.

Slika 16: **Struktura obveznih javnofinančnih dajatev, v %**

Vir podatkov: APP, UJP, Obrazec B2, metodologija in preračuni UMAR.

Po konsolidirani bilanci javnega financiranja Ministrstva za finance so v letu 2002 izkazani **konsolidirani javnofinančni prihodki**, ki zaradi opravljene uskladitve proračunskega s koledarskim letom ne vključujejo prihodkov davka na dodano vrednost in trošarin, vplačanih januarja 2003, dosegli **39.4% bruto domačega proizvoda**, kar je za 2.1 strukturne točke manj kot v letu 2001, pri čemer je približno 1.5 odstotne točke rezultat izravnalnega primanjkljaja.

Tudi v letu 2003 je bilo že uveljavljenih nekaj sprememb v davčnem sistemu in instrumentariju, ki bodo vplivale na obseg in strukturo javnofinančnih prihodkov. S spremembo zakona o davku od dobička pravnih oseb, po kateri se zmanjšujejo davčne olajšave za investicije in se na novo ureja sistem davčno priznanih odhodkov pri ugotavljanju davčne osnove, se bodo javnofinančni prihodki iz tega davka v prihodnjem letu povečali. Ker se je januarja 2003 izteklo prehodno obdobje za vino, je namesto nižje davčne stopnje davka na dodano vrednost začela veljati splošna davčna stopnja. Zaradi prilagajanja evropski zakonodaji so se januarja že povečale specifične in proporcionalne trošarine za cigarete. Ponovna prilagoditev bo opravljena še julija. Vlada pa je v začetku leta v skladu s protiinflacijskimi cilji nekajkrat intervenirala z znižanjem trošarin na mineralna olja in s tem preprečila povečevanje cen naftnih derivatov. Uvedena je bila nova taksa na obremenjevanje okolja zaradi nastajanja izrabljenih motornih vozil.

V obdobju **prvih treh mesecev** so se obvezni javnofinančni prihodki skupaj realno povečali za 4.4% glede na isto obdobje lani. Prihodki od davka na dodano vrednost so bili v tem obdobju realno kar za 6.8% nad ravni iz istega obdobja lani, prihodki od trošarin pa realno za 6.5% nižji od primerljivih lani. Trošarine na mineralna olja so se glede na primerljivo obdobje lani realno zmanjšale za 9% (kot posledica zniževanja trošarin v skladu s protiinflacijsko politiko Vlade), trošarine na alkohol in alkoholne izdelke za 18.6%, trošarine na tobak in tobачne izdelke pa so se v tem obdobju realno povečale za 7.8% (vpliv povečanja specifičnih in proporcionalnih

trošarin na tobak in tobačne izdelke v januarju 2003). V prvem četrtletju letošnjega leta so dobrih 70% trošarin oblikovale trošarine od mineralnih olj, dobrih 23% tobak in tobačni izdelki ter preostalih 6.5% trošarine od alkohola in alkoholnih pijač. Prispevki za socialno varnost so bili realno za 3.7% višji od primerljivih lanskih, prihodki od davka iz plač pa realno za 4.2%. V tem obdobju so se precej zmanjšali prihodki iz drugih podvrst dohodnine (realno za 3.5%). Poračuni dohodnine so bili v prvih treh mesecih letos pozitivni, v istem lanskem obdobju pa negativni, kar je povečalo rast celotnih prihodkov iz dohodnine, ki je bila realno 5.3-odstotna v primerjavi z istim lanskim obdobjem. Prihodki davka na izplačane plače so bili v prvem četrtletju realno za 9.8% višji od primerljivih lanskih, prihodki davka od dobička pravnih oseb pa za 9.3%. Marca so bili vplačani prvi poračuni po rezultatih poslovanja za preteklo leto, za katere se ocenjuje, da bodo izdatnejši kot za leto 2001. Prihodki od carin in drugih uvoznih dajatev so bili v treh mesecih glede na primerljivo lansko obdobje realno višji za 2.4%.

Spremenjena makroekonomska gibanja, ki so glede na jesensko napoved vplivala na znižanje napovedi gospodarske rasti za **leto 2003** (gl. poglavje 2.1.), bodo v letu 2003 vplivala tudi na obseg in na strukturo javnofinančnih prihodkov. Rast domačega trošenja in tudi rast uvoza blaga, izraženega v tolarjih, sta ocenjeni nižje od jeseni predvidenih. To bo vplivalo na nižjo rast prihodkov, predvsem od davka na dodano vrednost, kjer je odstopanje navzdol glede na sprejeti državni proračun največje, in nekaterih drugih davkov, na katere vpliva gibanje domače potrošnje. Prav nižja pričakovana vplačila od davka na dodano vrednost so eden od razlogov za pripravo rebalansa državnega proračuna za leto 2003. Nižja od jesenske je tudi napoved rasti zaposlenih, kar bo nekoliko upočasnilo javnofinančne prihodke, ki se plačujejo na osnovi plač.

Na podlagi novih predpostavk ocenjujemo, da bodo **prihodki iz davka na dodano vrednost** v letu 2003 realno za 1.9% višji od lanskih, **prihodki od trošarin** pa se bodo, predvsem na račun protinflacijskih ukrepov v začetku leta, realno ohranili na isti ravni. Zaradi nadaljnega zniževanja carinskih stopenj, ki jih prinašajo pridružitveni in drugi trgovinski sporazumi, se bodo že osmo leto zapored zmanjšale **carine in uvozne dajatve**, in sicer realno še za 0.6% in dosegle le še 0.5% bruto domačega proizvoda. Zaradi sprememb v zakonu o **davku od dobička pravnih oseb** se bodo prihodki od tega davka v letu 2003 po oceni realno povečali kar za 22%. **Javnofinančni prihodki, ki se obračunavajo na osnovi plač**, se bodo povečali realno za okoli 4%. V tem se bodo prihodki od prispevkov delodajalcev in delojemalcev za socialno varnost realno povečali za 3.2%, davek iz plač pa za 4.2%. Celotni prihodki od dohodnine se bodo ob počasnejši rasti drugih podvrst dohodnine realno povečali za okoli 3.5%. Realna rast prihodkov iz **davka na izplačane plače** je ocenjena na okoli 8%. Tako se bodo skupaj **obvezne javnofinančne dajatve** v letu 2003 realno povečale za 3.8%, njihov delež v bruto domačem proizvodu je ocenjen na okoli 40.5%.

Letos in v prihodnjem letu se bodo nadaljevale aktivnosti na področju reforme neposrednih davkov. Usmerjene bodo v pripravo novega systemskega zakona o dohodnini in o davku na dobiček pravnih oseb. Aktivnosti bodo usmerjene tudi v novo ureditev davkov na premoženje. Zakoni, ki bodo podprli davčne spremembe, bodo predvidoma začeli veljati z letom 2004 oziroma 2005. Z njihovo uveljavitvijo

se bo nekoliko spremenila struktura javnofinančnih prihodkov. Med neposrednimi davki se bodo povečali prihodki od davka na dobiček, zmanjšali pa prihodki od dohodnine. Povečal se bo tudi delež davka na premoženje. Na področju posrednih davkov bodo z vstopom v EU z dopolnitvami zakona o davku na dodano vrednost urejena pravila za obdavčenje intrakomunitarnega prometa blaga med državami članicami EU.

Tudi v letih 2003 in 2004 bo treba ob predvidenih makroekonomskih gibanjih povečevati obseg javnofinančnih prihodkov predvsem z ukrepi, usmerjenimi v doslednejše obračunavanje, pobiranje in izterjevanje obstoječih obveznih dajatev (davkov in prispevkov) ter z razširitvami prispevnih in davčnih osnov in z racionalizacijo obstoječih davčnih olajšav. Nadaljnje povečevanje skupne obremenitve dela z vidika konkurenčnosti gospodarstva namreč ni sprejemljivo. Okrepiti bo treba tudi druge, predvsem nedavčne prihodke iz domačih in tujih donacij ter iz drugih, predvsem kapitalskih in koncesijskih prihodkov.

6.2. Javnofinančni odhodki – Letos bodo konsolidirani javnofinančni odhodki znašali 42.6% bruto domačega proizvoda

V letu 2002 so znašali **odhodki državnega proračuna** 1.313 milijard SIT, kar je realno za 2.3% več v letu 2001. V primerjavi z bruto domačim proizvodom so dosegli 24.9%, kar je za 0.3 strukturne točke manj kot leto poprej. Med odhodki državnega proračuna so se v letu 2002 hitreje kot skupni odhodki povečali odhodki za transferje v pokojninsko blagajno (realno za 8.8%), odhodki za plačila obresti na posojila, predvsem domača (skupaj domače in tuje obresti realno za 8%) ter izdatki za plače, prispevke in druge izdatke zaposlenim v državnih organih (realno 4.5%) in v javnih zavodih (realno za 7.4%). Za 0.6% so se realno povečala sredstva namenjena transferjem posameznikom in gospodinjstvom. V primerjavi z letom 2001 pa so se zmanjšala sredstva za izdatke za blago in storitve v državnih organih in v javnih zavodih, realno za 2.2, subvencije realno za 7.2% in realno za dobrih 9% tudi sredstva za investicije in za investicijske transferje. V letu 2002 so se zmanjšali tudi transferji občinam (realno za 7.5%). Tako so k rasti odhodkov državnega proračuna največ prispevale plače s prispevki za zaposlene tako v državnih organih kot v javnih zavodih, transferji v pokojninsko blagajno in plačila domačih obresti.

Zaradi spremenjenih makroekonomskih napovedi ter ocenjenih učinkov anticikličnega prilagajanja trošarin na naftne derivate in rzsodbe Ustavnega sodišča glede dodatkov k plačam zaposlenih v državnih organih je Vlada predlagala rebalans sprejetega državnega proračuna za leto 2003. Skladno z zakonom o javnih financah, ki je uzakonil pripravo dveletnih proračunov, pa bo Vlada jeseni predlagala tudi spremembe sprejetega državnega proračuna za leto 2004 in državni proračun za leto 2005.

Po predlaganem rebalansu državnega proračuna se bodo v globalu odhodki sprejetega državnega proračuna za **leto 2003** zmanjšali za okoli 12.5 milijard SIT (oz. za 0.9%) in bodo znašali 1,437 milijard SIT. V primerjavi s preteklim letom se bodo v letu 2003 odhodki državnega proračuna po rebalansu realno povečali za 3.7%, njihov delež v bruto domačem proizvodu pa od 24.9% v letu 2002 na 25.2%. Hitreje kot

Tabela 30: **Struktura in delež odhodkov državnega proračuna v primerjavi z bruto domačim proizvodom, v %**

	Delež glede na BDP, v %				Struktura, v %			
	2001	2002	2003	2004	2001	2002	2003	2004
	realizacija		predlog rebalansa	sprejeti	realizacija	predlog rebalansa	sprejeti	
SKUPAJ ODHODKI DRŽAVNEGA PRORAČUNA	25.2	24.9	25.2	25.2	100.0	100.0	100.0	100.0
Tekoči odhodki	7.8	7.7	7.6	7.5	31.0	31.1	30.0	29.7
V tem:								
Plače, prispevki, drugi izdatki zaposl. v drž. organih	3.4	3.4	3.5	3.4	13.2	13.5	13.8	13.4
Izdatki za blago in storitve v državnih organih	2.8	2.7	2.5	2.6	11.2	10.7	10.0	10.2
Plačila domačih in tujih obresti	1.5	1.6	1.5	1.3	5.9	6.3	5.8	5.4
Sredstva izločena v rezerve	0.2	0.2	0.1	0.2	0.7	0.6	0.3	0.8
Tekoči transferi	15.0	15.1	15.0	15.0	59.6	60.6	59.6	59.7
V tem:								
Subvencije	1.2	1.1	1.2	1.2	4.8	4.3	4.7	4.8
Transferi posameznikom in gospodinjstvom	3.5	3.4	3.5	3.5	13.8	13.6	14.0	13.7
Transferi v javne zavode	5.3	5.4	5.3	5.3	21.0	21.8	21.2	21.1
Transferi v PIZ	4.1	4.3	4.0	4.0	16.2	17.2	15.9	15.9
Drugi transferi	0.7	0.6	0.8	0.8	3.8	3.8	4.0	4.2
Investicijski odhodki in transferi	2.3	2.1	2.6	2.7	9.4	8.3	10.4	0.6

Vir: Ministrstvo za finance, Bilten javnih financ, za leto 2003 predlog rebalansa proračuna in za leto 2004 sprejeti državni proračun, preračuni deležev glede na napoved bruto domačega proizvoda UMAR.

celotni odhodki državnega proračuna se bodo povečala v letu 2003 sredstva za plače, prispevke in druge izdatke zaposlenih v državnih organih (realno za 6.7%). Sredstva za plače in prispevke v državnih organih so se povečala tudi z rebalansom proračuna, predvsem zaradi odločbe Ustavnega sodišča RS, ki je Vladi naložilo izplačilo dodatkov k plačam zaposlenih v državnih organih po Uredbi Vlade. Visoka rast sredstev za investicije in investicijske transferje se bo, kljub posegu z rebalansom proračuna na to področje, nadaljevala tudi v letu 2003 (realna rast za skoraj 29%) in bo največ prispevala k rasti sredstev državnega proračuna v letu 2003. Zaradi izvajanja Zakona o socialnem varstvu bo kljub rebalansu nekoliko pospešena rast transferjev posameznikom in gospodinjstvom (realno za 6.7%). Varčevanje pa se bo odrazilo predvsem na izdatkih za blago in storitve tako v državnih organih kot tudi v javnih zavodih, ki se bodo po rebalansu proračuna v letu 2003 realno zmanjšali za 0.2% glede na lani. Glede na pretekla leta se je zaustavila rast sredstev za plačila obresti (realno zmanjšanje za 4.5%), kar je v skladu z dolgoročnim ciljem servisiranja javnega dolga. Za 4.5% se bodo realno zmanjšali tudi transferji državnega proračuna v pokojninsko blagajno.

Odhodki sprejetega državnega proračuna za leto 2004 znašajo 1,559 milijard SIT in presegajo predlagani rebalans državnega proračuna za letos realno za 4%. Njihov

delež v ocenjenem bruto domačem proizvodu bi dosegel 25.2%, kar je približno toliko kot v letu 2003. Glede na rebalans letošnjega proračuna in spremenjene makroekonomske okvire pa bo treba oceniti, ali je potrebno tudi prilagajanje predvidenih odhodkov državnega proračuna za leto 2004.

Odhodki **občinskih proračunov** so se v **letu 2002** realno povečali za 4.9%. Njihov delež v bruto domačem proizvodu je dosegel 5.2%, kar je za 0.1 strukturne točke več kot leto prej. Hitreje kot celotni odhodki občinskih proračunov so naraščali izdatki za plače in prispevke občinskim organom, izdatki za blago in storitve v občinskih organih, transferji posameznikom in gospodinjstvom in plačila obresti ter investicijski odhodki in transferji. Počasnejšo rast kot celotni odhodki občinskih proračunov pa so zabeležili odhodki za javne zavode in druge izvajalce javnih služb in subvencije, ki so se realno zmanjšale kar za 45%. Za leto 2002 so občinski proračuni izkazali tekoči proračunski primanjkljaj v višini 8.7 milijarde SIT. Za **leti 2003 in 2004** je predvidena nekoliko upočasnjena rast odhodkov občinskih proračunov, ki bo predvidoma v obeh letih manjša od rasti bruto domačega proizvoda. Delež odhodkov občinskih proračunov naj bi se tako v primerjavi z bruto domačim proizvodom ustalil na ravni okoli 5%.

Odhodki pokojninskega in invalidskega zavarovanja so se v **letu 2002** realno povečali za 4%. Sredstva, namenjena pokojninam in invalidninam, so bila višja realno za 3.3%. Pokojnine in druge denarne dobrobiti so se februarja povečale v skladu s sprejetim načinom valorizacije (za okoli 4%). Razmerje med povprečno starostno pokojnino in povprečno plačo se je zmanjšalo od 73.2 v letu 2001 na 72.8. Hitreje kot sredstva za pokojnine so se povečala sredstva za nadomestila plač (realno za 8%), sredstva za varstvene dodatke k pokojninam, za državne pokojnine in za druge oblike zagotavljanja socialne varnosti (realno za 8.8%). Hkrati je bila v letu 2002 višja rast upravičencev, kot je bila prvotno načrtovana (1.7%). Za realizacijo pravic iz zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (brez plačila prispevkov za zdravstveno zavarovanje upokojencev) je bilo v letu 2002 namenjenih 12.8% bruto domačega proizvoda, toliko kot v letu 2001. Po projekcijah bo z nadaljnjim zmanjšanjem odmerne stopnje, ob zmerni rasti števila upravičencev (za 1.1% v letu 2003 in 0.8% v letu 2004) in ob veljavnem načinu usklajevanja pokojnin z rastjo plač, za ta namen potrebnih v **letu 2003** okoli 12.6% in v **letu 2004** okoli 12.5% bruto domačega proizvoda.

V vseh letih veljavnosti novega Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (od leta 2000 dalje) se kažejo učinki reformiranega sistema. Povečuje se povprečna starost ob upokojitvi pri moških in ženskah, vedno več aktivnih zavarovancev podaljšuje aktivnost tudi po datumu, ko so sicer dosegli pogoje za upokojitev, pokojninska osnova se izračunava iz daljšega referenčnega obdobja, povečuje se tudi število zavarovancev dodatnega prostovoljnega zavarovanja.

Odhodki v **obveznem zdravstvenem zavarovanju** so se v **letu 2002** realno povečali za 3.6% in dosegli 6.6% bruto domačega proizvoda. Sredstva za plačilo zdravstvenih storitev so se realno povečala za 3.2%, v tem se se sredstva za plače in prispevke v zdravstvenih zavodih realno povečala za 4%, izdatki za blago in storitve zdravstvenim zavodom pa realno le za 1.2%. V strukturi sredstev za zdravstvene storitev se povečuje delež, namenjen za plače ter prispevke, in zmanjšuje del, namenjen za

stroške materiala (razmerje v letu 2000 je bilo 59.7 : 40.3 v letu 2002 pa 60.9 : 39.1). Sredstva za zdravila in ortopedske pripomočke so se v letu 2002 realno povečala za 4.5%. Rast sredstev za nadomestila za čas bolniške odsotnosti se je po lanski umiritvi zopet okrepila in dosegla 12.2-odstotno realno rast. Zakonsko določene pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja se v letu 2002 sicer niso spremenile, sprejete pa so bile aktivnosti za obvladovanje izdatkov in za racionalizacijo izvajanja zdravstvenih programov. **V letu 2003** je predvideno, da se bodo odhodki obveznega zdravstvenega zavarovanja povečali realno za 3.5% v primerjavi z letom 2002, njihov delež v ocenjenem bruto domačem proizvodu pa se bo povečal za 0.1 strukturno točko in dosegel 6.7%. Sredstva za plačilo zdravstvenih storitev se bodo predvidoma realno povečala za 3.9%, v tem sredstva za plače in prispevke realno za 3.3% in izdatki za blago in storitve za 4.7%. Sredstva za zdravila in ortopedske pripomočke se bodo po napovedi realno povečala za 3%. Z ukrepi, usmerjenimi na skrajšanje bolezenskih odsotnosti, se bo v letu 2003 upočasnila lanska visoka rast sredstev za boleznine, vendar bo še vedno visoka, realno okoli 6-odstotna, kar je deloma posledica sprememb v delovnopравни zakonodaji. Nadaljevale se bodo aktivnosti za obvladovanje odhodkov v zdravstvu. Omejena sredstva v obveznem zdravstvenem zavarovanju, ki narekujejo stalna prizadevanja za obvladovanje izdatkov v obveznem zdravstvu, ob premajhnem prilagajanju organizacije in poslovanja pri izvajalcih že poslabšujejo dostopnost zdravstvenih storitev. Nadaljevanje tega trenda je zaradi spoštovanja načel pravičnosti in solidarnosti v obveznem zdravstvenem sistemu že sprožilo priprave analiz sedanjega stanja zdravstvenega varstva, ki naj bi služile kot podlaga za spremembe in reformo.

Po konsolidaciji **javnofinančnih odhodkov** so se v letu **2002** celotni javnofinančni odhodki, izkazani v globalni bilanci, realno povečali za 2.6% in znašali 42.4% bruto domačega proizvoda, kar je za 0.4 strukturne točke manj kot v letu 2001. Po predlaganem rebalansu državnega proračuna in po ocenah odhodkov pokojninske in zdravstvene blagajne ter ocenjenih odhodkih občinskih proračunov se bodo v letu **2003** konsolidirani javnofinančni odhodki realno povečali za 3%; njihov delež v ocenjenem bruto domačem proizvodu bo znašal 42.6%, kar je za 0.2 strukturne točke več kot leto poprej. V letu **2004** bodo, upoštevaje odhodke po sprejetem državnem proračunu in po projekcijah odhodkov drugih javnofinančnih blagajn, porasli celotni (konsolidirani) javnofinančni odhodki realno za nadaljnje 3%, njihov delež v ocenjenem bruto domačem proizvodu pa bo predvidoma dosegel 42.3% .

6.3. Javnofinančni primanjkljaj – Letos bo znašal 1.5% bruto domačega proizvoda

Z ukrepi ekonomske politike se je tudi v letu **2002** zagotavljalo čim bolj stabilne vire financiranja, z rebalansom proračuna za leto 2002 in z uksladitvami finančnih načrtov drugih javnofinančnih blagajn pa se je blažilo pritiske na javnofinančne odhodke. Kljub temu je tekoči javnofinančni primanjkljaj za leto 2002 (po predhodnih podatkih) dosegel 1.5% bruto domačega proizvoda. V letu 2002 so se celoletni odhodki državnega proračuna realizirali z enajstmesečnimi prihodki davka na dodano vrednost in trošarin (brez prihodkov davka na dodano vrednost in trošarin, vplačanih januarja leta 2003), s čimer je bilo proračunsko leto usklajeno s koledarskim letom. Zato se je izkazani javnofinančni primanjkljaj za leto 2002 povečal za t.i. **izravnalni**

Tabela 31: **Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS-IMF (deleži v primerjavi z BDP, v %)**

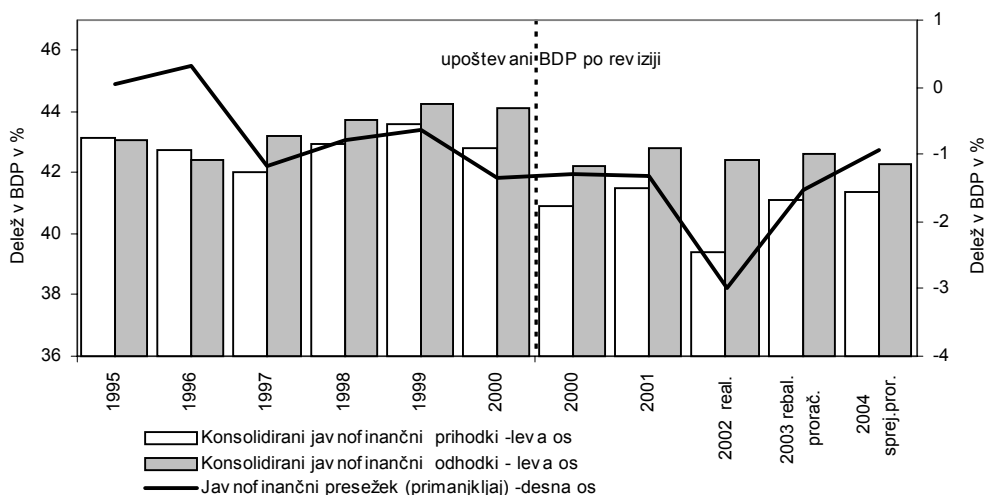
	1996	1997	1998	1999	2000	2000*	2001	2002	2003	2004
	Napoved									
Javnofinančni prihodki	42.7	42.0	43.0	43.6	42.8	40.9	41.5	39.4	41.1	41.4
Javnofinančni odhodki	42.4	43.2	43.8	44.2	44.2	42.2	42.8	42.4	42.6	42.3
Presežek / primanjkljaj	0.3	-1.2	-0.8	-0.6	-1.4	-1.3	-1.3	-3.0	-1.5	-0.9

Vir podatkov: Ministrstvo za finance, Bilten javnih financ, za leto 2003 predlog rebalansa državnega proračuna in za leto 2004 sprejeti državni proračun.
Opomba: *po letu 2000 deleži v primerjavi z revidiranim bruto domačim proizvodom (gl. okvir št. 1).

proračunski primanjkljaj v višini 1.5% bruto domačega proizvoda. Tako je javnofinančni primanjkljaj v letu 2002 dosegel 3% bruto domačega proizvoda. V letu **2003** bo javnofinančni primanjkljaj po predvidevanjih znašal okoli 1.5% ocenjenega bruto domačega proizvoda, v letu **2004** pa se bo zmanjšal na 0.9%.

V Sloveniji je javnofinančni primanjkljaj definiran kot primanjkljaj konsolidirane bilance javnega financiranja štirih javnofinančnih »blagajn«, to je državnega proračuna, obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, obveznega zdravstvenega zavarovanja in občinskih proračunov. Standardi javnofinančnega računovodstva se naslanjajo na rešitve standardov Finančne statistike države (Government Finance Statistics – GFS), kot jih priporoča Mednarodni denarni sklad. Tokovi (javnofinančni prihodki in odhodki) se upoštevajo v trenutku plačila, ne pa v trenutku nastanka obveznosti, kot je to v veljavi v nacionalnem računovodstvu. Slovenija mora kot država kandidatka za vstop v EU predložiti Evropski komisiji vsako leto do vstopa v EU notifikacijo o stanju javnega dolga in javnofinančnega primanjkljaja na podlagi metodologije Evropskega sistema računov iz leta 1995

Slika 17: **Konsolidirana bilanca javnega financiranja (deleži v primerjavi z BDP, v %)**

Vir podatkov: MF, preračuni UMAR, za leto 2000 preračuni deležev glede na BDP po stari metodologiji SURS in po reviziji, od leta 2000 dalje upoštevan BDP po reviziji.

(European System of Accounts – ESA 95). Prikazovanje javnofinančnega primanjkljaja po enotni metodologiji za vse države je pomembno zaradi spremljanja izpolnjevanja Maastrichtskih konvergenčnih kriterijev. Prevod sedanjega izračuna javnofinančnega primanjkljaja po nacionalni metodologiji na evropsko metodologijo pomeni: dopolnitev zajetja transaktorjev (vključevanje javnih skladov in drugih manjkajočih ustanov sektorja države) in transakcij (npr. lastni prihodki zavodov, nekatere ekološke takse); prehod na zajetje transakcij že v trenutku nastale obveznosti (pomembno zlasti pri obrestih na državni dolg); prilagoditev na obračunsko leto; prilagoditev načina konsolidacije in drugo. Po opravljenih izračunih je javnofinančni primanjkljaj po evropski metodologiji za leto 2001 znašal 2.7% bruto domačega proizvoda, za leto 2002 pa je ocenjen na 2.5% bruto domačega proizvoda.

6.4. Dolg ožje opredeljene države - Konec leta 2002 je znašal 26.94% bruto domačega proizvoda

Dolg ožje opredeljene države se je v letu 2002 povečal za 194.5 milijarde SIT in je 31. 12. 2002 znašal 1,423.5 milijarde SIT. Črpanje dolga je znašalo 904.2 milijarde SIT, odplačila dolga pa 752.3 milijarde SIT. Vrednostne spremembe (pripis revalorizacije in tečajne razlike) so dolg povečale za 42.6 milijarde SIT.

Dolg, denominiran v evrih, je konec leta 2002 predstavljal 50.8% skupnega dolga ožje opredeljene države (52.6% konec leta 2001), dolg v tolarjih 46.9% (42.9% konec leta 2001) in v ameriških dolarjih 1.8% (3.8% konec leta 2001). Valutna struktura in njene spremembe so posledica zniževanja tveganj, povezanih z nihanjem tečajev, ter prilagajanja valutne strukture portfelja tujega dolga strukturi izvoznih deviznih prilivov. V letu 2002 tako ni bilo novega zadolževanja v ameriških dolarjih z izjemo črpanja obstoječega kredita mednarodnih finančnih organizacij v višini 41 tisoč USD.

V letu 2002 je država nadaljevanja s strategijo zagotavljanja čim večjega deleža financiranja proračunskih potreb na domačem finančnem trgu, tako da se je v tujini zadolžila le za 0.8 milijarde SIT. Financiranje proračunskih potreb z domačimi obveznicami s spremenljivo obrestno mero je tudi vplivalo na spremembo v obrestni strukturi dolga, saj se je delež dolga s spremenljivo obrestno mero povečal, in sicer s 17.6% konec leta 2001 na 23.6% konec leta 2002. Večinski delež celotnega dolga pa je konec preteklega leta še vedno predstavljal dolg z nespremenljivo obrestno mero (76.4%). V letu 2002 se je nadaljeval trend zniževanja obrestnih mer iz leta 2001, kar kažejo tudi obrestne mere 5-letnih obveznic RS 31 (izdana 15. 1. 2002;

Tabela 32: Stanja in spremembe dolga RS v prvi polovici leta 2002 (v mrd SIT)

	31.12.2001 Stanje	Črpanje	Odplačila	Neto črpanja	Vrednostne spremembe	Sprememba dolga	31.12.2002 Stanje
DOLG RS	1,228.9	904.2	752.3	151.9	42.6	194.5	1,423.5
I. Notranji dolg	635.1	903.4	727.4	176.0	26.4	202.4	837.7
II. Zunanji dolg	593.7	0.8	24.9	-24.1	16.2	-7.9	585.7

Vir podatkov: Ministrstvo za finance. Bilten javnih financ.

obrestna mera: TOM+4.20%) in obveznic RS 46 (izdana 8. 11. 2002; obrestna mera: TOM+3.00%).

V letu 2002 se je država dolgoročno zadolžila za 200.7 milijarde SIT, in sicer: 13.2 milijarde SIT z najemom posojil pri domačih poslovnih bankah, 186.7 milijarde SIT z izdajo vrednostnih papirjev na domačem trgu (glej tabelo 1.6.4.2) in 0.8 milijarde SIT z najemom kreditov pri mednarodnih finančnih institucijah. Stanje kratkoročnega dolga je konec leta 2002 znašalo 90 milijard SIT (55 milijard SIT konec leta 2001), od tega 21 milijard SIT iz naslova zadolževanja s trimesečnimi zakladnimi menicami, 18.5 milijarde SIT iz zadolževanja s šestmesečnimi zakladnimi menicami, 30.5 milijarde SIT iz zadolževanja z dvanajstmesečnimi zakladnimi menicami in 20 milijard SIT iz naslova zadolževanja z enomesečnimi zakladnimi menicami.

Leto 2002 je na področju upravljanja z dolgom zaznamovala prva izdaja tolarske državne obveznice z nominalno obrestno mero (RS 36) in prodaja NLB ter s tem povezano restrukturiranje dolga (september 2002; glej Jesensko poročilo 2002, str. 107). Ministrstvo za finance se je odločilo za scenarij postopne porabe kupnine NLB, pri čemer je predvidena tudi možnost zamenjave posameznih obstoječih instrumentov državnega dolga z novimi instrumenti. Novembra 2002 je bila izvršena zamenjava obveznic RS serij RS15 G-T z izdajo novih obveznic (RS44-47) v višini 124.1 milijarde SIT. Realizirani znesek predčasnega odplačila RS15 serij P, R, S, T (13. 11. 2002) pa je bil 1.8 milijarde SIT. Ministrstvo za finance je prosta sredstva

Tabela 33: Obveznice RS, izdane do konca leta 2002

Obveznica	Dospelost	Obrestna mera	Znesek izdaje
RS 28 - 3-letna	15.01.2005	TOM + 4.20%	10,500 mio SIT
RS 29 - 10-letna	15.01.2012	5.375%	32,474.300 EUR 12,313 mio SIT
RS 31 - 5-letna	15. 01. 2007	TOM + 4.70%	2,947.7 mio SIT
RS 32 - 10-letna	15. 01. 2012	5.375%	23,865.000 EUR
RS 34 - 5-letna	18. 02. 2007	TOM + 4.20%	16,910 mio SIT
RS 35 - 5-letna	18. 03. 2007	TOM + 4.20%	14,000 mio SIT
RS 36 - 3 letna	18. 03. 2005	9.00%	12,000 mio SIT
RS 37 - 5-letna	19. 04. 2007	TOM + 4.00%	17,000 mio SIT
RS 38 - 15-letna	19. 04. 2017	5.625%	100,000,000 EUR 22,730 mio SIT
RS 40 - 5-letna	31. 05. 2007	TOM + 3.90%	15,000 mio SIT
RS 41 - 5-letna	17. 06. 2007	TOM + 3.90%	12,000 mio SIT
RS 42 - 3-letna	15. 07. 2005	9.00%	12,000 mio SIT
RS 43 - 5-letna	15. 10. 2007	TOM + 3.00%	9,363.2 mio SIT
RS 44 - 10-letna	08. 11. 2012	6.65%	2,964.9 mio SIT
RS 45 - 3-letna	08. 11. 2005	8.20%	12,112.5 mio SIT
RS 46 - 5-letna	08. 11. 2007	TOM + 3.00%	48,488.5 mio SIT
RS 47 - 10-letna	08. 11. 2012	TOM + 3.25%	60,524.5 mio SIT
RS 28 - 10-letna	02. 12. 2012	4.75%	60,000.000 EUR

Vir podatkov: Ministrstvo za finance.

kupnine vezalo pri Banki Slovenije po pogojih in rokih, ki izhajajo iz Dogovora med BS in RS o vezavi vlog iz sredstev kupnine od prodaje kapitalne naložbe države v Novi Ljubljanski banki z dne 25. 9. 2002. Skupni proračunski prihranek izvršene zamenjave obveznic RS15 serij G-T, izvršenega predčasnega odplačila preostanka RS15 serij P, R, S, T in obresti iz vezave prostih sredstev kupnine v obdobju od 2002 do 2012 znaša 69.4 milijarde SIT (v letu 2002 učinek znaša 982.2 milijona SIT). Poleg tega je država že v prvi polovici leta 2002 zamenjala del obveznic RS15M v višini 8,243.8 milijona SIT z obveznicami RS31 in RS32, preostali del obveznic RS15M v znesku 16,482.0 milijona SIT in del obveznice RS04 v znesku 7,815.7 milijona SIT pa je bil predčasno odplačan. Proračunski prihranek v letu 2002 iz naslova zamenjave in predčasnega odplačila RS15M in RS04 znaša 1,565 milijona SIT.

Kombinirani pristop predčasnih odplačil dolga in zamenjave določenega dela portfelja z novimi, cenejšimi instrumenti ima za posledico boljše proračunske učinke kakor zgolj s predčasnimi odplačili, saj se s kombiniranim pristopom znižajo stroški servisiranja za bistveno večji obseg dolga. Obrestna mera za dolgoročne obveznice se je tako znižala za več kot 2 odstotni točki, krivulja donosa za ročnosti od 3 do 12 mesecev pa je postala skoraj ravna.

Ocena dinamike **dolga ožje opredeljene države v obdobju 2003-2005** temelji na naslednjih predpostavkah:

- proračunski primanjkljaj v letu 2003 ne bo presegel 1.25%, v letih 2004 in 2005 pa ne bo presegel 1.0% BDP,
- v obdobju od leta 2003 do leta 2005 država ne bo prevzemala dodatnega dolga na osnovi posebnih zakonov,
- v letih 2004 in 2005 bo Slovenija neto prejemnica iz Evropskega proračuna,
- kupnina od prodaje kapitalne naložbe države v Novi Ljubljanski banki d.d. bo v opazovanem obdobju vezana pri BS.

Čeprav bo kupnina od NLB vezana pri BS, se bo dolg v opazovanem obdobju relativno (kot delež v primerjavi z bruto domačim proizvodom) znižal. K temu, kakor tudi k znižanju deleža obresti v javnofinančnih odhodkih, bo v naslednjih letih prispevala tudi spremenjena struktura portfelja dolga oziroma aktivno upravljanje s kupnino od prodaje deleža NLB.

Tabela 34: **Dolg ožje opredeljene države v letih 2003-2005, mrd SIT**

	2003	2004	2005
Potreben obseg financiranja	248.9	268.9	408.8
Plačila obresti ¹	91.6	98.3	99.2
Odplačila glavnice ¹	175.9	201.5	343.9
Dolg ožje opredeljene države	1,533.0	1,620.0	1,700.6
Dolg kot % BDP	26.8	26.2	25.4

Vir podatkov: S. Mičković: Dolg ožje opredeljene države, april 2003.
Opomba: ¹ upoštevano je novo zadolževanje v letih 2003-2005.

Ne glede na ohranjeno obvladljivost dinamike rasti dolga v letih 2003-2005, je takšna ocena fiskalnega položaja predvsem posledica predvidene rasti bruto domačega proizvoda v preučevanem obdobju ter zmanjševanja ravni inflacije in obrestnih mer na domačem trgu iz leta v leto do leta 2005. Zato je za obvladovanje fiskalnega položaja v prihodnjih letih kot predpostavka primernejša bolj "konzervativna" slika rasti, kar bi praktično pomenilo, da je potrebno v opazovanem obdobju doseči izravnani strukturni saldo državnega proračuna (gl. tudi Jesensko poročilo 2002, str. 106, okvir 9).

7. Denarna gibanja in trg kapitala

7.1. Denarna gibanja in politika – BS še naprej vzdržuje predvidljivo rast tečaja tolarja

Banka Slovenije je v letu 2002 nadaljevala z vodenjem denarne politike, predstavljeno v Usmeritvah denarne politike novembra 2001. Ta temelji na dveh stebrih, pri čemer predstavlja prvega količina širše opredeljenega denarnega agregata M3 v obtoku, drugega pa ostali indikatorji, ki vplivajo na cenovno stabilnost in vzdržnost denarne politike⁶⁸. Z doslednim uresničevanjem svoje politike naj bi Banka Slovenija dosegla glavni cilj, to je postopno **znižanje inflacije na raven, primerljivo z državami članicami Evropske unije**.

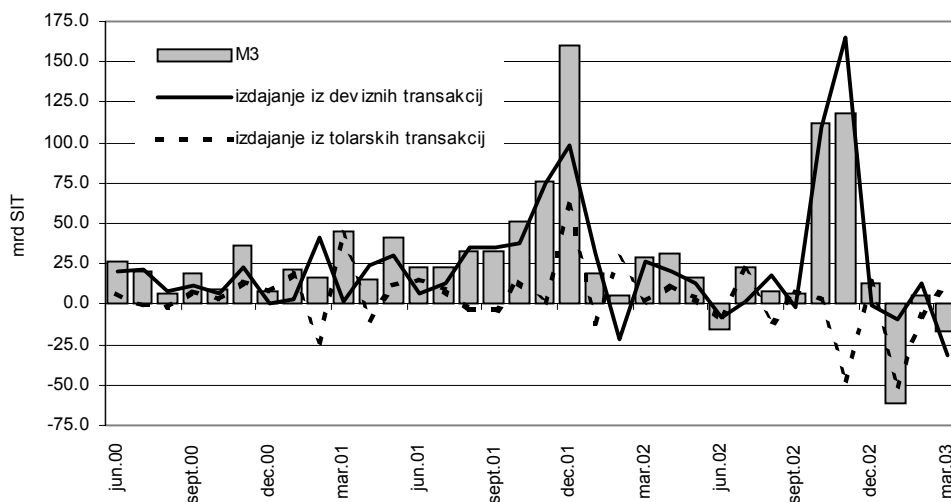
Banka Slovenija je tudi za leto 2002 kot **operativni cilj predstavila ciljni koridor gibanja rasti količine širše opredeljenega denarnega agregata M3**. Po znižanju obeh njegovih mej za eno odstotno točko v letu 2001, ga je lani vrnila na predhodno raven in s tem predvidela povprečno rast M3 med 12.0% in 18.0% (v zadnjem četrletju leta v primerjavi z istim četrletjem predhodnega leta), v letu 2003 pa med 9.0% in 15.0%. Kljub prilagajanju predvidenih meja rast M3 kaže na njegovo neobvladljivost s strani centralne banke, saj že od začetka leta 2001 presega zgornjo mejo predvidenega koridorja. Odstopanja so bila še posebej izrazita v prvem četrletju leta 2002, ko je rast M3 znašala 29.8%. Relativno visoka rast je bila posledica prilagajanja portfeljev ob uvedbi evra, v naslednjih dveh četrletjih pa se je rast M3 pričela umirjati. Ob koncu leta je trend upočasnjevanja rasti prekinilo povečanje pritokov deviz, povezanih s prodajo lastniških deležev podjetij tujcem. Ti pritoki so se lani, potem ko so leta 2001 znašali 2.6% bruto domačega proizvoda, povečali na 8.3% bruto domačega proizvoda, in so predvsem v zadnjem četrletju leta značilno vplivali na dinamiko rasti denarnih agregatov. Povprečna rast M3 je tako ob koncu leta 2002 znašala 22.7%. V prvem četrletju leta 2003 se je rast denarnih agregatov pričela ponovno umirjati, delno zaradi manj enkratnih dogodkov, ki so vplivali na njeno rast ob koncu lanskega leta, in delno zaradi običajnih sezonskih vplivov. Povprečna rast M3 je tako konec marca znašala 17.9% oziroma 11.9 odstotne točke manj kot marca lani.

Pričakovani povečani pritoki kapitala iz tujine in s tem eksogeni pritiski na rast denarnega agregata M3 se pričakujejo tudi v prihodnjih letih, kar odpira vprašanje **ustreznosti ciljanja denarnega agregata M3**. Večletno preseganje zgornjih mej predvidenih stopenj rasti namreč zmanjšuje kredibilnost napovedane denarne politike in s tem dodatno otežuje znižanje inflacije oziroma povečuje stroške njenega znižanja.

Vpliv eksogenih dejavnikov na rast M3 je razviden tudi iz slike 18, ki prikazuje valutno strukturo izdajanja širše opredeljenega denarnega agregata. V prvih devetih mesecih leta je potekalo izdajanje M3 preko deviznih (79.1 milijarde SIT) in toolarskih transakcij (43.1 milijarde SIT), v zadnjem četrletju pa se je obseg izdajanja preko deviznih transakcij 3.5-krat povečal (273.2 milijarde SIT), preko toolarskih transakcij pa se je njegova količina zmanjševala (30.8 milijarde SIT). V prvem četrletju letos

⁶⁸ Predvsem kazalniki gospodarske aktivnosti, rasti plač, primanjkljaja tekočega računa plačilne bilance, gibanja reguliranih cen ter primanjkljaja vladnega sektorja.

Slika 18: Tokovi izdajanja širše opredeljenega denarnega agregata M3

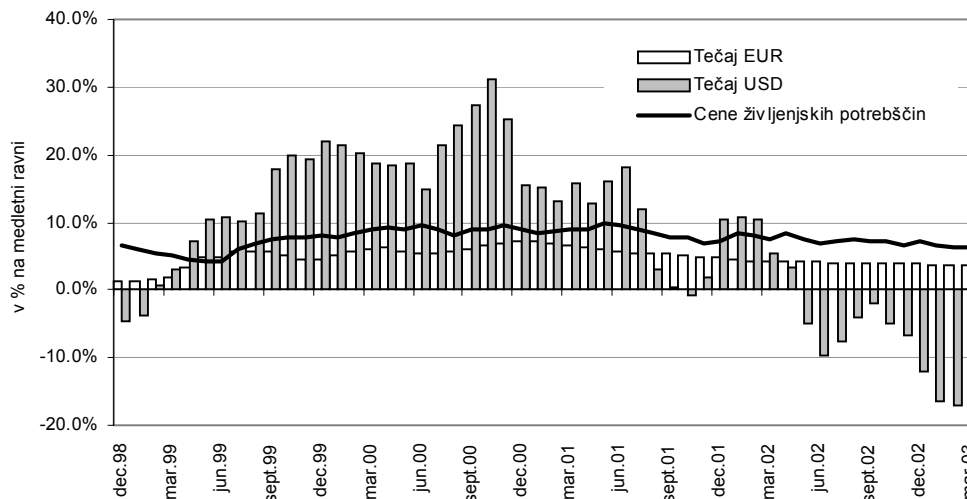
Vir: Banka Slovenije.

je bilo zmanjšanje količine M3 posledica tako deviznih (29.1 milijarde SIT) kot tolarskih (43.5 milijard SIT) transakcij.

Ker se je v prvih treh mesecih leta 2003 močno upočasnila povprečna rast deviznih vlog v bankah (z 18.8% septembra lani na 6.8% marca letos), hkrati pa se je rast tolarskih vlog upočasnila samo za 1.3 odstotne točke (na 19.4%), je rast denarnega agregata M2 v začetku letošnjega leta prvič po letu 1999 presegla rast denarnega agregata M3. Po povišani rasti v lanskem letu se je v prvem četrtletju letos upočasnjevala tudi **rast primarnega denarja**, ki je konec marca znašala 6.4%, kar je primerljivo z rastmi, ki jih je dosegala v prvem četrtletju leta 2000.

Povišan **obseg deviznih pritokov** lani je spremljalo tudi njihovo relativno veliko nihanje med posameznimi četrtletji. V prvem je neto ponudba deviz znašala 330.3 milijarde SIT, v drugem in tretjem 20.3 milijard oziroma 2.7 milijarde SIT, v zadnjem četrtletju pa je narasla na 165.0 milijarde SIT. Na promptnem deviznem trgu je v letu 2002 neto povpraševanje znašalo 46 milijard SIT, na terminkem segmentu poslovanja pa je neto ponudba deviz dosegla 564.3 milijarde SIT. Banka Slovenije, ki je v letu 2002 ohranila glavne **usmeritve politike deviznega tečaja** nespremenjene, je intervenirala s *swap* posli, katerih obseg se je v zadnjem četrtletju v primerjavi s prvimi devetimi meseci leta povečal za 2.2-krat, njihov obseg pa je konec leta znašal 546.6 milijarde SIT (decembra 2001 260.9 milijarde SIT). Drugi instrument politike deviznega tečaja, ki ga je lani uporabljala Banka Slovenije, pa je bilo izvrševanje dogovora s poslovnimi bankami, v skladu s katerim so bile te dolžne upoštevati izhodiščni tečaj za prodajo oziroma nakup deviz, ki ga je določala Banka Slovenije. Na ta način je, ob že omenjenih vplivih na rast denarnih agregatov ter v nadaljevanju predstavljenih učinkih na obrestne mere, Banka Slovenije ohranjala relativno stabilno rast tečaja evra. Ta se je (pri Banki Slovenije), po 4.6-odstotni medletni rasti ob koncu leta 2001 v prvem četrtletju leta 2002 znižala za

Slika 19: Medletne spremembe tečaja evra, ameriškega dolarja in inflacije

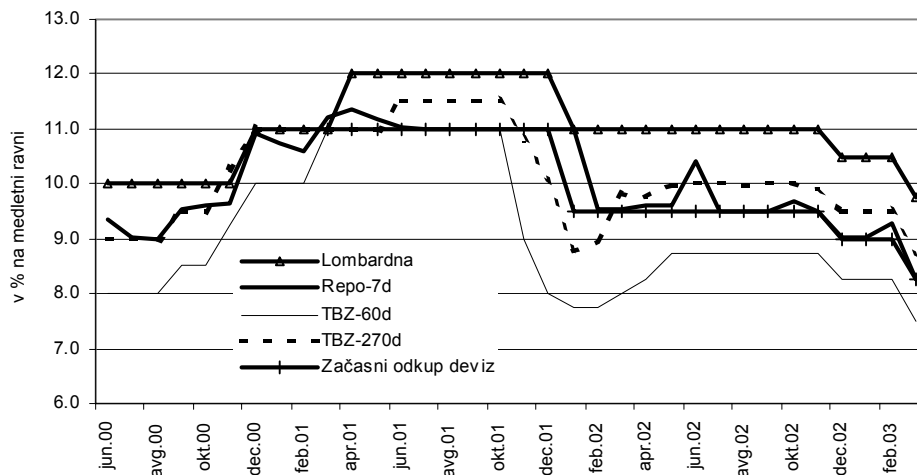

Vir podatkov: Banka Slovenije, SURS.

0.4 odstotne točke, do konca leta pa še za 0.2 odstotne točke in decembra lani znašala 4.0%. Mesečna rast, ki je znašala približno 0.3%, se je v prvem četrtletju letošnjega leta le malo upočasnila.

Medletna rast tečaja ameriškega dolarja je januarja lani znašala 10.8%, nato se je do začetka drugega četrtletja zmanjšala na 3.4%, v drugi polovici leta pa se je pričela nominalna apreciacija tolarja proti amerškemu dolarju, ki je decembra na medletni ravni znašala 11.9%, do konca marca 2003 pa se je povišala na 15.9%.

Slika 20: Gibanje ključnih obrestnih mer Banke Slovenije

Vir podatkov: Banka Slovenije.

Kombinacija ukrepov politike deviznega tečaja, predvsem naraščanje obsega *swap* poslov, je ohranjala potrebo po umikanju denarja s pomočjo tolarskih blagajniških zapisov, katerih rast je bila ob koncu lanskega leta dvakrat hitrejša od rasti *swap* poslov. Posledično je bil ob koncu leta v primerjavi z letom prej višji tudi nivo njihovih **obrestnih mer**, in sicer pri 60-dnevnih tolarskih blagajniških zapisih za 0.5 odstotne točke in pri 270-dnevnih tolarskih blagajniških zapisih za 0.7 odstotne točke, čeprav je Banka Slovenije decembra (ko se je v primerjavi s predhodnimi meseci zmanjšal obseg *swap* poslov) znižala obe obrestni meri za 0.5 odstotne točke.

S podobno dinamiko so se gibale tudi druge obrestne mere centralne banke. Januarja 2002 je Banka Slovenije znižala svoje temeljne obrestne mere; lombardno z 12% na 11% ter obrestno mero repo poslov z 11.0% na 9.5%, in jih do decembra ni več spreminjala. Ob koncu leta pa je nato obe obrestni meri znižala za 0.5 odstotne točke, tako da je bila povprečna raven obrestnih mer centralne banke v lanskem letu nižja kot leto pred tem. Do **nadaljnega znižanja vseh ključnih obrestnih mer** je prišlo ob koncu prvega četrtletja letos, ko je Banka Slovenije njihovo raven uskladila predvsem z 0.9 odstotne točke nižjo inflacijo kot ob koncu lanskega leta.

Ob koncu marca **2003** je Banka Slovenije ob spremembi svojih ključnih obrestnih mer znižala tudi obrestno mero za odkup evrov s 4.5%, kolikor je znašala od oktobra 2001, na 4.0%. Podobno kot v lanskem letu se je Banka Slovenije tudi tokrat le odzvala na spremembe v makroekonomskem okolju, predvsem na znižanje inflacije, kljub temu pa nižje obrestne mere omogočajo upočasnitev deprecije tolarja. Ob pripravi ukrepov za znižanje inflacije na raven okoli 5% letos in okoli 4% v letu 2004 je bila namreč ena izmed predpostavk, da poleg restriktivnejše politike poviševanja cen, ki so pod različnimi oblikami regulacije, ter zmanjšanja fiskalnih sprememb, ki imajo inflacijske posledice, Banka Slovenije **upočasni nominalno deprecijo tolarja. To bi lahko pomembno prispevalo k umirjanju inflacije v prihodnjih mesecih**, saj so predvidljive stopnje rasti tečaja evra namreč po naši oceni v lanskem letu prispevale približno polovico skupne rasti cen življenjskih potrebščin.

Ob pričakovani upočasnitvi rasti tečaja evra do konca letošnjega leta in s tem povezanim pričakovanim znižanjem ključnih obrestnih mer Banke Slovenije bodo stopnje rasti denarnih agregatov tako še naprej v precejšnji meri odvisne od pritokov tujega kapitala. V primeru njihove umirjene rasti, primerljive z rastjo v letu 2001, in zmanjšanju njihovih nihanj med posameznimi četrtletji, pa bi se rast denarnih agregatov do konca leta lahko približala stopnjam rasti, ki jih je za letos predvidela Banka Slovenije.

7.2. Finančni tokovi in trg kapitala – V letu 2002 zmerna rast varčevanja in zadolževanja prebivalstva, tolarsko kreditiranje podjetij se je zmanjšalo, devizno pa zelo povečalo, močno so porasli tečaji na borzi vrednostnih papirjev

Obseg varčevanja prebivalstva v bankah je v letu 2002 porasel precej manj kot v prejšnjih dveh letih; realno za 7% (v letu 2001 za 28.1%, v letu 2000 za 14.8%). Najpomembnejša vzroka za **skromno rast** sta: prvič, menjava nacionalnih valut držav članic EMU v evre konec leta 2001 in celoletna dinamična rast vlog

prebivalstva v tem letu, ki sta imeli za posledico visoko rast obsega varčevanja v letu 2001 in s tem visoko primerjalno osnovo. Drugič, zniževanje obrestnih mer za vezane tolarске vloge, ki je verjetno vplivalo na preusmeritev dela prihrankov iz bank na sekundarni kapitalski trg. K slednjemu je pripomogla tudi visoka rast indeksov na Ljubljanski borzi. Ob izjemno visokih neto prilivih deviznih vlog konec leta 2001 je bilo pričakovati, da se bo del teh selil nazaj v gotovino, a do večjega odliva v lanskem letu ni prišlo. To kaže na precej visoko stopnjo zaupanja prebivalstva v domače banke. Neto tokovi tolarških in deviznih vlog so tako lani znašali 151.6 milijarde SIT (od tega v zadnjih dveh mesecih leta kar 90.4 milijarde SIT) in so bili realno za 63.1% nižji kot leta 2001.

Obseg **tolarskega varčevanja** se je v letu 2002 realno povečal za 12.6% (v 2001 za 24.7%). V tem so najbolj, realno za 53.2%, porasle dolgoročne tolarске vloge, za kar so predvsem trije razlogi. Prvič, metodološka sprememba pri zajemanju dolgoročnih hranilnih vlog oz. prenos dolgoročnih hranilnih vlog med dolgoročne vezane vloge, kar je k visoki rasti dolgoročnih vlog prispevalo skoraj dve tretjini. Drugič, odprava indeksacije za kratkoročne obveznosti in terjatve ter tretjič, prilivi vlog v okviru Nacionalne stanovanjske varčevalne sheme (NSVS), znotraj katere je bilo konec leta vplačanih že 42.7 milijarde SIT. Povprečni mesečni prilivi tolarških vlog po četrtem razpisu NSVS so znašali 1.6 milijarde SIT, kar je predstavljalo že skoraj polovico vseh prilivov dolgoročnih vlog, ki so bili realno na isti ravni kot v letu 2001 (prilivi ne vključujejo metodološke spremembe). Kratkoročne tolarске vloge (brez vpoglednih vlog) so se v lanskem letu realno povečale le za 1.2%, neto prilivi pa so bili realno za 65.2% nižji kot v letu 2001. Skromna rast kratkoročnega varčevanja je posledica odprave TOM-a v juliju 2002. Največji obseg so dosegli prilivi vpoglednih vlog, ki so znašali 57 milijard SIT in bili realno za 37% višji kot v letu 2001. Skupaj so neto prilivi tolarških vlog v letu 2002 znašali 145.7 milijarde SIT, kar je realno za 30.5% manj kot leto poprej. Večja donosnost tolarškega od deviznega varčevanja in zato nižji prilivi deviznih vlog ter v manjši meri odlivi zaradi selitve deviznih vlog nazaj v gotovino so povečali delež tolarškega varčevanja prebivalstva za 3.9 odstotne točke, na 58.6% v letu 2002.

Kljub pričakovanjem da se bo del **deviznih vlog**, povezanih z menjavo tujih valut v evre konec leta 2001, selil nazaj v gotovino, je neto odliv deviznih vlog do oktobra lanskega leta znašal le nekaj manj kot 8% neto prilivov iz leta 2001, do konca leta pa so prilivi deviznih vlog presegli odlive za 5.9 milijarde SIT (v letu 2001 so neto devizni prilivi znašali 187.6 milijarde SIT⁶⁹). Obseg deviznega varčevanja se je tako lani realno povečal za 1%, v tem so se krepile le kratkoročno vezane devizne vloge (na medletni ravni realno za 4.1%), obseg vpoglednih in dolgoročnih deviznih vlog pa je realno upadel (za 0.4 oz. 0.9%). Slednje lahko pojasnimo z višjo stopnjo inflacije od rasti deviznega tečaja in s tem manjšo privlačnostjo deviznega varčevanja ter s pričakovanim fiksiranjem tečaja.

Nizke stopnje rasti obsega varčevanja prebivalstva v bankah so se **nadaljevale tudi v prvem četrletju letos**, ko je realno poraslo za 1.1% (v istem obdobju leta 2002

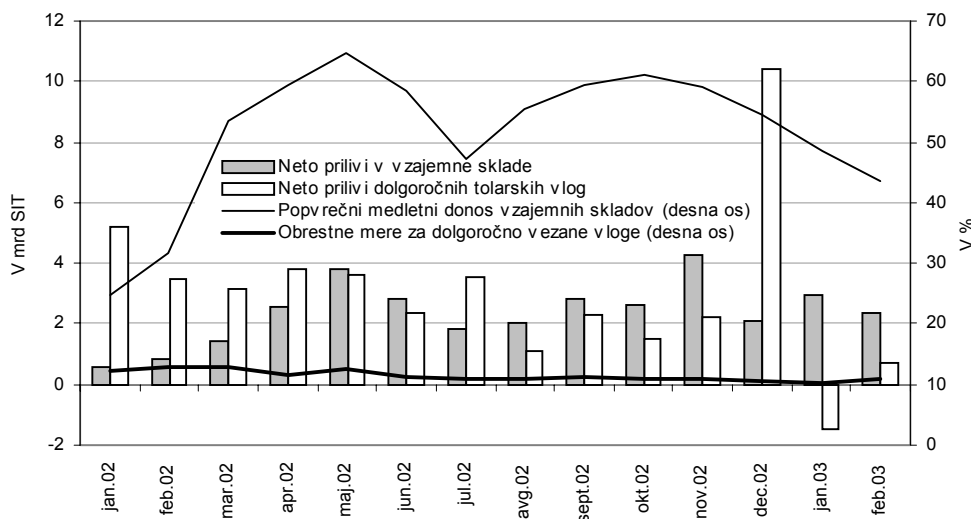
⁶⁹ Predvsem zaradi menjave dvanajstih valut držav članic EMU v evre so prilivi vpoglednih in hranilnih deviznih vlog v zadnjem četrletju 2001 predstavljali skoraj tri četrtine neto tokov deviznih vlog v tem letu; najmočnejši so bili v decembru 2001, ko so neto prilivi znašali 78.4 milijarde SIT.

za 0.8%, leta 2001 pa za 4.2%); v tem tolarsko varčevanje za 1.4%, devizno pa za 0.7%. Pod predpostavko počasnejše deprecije tolarja se bo delež deviznega varčevanja prebivalstva v bankah še naprej zmanjševal.

Vzajemni skladi so vse pomembnejša oblika varčevanja; v letu 2002 so vrednost svojega premoženja nominalno povečali kar za 2.8-krat, na 55.4 milijarde SIT in konec leta dosegali 2.8% celotnega varčevanja prebivalstva v bankah. Neto prilivi v lanskem letu so znašali kar 27.7 milijarde SIT (v letu 2001 1.2 milijarde SIT). Vzrok temu so bili visoki letni donosi, ki so v povprečju presejali 50%, kot posledica visoke rasti indeksov na Ljubljanski borzi, saj je SBI v lanskem letu porasel za 55.2%. Kljub zmanjševanju vrednosti borznih indeksov na Ljubljanski borzi **v prvem četrletju letos** in s tem nižjim donosom (konec marca je v povprečju znašal 26.7%), ostaja tovrstna oblika varčevanja še naprej privlačna; v prvih treh mesecih letos so neto prilivi v vzajemne sklade dosegli že 6.2 milijarde SIT, kar je več kot dvakrat toliko kot v istem obdobju lani. Ob tako visokih stopnjah rasti bo domači kapitalski trg kmalu premajhen, kar bo prisililo sklade, da bodo svoje naložbe usmerjali na tuje trge. Na to bo vplivala tudi napovedana obdavčitev obresti in spremembe obdavčitve kapitalskih dobičkov.

Obseg tolarskih kreditov domačih bank podjetjem in DFO, prebivalstvu in državi se je v letu 2002 zmanjšal realno za 1.3% (v letu 2001 povečal realno za 7.7%); v tem se je za 7.5% zmanjšal obseg kratkoročnih kreditov, okvirni in dolgoročni krediti pa so se realno okrepili za 1.2 oziroma 2.5%. Zmanjšanje zadolževanja lani je predvsem posledica neto odplačevanja tolarskih kreditov podjetij in drugih finančnih organizacij (DFO), ki so se pri domačih bankah raje zadolževala v obliki deviznih kreditov.

Slika 21: Primerjava neto prilivov dolgoročnih tolarskih vlog in neto prilivov v vzajemne sklade ter njihova donosnost

Umirjena rast **tolarskih kreditov prebivalstvu** se je nadaljevala tudi v letu 2002 (realno 0.6%, leta 2001 1.2%): obseg dolgoročnih kreditov, ki predstavljajo 79% vseh tolarskih kreditov prebivalstva se je realno povečal za 1%, obseg kratkoročnih in okvirnih kreditov pa zmanjšal za 1.1%. Neto tokovi kreditov prebivalstvu so znašali 37.6 milijarde SIT, kar je realno skoraj na ravni iz leta 2001. Tako se je **zadolženost prebivalstva**, merjena kot razmerje med krediti in vlogami, ob umirjenem varčevanju znižala z 0.31 konec leta 2001 na 0.29 konec leta 2002, kar je najnižja raven po avgustu leta 1995. V prvem četrtletju **leta 2003** se je stanje kreditov prebivalstva pri domačih bankah glede na december realno zmanjšalo (za 1%; okvirnih in kratkoročnih posojil za 4.2%, dolgoročnih pa za 0.1%).

Obseg **tolarskih kreditov bank gospodarstvu** je bil konec leta 2002 realno za 5.6% nižji kot leto prej (leta 2001 so porasli za 11.2%). Največji realni upad so beležili kratkoročni tolarski krediti (55.8% tolarskih kreditov domačih bank podjetjem in DFO), ki so se realno zmanjšali za 8.5%. Občutno so porasli le okvirni krediti, in sicer realno za 46.8%, ki pa zaradi relativno majhnega deleža (2%) niso bistveno prispevali k zmanjševanju upadanja tolarskih kreditov. Neto tokovi tolarskih kreditov podjetjem in DFO so znašali 10 milijard SIT in tako precej zaostali za tokovi iz leta 2001 (141.9 milijarde SIT). Bolj kot s tolarskimi krediti so se podjetja v letu 2002 zadolževala v obliki **deviznih kreditov domačih bank**, ki so realno porasli za 39% (v 2001 za 35.1%) in so konec leta v valutni strukturi predstavljali že tretjino (33.1%) vseh kreditov domačih bank podjetjem in DFO (konec leta 2001 26.1%, leta 2000 22.6%). Razlogi za krepitev tega deleža so, enako kot prejšnja leta, višja stopnja inflacije od rasti deviznega tečaja, visoka vrednost TOM in ugodna devizna likvidnost bank. Neto tokovi deviznih kreditov podjetij in DFO pri domačih bankah so tako v lanskem letu znašali 135.9 milijarde SIT in so bili realno kar za 76.6% višji kot leta 2001. Ob zmanjšanju tolarskih in visoki rasti deviznih kreditov se je tako skupaj **obseg kreditov domačih bank podjetjem in DFO** v preteklem letu okrepil za 6.7% (v letu 2001 za 17%).

V prvih treh mesecih **leta 2003** se je obseg tolarskih kreditov domačih bank podjetjem in DFO - zaradi prenosa kreditov Družbe za avtoceste RS (Darsa) iz postavke države v segment podjetij in DFO - realno povečal kar za 6% (brez prenosa bi tovrstni krediti realno upadli za približno 1.3%); dolgoročni krediti so realno porasli za 17.4% (brez prenosa bi se zmanjšali realno za 0.3%). Nadaljuje se tudi zmanjševanje obsega kratkoročnih kreditov podjetij in DFO, ki so v prvem četrtletju realno upadli za 2.6%. Devizni krediti domačih bank še naprej dosegajo visoke stopnje rasti in so bili konec marca glede na december realno višji za 8% (brez Darsa 6%). Neto tokovi tovrstnih posojil so v treh mesecih letos znašali kar 37.4 milijard SIT in bili realno 2.4-krat večji v istem obdobju prejšnjega leta. Ob predvideni počasnejši depreciaciji tolarja je pričakovati, da se bo obseg deviznih kreditov še naprej krepil.

Zadolževanje domačih podjetij v tujini se je okrepilo šele v zadnjem četrtletju lanskega leta, ko so podjetja neto najela devizne kredite v višini 32.1 milijarde SIT. Skupaj v letu 2002 je neto zadolževanje v tujini znašalo 69.4 milijarde SIT, kar je realno za 22.9% manj kot leto prej. Kljub temu pa so ti krediti še naprej predstavljali drugi najpomembnejši vir financiranja podjetij (32.6% neto priliva vseh kreditov v podjetja); takoj za deviznimi krediti domačih bank (63.5%). V tujini se po oceni zadolžujejo predvsem večja podjetja, katerim domače banke, zaradi zakonskih

omejitev izpostavljenosti do posameznega kreditojemalca, ne morejo ponuditi dovolj visokih kreditov.

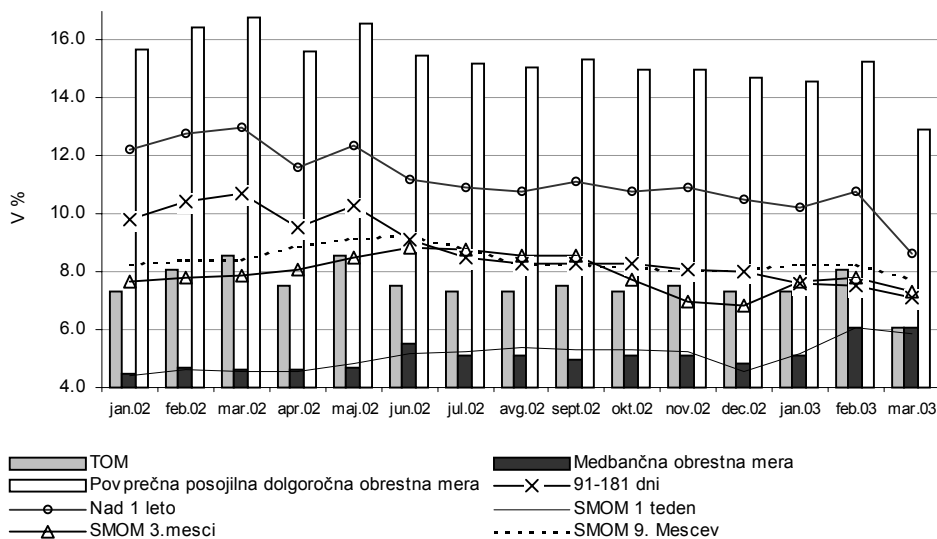
Država se je v letu 2002 pri domačih bankah neto zadolževala v višini 69.4 milijarde SIT (leta 2001 5.1 milijarde SIT) in je, skladno s strategijo zagotavljanja čim večjega deleža financiranja proračunskih potreb na domačem finančnem trgu, za razliko od podjetij in DFO pretežno najemala tolarske kredite (77.8% neto tokov kreditov državi). Obseg teh kreditov je tako v letu 2002 realno porasel za 19.3%; v tem dolgoročni za 24.2%, okvirni in kratkoročni krediti pa so upadli za 4.3%. V največji meri zaradi že omenjenega prenosa kreditov Darsa med kredite podjetij in DFO se je obseg tolarskih posojil države v prvem četrtletju **leta 2003** realno zmanjšal za 40.5% (brez Darsa približno za 2.9%). Devizne kredite je država v tem obdobju neto odplačevala v višini 7 milijard SIT; tako se je njihov obseg realno zmanjšal za 10.7%.

Na višino nominalnih **obrestnih mer** je v preteklih letih najbolj vplivalo gibanje TOM, ki je bila za kratkoročne terjatve in obveznosti julija 2002 ukinjena. Tako se pri kratkoročnih obrestnih merah ne upošteva več stopnja rasti cen v preteklih dvanajstih mesecih, temveč se v oblikovanje nominalne obrestne mere vključi pričakovana stopnja inflacije. To je povzročilo precejšnje znižanje nominalnih obrestnih mer in njihova manjša nihanja, zmanjšala pa se je tudi razlika med domačimi in tujimi obrestnimi merami. Referenčna obrestna mera, ki bi nadomestila TOM, naj bi bila slovenska medbančna obrestna mera (SMOM). Ta predstavlja obrestne mere za najeta likvidnostna posojila in najete vezane depozite v tolarjih, ki se oblikujejo na domačem medbančnem trgu. Vendar SMOM v dobrem letu obstoja ni prav zaživela, saj so nekatere banke vzpostavile lastno referenčno obrestno mero, izračunano kot kombinacijo več obrestnih mer. V letošnjem letu pričakujemo postopen prehod na nominalne obrestne mere tudi pri obveznostih in terjativah z ročnostjo, daljšo od enega leta.

Povprečna posojilna obrestna mera za kratkoročne kredite, ki se je v drugi polovici leta pričela hitreje zniževati, je v letu 2002 upadla za 1.7 odstotne točke, na raven 11.8%; za dolgoročne kredite pa se je znižala za eno odstotno točko, na 6.9% nad TOM. Zniževanje aktivnih obrestnih mer se je nadaljevalo tudi **v prvem četrtletju letos**, ko se je povprečna kratkoročna posojilna obrestna mera in tudi povprečna dolgoročna posojilna obrestna mera nad TOM znižala za 0.4 odstotne točke. Še bolj opazen je bil padec **obrestnih mer za vloge**, ki so se pričele zniževati že pred odpravo indeksacije⁷⁰ in so se v letu 2002 v povprečju znižale za 1.6 odstotne točke. Hitreje so se zniževale kratkoročne obrestne mere za ročnosti, daljše od 90 dni, ki so se v povprečju zmanjšale za 2.1 odstotne točke; za krajše ročnosti pa za 0.8 odstotne točke. Dolgoročna obrestna mera nad TOM se je v lanskem letu zmanjšala za 1.7 odstotne točke, na 3%. Zniževanje se je nadaljevalo tudi **v prvem četrtletju letos**, in sicer kratkoročnih obrestnih mer za vezane vloge v povprečju za 0.6 odstotne točke, dolgoročnih nad TOM pa za 0.3 odstotne točke. **Povprečna vrednost TOM** je v preteklem letu znašala 7.7% in bila skoraj za odstotno točko nižja kot v letu 2001. Ob upoštevanju napovedi zniževanja inflacije lahko pričakujemo, da bo TOM letos še za približno 1.5 odstotne točke nižja kot lani. Marca je bila njena vrednost najnižja po avgustu leta 1999 (6.1%).

⁷⁰ Razen v maju, ko je TOM narasla na 8.6%.

Slika 22: Gibanje nekaterih pomembnejši obrestnih mer (na letni ravni, v %)

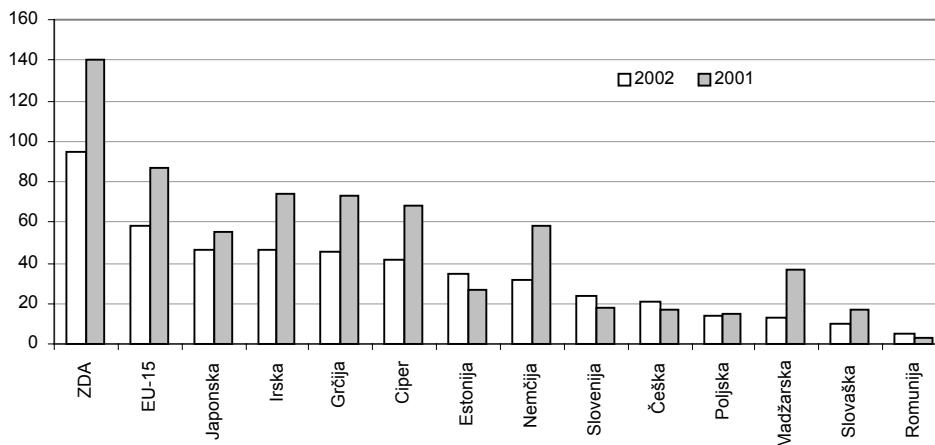
Vir podatkov: Banka Slovenije, Združenje bank Slovenije, preračuni UMAR.

Povprečna medbančna obrestna mera je bila v letu 2002 na najnižji ravni doslej in je v povprečju znašala 4.9%, kar je za dve odstotni točki manj kot v letu 2001. Ob koncu prve polovice leta se je zaradi nekoliko nižje stopnje izpolnjevanja obvezne rezerve povešala na 5.5%, nato pa zopet zaradi nekoliko višjih deviznih prilivov in s tem povezane večje likvidnosti bank spustila na približno 5%. **V prvem četrletju leta 2003** je bila likvidnost bank nekoliko slabša, kar se je odrazilo v višji povprečni medbančni obrestni meri, ki se je dvignila nad 6%. Tudi **SMOM** so se gibale v skladu s povprečno medbančno obrestno mero. V tretjem četrletju lani so bile kratkoročne višje od SMOM daljših ročnosti, kar bi teoretično pomenilo, da se pričakuje padec obrestnih mer (vendar zaradi plitkosti medbančnega trga in slabe reprezentativnosti SMOM teoretične aplikacije niso nujno veljavne). V prvem četrletju letos se je ta razlika zmanjšala.

V nasprotju z gibanji na svetovnih kapitalskih trgih⁷¹ so cene **vrednostnih papirjev**, ki kotirajo na **Ljubljanski borzi**, v letu 2002 močno porasle. **Indeks delnic SBI20** je konec leta 2002 znašal 3,340 točk in bil za 55.2% višji kot konec leta 2001 (v letu 2001 za 19%, v letu 2000 pa za 0.1%). Visok porast je posledica prevzemnih aktivnostih, vstopa novih investorjev na borzo in v vzajemne sklade, dobrih poslovnih rezultatov nekaterih podjetij ter zniževanja obrestnih mer v bančnem sistemu. **Indeks delnic pooblaščenih investicijskih družb PIX** je konec leta 2002 znašal 2,730 točk in je v letu 2002 pridobil kar 71.9% (v letu 2001 4.4%, v letu 2000 0.1%). Med panožnimi indeksi je najvišjo donosnost dosegel indeks kemije (povečanje za 81%). Indeks farmacije je do konca novembra, ko so bile iz indeksa

⁷¹ Vrednost svetovnega borznega indeksa (Morgan Stanley Capital International - MSCI) je v letu 2002, merjeno v evrih, upadla za 33%.

Slika 23: Tržna kapitalizacija delnic (delež v BDP, v %)

Vir podatkov: Ljubljanska borza, New Cronos, preračuni UMAR.

izključene delnice Leka in so indeks prenehali izračunavati, porasel za 74.2%, sledijo indeks nafta in plin (68.9%), indeks trgovine (37.1%), indeks hrane in pijače (35.8%) ter indeks transporta (33.1%). Neto nakupi vrednostnih papirjev tujih investorjev na organiziranem in na neorganiziranem trgu so zaradi prevzemnih aktivnosti v letu 2002 znašali kar 326.2 milijarde SIT, kar je 4.8-krat več kot v preteklem letu.

Tržna kapitalizacija vseh vrednostnih papirjev na borzi (niso vključene delnice investicijskih družb) je konec leta 2002 znašala 1,930.4 milijarde SIT, kar je za 58.5% več kot ob koncu leta 2001. Njen **delež v bruto domačem proizvodu** se je iz 26.7% konec leta 2001 povišal na 36.5%. Tržna kapitalizacija **vseh delnic** na borzi se je v letu 2002 povišala za 45.1%, na 1,233.1 milijarde SIT konec leta, kar je predstavljalo 23.3% BDP (konec leta 2001 17.9%). V primerjavi z razvitimi državami se je razlika v vrednosti tega kazalnika, zaradi visoke rasti borznih indeksov v Sloveniji in upadanja v svetu, zmanjšala, vendar je zaostajanje za razvitimi trgi še vedno precejšnje (gl. sliko 22). **Promet** na Ljubljanski borzi je bil lani za 38% višji kot v letu 2001 in v višini 481 milijard SIT najvišji doslej.

Leta 2002 se je v primerjavi z letom 2001 znižala **tržnost delnic**, izračunana kot količnik med letnim prometom na Ljubljanski borzi in tržno kapitalizacijo na zadnji dan obdobja, in sicer z 0.28 na 0.23 (tržna kapitalizacija je rastla hitreje kot promet na borzi). Tudi primerjava tega kazalca na razvitih in tudi drugih srednjeevropskih trgih kapitala, kjer v normalnih obdobjih doseže vrednosti med 0.5 in 0.8, kaže na plitkost slovenskega kapitalnega trga. Tržnost obveznic (z 0.14 na 0.16) in delnic investicijskih družb (z 0.34 na 0.35) se je v letu 2002 povišala.

V prvem četrtletju leta 2003 se je rast indeksov na Ljubljanski borzi ustavila; indeks delnic SBI20 je bil konec marca za 4.7% nižji kot konec lanskega leta. Razloge za upad gre pripisati že prej visokim cenam vrednostnih papirjev, ki kotirajo na Ljubljanski borzi, ter napovedanemu kasnejšem oživljanju svetovnega gospodarstva.

Izmed panožnih indeksov sta v prvem četrtletju porasla le indeks hrane in pijače in indeks transporta, za 5.9% oziroma 3.3%. Tržna kapitalizacija na Ljubljanski borzi (brez delnic investicijskih družb) je konec prvega četrtletja letos znašala 1,730.2 milijarde SIT in je bila za 10.4% nižja kot decembra lani. Velik del znižanja gre pripisati izključitvi delnic Leka v začetku februarja v višini 152 milijard SIT. Vrednost prometa na Ljubljanski borzi je bila v prvem četrtletju letos nominalno za 5.4% nižja kot v istem obdobju lani. Izstopa promet obveznic, ki se je v primerjavi s prvim četrtletjem lani povečal za 66.2% in je predstavljal 43% celotnega prometa (lani 24.5%)

7.2.1.1. Poslovanje bank

V letu 2002 se je nadaljevala konsolidacija bančnega sistema, tako je bilo v Sloveniji konec leta 20 bank; v letu 2001 jih je bilo 21. Tržna koncentracija, merjena z deležem bilančne vsote treh največjih bank v bilančni vsoti celotnega bančnega sistema, se je zaradi hitrejše stopnje rasti bilančne vsote srednje velikih in malih bank zmanjšala za 1.9 strukturne točke, na 54.6%. Ob pričakovani nadaljnji konsolidaciji bančnega sistema se bo ta delež še povečal.

Po nerevidiranih podatkih je bilančna vsota bank konec lanskega leta znašala 4.537,8 milijarde SIT (85.9% BDP) in je bila realno za 7.1% višja kot konec leta 2001. Ob nižji kreditni aktivnosti bank so krediti nefinančnemu sektorju v strukturi aktive predstavljali 47.8%, kar je za 1.6 strukturne točke manj kot leto poprej. Že drugo leto zapored pa se močno krepijo naložbe v vrednostne papirje, ki predstavljajo 34.1% celotne aktive (leta 2001 28.6%) in so v letu 2002 realno porasle za 30% (leta 2001 30.6%). To je predvsem posledica hitre rasti naložb v vrednostne papirje BS; njihovo stanje se je lani povečalo kar za 335.8 milijarde SIT in so tako predstavljali 59.5% naložb v vrednostne papirje. Obseg naložb v državne vrednostne papirje (31.7% naložb v vrednostne papirje) pa je realno porasel za 14.3%. Na pasivni strani bilance se je ob bolj zmerni krepitvi varčevanja prebivalstva delež obveznosti do nebančnega sektorja glede na leto 2001 zmanjšal za 1.8 odstotne točke, na 69.4%. Obveznosti do bančnega sektorja pa so konec leta predstavljale 12.6% pasive (leta 2001 pa 11.8%), kar je predvsem posledica večjega zadolževanja bank v tujini (gl. poglavje 3.4.)

Kazalci uspešnosti poslovanja bank so se lani izboljšali. Dobiček pred obdavčitvijo je v letu 2002 znašal 46.1 milijarde SIT in je bil realno skoraj 3-krat višji kot v letu 2001. Takšno povečanje je posledica uveljavitve novih slovenskih računovodskih standardov, ki so ukinili revalorizacijo kapitala, osnovnih sredstev in kapitalskih naložb. Poleg tega je leto 2001, ko je ena izmed bank obsežneje oblikovala rezervacije, predstavljalo nizko izhodišče. Donosnost kapitala je v letu 2002 tako znašala 13.3% (v letu 2001 4.8%), donosnost sredstev pa 1.1%, kar je za 0.6 odstotne točke več kot leto poprej. Velik problem bančnega sistema pa so operativni stroški, ki so rasli hitreje od bilančne vsote (še posebno stroški dela).

8. Srednjeročne napovedi za obdobje od leta 2005 do leta 2007

V obdobju 2005–2007 pričakujemo postopno povišanje gospodarske rasti do 4.5% leta 2007. Napoved odstopa od srednjeročnega makroekonomskega scenarija Strategije gospodarskega razvoja Slovenije (UMAR, 2001), ki je v letih 2005 in 2006 predvidel realno rast bruto domačega proizvoda med 5.3% in 5.7%. Poleg negotovih razmer v mednarodnem okolju, ki vplivajo na zamik pričakovanega oživiljanja svetovne konjunkturo in posledično gospodarske rasti v Sloveniji, so poglobitvi razlogi za odstopanje notranje in strukturne narave. V letih 2001 in 2002 je prišlo do sprememb v strukturi rasti bruto domačega proizvoda v smeri počasnejše krepitve domače zasebne in investicijske potrošnje (delež investicij v bruto domačem proizvodu je upadel, struktura porabe razpoložljivega dohodka se je spremenila v korist varčevanja), poglobitvi dejavnik za odstopanje pa ostajajo nedokončane strukturne reforme oziroma njihovo prepočasno izvajanje. Na to opozarja tudi Poročilo o razvoju 2003 (UMAR, 2003), ki ugotavlja, da bo za doseganje makroekonomske stabilnosti treba dokončati preostale strukturne reforme, zlasti glede učinkovitosti nemanjalnega sektorja in spodbujanja na znanju temelječe konkurenčnosti, inovativnosti in tehnološkega prestrukturiranja menjalnega sektorja. Počasnejša krepitev konkurenčnosti zaradi omenjenih strukturnih problemov, poleg dejavnikov mednarodnega okolja, vpliva tudi na nižjo napoved rasti izvoza blaga in storitev glede na projekcije v SGRS, ki pa se bo v prihodnjih letih postopno krepila, tako da bo izvoz ohranjal vlogo pomembnega dejavnika gospodarske rasti.

Projekcije za obdobje od leta 2005 do leta 2007 predvidevajo povišanje povprečne letne rasti izvoza blaga in storitev na okoli 6.8%, ob predpostavki relativno ugodnih razmer v mednarodnem okolju in ohranjanju diverzificirane regionalne strukture menjave s tujino. V omenjenem obdobju se bo okrepila tudi rast domače potrošnje, zlasti naj bi se ob manjšem cikličnem upadu v letu 2006 ohranjala tudi močna investicijska aktivnost (rast okoli 7% letno), ki bi bila tudi v večji meri usmerjena v zasebne investicije v opremo in stroje. Takšno prestrukturiranje investicij bo omogočilo tudi uvajanje novih proizvodnih programov in proizvodov ter krepitev mednarodne konkurenčnosti s povečevanjem deleža proizvodov z višjo dodano vrednostjo v izvozu. Projekcije realne rasti investicij predpostavljajo poleg povečane ravni nacionalnega varčevanja tudi večji neto priliv tujega kapitala v obliki neposrednih in portfolio naložb. Del javnofinančnih sredstev za investicije pa naj bi bil zlasti po letu 2004 delno nadomeščen s tujim zasebnim kapitalom v okviru koncesijskega načina financiranja izgradnje infrastrukture ter tudi povečanega financiranja iz sredstev EU. Upoštevajoč omenjene predpostavke se bo postopno odpiral prostor za potrebne investicije v opremo, tehnološki razvoj in informacijsko komunikacijsko tehnologijo, hkrati naj bi se povečal delež investicij v gospodarsko infrastrukturo in omogočila realizacija predvidenih investicij v stanovanjsko izgradnjo ob zmanjšanju deleža investicij v državne storitve. Predvidena višja rast produktivnosti bo, ob sicer nespremenjenem relativnem zaostajanju stopnje rasti realnih bruto plač na zaposlenega, v obdobju 2005–2007 omogočila njihovo hitrejšo rast, kar bi tudi omogočilo nadaljnjo krepitev rasti zasebne potrošnje na raven okoli 3.5%. Kljub višjim stopnjam rasti domače potrošnje in uvoza do leta 2007 pa se zaradi pričakovanega izboljševanja konkurenčnosti gospodarstva ter ohranjanja

Tabela 35: Napovedi osnovnih makroekonomskih kazalcev za obdobje 2005–2007

	realne stopnje rasti, v %		
	2005	2006	2007
Bruto domači proizvod	4.0	4.4	4.5
Zaposlenost (rast v %)	0.8	0.8	0.9
Produktivnost dela (rast v %)	3.5	3.8	3.7
Bruto plača na zaposlenega	2.2	2.5	2.5
Izvoz proizvodov in storitev	6.6	6.9	7.0
Uvoz proizvodov in storitev	7.1	6.5	7.0
Končna potrošnja (zasebna in državna)	3.3	3.4	3.4
Investicije v osnovna sredstva	7.0	5.5	7.5
Primanjkljaj tekočega računa plačilne bilance (% v primerjavi z BDP)	1.0	1.1	0.9
Stopnja inflacije (povprečje leta, v %)	4.2	3.7	3.5

Vir: napoved UMAR.

visokih stopenj rasti izvoza presežek tekočega računa plačilne bilance ne bo spustil bistveno pod 1% bruto domačega proizvoda.

Za ohranjanje stabilne gospodarske rasti na srednjeročno višji ravni po vstopu v EU bodo tako ključnega pomena kakovostne spremembe, ki se bodo odražale v prestrukturiranju investicij ter krepitvi drugih dejavnikov konkurenčnosti ter na odpravljanju makroekonomskih neravnovesij, kjer gre v prvi vrsti za znižanje inflacije na evropsko primerljivo raven in postopno odpravljanje javnofinančnega primanjkljaja. Za znižanje inflacije na raven, skladnejšo z maastrichtskimi kriteriji, bo poleg vodenja restriktivnih politik (gl. poglavje 4) potrebno odpraviti strukturna neskladja, predvsem v sektorjih, kjer se cene oblikujejo pod nadzorom države ter na področju delovanja finančnih trgov in trga delovne sile. Uresničevanje te predpostavke bi pomenilo, da bosta hitrejša rast cen glede na povprečje EU in preseganje ravni, ki je določena z maastrichtskimi kriteriji⁷², neposredno po vstopu v ERM2 odražala le relativno hitrejšo rast produktivnosti v Sloveniji glede na povprečje EU (tako imenovana "realna konvergenca"), ki bi jo vsaj na začetku do določene mere lahko odtehtala nominalna deprecijacija v okviru dovoljenega nihanja tečaja.

⁷² 1.5 odstotne točke nad povprečjem treh držav članic z najnižjo stopnjo inflacije.

III. del

Ocena uspešnosti napovedi UMAR

Ocena uspešnosti napovedi UMAR

Prvo oceno uspešnosti pri napovedovanju realne stopnje gospodarske rasti in povprečne stopnje inflacije smo objavili v Jesenskem poročilu 2002. Vnovična analiza uspešnosti vključuje dve dodatni napovedi (iz Jesenskega poročila 2001 in Pomladanskega poročila 2002) ter dva dodatna kazalca: nominalno stopnjo gospodarske rasti (izračunano kot letna odstotna sprememba vrednosti bruto domačega proizvoda v tekočih cenah) in inflacijo ob koncu leta (merjeno z medletno stopnjo rasti cen življenjskih potrebščin v mesecu decembru).

Kot že lani tudi tokrat ločeno preučujemo uspešnost dveh vrst napovedi: za tekoče leto (pomladanska napoved) in za prihodnje leto (jesenska napoved).⁷³ Z njima lahko dobro ponazorimo vpliv različne stopnje negotovosti pri napovedovanju:

- Napaka v napovedi tekočega leta pomeni razliko med projekcijo, kot jo izvedemo iz prvih že dostopnih informacij o gibanju v letu, za katerega napovedujemo, in realizacijo za isto leto, kakršno prvič – takoj, ko je mogoče – objavi uradna statistika kot svojo predhodno oceno. Primerjava napovedane z uresničeno vrednostjo tu zadeva relativno kratek, približno enoletni časovni interval, pri čemer je ob svojem nastanku napoved že deloma uresničena, ocena pa še ne povsem gotova. Prva torej ni podvržena prognoziranju v popolni negotovosti in slednja še ne izpopolnjevanju ali celo spreminjanju statističnega zajemanja, zato je manj verjetno, da bo med njima nastala občutna razlika,
- Na drugi strani je interval od projekcije do njene uresnitve pri napovedi za prihodnje leto precej daljši. Trenutka, ko naredimo napoved za celo leto vnaprej (ne da bi se lahko pri tem oprli na katerikoli že uresničeni podatek) in ko od statistike dobimo ponovno, običajno popravljeno in zato bolj natančno oceno minulega dogajanja, sta si dovolj daleč vsaksebi, običajno skoraj dve leti. Razdalja med njima izmeri razliko med napovedjo gibanja brez informacij ali pa s kvečjemu zelo omejenimi, posrednimi in izvedenimi informacijami ter njegovo že precej natančno ocenjeno uresnitvijo. Tu je verjetnost, da se napaka dejansko pojavi, večja. Iz napake pri napovedi za prihodnje leto lahko potemtakem sodimo o uspešnosti napovedovanja ob večji stopnji negotovosti.

Za potrebe sedanje analize uspešnosti smo napovedi iz Jesenskega poročila 2001 in Pomladanskega poročila 2002 (oboje za leto 2002) primerjali s prvo, hitro statistično oceno bruto domačega proizvoda in inflacije za leto 2002.⁷⁴ Glavne ugotovitve lahko strnemo takole:

- Jeseni 2001 smo stopnjo rasti bruto domačega proizvoda v stalnih cenah v letu 2002 napovedovali dokaj visoko (3.6%). Gibanja na začetku leta so nas v pomladanski napovedi usmerila k ustreznemu znižanju napovedi (za 0.3 odstotne točke) – dejansko rast smo s tem zgrešili za vsega 0.1 odstotne točke.

⁷³ Napoved tekočega leta obravnava pomladanske napovedi (Pomladansko poročilo) za tekoče leto. Napoved za prihodnje leto izhaja iz jesenskih projekcij (Jesensko poročilo) prihajajočega leta. Realizirane vrednosti spremenljivk so objavljene v naslednji izdaji taiste publikacije (naslednje leto po letu, za katerega je bila napoved izdelana).

⁷⁴ Čeprav to ni povsem v skladu z metodologijo ocenjevanja uspešnosti, smo jo tokrat uporabili tudi za primerjavo z jesensko napovedjo 2001 za leto 2002.

- Nominalno stopnjo gospodarske rasti smo nasprotno podcenjevali. Jeseni 2001 smo napovedali nižjo rast bruto domačega proizvoda v tekočih cenah kot nato spomladi 2002, ko smo jo popravili navzgor za 0.3 odstotne točke – s tekočo napovedjo smo dejansko vrednost podcenili za 1.0 odstotne točke.
- Pri jesenskem napovedovanju gibanja cen v letu 2002 smo bili pretirano optimistični, vendar smo napovedi stopenj rasti v tekočem letu nato primerno povišali za 0.5 oz. 0.6 odstotne točke – v primerjavi z uresničeno je bila pomladanska projekcija povprečne inflacije tako nižja za 0.6 odstotne točke, še nekoliko bolj, za 0.9 odstotne točke, pa je od realizacije odstopala pomladanska napoved inflacije ob koncu leta.

Ko te odklone napovedi od realizacije v letu 2002 združimo s prejšnjimi, lahko naposled preverimo, kako ugotovljena odstopanja napovedi v zadnjem letu vplivajo na ovrednotenje naše uspešnosti v daljšem časovnem razdobju. Da rezultatom zagotovimo čim večjo analitično vrednost, na novo izračunamo tudi dve statistični meri napake v napovedi: povprečno absolutno napako (PAN)⁷⁵ in koren povprečne kvadratne napake (KPKN)⁷⁶, ki morata izkazovati dovolj nizke vrednosti, če naj bi napovedovanje imeli za uspešno. V primerjavi s predhodno analizo (gl. Jesensko poročilo 2002) se je vrednost statistik ponovno znižala, kar pomeni, da se je uspešnost napovedovanja še izboljšala. Kot kažejo primerjave s tujimi inštitucijami v tabeli 6, UMAR izkazuje zlasti v obdobju po letu 1996 zavidljivo natančnost pri napovedovanju gibanja ključnih makroekonomskih agregatov, tako tekočega kot za eno leto bolj oddaljenega.

Realno stopnjo rasti bruto domačega proizvoda smo po letu 1996 v povprečju zgrešili za 0.35 odstotne točke, ko smo jo projicirali za prihajajoče leto, in le za 0.13 odstotne točke, če smo jo napovedovali za tekoče leto (to predstavlja 3.5% povprečne vrednosti realizacije), z izjemo v letih 1999 in 2001, ko je bistveno večjo napako v napovedi izzval nepričakovani šok na strani povpraševanja. Naše napovedi realne rasti so bile večkrat precenjene kot podcenjene, vendar gre običajno za majhne napake.

Enako uspešno napovedujemo tudi nominalno stopnjo rasti bruto domačega proizvoda, ki se je po letu 1996 ustalila med 10% in 13%. Tekoče napovedi od dejanskih vrednosti odstopajo v povprečju za 0.97 odstotne točke in niso očitno pristranske. Nasprotno so predhodne napovedi stalno podcenjene, vendar se od končnih realizacij v povprečju razlikujejo le za 0.88 odstotne točke (kar pomeni okoli 7-odstotno napako glede na povprečno realizirano nominalno stopnjo rasti).

Od leta 1996 napovedi povprečne inflacije v tekočem letu niso pristranske in uspešno sledijo dejanskim vrednostim. Z izjemo leta 2000, ko je prišlo do izjemnega porasta cene nafte, so razlike majhne – povprečna napaka znaša 0.4 odstotne točke (kar predstavlja 4.9% povprečne vrednosti dejanske inflacije). Nekoliko večja odstopanja izkazuje jesenska napoved, nazadnje prav leta 2002.

⁷⁵ Gre za povprečje absolutnih napak, kjer aritmetični predznak ni pomemben.

⁷⁶ Uporabimo ga, ker želimo velike napake ostreje "kaznovati", saj so te očitno bolj škodljive kot majhne razlike med napovedmi in realizacijo. Izračunamo ga tako, da najprej kvadriramo vse napake, jim nato priredimo aritmetično povprečje in ga nazadnje korenimo.

Tabela 36: Primerjava napak napovedi gospodarske rasti in inflacije med UMAR in nekaterimi tujimi prognostičnimi institucijami

	POVPREČNA ABSOLUTNA NAPAKA		KOREN POVPREČNE KVADRATNE NAPAKE	
	Tekoče leto	Prihodnje leto	Tekoče leto	Prihodnje leto
Gospodarska rast (realna letna odstotna sprememba bruto domačega proizvoda)				
UMAR, obdobje 1991-2002	1.16	1.31	1.52	1.77
UMAR, 1. podobdobje ¹	2.10	2.16	2.18	2.50
UMAR, 2. podobdobje ²	0.49	0.60	0.76	0.72
ECFIN ³	0.53	0.94	0.77	1.33
ECFIN, napoved za države članice	0.56-1.60	0.94-2.36	0.77-2.01	1.18-2.71
Države članice EU, obdobje 1991-2001 ⁴	0.80	1.09	1.21	1.76
Države članice EU, podobdobje 1998-2001 ⁴	0.63	1.33	1.06	1.92
Države članice EU, obdobje 1991-2001 ⁵	0.43-2.24		0.71-3.24	
Države članice EU, podobdobje 1998-2001 ⁵	0.29-2.08		0.46-2.83	
IMF ⁶	0.65	1.17		
Inflacija (indeks cen življenjskih potrebščin ali deflator potrošnje (OECD))				
UMAR, obdobje 1995-2002	0.76	1.04	1.05	1.37
UMAR, 2. podobdobje ²	0.53	1.04	0.66	1.37
ECFIN ³	0.37	0.99	0.49	1.51
ECFIN, napoved za države članice	0.33-1.15	0.57-2.08	0.52-1.53	0.84-3.04
OECD, obdobje 1971-1997 ⁷				0.72-2.73
OECD, obdobje 1985-1997 ⁷				0.61-1.28

Opombe:

- ¹ 1. podobdobje pri gospodarski rasti zajema za napovedi tekočega leta obdobje 1991-1995, za napovedi za drugo leto obdobje 1992-1996.
² 2. podobdobje pri gospodarski rasti zajema za napovedi tekočega leta obdobje 1996-2002, za napovedi za drugo leto obdobje 1997-2002. Pri inflaciji zajema za napovedi tekočega leta obdobje 1996-2002, za napovedi za drugo leto obdobje 1998-2002.
³ Napoved Evropske komisije se nanaša na agregatno stopnjo gospodarske rasti za države članice EU v obdobju 1969-1997 (Vir: EC Economic Papers).
⁴ Statistike napak napovedi so izračunane kot povprečje napak, ki jih je pri svojem napovedovanju storilo 15 držav članic EU (Vir: ECB).
⁵ Zbir napovedi nacionalnih prognostičnih institucij (Vir: ECB).
⁶ Napoved IMF zajema industrializirane evropske države v obdobju 1976-1995 (Vir: World Economic Outlook).
⁷ Napoved OECD združuje napovedi za 13 izbranih evropskih držav (Vir: Economic Outlook).

Podoben uspeh smo dosegli pri napovedovanju inflacije ob koncu leta. Znatno napako smo zagrešili leta 1998 in 2000 ter ponovno 2002, naše napovedi za leto 2001 pa so se popolnoma uresničile. Povprečna napaka brez izjemnih let znaša 0.6 odstotnih točk, kar pomeni 7.4% povprečne uresničene vrednosti.

Z neprestanimi metodološkimi in organizacijskimi izboljšavami postopkov napovedovanja UMAR skrbi za to, da se kakovost napovedi vseskozi povečuje. Mednarodno uveljavljeni kazalniki potrjujejo, da se lahko v svoji uspešnosti že povsem enakopravno primerja z najbolj verodostojnimi prognostičnimi institucijami na tujem.

The background features two large, light gray, stylized letters 'A' and 'R' stacked vertically. The top 'A' is positioned behind the top 'R'. The letters are rendered in a bold, serif font with a slight shadow effect.

Statistična priloga

Kazalo tabel

Tabela 1:	Pomembnejši makroekonomski kazalci razvoja Republike Slovenije (<i>realne stopnje rasti, v %</i>)	142
Tabela 2a:	Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod (<i>tekoče cene, v mio SIT</i>)	146
Tabela 2b:	Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod (<i>deleži v BDP v %, tekoče cene</i>)	148
Tabela 3a:	Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod (<i>stalne cene 1995, v mio SIT</i>)	150
Tabela 3b:	Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod (<i>realne stopnje rasti v %, stalne cene 1995</i>)	151
Tabela 3c:	Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod (<i>stalne cene 2000, v mio SIT</i>)	152
Tabela 3d:	Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod (<i>realne stopnje rasti v %, stalne cene 2000</i>)	153
Tabela 4:	Stroškovna struktura bruto domačega proizvoda (<i>tekoče cene, v mio SIT, in deleži v BDP v %</i>)	154
Tabela 5a:	Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda (<i>tekoče cene, v mio SIT</i>)	156
Tabela 5b:	Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda (<i>stalne cene 1995, v mio SIT in realne stopnje rasti v %</i>)	158
Tabela 5c:	Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda (<i>stalne cene 2000, v mio SIT in realne stopnje rasti v %</i>)	159
Tabela 6a:	Temeljni agregati nacionalnih računov (tekoče cene v mio SIT)	160
Tabela 6b:	Temeljni agregati nacionalnih računov (struktura v %, tekoče cene)	161
Tabela 7:	Zaposlenost in produktivnost	162
Tabela 8:	Plačilna bilanca (<i>v mio EUR</i>)	164
Tabela 9:	Izvoz in uvoz blaga in storitev (<i>v mio EUR in nominalne stopnje rasti v %</i>)	166
Tabela 10a:	Regionalna usmerjenost blagovne menjave s tujino (<i>v mio EUR</i>)	168
Tabela 10b:	Regionalna usmerjenost blagovne menjave s tujino (<i>struktura v %</i>)	170
Tabela 11:	Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS-IMF <i>Bilanca prihodkov (tekoče cene, v mio SIT in deleži v primerjavi z BDP)</i>	172
Tabela 12:	Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS-IMF <i>Bilanca odhodkov (tekoče cene, v mio SIT in deleži v primerjavi z BDP)</i>	174
Tabela 13:	Prebivalstvo in aktivnost (<i>v tisoč</i>)	176
Tabela 14:	Tokovi aktivnega prebivalstva med letom (<i>v tisoč</i>)	178
Tabela 15:	Bruto investicije (<i>tekoče cene v mio SIT in struktura v %</i>)	180
Tabela 16:	Indikatorji mednarodne konkurenčnosti (<i>letne stopnje rasti v %</i>)	182

Tabela 1: Pomembnejši makroekonomski kazalci razvoja Republike Slovenije

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2000	2001	2002	2003			2004		2005
										Napoved		3.1	3.9	3.1	
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	4.1	3.5	4.6	3.8	5.2	4.6		2.9	3.2		3.2				3.1
Delež v dodani vrednosti v % ¹															
Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	4.6	4.5	4.3	4.2	3.7	3.3	3.5	3.3	3.3	3.3	3.2	3.1	3.1	3.0	
Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	38.5	38.5	38.2	38.5	38.3	38.3	37.2	36.9	36.8	36.6	36.6	36.6	36.6	36.3	
- Industrija (C+D+E)	33.4	32.8	32.5	32.8	32.0	32.1	30.9	31.0	31.0	30.9	30.9	30.8	30.8	30.5	
- Gradbeništvo F	5.1	5.7	5.7	5.7	6.3	6.2	6.3	5.9	5.8	5.7	5.7	5.8	5.8	5.8	
Storitve (G...P)	59.2	59.5	59.8	59.7	60.3	60.6	62.2	62.2	62.3	62.5	62.5	62.6	62.6	63.0	
Pripisane bančne storitve	-2.3	-2.5	-2.3	-2.4	-2.2	-2.2	-2.9	-2.4	-2.4	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	-2.3	
BDP v mio SIT (tekoče cene)	2,221,459	2,555,369	2,907,277	3,253,751	3,648,401	4,035,518	4,222,404	4,740,995	5,284,501	5,711,600	6,186,800	6,694,900	6,694,900	6,694,900	
BDP v mio EUR	14,508	15,075	16,116	17,468	18,843	19,682	20,594	21,829	23,360	24,566	26,451	27,743	29,982	28,574	
BDP v mio USD	18,745	18,878	18,206	19,585	20,071	18,122	18,962	19,530	21,996	25,751	27,743	29,982	29,982	29,982	
BDP na prebivalca v EUR	7,300	7,571	8,111	8,811	9,490	9,889	10,352	10,959	11,705	12,307	13,247	14,309	14,309	14,309	
BDP na prebivalca v USD	9,431	9,481	9,163	9,878	10,109	9,105	9,531	9,805	11,022	12,901	13,894	15,014	15,014	15,014	
BDP na prebivalca (PPS) *	11,300	11,800	12,800	13,500	14,500	15,600		16,300							

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 1: Pomembnejši makroekonomski kazalci razvoja Republike Slovenije

	- Realne stopnje rasti, v %											
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2000	2001	2002	2003	2004	2005
MENJAVA S TUJINO - PLAČILNO BILANČNA STATISTIKA												
Izvoz proizvodov in storitev ²	1.1	3.6	11.6	6.7	1.7	12.7		6.4	6.1	5.4	6.3	6.6
Izvoz proizvodov	3.0	2.4	13.3	9.2	2.7	12.8		6.9	6.1	5.5	6.5	6.8
Izvoz storitev	-6.3	8.7	4.9	-3.6	-2.7	11.8		3.8	6.1	4.8	5.4	5.6
Uvoz proizvodov in storitev ²	11.3	2.1	11.9	10.4	8.2	6.1		3.0	4.8	4.5	7.0	7.1
Uvoz proizvodov	13.1	1.8	13.3	10.9	8.8	6.1		3.2	4.3	4.2	7.1	7.2
Uvoz storitev	-1.2	3.6	3.1	7.0	3.6	6.0		1.4	8.6	6.0	6.5	6.5
Izvoz proizvodov in storitev v mio EUR	8,021	8,375	9,248	9,893	9,867	11,626	11,626	12,642	13,499	14,150	15,087	16,424
Delež v BDP v %	55.3	55.6	57.4	56.6	52.4	59.1	56.5	57.9	57.8	57.6	57.0	57.5
Uvoz proizvodov in storitev v mio EUR	8,302	8,534	9,372	10,154	10,701	12,364	12,364	12,772	13,168	13,768	14,767	16,169
Delež v BDP v %	57.2	56.6	58.2	58.1	56.8	62.8	60.0	58.5	56.4	56.0	55.8	56.6
Saldo menjave s tujino v mio EUR	-281	-160	-123	-261	-835	-738	-738	-130	331	381	320	255
Delež v BDP v %	-1.9	-1.1	-0.8	-1.5	-4.4	-3.7	-3.6	-0.6	1.4	1.6	1.2	0.9
Saldo tekočega računa plačilne bilance v mio EUR	-52	32	43	-108	-664	-583	-583	31	393	357	347	274
Delež v BDP v %	-0.4	0.2	0.3	-0.6	-3.5	-3.0	-2.8	0.1	1.7	1.5	1.3	1.0
Devizne rezerve v mio USD	3,426	4,124	4,377	4,781	4,115	4,376		5,747	8,152			
Zunanji dolg v mio USD	2,970	3,981	4,123	4,915	5,400	6,217	6,217	6,717	8,799			
Delež v primerjavi z BDP v %	15.8	21.1	22.6	25.1	26.9	34.3	32.8	34.4	40.0			

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 1: Pomembnejši makroekonomski kazalci razvoja Republike Slovenije

	- Realne stopnje rasti, v %											
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2000	2001	2002	2003	2004	2005
ZAPOsLENOST, PLAČE IN PRODUKTIVNOST												
Zaposlenost po SNA	1.0	-1.0	-0.5	0.0	1.2	1.1		0.9	-0.1	0.2	0.8	0.8
Število registriranih brezposelnih (povprečje leta, v tisoč)	121.5	119.8	125.2	126.1	119.0	106.6		101.9	102.6	96.6	92.4	87.2
Stopnja registrirane brezposelnosti v %	13.9	13.9	14.4	14.5	13.6	12.2		11.6	11.6	10.9	10.4	9.8
Stopnja brezposelnosti po ILO v %	7.4	7.3	7.4	7.9	7.6	7.0		6.4	6.4	6.3	5.9	5.5
Bruto plače na zaposlenega	5.1	5.1	2.4	1.6	3.3	1.6		3.2	2.0	2.0	2.0	2.2
Produktivnost dela (dodana vrednost na zaposlenega)	2.5	4.4	5.2	3.6	3.3	4.0		2.5	3.4	3.1	3.5	3.5
DOMAČE POVPRŠEVANJE - STATISTIKA NACIONALNIH RAČUNOV												
Končna potrošnja	7.4	2.3	3.2	3.9	5.6	1.4		3.0	2.1	2.1	3.2	3.3
Delež v BDP v %	78.7	77.6	76.7	75.9	76.0	75.8	76.6	76.5	75.4	75.2	74.5	74.0
v tem:												
Zasebna potrošnja	9.1	2.0	2.8	3.3	6.0	0.8		2.6	2.0	2.0	3.3	3.5
Delež v BDP v %	58.5	57.5	56.4	55.7	55.8	54.9	56.6	56.0	54.8	54.6	54.3	54.1
Državna potrošnja	2.5	3.4	4.3	5.8	4.6	3.1		4.0	2.7	2.4	2.8	2.7
Delež v BDP v %	20.1	20.1	20.4	20.3	20.2	20.8	20.0	20.6	20.5	20.6	20.2	20.0
Investicije v osnovna sredstva	16.8	8.9	11.6	11.3	19.1	0.2		-0.8	3.1	3.2	7.0	7.0
Delež v BDP v %	21.4	22.5	23.4	24.6	27.4	26.7	25.7	23.9	22.9	22.8	23.5	24.1

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 1: Pomembnejši makroekonomski kazalci razvoja Republike Slovenije

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2000	2001	2002	- Realne stopnje rasti, v %		
										2003	2004	2005
KONSOLIDIRANA BILANCA JAVNEGA FINANCIRANJA PO METODOLOGIJI GFS - IMF												
Javnofinančni prihodki v primerjavi z BDP, v %	43.1	42.7	42.0	43.0	43.6	42.8	40.9	41.5	39.4	41.1	41.4	
Javnofinančni odhodki v primerjavi z BDP, v %	43.1	42.4	43.2	43.8	44.2	44.2	42.2	42.8	42.4	42.6	42.3	
Presežek (primanjkljaj) v primerjavi z BDP, v %	0.0	0.3	-1.2	-0.8	-0.6	-1.4	-1.3	-1.3	-3.0	-1.5	-0.9	
TEČAJ IN CENE												
Tečaj USD (povprečje leta)	118.5	135.4	159.7	166.1	181.8	222.7		242.7	240.2	221.8	223.0	223.3
Tečaj EUR (povprečje leta)	153.1	169.5	180.4	186.3	193.6	205.0		217.2	226.2	232.5	233.9	234.3
Efektivni tečaj tolarja ³	10.3	-2.9	0.7	4.0	-0.7	-2.1		-0.1	2.7	2.9	1.9	2.4
Inflacija (konec leta)	8.6	8.8	9.4	6.5	8.0	8.9		7.0	7.2	5.1	4.3	4.0
Inflacija (povprečje leta) ⁴	12.6	9.7	9.1	7.9	6.1	8.9		8.4	7.5	5.5	4.3	4.2

Vir podatkov: SURS, Banka Slovenije, Ministrstvo za finance, *Eurostat, rapoved UMAR.

Opombe:

¹ Črke v oklepajih so oznake iz statistične klasifikacije dejavnosti NACE Rev. 1² Piacinbilančna statistika (izvoz F.O.B., uvoz F.O.B.); z izračunom realnih stopenj rasti je izločen vpliv mevalutnih sprememb in cen na tujih trgih.³ Rast vrednosti pomeni apreciacijo tolarja in obratno.⁴ Do leta 1998 menilo inflacije cene na drobno, od leta 1998 naprej menilo inflacije indeks cen življenjskih potrebščin.

Tabela prikazuje podatke dveh serij. Prva ima bazno leto 1995. Druga ima bazno leto 2000 in je narejena na osnovi nove revizije nacionalnih računov (SURS, marec 2003).

Seriji med seboj nista primerljivi.

Tabela 2a: Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2000	2000	2001	2002		2003	2004		2005
										Ocena	Napoved				
A. Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	87,072	98,280	107,700	116,215	114,552	115,101	127,997	137,166	149,099	158,165	165,556	174,760			
B. Ribištvo	386	439	484	519	520	534	565	585	588	633	666	700			
C. Rudarstvo	26,006	30,683	33,908	36,023	36,825	36,763	27,095	24,956	28,282	29,610	30,744	31,615			
D. Pridelovalne dejavnosti	545,730	616,410	706,266	782,651	859,603	970,014	994,856	1,122,577	1,244,204	1,349,292	1,470,680	1,590,722			
E. Oskrba z električno energijo, plinom, vodo	56,693	65,032	73,492	96,503	98,108	112,768	106,454	128,690	143,993	150,757	157,307	161,768			
F. Gradbeništvo	96,588	123,827	143,158	159,312	195,879	214,935	230,721	242,651	265,644	283,655	313,572	341,650			
G. Trgovina in popravila motornih vozil	232,286	257,269	294,293	326,778	365,101	403,227	423,913	484,423	539,121	584,482	635,369	687,985			
H. Gostinstvo	57,164	68,467	77,314	84,124	94,979	111,721	95,167	105,535	117,793	128,691	141,241	155,892			
I. Promet, skladiščenje in zveze	148,746	169,275	204,827	233,079	259,090	282,646	269,912	299,562	331,943	361,612	397,066	442,404			
J. Finančno posredništvo	77,067	93,185	108,916	119,023	134,177	156,326	186,803	182,838	209,986	235,357	262,124	292,064			
K. Nepremičnine, najem in poslovne storitve	224,830	263,568	291,572	334,244	380,744	421,884	545,979	619,160	684,400	744,137	808,924	886,872			
L. Javna uprava, obramba, soc. zavarovanje	102,937	121,447	149,612	161,704	178,540	203,034	230,036	269,961	304,226	332,151	361,069	392,102			
M. Izobraževanje	108,002	123,881	146,687	157,735	177,098	205,041	205,792	239,070	264,260	283,726	303,977	327,459			
N. Zdravstvo in socialno varstvo	101,172	118,454	134,569	148,882	169,420	195,243	186,516	213,487	236,672	254,849	273,839	294,369			
O. Druge skupne in osebne storitve	63,580	77,431	88,243	100,449	115,126	133,145	126,702	142,779	158,593	171,438	185,569	201,924			
P. Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebje							1,383	1,775	1,913	2,014	2,116	2,225			
Pripisane bančne storitve (PBS)	-43,947	-55,127	-58,554	-66,343	-69,351	-77,324	-106,919	-98,989	-108,832	-116,393	-124,214	-136,383			
DODANA VREDNOST (A ... P + PBS), osnovne cene	1,884,312	2,172,501	2,502,509	2,790,898	3,110,409	3,485,059	3,652,971	4,116,226	4,571,885	4,954,178	5,385,626	5,848,115			

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 2a: Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod

- Tekoče cene, v r mio SIT

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2000	2000	2001	2002		2003	2004		2005
										Ocena	Napoved				
1. DODANA VREDNOST (A ... P + PBS), osnovne cene	1.884,312	2.172,501	2.502,509	2.790,898	3.110,409	3.485,059	3.652,971	4.116,226	4.571,885	4.571,885	4.954,178	5.385,626	5.385,626	5.848,115	
2. KOREKCIJSKE POSTAVKE ¹	337,147	382,868	404,768	462,853	537,993	550,460	569,433	624,769	712,617	712,617	757,421	801,174	801,174	846,785	
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)	2.221,459	2.555,369	2.907,277	3.253,751	3.648,401	4.035,518	4.222,404	4.740,995	5.284,501	5.284,501	5.711,600	6.186,800	6.186,800	6.694,900	
SKUPAJ DODANA VREDNOST	1.884,312	2.172,501	2.502,509	2.790,898	3.110,409	3.485,059	3.652,971	4.116,226	4.571,885	4.571,885	4.954,178	5.385,626	5.385,626	5.848,115	
v tem:															
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A + B)	87,458	88,699	108,184	116,734	115,072	115,635	128,562	137,751	149,688	149,688	158,798	166,222	166,222	175,459	
2. Industrija in gradbeništvo (C + D + E + F)	725,017	835,952	956,824	1.074,489	1.190,415	1.334,480	1.359,126	1.518,874	1.682,123	1.682,123	1.813,315	1.972,304	1.972,304	2.125,754	
- Industrija (C + D + E)	628,429	712,125	813,666	915,177	994,536	1.119,545	1.128,405	1.276,223	1.416,479	1.416,479	1.529,659	1.658,732	1.658,732	1.784,105	
- Gradbeništvo F	96,588	123,827	143,158	159,312	195,879	214,935	230,721	242,651	265,644	265,644	283,655	313,572	313,572	341,650	
3. Storitve (G ... P)	1.115,784	1.292,977	1.496,055	1.666,018	1.874,273	2.112,268	2.272,203	2.558,590	2.848,908	2.848,908	3.098,458	3.371,314	3.371,314	3.683,285	
4. Pripisane bančne storitve	-43,947	-55,127	-58,554	-66,343	-69,351	-77,324	-106,919	-98,989	-108,832	-108,832	-116,393	-124,214	-124,214	-136,383	

Vir podatkov: SURS, preračun za leto 2002 in napoved UMAR.

Opomba: ¹ Daki na proizvode in storitve minus subvencije po proizvodih in storitvah.

Tabela prikazuje podatke dveh serij. Prva ima bazno leto 1995. Druga ima bazno leto 2000 in je narejena na osnovi nove revizije nacionalnih računov (SURS, marec 2003). Seriji med seboj nista primerljivi.

Tabela 2b: Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod

	- Delež v BDP, v % (tekoče cene)											
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2000	2001	2002	2003	2004	2005
								Ocena			Napoved	
A. Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	3.9	3.8	3.7	3.6	3.1	2.9	3.0	2.9	2.8	2.8	2.7	2.6
B. Ribištvo	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
C. Rudarstvo	1.2	1.2	1.2	1.1	1.0	0.9	0.6	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
D. Predelovalne dejavnosti	24.6	24.1	24.3	24.1	23.6	24.0	23.6	23.7	23.5	23.6	23.8	23.8
E. Oskrba z električno energijo, plinom, vodo	2.6	2.5	2.5	3.0	2.7	2.8	2.5	2.7	2.7	2.6	2.5	2.4
F. Gradbeništvo	4.3	4.8	4.9	4.9	5.4	5.3	5.5	5.1	5.0	5.0	5.1	5.1
G. Trgovina in popravila motornih vozil	10.5	10.1	10.1	10.0	10.0	10.0	10.0	10.2	10.2	10.2	10.3	10.3
H. Gostinstvo	2.6	2.7	2.7	2.6	2.6	2.8	2.3	2.2	2.2	2.3	2.3	2.3
I. Promet, skladiščenje in zveze	6.7	6.6	7.0	7.2	7.1	7.0	6.4	6.3	6.3	6.3	6.4	6.6
J. Finančno posredništvo	3.5	3.6	3.7	3.7	3.7	3.9	4.4	3.9	4.0	4.1	4.2	4.4
K. Nepremičnine, najem in poslovne storitve	10.1	10.3	10.0	10.3	10.4	10.5	12.9	13.1	13.0	13.0	13.1	13.2
L. Javna uprava, obramba, soc. zavarovanje	4.6	4.8	5.1	5.0	4.9	5.0	5.4	5.7	5.8	5.8	5.8	5.9
M. Izobraževanje	4.9	4.8	5.0	4.8	4.9	5.1	4.9	5.0	5.0	5.0	4.9	4.9
N. Zdravstvo in socialno varstvo	4.6	4.6	4.6	4.6	4.6	4.8	4.4	4.5	4.5	4.5	4.4	4.4
O. Druge skupne in osebne storitve	2.9	3.0	3.0	3.1	3.2	3.3	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0
P. Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem							0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Pripisane bančne storitve (PBS)	-2.0	-2.2	-2.0	-2.0	-1.9	-1.9	-2.5	-2.1	-2.1	-2.0	-2.0	-2.0
1. DODANA VREDNOST (A ... P + PBS), osnovne cene	84.8	85.0	86.1	85.8	85.3	86.4	86.5	86.8	86.5	86.7	87.1	87.4
2. KOREKCIJSKE POSTAVKE ¹	15.2	15.0	13.9	14.2	14.7	13.6	13.5	13.2	13.5	13.3	12.9	12.6
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 2b: Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod

	- Delež v BDP, v % (tekoče cene)											
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2000	2001	2002	2003	2004	2005
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
v tem:												
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A + B)	3.9	3.9	3.7	3.6	3.2	2.9	3.0	2.9	2.8	2.8	2.7	2.6
2. Industrija in gradbeništvo (C + D + E + F)	32.6	32.7	32.9	33.0	32.6	33.1	32.2	32.0	31.8	31.7	31.9	31.8
- Industrija (C + D + E)	28.3	27.9	28.0	28.1	27.3	27.7	26.7	26.9	26.8	26.8	26.8	26.6
- Gradbeništvo F	4.3	4.8	4.9	4.9	5.4	5.3	5.5	5.1	5.0	5.0	5.1	5.1
3. Storitve (G ... P)	50.2	50.6	51.5	51.2	51.4	52.3	53.8	54.0	53.9	54.2	54.5	55.0
4. Pripisane bančne storitve	-2.0	-2.2	-2.0	-2.0	-1.9	-1.9	-2.5	-2.1	-2.1	-2.0	-2.0	-2.0
5. Korekcijske postavke	15.2	15.0	13.9	14.2	14.7	13.6	13.5	13.2	13.5	13.3	12.9	12.6
delež v dodani vrednosti v %												
SKUPAJ DODANA VREDNOST	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
v tem:												
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A + B)	4.6	4.5	4.3	4.2	3.7	3.3	3.5	3.3	3.3	3.2	3.1	3.0
2. Industrija in gradbeništvo (C + D + E + F)	38.5	38.5	38.2	38.5	38.3	38.3	37.2	36.9	36.8	36.6	36.6	36.3
- Industrija (C + D + E)	33.4	32.8	32.5	32.8	32.0	32.1	30.9	31.0	31.0	30.9	30.8	30.5
- Gradbeništvo F	5.1	5.7	5.7	5.7	6.3	6.2	6.3	5.9	5.8	5.7	5.8	5.8
3. Storitve (G ... P)	59.2	59.5	59.8	59.7	60.3	60.6	62.2	62.2	62.3	62.5	62.6	63.0
4. Pripisane bančne storitve	-2.3	-2.5	-2.3	-2.4	-2.2	-2.2	-2.9	-2.4	-2.4	-2.3	-2.3	-2.3

Vir podatkov: SURS, preračun za leto 2002 in napoved UMAR.

Opomba: * Delni na proizvode in storitve minus subvencije po proizvodih in storitvah.

Tabela prikazuje podatke dveh serij. Prva ima bazno leto 1995. Druga ima bazno leto 2000 in je narejena na osnovi nove revizije nacionalnih računov (SURS, marec 2003).

Seriji med seboj nista primerljivi.

Tabela 3a: Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod

- Stalne cene 1995, v mio SIT

	1995	1996	1997	1998	1999	2000
A. Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	87,072	87,956	85,362	88,028	86,186	85,309
B. Ribišтво	386	423	430	411	424	409
C. Rudarstvo	26,006	26,495	27,328	27,348	27,627	27,253
D. Predelovalne dejavnosti	545,730	554,260	590,671	618,131	637,279	692,199
E. Oskrba z električno energijo, plinom, vodo	56,693	57,365	59,750	60,303	59,799	61,513
F. Gradbeništvo	96,588	109,382	117,792	123,199	142,637	146,663
G. Trgovina in popravila motornih vozil	232,286	239,175	245,870	252,793	268,802	275,444
H. Gostinstvo	57,164	59,680	61,826	62,404	64,336	70,635
I. Promet, skladiščenje in zveze	148,746	152,612	159,052	167,272	172,604	180,708
J. Finančno posredništvo	77,067	85,509	85,555	89,445	92,358	97,833
K. Nepremičnine, najem in poslovne storitve	224,830	234,121	240,033	245,682	257,322	264,951
L. Javna uprava, obramba, soc. zavarovanje	102,937	108,438	119,592	125,568	132,332	139,909
M. Izobraževanje	108,002	109,175	114,476	118,048	122,096	126,659
N. Zdravstvo in socialno varstvo	101,172	107,685	111,035	112,901	120,092	125,101
O. Druge skupne in osebne storitve	63,580	66,671	69,372	73,376	77,470	80,961
Pripisane bančne storitve (PBS)	-43,947	-50,253	-48,924	-51,043	-50,289	-51,230
1. DODANA VREDNOST (A ... O + PBS), osnovne cene	1,884,312	1,948,694	2,039,221	2,113,866	2,211,072	2,324,317
2. KOREKCIJSKE POSTAVKE ¹	337,147	351,206	365,543	382,090	414,870	422,705
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)	2,221,459	2,299,900	2,404,764	2,495,956	2,625,942	2,747,021
SKUPAJ DODANA VREDNOST	1,884,312	1,948,694	2,039,221	2,113,866	2,211,072	2,324,317
v tem:						
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A + B)	87,458	88,379	85,792	88,439	86,610	85,718
2. Industrija in gradbeništvo (C + D + E + F)	725,017	747,502	795,541	828,981	867,342	927,628
- Industrija (C + D + E)	628,429	638,120	677,749	705,782	724,705	780,965
- Gradbeništvo F	96,588	109,382	117,792	123,199	142,637	146,663
3. Storitve (G ... O)	1,115,784	1,163,066	1,206,812	1,247,489	1,307,409	1,362,201
4. Pripisane bančne storitve	-43,947	-50,253	-48,924	-51,043	-50,289	-51,230

Vir podatkov: SURS.

Opomba: ¹ Davki na proizvode in storitve minus subvencije po proizvodih in storitvah.

Tabela 3b: Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod

- Realne stopnje rasti, v % (stalne cene 1995)

	1996	1997	1998	1999	2000
A. Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	1.0	-2.9	3.1	-2.1	-1.0
B. Ribišтво	9.6	1.7	-4.4	3.1	-3.5
C. Rudarstvo	1.9	3.1	0.1	1.0	-1.4
D. Predelovalne dejavnosti	1.6	6.6	4.6	3.1	8.6
E. Oskrba z električno energijo, plinom, vodo	1.2	4.2	0.9	-0.8	2.9
F. Gradbeništvo	13.2	7.7	4.6	15.8	2.8
G. Trgovina in popravila motornih vozil	3.0	2.8	2.8	6.3	2.5
H. Gostinstvo	4.4	3.6	0.9	3.1	9.8
I. Promet, skladiščenje in zveze	2.6	4.2	5.2	3.2	4.7
J. Finančno posredništvo	11.0	0.1	4.5	3.3	5.9
K. Nepremičnine, najem in poslovne storitve	4.1	2.5	2.4	4.7	3.0
L. Javna uprava, obramba, soc. zavarovanje	5.3	10.3	5.0	5.4	5.7
M. Izobraževanje	1.1	4.9	3.1	3.4	3.7
N. Zdravstvo in socialno varstvo	6.4	3.1	1.7	6.4	4.2
O. Druge skupne in osebne storitve	4.9	4.1	5.8	5.6	4.5
Pripisane bančne storitve (PBS)	14.3	-2.6	4.3	-1.5	1.9
1. DODANA VREDNOST (A ... O + PBS), osnovne cene	3.4	4.6	3.7	4.6	5.1
2. KOREKCIJSKE POSTAVKE ¹	4.2	4.1	4.5	8.6	1.9
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)	3.5	4.6	3.8	5.2	4.6
SKUPAJ DODANA VREDNOST	3.4	4.6	3.7	4.6	5.1
v tem:					
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A + B)	1.1	-2.9	3.1	-2.1	-1.0
2. Industrija in gradbeništvo (C + D + E + F)	3.1	6.4	4.2	4.6	7.0
- Industrija (C + D + E)	1.5	6.2	4.1	2.7	7.8
- Gradbeništvo F	13.2	7.7	4.6	15.8	2.8
3. Storitve (G ... O)	4.2	3.8	3.4	4.8	4.2
4. Pripisane bančne storitve	14.3	-2.6	4.3	-1.5	1.9

Vir podatkov: SURS.

Opomba: ¹ Davki na proizvode in storitve minus subvencije po proizvodih in storitvah.

Tabela 3c: Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod

- Stalne cene 2000, v mio SIT

		2000	2001	2002	2003	2004	2005
		Napoved					
A.	Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	127,997	128,646	130,082	130,797	131,386	133,291
B.	Ribištvo	565	573	536	547	552	557
C.	Rudarstvo	27,095	25,668	27,442	27,593	27,717	27,717
D.	Predelovalne dejavnosti	994,856	1,045,275	1,092,950	1,138,307	1,200,345	1,262,523
E.	Oskrba z električno energijo, plinom, vodo	106,454	113,251	119,545	120,202	121,344	121,344
F.	Gradbeništvo	230,721	225,737	233,139	239,084	255,700	270,915
G.	Trgovina in popravila motornih vozil	423,913	431,360	442,268	456,642	472,396	491,055
H.	Gostinstvo	95,167	101,203	102,941	106,595	111,126	116,626
I.	Promet, skladiščenje in zveze	269,912	280,417	282,532	290,451	301,924	317,020
J.	Finančno posredništvo	186,803	196,908	215,275	229,376	245,317	261,263
K.	Nepremičnine, najem in poslovne storitve	545,979	567,871	578,428	593,178	615,422	639,731
L.	Javna uprava, obramba, soc. zavarovanje	230,036	243,596	253,962	265,517	276,616	287,542
M.	Izobraževanje	205,792	210,176	215,727	221,228	226,648	232,201
N.	Zdravstvo in socialno varstvo	186,516	191,150	197,913	203,554	209,151	214,903
O.	Druge skupne in osebne storitve	126,702	130,122	134,206	138,300	142,656	147,674
P.	Zasebna gospodinjstva z zaposl. osebjem	1,383	1,552	1,386	1,386	1,393	1,399
	Pripisane bančne storitve (PBS)	-106,919	-118,459	-126,217	-128,741	-131,381	-134,074
1. DODANA VREDNOST (A ... P + PBS), osnovne cene		3,652,971	3,775,046	3,902,116	4,034,017	4,208,314	4,391,689
2. KOREKCIJSKE POSTAVKE ¹		569,433	567,948	579,016	583,793	591,897	600,531
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)		4,222,404	4,342,994	4,481,132	4,617,810	4,800,210	4,992,220
SKUPAJ DODANA VREDNOST		3,652,972	3,775,046	3,902,116	4,034,017	4,208,314	4,391,689
v tem:							
1.	Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A + B)	128,562	129,219	130,618	131,344	131,938	133,849
2.	Industrija in gradbeništvo (C + D + E + F)	1,359,126	1,409,931	1,473,076	1,525,187	1,605,107	1,682,499
	- Industrija (C + D + E)	1,128,405	1,184,194	1,239,937	1,286,103	1,349,407	1,411,585
	- Gradbeništvo F	230,721	225,737	233,139	239,084	255,700	270,915
3.	Storitve (G ... P)	2,272,203	2,354,355	2,424,639	2,506,227	2,602,649	2,709,415
4.	Pripisane bančne storitve	-106,919	-118,459	-126,217	-128,741	-131,381	-134,074

Vir podatkov: SURS, napoved UMAR.

Opomba: ¹ Davki na proizvode in storitve minus subvencije po proizvodih in storitvah.

Tabela 3d: Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod

- Realne stopnje rasti, v % (stalne cene 2000)

	2001	2002	2003	2004	2005
			Napoved		
A. Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	0.5	1.1	0.5	0.5	1.5
B. Ribištvo	1.4	-6.5	2.0	1.0	1.0
C. Rudarstvo	-5.3	6.9	0.5	0.5	0.0
D. Predelovalne dejavnosti	5.1	4.6	4.1	5.5	5.2
E. Oskrba z električno energijo, plinom, vodo	6.4	5.6	0.5	1.0	0.0
F. Gradbeništvo	-2.2	3.3	2.5	7.0	6.0
G. Trgovina in popravila motornih vozil	1.8	2.5	3.2	3.5	4.0
H. Gostinstvo	6.3	1.7	3.5	4.3	5.0
I. Promet, skladiščenje in zveze	3.9	0.8	2.8	4.0	5.0
J. Finančno posredništvo	5.4	9.3	6.5	7.0	6.5
K. Nepremičnine, najem in poslovne storitve	4.0	1.9	2.5	3.8	4.0
L. Javna uprava, obramba, soc. zavarovanje	5.9	4.3	4.5	4.2	4.0
M. Izobraževanje	2.1	2.6	2.5	2.5	2.5
N. Zdravstvo in socialno varstvo	2.5	3.5	2.8	2.8	2.8
O. Druge skupne in osebne storitve	2.7	3.1	3.0	3.2	3.5
P. Zasebna gospodinjstva z zaposl. osebjem	12.2	-10.7	0.0	0.5	0.5
Pripisane bančne storitve (PBS)	10.8	6.5	2.0	2.0	2.0
1. DODANA VREDNOST (A ... P + PBS), osnovne cene	3.3	3.4	3.4	4.3	4.4
2. KOREKCIJSKE POSTAVKE ¹	-0.3	1.9	0.8	1.4	1.5
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)	2.9	3.2	3.1	3.9	4.0
SKUPAJ DODANA VREDNOST	3.3	3.4	3.4	4.3	4.4
v tem:					
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A + B)	0.5	1.1	0.6	0.5	1.4
2. Industrija in gradbeništvo (C + D + E + F)	3.7	4.5	3.5	5.2	4.8
- Industrija (C + D + E)	4.9	4.7	3.7	4.9	4.6
- Gradbeništvo F	-2.2	3.3	2.5	7.0	6.0
3. Storitve (G ... P)	3.6	3.0	3.4	3.8	4.1
4. Pripisane bančne storitve	10.8	6.5	2.0	2.0	2.0

Vir podatkov: SURS, napoved UMAR.

Opomba: ¹ Davki na proizvode in storitve minus subvencije po proizvodih in storitvah.

Tabela 4: Stroškovna struktura bruto domačega proizvoda

- Tekoče cene, v mio SIT

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2000	2001	2002	2003		2004		2005
												Napoved		
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1 = 2 + 3 - 4 + 5)	2,221,459	2,555,369	2,907,277	3,253,751	3,648,401	4,035,518	4,222,404	4,740,995	5,284,501	5,711,600	6,186,800	6,694,900		
2														
Sredstva za zaposlene	1,271,699	1,400,005	1,558,696	1,700,323	1,889,714	2,122,115	2,216,514	2,498,035	2,752,419	2,983,256	3,209,372	3,452,647		
Bruto plače in prejemki	1,070,010	1,213,825	1,363,936	1,482,608	1,646,253	1,847,245	1,966,867	2,217,008	2,440,419	2,645,163	2,845,731	3,061,525		
Delodajalčevi socialni prispevki	201,689	186,180	194,760	217,716	243,462	274,869	249,647	281,026	312,000	338,093	363,641	391,122		
3 Davki na proizvodnjo in uvoz	377,964	444,708	493,398	572,126	668,115	697,701	695,051	771,895	878,088	941,352	1,003,950	1,067,054		
4 Subvencije	48,001	52,873	59,868	71,771	79,200	77,108	59,180	64,078	72,398	78,820	86,615	93,729		
5 Bruto poslovni presežek in raznovrstni dohodek v tern:	619,797	763,529	915,051	1,053,073	1,169,772	1,292,810	1,370,019	1,535,143	1,726,392	1,865,812	2,060,093	2,268,928		
Poraba stalnega kapitala	390,891	463,466	522,945	580,989	634,144	706,093	759,751	857,882	965,094	1,045,247	1,134,716	1,238,149		
Neto poslovni presežek in raznovrstni dohodek	228,906	300,063	392,106	472,084	535,628	586,717	610,268	677,261	761,298	820,565	925,377	1,030,779		

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 4: Stroškovna struktura bruto domačega proizvoda

- Deleži v BDP, v %

		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2000	2001	2002	2003	2004	2005
		Napoved											
1	BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1 = 2 + 3 - 4 + 5)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2	Sredstva za zaposlene	57.2	54.8	53.6	52.3	51.8	52.6	52.5	52.7	52.1	52.2	51.9	51.6
	Bruto plače in prejemki	48.2	47.5	46.9	45.6	45.1	45.8	46.6	46.8	46.2	46.3	46.0	45.7
	Delodajalčevi socialni prispevki	9.1	7.3	6.7	6.7	6.7	6.8	5.9	5.9	5.9	5.9	5.9	5.8
3	Davki na proizvodnjo in uvoz	17.0	17.4	17.0	17.6	18.3	17.3	16.5	16.3	16.6	16.5	16.2	15.9
4	Subvencije	2.2	2.1	2.1	2.2	2.2	1.9	1.4	1.4	1.4	1.4	1.4	1.4
5	Bruto poslovni presežek in raznovrstni dohodek	27.9	29.9	31.5	32.4	32.1	32.0	32.4	32.4	32.7	32.7	33.3	33.9
	v tem:												
	Poraba stalnega kapitala	17.6	18.1	18.0	17.9	17.4	17.5	18.0	18.1	18.3	18.3	18.3	18.5
	Neto poslovni presežek in raznovrstni dohodek	10.3	11.7	13.5	14.5	14.7	14.5	14.5	14.3	14.4	14.4	15.0	15.4

Vir podatkov: SURS, napoved UMAR.

Opomba: Tabela prikazuje podatke dveh serij. Prva ima bazno leto 1995. Druga ima bazno leto 2000 in je narejena na osnovi nove revizije nacionalnih računov (SURs, marec 2003). Seriji med seboj nista primerljivi.

Tabela 5a: Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda

-Tekoče cene, v mio SIT

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003		2004		2005
									Napoved		Napoved		
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1 = 4 + 5)	2.221.459	2.555.369	2.907.277	3.253.751	3.648.401	4.035.518	4.222.404	4.740.995	5.284.501	5.711.600	6.186.800	6.694.900	
2 IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	1.226.101	1.424.628	1.669.985	1.842.906	1.916.217	2.386.009	2.387.289	2.746.628	3.055.212	3.289.813	3.528.838	3.848.159	
3 UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	1.271.088	1.451.273	1.693.895	1.892.614	2.077.530	2.529.423	2.538.115	2.774.572	2.980.308	3.201.143	3.454.032	3.788.497	
4 SALDO (izvoz-uvoz) (4=2-3)	-44.987	-26.645	-23.910	-49.708	-161.313	-143.414	-150.826	-27.944	74.904	88.670	74.806	59.662	
5 DOMAČA POTROŠNJA (5=6+9)	2.266.445	2.582.014	2.931.187	3.303.459	3.809.714	4.178.932	4.373.230	4.768.939	5.209.597	5.622.931	6.111.994	6.635.238	
6 KONČNA POTROŠNJA (6=7+8)	1.747.843	1.983.661	2.231.217	2.470.719	2.772.403	3.057.282	3.234.886	3.627.384	3.982.309	4.293.403	4.609.366	4.957.315	
7 DOMAČA ZASEBNA POTROŠNJA	1.300.324	1.469.142	1.638.682	1.811.730	2.034.015	2.216.174	2.391.945	2.653.063	2.896.357	3.116.774	3.358.256	3.620.029	
- Gospodinjstva	1.275.971	1.443.649	1.609.667	1.780.915	2.000.581	2.179.351	2.339.484	2.592.804	2.828.270	3.043.505	3.279.315	3.534.935	
- Izdatki zasebnih neprofitnih institucij	24.353	25.493	29.015	30.815	33.434	36.823	52.461	60.259	68.087	73.268	78.941	85.094	
8 DRŽAVNA POTROŠNJA (vključuje individualno in kolektivno)	447.519	514.518	592.535	656.989	738.388	841.108	842.941	974.321	1.085.952	1.176.629	1.251.110	1.337.286	
9 BRUTO INVESTICIJE (9=10+11)	518.602	598.353	699.970	832.740	1.037.311	1.121.650	1.138.344	1.141.555	1.227.289	1.329.527	1.502.628	1.677.923	
10 INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	474.626	574.631	679.465	800.629	999.183	1.076.840	1.085.925	1.131.961	1.209.146	1.304.477	1.452.299	1.613.010	
11 SPREMEMBE ZALOG IN VREDNOSTNI PREDMETI	43.976	23.722	20.505	32.111	38.128	44.810	52.419	9.595	18.143	25.050	50.329	64.913	

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 5a: Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda

	-Struktura, v % (lekoče cene)											
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2000	2001	2002	2003	2004	2005
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1 = 4 + 5)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2 IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	55.2	55.8	57.4	56.6	52.5	59.1	56.5	57.9	57.8	57.6	57.0	57.5
3 UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	57.2	56.8	58.3	58.2	56.9	62.7	60.1	58.5	56.4	56.0	55.8	56.6
4 SALDO (izvoz - uvoz) (4 = 2 - 3)	-2.0	-1.0	-0.8	-1.5	-4.4	-3.6	-3.6	-0.6	1.4	1.6	1.2	0.9
5 DOMAČA POTROŠNJA (5 = 6 + 9)	102.0	101.0	100.8	101.5	104.4	103.6	103.6	100.6	98.6	98.4	98.8	99.1
6 KONČNA POTROŠNJA (6 = 7 + 8)	78.7	77.6	76.7	75.9	76.0	75.8	76.6	76.5	75.4	75.2	74.5	74.0
7 DOMAČA ZASEBNA POTROŠNJA	58.5	57.5	56.4	55.7	55.8	54.9	56.6	56.0	54.8	54.6	54.3	54.1
- gospodinjstva	57.4	56.5	55.4	54.7	54.8	54.0	55.4	54.7	53.5	53.3	53.0	52.8
- izdatki zasebnih neprofitnih institucij	1.1	1.0	1.0	0.9	0.9	0.9	1.2	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3
8 DRŽAVNA POTROŠNJA (vključuje individualno in kolektivno)	20.1	20.1	20.4	20.3	20.2	20.8	20.0	20.6	20.5	20.6	20.2	20.0
9 BRUTO INVESTICIJE (9=10+11)	23.3	23.4	24.1	25.6	28.4	27.8	27.0	24.1	23.2	23.3	24.3	25.1
10 BRUTO INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	21.4	22.5	23.4	24.6	27.4	26.7	25.7	23.9	22.9	22.8	23.5	24.1
11 SPREMEMBE ZALOG IN VREDNOSTNI PREDMETI	2.0	0.9	0.7	1.0	1.0	1.1	1.2	0.2	0.3	0.4	0.8	1.0

Vir podatkov: SURS, BS, napoved UMAR.

Opomba: Tabela prikazuje podatke dveh serij. Prva ima bazno leto 1995. Druga ima bazno leto 2000 in je narejena na osnovi nove revizije nacionalnih računov (SURS, marec 2003). Seriji med seboj nista primerljivi.

Tabela 5b: Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda

- Stalne cene 1995, v mio SIT

	1995	1996	1997	1998	1999	2000
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1 = 4 + 5)	2,221,459	2,299,900	2,404,764	2,495,956	2,625,942	2,747,021
2 IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	1,226,101	1,270,085	1,416,863	1,512,395	1,538,789	1,733,512
3 UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	1,271,088	1,297,490	1,451,977	1,602,804	1,733,995	1,839,624
4 SALDO (izvoz-uvoz) (4=2-3)	-44,987	-27,405	-35,114	-90,409	-195,206	-106,112
5 DOMAČA POTROŠNJA (5=6+9)	2,266,446	2,327,305	2,439,879	2,586,364	2,821,148	2,853,133
6 KONČNA POTROŠNJA (6=7+8)	1,747,844	1,788,413	1,845,160	1,917,730	2,025,866	2,054,222
7 DOMAČA ZASEBNA POTROŠNJA	1,300,324	1,325,902	1,362,595	1,407,115	1,491,768	1,503,349
- Gospodinjstva	1,275,971	1,302,942	1,338,965	1,383,268	1,467,679	1,478,792
- izdatki zasebnih neprofitnih institucij	24,353	22,960	23,630	23,847	24,089	24,557
8 DRŽAVNA POTROŠNJA (vključuje individualno in kolektivno)	447,519	462,511	482,565	510,615	534,098	550,873
9 BRUTO INVESTICIJE (9=10+11)	518,602	538,892	594,719	668,635	795,282	798,911
10 INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	474,626	516,828	576,673	642,087	764,422	766,172
11 SPREMEMBE ZALOG IN VREDNOSTNI PREDMETI	43,976	22,064	18,046	26,548	30,860	32,739
realne stopnje rasti v %						
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1 = 4 + 5)		3.5	4.6	3.8	5.2	4.6
2 IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV		3.6	11.6	6.7	1.7	12.7
3 UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV		2.1	11.9	10.4	8.2	6.1
4 SALDO (izvoz - uvoz) (4 = 2 - 3)						
5 DOMAČA POTROŠNJA (5 = 6 + 9)		2.7	4.8	6.0	9.1	1.1
6 KONČNA POTROŠNJA (6 = 7 + 8)		2.3	3.2	3.9	5.6	1.4
7 DOMAČA ZASEBNA POTROŠNJA		2.0	2.8	3.3	6.0	0.8
- gospodinjstva		2.1	2.8	3.3	6.1	0.8
- izdatki zasebnih neprofitnih institucij		-5.7	2.9	0.9	1.0	1.9
8 DRŽAVNA POTROŠNJA (vključuje individualno in kolektivno)		3.4	4.3	5.8	4.6	3.1
9 BRUTO INVESTICIJE		3.9	10.4	12.4	18.9	0.5
v tem:						
INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA		8.9	11.6	11.3	19.1	0.2

Vir podatkov: SURS, napoved UMAR.

Tabela 5c: Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda

- Stalne cene 2000, v mio SIT

		2000	2001	2002	2003	2004	2005
					Napoved		
1	BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1 = 4 + 5)	4,222,404	4,342,994	4,481,132	4,617,810	4,800,210	4,992,220
2	IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	2,387,289	2,539,243	2,693,205	2,838,082	3,017,207	3,216,224
3	UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	2,538,115	2,613,158	2,739,891	2,861,827	3,062,768	3,280,492
4	SALDO (izvoz-uvoz) (4=2-3)	-150,826	-73,915	-46,687	-23,745	-45,561	-64,268
5	DOMAČA POTROŠNJA (5=6+9)	4,373,230	4,416,909	4,527,819	4,641,555	4,845,771	5,056,488
6	KONČNA POTROŠNJA (6=7+8)	3,234,886	3,330,959	3,402,210	3,473,853	3,584,030	3,700,575
7	DOMAČA ZASEBNA POTROŠNJA	2,391,945	2,454,562	2,502,466	2,552,515	2,636,894	2,727,867
	- Gospodinjstva	2,339,484	2,399,588	2,445,494	2,494,404	2,576,865	2,665,767
	- izdatki zasebnih neprofitnih institucij	52,461	54,974	56,972	58,111	60,029	62,100
8	DRŽAVNA POTROŠNJA (vključuje individualno in kolektivno)	842,941	876,397	899,744	921,338	947,135	972,708
9	BRUTO INVESTICIJE (9=10+11)	1,138,344	1,085,950	1,125,609	1,167,702	1,261,742	1,355,913
10	INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	1,085,925	1,077,015	1,110,086	1,146,036	1,226,832	1,312,710
11	SPREMEMBE ZALOG IN VREDNOSTNI PREDMETI	52,419	8,935	15,523	21,666	34,910	43,203
realne stopnje rasti v %							
1	BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1 = 4 + 5)		2.9	3.2	3.1	3.9	4.0
2	IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV		6.4	6.1	5.4	6.3	6.6
3	UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV		3.0	4.8	4.5	7.0	7.1
4	SALDO (izvoz - uvoz) (4 = 2 - 3)						
5	DOMAČA POTROŠNJA (5 = 6 + 9)		1.0	2.5	2.5	4.4	4.3
6	KONČNA POTROŠNJA (6 = 7 + 8)		3.0	2.1	2.1	3.2	3.3
7	DOMAČA ZASEBNA POTROŠNJA		2.6	2.0	2.0	3.3	3.5
	- gospodinjstva		2.6	1.9	2.0	3.3	3.5
	- izdatki zasebnih neprofitnih institucij		4.8	3.6	2.0	3.3	3.5
8	DRŽAVNA POTROŠNJA (vključuje individualno in kolektivno)		4.0	2.7	2.4	2.8	2.7
9	BRUTO INVESTICIJE		-4.6	3.7	3.7	8.1	7.5
	v tem:						
	INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA		-0.8	3.1	3.2	7.0	7.0

Vir podatkov: SURS, napoved UMAR.

Tabela 6a: Temeljni agregati nacionalnih računov

- Tekoče cene, v mio SIT

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2000	2000	2001	2002	2003	2004		2005
												Napoved		
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD	2.221,459	2.555,369	2.907,277	3.253,751	3.648,401	4.035,518	4.222,404	4.740,995	5.284,501	5,711,600	6,186,800	6,694,900		
2 Neto primarni dohodki s tujino	21,023	17,528	5,680	5,048	-6,250	-14,941	6,009	3,687	-17,514	-39,414	-38,983	-41,281		
3 BRUTO NACIONALNI DOHODEK (3=1+2)	2.242,482	2.572,897	2.912,957	3.258,799	3.642,151	4.020,577	4.228,413	4.744,682	5,266,987	5,672,186	6,147,816	6,653,619		
4 Neto tekoči transferji s tujino	11,273	11,625	19,472	20,701	22,890	27,809	25,746	31,179	32,100	33,713	45,249	45,867		
5 BRUTO NACIONALNI RAZPOLOŽLJIVI DOHODEK (5=3+4)	2.253,754	2.584,522	2.932,429	3.279,500	3,665,041	4,048,386	4,254,159	4,775,861	5,299,087	5,705,898	6,193,065	6,699,486		
6 Končna potrošnja gospodinjstev in države	1.747,843	1.983,661	2.231,217	2.470,719	2.772,403	3,057,282	3,234,886	3,627,384	3,982,309	4,293,403	4,609,366	4,957,315		
- zasebna potrošnja	1.300,324	1,469,142	1,638,682	1,811,730	2,034,015	2,216,174	2,391,945	2,653,063	2,896,357	3,116,774	3,358,256	3,620,029		
- državna potrošnja	447,519	514,518	592,535	658,989	738,388	841,108	842,941	974,321	1,085,952	1,176,629	1,251,110	1,337,286		
7 BRUTO VARČEVANJE (7=5-6)	505,911	600,861	701,212	808,781	892,638	991,104	1,019,272	1,148,477	1,316,778	1,412,495	1,583,699	1,742,171		
8 Saldo tekočih transakcij s tujino	-12,691	2,508	1,242	-23,959	-144,673	-130,546	-119,071	6,922	89,490	82,968	81,071	64,248		
9 BRUTO INVESTICIJE (9=7-8)	518,602	598,353	699,970	832,740	1,037,311	1,121,650	1,138,343	1,141,555	1,227,288	1,329,527	1,502,628	1,677,923		
v tem:														
- investicije v osnovna sredstva	474,626	574,631	679,465	800,629	999,183	1,076,840	1,085,925	1,131,961	1,209,146	1,304,477	1,452,299	1,613,010		
- spremembe zalog in vrednostni predmeti	43,976	23,722	20,505	32,111	38,128	44,810	52,419	9,595	18,143	25,050	50,329	64,913		
10 Poraba stalnega kapitala	390,891	463,466	522,945	580,989	634,144	706,093	759,751	857,882	965,094	1,045,247	1,134,716	1,238,149		
11 NETO INVESTICIJE (11=9-10)	127,711	134,887	177,025	251,751	403,167	415,557	378,593	283,673	262,195	284,280	367,912	439,774		

Vir podatkov: SURS, napoved UMAR.

Opomba: Tabela prikazuje podatke dveh serij. Prva ima bazno leto 1995. Druga ima bazno leto 2000 in je narejena na osnovi nove revizije nacionalnih računov (SURS, marec 2003). Seriji med seboj nista primerljivi.

Tabela 6b: Temeljni agregati nacionalnih računov

	- Struktura, v % (tekoče cene)											
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2000	2001	2002	2003	2004	2005
1	BRUTO DOMAČI PROIZVOD	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2	Neto primarni dohodki s tujino	0.9	0.7	0.2	0.2	-0.2	-0.4	0.1	0.1	-0.3	-0.7	-0.6
3	BRUTO NACIONALNI DOHODEK (3=1+2)	100.9	100.7	100.2	100.2	99.8	99.6	100.1	100.1	99.7	99.3	99.4
4	Neto tekoči transferji s tujino	0.5	0.5	0.7	0.6	0.6	0.7	0.6	0.7	0.6	0.6	0.7
5	BRUTO NACIONALNI RAZPOLOŽLJIVI DOHODEK (5=3+4)	101.5	101.1	100.9	100.8	100.5	100.3	100.8	100.7	100.3	99.9	100.1
6	Končna potrošnja gospodinjstev in države	78.7	77.6	76.7	75.9	76.0	75.8	76.6	76.5	75.4	75.2	74.5
	- zasebna potrošnja	58.5	57.5	56.4	55.7	55.8	54.9	56.6	56.0	54.8	54.6	54.3
	- državna potrošnja	20.1	20.1	20.4	20.3	20.2	20.8	20.0	20.6	20.5	20.6	20.2
7	BRUTO VARČEVANJE (7=5-6)	22.8	23.5	24.1	24.9	24.5	24.6	24.1	24.2	24.9	24.7	25.6
8	Saldo tekočih transakcij s tujino	-0.6	0.1	0.0	-0.7	-4.0	-3.2	-2.8	0.1	1.7	1.5	1.0
9	BRUTO INVESTICIJE (9=7-8)	23.3	23.4	24.1	25.6	28.4	27.8	27.0	24.1	23.2	23.3	24.3
	v tem:											
	- investicije v osnovna sredstva	21.4	22.5	23.4	24.6	27.4	26.7	25.7	23.9	22.9	22.8	23.5
	- spremembe zalog in vrednostni predmeti	2.0	0.9	0.7	1.0	1.0	1.1	1.2	0.2	0.3	0.4	0.8
10	Poraba stalnega kapitala	17.6	18.1	18.0	17.9	17.4	17.5	18.0	18.1	18.3	18.3	18.5
11	NETO INVESTICIJE (11=9-10)	5.7	5.3	6.1	7.7	11.1	10.3	9.0	6.0	5.0	5.0	6.6

Vir podatkov: SURS, napoved UMAR.
Opomba: Tabela prikazuje podatke dveh serij. Prva ima bazno leto 1995. Druga ima bazno leto 2000 in je narejena na osnovi nove revizije nacionalnih računov (SURS, marec 2003). Seriji med seboj nista primerljivi.

Tabela 7: Zaposlenost in produktivnost

	1995	1996	1997	1998	1999	2000*	2001	2002	2003	2004	2005
								Ocena		Napoved	
DELOVNO AKTIVNI v ekvivalentu polnega delovnega časa (tisoč)	824.7	816.7	812.5	812.6	822.6	895.2	902.9	902.2	904.4	911.5	918.7
Letna rast (%): Skupaj	1.0	-1.0	-0.5	0.0	1.2	1.1	0.9	-0.1	0.2	0.8	0.8
A+B Kmetijske dejavnosti	-0.2	-9.0	-2.7	0.4	-2.6	-4.1	-0.2	-1.7	-0.8	-1.2	-0.2
C:F Industrijske dejavnosti	0.4	-3.6	-3.3	-2.0	-0.3	0.2	0.3	-1.4	-1.6	-0.4	-1.1
C Rudarstvo	1.2	-9.3	-1.3	-2.6	-5.3	-15.5	-6.9	-0.2	-5.6	-6.8	-7.2
D Predelovalne dejavnosti	-1.3	-5.3	-5.0	-2.1	-1.7	-0.3	0.4	-1.9	-1.8	-1.1	-1.8
E Oskrba z elektriko, plinom, vodo	2.5	4.0	-3.1	-5.6	0.0	-1.7	-0.3	0.1	-4.2	-4.7	-5.6
F Gradbeništvo	9.8	4.2	4.4	-1.0	6.3	4.5	0.6	0.3	-0.1	3.6	2.7
G:P Storitve skupaj	1.7	2.4	2.1	1.6	2.9	2.3	1.5	1.2	1.8	2.0	2.3
G Trgovina, popr.mot.vozil	1.9	1.3	1.1	0.2	1.5	1.6	-0.3	-0.1	0.8	0.6	1.1
H Gostinstvo	0.9	4.5	-0.3	1.1	0.0	2.0	-1.4	-1.5	0.6	0.7	1.4
I Promet, skladiščenje, zveze	-2.8	-1.0	-0.6	0.4	1.0	1.4	1.6	-2.9	-0.6	-0.1	0.9
J Finančno posredništvo	2.9	0.0	3.9	2.2	1.1	3.1	2.4	7.8	5.2	5.3	4.9
K Nepremičnine,najem,posl.stor.	7.6	4.1	1.6	4.4	4.6	2.6	5.0	2.2	2.9	4.2	4.4
L Javna uprava in obramba	-0.3	6.1	6.3	2.0	3.8	3.9	3.5	3.3	3.2	3.2	2.6
M Izbobraževanje	2.6	3.1	3.0	1.2	2.3	1.1	1.4	2.0	1.7	1.7	1.6
N Zdravstvo in soc.varstvo	1.4	3.4	2.0	3.5	6.7	4.1	1.7	3.5	2.9	2.8	2.8
O Druge javne, skupne in os. stor.	1.8	2.2	6.0	1.3	5.9	2.5	0.7	2.7	2.4	2.6	2.9
P Zasebna gospodinjstva							12.3	-10.7	0.0	0.4	0.4

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 7: Zaposlenost in produktivnost

	1995	1996	1997	1998	1999	2000*	2001	2002		2003	2004		2005
								Ocena			Napoved		
PRODUKTIVNOST DELA (dodana vrednost na delovno aktivnega v ekvivalentu polnega delovnega časa)													
(ECU, EUR, tekoče cene)	14,922	15,693	17,073	18,439	19,528	21,419	20,991	22,403	23,556	23,556	25,258	27,186	
Letna rast (v %) **: Skupaj	2.5	4.4	5.2	3.6	3.3	4.0	2.5	3.4	3.1	3.1	3.5	3.5	
A+B Kmetijstvo, lov, gozdarstvo, ribištvo	1.7	11.0	-0.2	2.7	0.5	3.2	0.7	2.8	1.4	1.7	1.7	1.6	
C:F Industrijske dejavnosti	2.5	6.9	10.0	6.4	4.9	6.7	3.5	5.9	5.2	5.6	5.6	6.0	
C Rudarstvo	-0.3	12.3	4.5	2.7	6.7	16.7	1.8	7.1	6.5	7.7	7.7	7.7	
D Predelovalne dejavnosti	3.8	7.2	12.2	6.9	4.9	9.0	4.7	6.6	6.0	6.7	7.2	7.2	
E Oskrba z elektriko, plinom, vodo	-2.2	-2.7	7.5	6.9	-0.8	4.6	6.7	5.4	5.0	5.9	5.9	5.9	
F Gradbeništvo	-0.6	8.7	3.2	5.7	8.9	-1.6	-2.7	2.9	2.7	3.2	3.2	3.2	
G:P Storitve skupaj	2.3	1.7	1.6	1.8	1.9	1.8	2.0	1.7	1.5	1.8	1.8	1.8	
G Trgovina, popr.mot.vozil	4.8	1.6	1.7	2.6	4.8	0.8	2.1	2.6	2.4	2.9	2.9	2.9	
H Gostinstvo	2.5	-0.1	3.9	-0.2	3.1	7.7	7.8	3.2	3.0	3.5	3.5	3.5	
I Promet, skladiščenje, zveze	8.9	3.7	4.9	4.7	2.1	3.2	2.3	3.8	3.4	4.1	4.1	4.1	
J Finančno posredništvo	0.6	11.0	-3.7	2.3	2.2	2.7	2.9	1.4	1.3	1.5	1.5	1.5	
K Nepremičnine, najem, posl.stor.	-4.2	0.1	0.9	-2.0	0.1	0.4	-1.0	-0.4	-0.3	-0.4	-0.4	-0.4	
L Javna uprava in obramba	3.4	-0.7	3.8	2.9	1.6	1.8	2.3	0.9	1.3	0.9	1.3	1.3	
M Izbobraževanje	0.3	-2.0	1.8	1.9	1.1	2.6	0.7	0.6	0.8	0.8	0.8	0.8	
N Zdravstvo in soc.varstvo	0.7	2.9	1.1	-1.7	-0.3	0.0	0.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
O Druge javne, skupne in os. stor.	0.3	2.7	-1.8	4.4	-0.3	2.0	1.9	0.5	0.6	0.5	0.6	0.6	
P Zasebna gospodinjstva							-0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	

Vir podatkov: SURS, preračuni, ocena in napoved: UMAR.

Opombe: *realne stopnje rasti preračunane iz nereguliranih podatkov, **realne stopnje rasti v SIT v stalnih cenah 1995 (do leta 2000) oz. (od 2001 dalje).

Tabela 8: Plačilna bilanca

- V mio EUR

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003		2004		2005
								Napoved		Napoved		
I. TEKOČI RAČUN												
1. BLAGO	32	43	-108	-664	-583	31	393	357	347	347	274	-391
1.1. Izvoz blaga FOB	-671	-684	-708	-1,164	-1,227	-690	-261	-224	-309	-309	-391	
1.2. Uvoz blaga FOB	6,671	7,438	8,088	8,103	9,574	10,448	11,083	11,623	12,378	12,378	13,563	
2. STORITVE	7,342	8,122	8,796	9,267	10,801	11,138	11,344	11,846	12,687	12,687	13,954	
2.1. Izvoz storitev	511	561	447	330	489	560	592	605	629	629	646	
2.2. Uvoz storitev	1,704	1,810	1,804	1,763	2,052	2,194	2,416	2,527	2,709	2,709	2,861	
- Transport	384	412	481	490	534	559	633	658	701	701	739	
- Potovanja	989	1,048	971	900	1,045	1,121	1,141	1,191	1,278	1,278	1,347	
- Ostalo	331	350	352	373	473	514	642	678	731	731	774	
- Transport	1,193	1,249	1,357	1,434	1,562	1,634	1,824	1,922	2,080	2,080	2,215	
- Potovanja	327	327	366	357	385	356	386	407	442	442	472	
- Ostalo	481	463	501	512	556	594	641	670	718	718	757	
- Transport	385	459	490	565	621	684	797	845	921	921	986	
- Ostalo	-160	-123	-261	-835	-738	-130	331	381	320	320	255	
Izvoz blaga in storitev	8,375	9,248	9,893	9,867	11,626	12,642	13,499	14,150	15,087	15,087	16,424	
Uvoz blaga in storitev	8,534	9,372	10,154	10,701	12,364	12,772	13,168	13,768	14,767	14,767	16,169	
3. DOHODKI	122	66	49	58	29	17	-80	-170	-167	-167	-176	
3.1. Prejemki	330	346	368	400	471	516	517	481	505	505	524	
- Od dela	187	182	183	194	204	203	200	186	205	205	214	
- Od kapitala	143	165	184	206	268	313	317	295	300	300	310	
3.2. Izdatki	208	281	319	342	442	499	597	650	671	671	700	
- Od dela	19	23	24	23	29	30	36	36	38	38	40	
- Od kapitala	189	257	294	319	413	469	561	614	633	633	660	
4. TEKOČI TRANSFERJI	70	101	104	112	125	144	142	145	193	193	196	
4.1. Prejemki	200	230	266	316	371	436	477	500	656	656	788	
4.2. Izdatki	130	129	162	203	245	293	336	355	463	463	592	

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 8: Plačilna bilanca

- V mio EUR

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
II. KAPITALSKI IN FINANČNI RAČUN	-34	-111	53	625	542	-108	-423
A. KAPITALSKI RAČUN	-1	1	-1	-1	4	-4	2
1. Kapitalski transferji	1	2	0	0	1	1	3
2. Patenti in licence	-2	-1	-1	-1	3	-5	-1
B. FINANČNI RAČUN	-32	-112	54	625	538	-104	-425
1. Neposredne naložbe	133	267	199	55	77	415	1,828
- Tuje v Sloveniji	138	295	194	99	149	562	1,949
- Domače v tujini	-6	-28	5	-45	-72	-148	-122
2. Naložbe v vrednostne papirje	508	212	82	324	185	80	-69
3. Ostale naložbe	-209	549	-81	159	462	849	-242
3.1. Terjatve	-344	230	-405	-540	-576	234	-915
3.2. Obveznosti	134	319	324	699	1,038	615	673
4. Mednarodne denarne rezerve (BS)	-463	-1,141	-146	88	-187	-1,448	-1,941
III. STATISTIČNA NAPAKA	2	68	55	40	41	77	30

Vir podatkov: SURS, BS, napoved UMAR.

Opomba: Izvoz blaga je prikazan na osnovi paritete f.o.b.; uvoz blaga je prikazan na osnovi paritete f.o.b.

Tabela 9: Izvoz in uvoz blaga in storitev

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003		2004		2005
								Napoved		Napoved		
1. Izvoz blaga	6,671	7,438	8,088	8,103	9,574	10,448	11,083	11,623	12,378	13,563		
Oprema	803	942	1,045	1,023	1,230	1,431	1,559	1,650	1,782	1,967		
Repromaterial	3,007	3,386	3,672	3,807	4,684	5,088	5,303	5,590	6,016	6,633		
Široka poraba	2,861	3,110	3,372	3,273	3,661	3,929	4,221	4,382	4,560	4,964		
2. Izvoz storitev	1,704	1,810	1,804	1,763	2,052	2,194	2,416	2,527	2,709	2,861		
3. IZVOZ SKUPAJ	8,375	9,248	9,893	9,867	11,626	12,642	13,499	14,150	15,087	16,424		
4. Uvoz blaga	7,342	8,122	8,796	9,267	10,801	11,138	11,344	11,846	12,687	13,954		
Oprema	1,184	1,310	1,570	1,788	1,948	1,972	2,031	2,114	2,274	2,534		
Repromaterial	4,207	4,735	5,025	5,100	6,443	6,578	6,681	6,957	7,455	8,163		
Široka poraba	1,951	2,078	2,202	2,379	2,410	2,587	2,633	2,775	2,958	3,257		
5. Uvoz storitev	1,193	1,249	1,357	1,434	1,562	1,634	1,824	1,922	2,080	2,215		
6. UVOZ SKUPAJ	8,534	9,372	10,154	10,701	12,364	12,772	13,168	13,768	14,767	16,169		
7. SALDO blaga in storitev	-160	-123	-261	-835	-738	-130	331	381	320	255		
Storitve	511	561	447	330	489	560	592	605	629	646		
Blago	-671	-684	-708	-1,164	-1,227	-690	-261	-224	-309	-391		
8. Pokritje uvoza blaga z izvozom v %	91	92	92	87	89	94	98	98	98	97		

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 9: Izvoz in uvoz blaga in storitev

- Nominalne stopnje rasti v %

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	Napoved		
							2003	2004	2005
1. Izvoz blaga	11.5	8.7	0.2	18.2	9.1	6.1	4.9	6.5	9.6
Oprema	17.3	10.9	-2.0	20.2	16.4	9.0	5.9	8.0	10.3
Repromaterial	12.6	8.4	3.7	23.0	8.6	4.2	5.4	7.6	10.3
Široka poraba	8.7	8.4	-2.9	11.9	7.3	7.4	3.8	4.5	8.4
2. Izvoz storitev	6.2	-0.3	-2.3	16.3	6.9	10.1	4.6	7.2	5.6
3. IZVOZ SKUPAJ	10.4	7.0	-0.3	17.8	8.7	6.8	4.8	6.6	8.9
4. Uvoz blaga	10.6	8.3	5.4	16.6	5.0	1.9	4.4	7.1	10.0
Oprema	10.6	19.9	13.9	8.9	1.3	2.9	4.1	7.6	11.4
Repromaterial	12.5	6.1	1.5	26.3	2.1	1.6	4.1	7.2	9.5
Široka poraba	6.5	6.0	8.0	1.3	7.3	1.8	5.4	6.6	10.1
5. Uvoz storitev	4.7	8.7	5.6	9.0	4.6	11.6	5.4	8.2	6.5
6. UVOZ SKUPAJ	9.8	8.3	5.4	15.5	3.3	3.1	4.6	7.3	9.5

Viri podatkov: SURS, BS, napoved UMAR.

Opomba: Izvoz blaga je prikazan na osnovi paritete f.o.b.; uvoz blaga je prikazan na osnovi paritete f.o.b.

Tabela 10a: Regionalna usmerjenost blagovne menjave s tujino

- V mio EUR

	IZVOZ (f.o.b.)					UVOZ (c.i.f.)								
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
SKUPAJ	6,637	7,405	8,053	8,031	9,492	10,347	10,962	7,536	8,287	8,989	9,478	10,984	11,344	11,571
RAZVITE DRŽAVE	4,665	5,125	5,738	5,820	6,706	7,046	7,249	5,860	6,375	7,205	7,560	8,595	8,753	8,946
DRŽAVE EU	4,286	4,703	5,271	5,303	6,056	6,432	6,509	5,089	5,586	6,242	6,527	7,444	7,675	7,869
Nemčija	2,032	2,174	2,289	2,466	2,575	2,715	2,714	1,635	1,713	1,860	1,945	2,082	2,178	2,216
Italija	881	1,103	1,113	1,103	1,290	1,290	1,323	1,274	1,380	1,510	1,586	1,917	2,004	2,069
Francija	478	409	665	460	672	703	734	741	867	1,117	1,033	1,128	1,205	1,190
Velika Britanija	129	133	143	160	203	290	288	167	213	208	290	337	292	278
Nizozemska	100	109	127	135	164	172	183	156	177	200	196	230	219	240
Belgija	61	75	140	125	106	112	97	116	132	138	140	159	176	170
Španija	35	47	61	71	91	100	116	136	176	207	219	286	295	356
Danska	38	48	67	75	89	97	97	33	41	49	50	57	63	67
Grčija	18	21	20	23	26	33	36	10	13	17	23	24	36	51
Irska	3	5	4	8	15	15	14	23	23	31	36	41	42	39
Portugalska	10	12	11	11	17	17	22	4	10	12	10	13	17	19
Luksemburg	2	1	3	9	4	3	8	6	9	15	17	21	25	29
Avstrija	440	501	553	584	714	773	774	668	698	713	757	906	944	956
Finska	16	16	17	16	24	30	27	31	37	38	50	63	62	72
Švedska	43	49	58	57	66	82	97	89	97	127	175	180	115	116
DRŽAVE EFTA	66	76	87	106	136	134	207	199	171	185	226	230	192	202
Švica	54	62	69	84	111	108	180	143	143	153	204	175	170	186
Norveška	10	12	14	17	19	19	22	54	26	31	21	53	20	15
Liechtenstein	2	2	3	3	5	6	4	1	1	1	1	1	1	1
Islandija	0	0	1	2	1	1	1	1	1	0	0	1	0	0

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 10a: Regionalna usmerjenost blagovne menjave s tujino

- V mio EUR

	IZVOZ (f.o.b.)					UVOZ (c.i.f.)								
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
DRŽAVE NEEVROPSKE ČLANICE OECD	272	301	340	364	440	400	447	467	482	657	673	738	732	715
v tem:														
Združene države Amerike	196	215	225	243	293	273	297	260	254	263	275	325	333	333
Ostale države	76	86	115	121	147	128	150	207	228	394	398	413	399	382
OSTALE RAZVITE DRŽAVE	42	44	40	47	74	80	85	105	136	121	134	183	154	160
DRŽAVE V RAZVOJU	1.967	2.277	2.310	2.207	2.784	3.301	3.713	1.675	1.911	1.794	1.917	2.388	2.591	2.625
DRŽAVE NEKDANJE JUGOSLAVIJE	1.106	1.229	1.244	1.220	1.486	1.750	1.952	567	525	528	539	648	604	575
Hrvaška	683	742	727	631	750	694	955	472	412	385	418	487	451	419
Makedonija	136	132	142	167	171	147	159	57	50	42	35	53	30	26
Bosna in Hercegovina	210	255	283	342	408	445	492	12	26	41	52	63	70	69
ZR Jugoslavija	77	100	92	80	157	264	347	26	37	60	34	45	53	61
DRŽAVE NEKDANJE SOVJETSKE ZVEZE	312	384	297	201	309	460	509	189	250	194	189	286	361	337
v tem:														
Ruska federacija	238	290	212	122	210	315	320	166	220	160	150	251	315	264
DRŽAVE CEFTA	385	458	540	585	752	828	954	518	638	692	801	997	1.081	1.094
v tem:														
Češka	117	130	133	149	165	188	201	189	207	236	264	273	278	288
Slovaška	46	50	65	58	76	93	132	74	92	80	86	144	160	162
Madžarska	84	107	126	136	183	175	196	191	259	217	252	320	352	341
Poljska	113	138	161	179	245	271	305	39	52	69	104	150	161	168
Romunija	18	22	38	39	53	65	79	19	15	43	43	61	95	98
Bolgarija	7	11	17	24	30	36	42	6	13	47	52	49	35	36
DRUGE EVROPSKE DRŽAVE V RAZVOJU	10	7	6	6	8	12	13	14	2	2	2	2	6	2
DRUGE DRŽAVE V RAZVOJU	154	199	223	195	229	250	285	387	496	378	386	455	539	617
NERAZVRŠČENO	5	3	5	4	2	0	0	1	1	0	1	1	0	0

Vir podatkov: SURS.
Opomba: Izvoz po državi namena; uvoz po državi porekla.

Tabela 10b: Regionalna usmerjenost blagovne menjave s tujino

- Struktura, v %

	IZV OZ (f.o.b.)					UVOZ (c.i.f.)								
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
SKUPAJ	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
RAZVITE DRŽAVE	70.3	69.2	71.3	72.5	70.7	68.1	66.1	77.8	76.9	80.1	79.8	78.2	77.2	77.3
DRŽAVE EU	64.6	63.5	65.5	66.0	63.8	62.2	59.4	67.5	67.4	69.4	66.9	67.8	67.6	68.0
Nemčija	30.6	29.4	28.4	30.7	27.1	26.2	24.8	21.7	20.7	20.7	20.5	19.0	19.2	19.2
Italija	13.3	14.9	13.8	13.7	13.6	12.5	12.1	16.9	16.7	16.8	16.7	17.5	17.7	17.9
Francija	7.2	5.5	8.3	5.7	7.1	6.8	6.7	9.8	10.5	12.4	10.9	10.3	10.6	10.3
Velika Britanija	1.9	1.8	1.8	2.0	2.1	2.8	2.4	2.2	2.6	2.3	3.1	3.1	2.6	2.4
Nizozemska	1.5	1.5	1.6	1.7	1.7	1.7	1.7	2.1	2.1	2.2	2.1	2.1	1.9	2.1
Belgija	0.9	1.0	1.7	1.6	1.1	1.1	0.9	1.5	1.6	1.5	1.5	1.4	1.6	1.5
Španija	0.5	0.6	0.8	0.9	1.0	1.0	1.1	1.8	2.1	2.3	2.3	2.6	2.6	3.1
Danska	0.6	0.6	0.8	0.9	0.9	0.9	0.9	0.4	0.5	0.5	0.5	0.5	0.6	0.6
Grčija	0.3	0.3	0.2	0.3	0.3	0.3	0.3	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2	0.3	0.4
Irski	0.0	0.1	0.0	0.1	0.2	0.1	0.1	0.3	0.3	0.3	0.4	0.4	0.4	0.3
Portugalska	0.2	0.2	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2
Luksemburg	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2	0.3
Avstrija	6.6	6.8	6.9	7.3	7.5	7.5	7.1	8.9	8.4	7.9	8.0	8.2	8.3	8.3
Finska	0.2	0.2	0.2	0.2	0.3	0.3	0.2	0.4	0.4	0.4	0.5	0.6	0.5	0.6
Švedska	0.6	0.7	0.7	0.7	0.7	0.8	0.9	1.2	1.2	1.4	1.8	1.6	1.0	1.0
DRŽAVE EFTA	1.0	1.0	1.1	1.3	1.4	1.3	1.9	2.6	2.1	2.1	2.4	2.1	1.7	1.7
Švica	0.8	0.8	0.9	1.0	1.2	1.0	1.6	1.9	1.7	1.7	2.2	1.6	1.5	1.6
Norveška	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.7	0.3	0.3	0.2	0.5	0.2	0.1
Liechtenstein	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Islandija	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 10b: Regionalna usmerjenost blagovne menjave s tujino

- Struktura, v %

	IZVOZ (f.o.b.)						UVOZ (c.i.f.)					
	1996	1997	1998	1999	2000	2002	1996	1997	1998	1999	2000	2002
DRŽAVE NEEVROPSKE ČLANICE OECD	4.1	4.1	4.2	4.5	4.6	4.1	6.2	5.8	7.3	7.1	6.7	6.2
v tem:												
Združene države Amerike	3.0	2.9	2.8	3.0	3.1	2.6	3.5	3.1	2.9	2.9	3.0	2.9
Ostale države	1.1	1.2	1.4	1.5	1.5	1.4	2.7	2.8	4.4	4.2	3.8	3.3
OSTALE RAZVITE DRŽAVE	0.6	0.6	0.5	0.6	0.8	0.8	1.4	1.6	1.3	1.4	1.7	1.4
DRŽAVE V RAZVOJU	29.6	30.7	28.7	27.5	29.3	31.9	22.2	23.1	19.9	20.2	21.7	22.7
DRŽAVE NEKDANJE JUGOSLAVIJE	16.7	16.6	15.4	15.2	15.7	16.9	7.5	6.3	5.9	5.7	5.9	5.0
Hrvaška	10.3	10.0	9.0	7.9	7.9	8.6	6.3	5.0	4.3	4.4	4.4	3.6
Makedonija	2.0	1.8	1.8	2.1	1.8	1.4	0.8	0.6	0.5	0.4	0.5	0.3
Bosna in Hercegovina	3.2	3.4	3.5	4.3	4.3	4.5	0.2	0.3	0.5	0.5	0.6	0.6
ZR Jugoslavija	1.2	1.4	1.1	1.0	1.7	2.5	0.3	0.4	0.7	0.4	0.4	0.5
DRŽAVE NEKDANJE SOVJETSKE ZVEZE	4.7	5.2	3.7	2.5	3.3	4.5	2.5	3.0	2.2	2.0	2.6	2.9
v tem:												
Ruska federacija	3.6	3.9	2.6	1.5	2.2	3.0	2.2	2.7	1.8	1.6	2.3	2.3
DRŽAVE CEFTA	5.8	6.2	6.7	7.3	7.9	8.0	6.9	7.7	7.7	8.5	9.1	9.5
v tem:												
Češka	1.8	1.8	1.7	1.9	1.7	1.8	2.5	2.5	2.6	2.8	2.5	2.5
Slovaška	0.7	0.7	0.8	0.7	0.8	0.9	1.0	1.1	0.9	0.9	1.3	1.4
Madžarska	1.3	1.4	1.6	1.7	1.9	1.7	2.5	3.1	2.4	2.7	2.9	3.1
Poljska	1.7	1.9	2.0	2.2	2.6	2.8	0.5	0.6	0.8	1.1	1.4	1.5
Romunija	0.3	0.3	0.5	0.5	0.6	0.6	0.3	0.2	0.5	0.5	0.6	0.9
Bolgarija	0.1	0.1	0.2	0.3	0.3	0.4	0.1	0.2	0.5	0.5	0.4	0.3
DRUGE EVROPSKE DRŽAVE V RAZVOJU	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1
DRUGE DRŽAVE V RAZVOJU	2.3	2.7	2.8	2.4	2.4	2.4	5.1	6.0	4.2	4.1	4.1	4.8
NERAZVRŠČENO	0.1	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Vir podatkov: SURS.
Opomba: Izvoz po državi namena; uvoz po državi porekla.

Tabela 11: Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS - IMF

B I L A N C A P R I H O D K O V	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
	Realizacija							
I. S K U P A J P R I H O D K I	958,186	1,091,815	1,222,587	1,397,903	1,590,017	1,726,724	1,967,786	2,083,859
DAVČNI PRIHODKI	916,328	1,032,285	1,156,099	1,302,752	1,499,430	1,599,594	1,798,344	1,909,595
DAVKI NA DOHODEK IN DOBIČEK	160,370	196,930	227,624	252,936	273,818	311,429	357,877	395,045
Dohodnina	147,429	174,639	194,062	213,342	231,641	259,634	289,102	319,822
Davek od dobička pravnih oseb	12,941	22,291	33,562	39,593	42,177	51,795	68,775	75,223
PRISPEVKI ZA SOCIALNO VARNOST	363,000	376,184	400,630	448,398	496,371	552,574	620,908	681,816
DAVKI NA PLAČILNO LISTO IN DELOVNO SILO	3,829	18,259	37,491	45,905	55,416	68,071	83,369	93,897
Davek na izplačane plače	809	14,943	33,994	42,058	51,454	63,849	79,031	88,994
Posebni davek na določene prejemke	3,020	3,316	3,497	3,847	3,962	4,222	4,338	4,903
DAVKI NA PREMOŽENJE	12,343	14,628	19,589	27,722	26,597	26,513	32,965	34,428
DOMAČI DAVKI NA BLAGO IN STORITVE	298,159	349,451	412,094	479,713	601,470	602,895	673,380	672,703
DAVKI NA MEDN. TRGOVINO IN TRANSAKCIJE	78,176	76,593	58,463	47,291	45,657	38,089	29,607	31,341
DRUGI DAVKI	451	241	208	787	100	23	238	365
NEDAVČNI PRIHODKI	39,564	56,851	60,924	88,230	79,825	110,035	148,455	144,877
KAPITALSKI PRIHODKI IN DONACIJE	2,294	2,678	5,565	6,920	10,762	17,095	20,987	29,387
PRISPEVKI DELODAJALCEV ZA SOC. VARNOST (SE V GLOBALNI BILANCI KONSOLIDIRAJO)	42,687	43,894	47,491	52,723	59,212	66,199	80,435	91,116

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 11: Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS - IMF

B I L A N C A P R I H O D K O V	- Delež v primerjavi z BDP, v % (tekoče cene)									
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2000	2001	2002	Predhodni podatki
	Realizacija									
I. S K U P A J P R I H O D K I	43.1	42.7	42.0	43.0	43.6	42.8	40.9	41.5	39.4	
DAVČNI PRIHODKI	41.2	40.4	39.8	40.0	41.1	39.6	37.9	37.9	36.1	
DAVKI NA DOHODEK IN DOBIČEK	7.2	7.7	7.8	7.8	7.5	7.7	7.4	7.5	7.5	
Dohodnina	6.6	6.8	6.7	6.6	6.3	6.4	6.1	6.1	6.1	
Davek od dobička pravnih oseb	0.6	0.9	1.2	1.2	1.2	1.3	1.2	1.5	1.4	
PRISPEVKI ZA SOCIALNO VARNOST	16.3	14.7	13.8	13.8	13.6	13.7	13.1	13.1	2.9	
DAVKI NA PLAČILNO LISTO IN DELOVNO SILO	0.2	0.7	1.3	1.4	1.5	1.7	1.6	1.8	1.8	
Davek na izplačane plače	0.0	0.6	1.2	1.3	1.4	1.6	1.5	1.7	1.7	
Posebni davek na določene prejemke	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	
DAVKI NA PREMOŽENJE	0.6	0.6	0.7	0.9	0.7	0.7	0.6	0.7	0.7	
DOMAČI DAVKI NA BLAGO IN STORITVE	13.4	13.7	14.2	14.7	16.5	14.9	14.3	14.2	12.7	
DAVKI NA MEDN. TRGOVINO IN TRANSAKCIJE	3.5	3.0	2.0	1.5	1.3	0.9	0.9	0.6	0.6	
DRUGI DAVKI	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
NEDAVČNI PRIHODKI	1.8	2.2	2.1	2.7	2.2	2.7	2.6	3.1	2.7	
KAPITALSKI PRIHODKI IN DONACIJE	0.1	0.1	0.1	0.2	0.3	0.4	0.4	0.4	0.6	
PRISPEVKI DELODAJALCEV ZA SOC. VARNOST (SE V GLOBALNI BILANCI KONSOLIDIRAJO)	1.9	1.7	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.7	1.7	

Vir: podatkov. MF, Bilten javnih financ., preračuni UMAR.

Tabela 12: Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS - IMF

B I L A N C A O D H O D K O V	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
	Realizacija							
II. S K U P A J O D H O D K I	957,273	1,083,586	1,256,668	1,423,494	1,613,314	1,781,444	2,030,977	2,241,482
TEKOČI ODHODKI	169,751	192,816	223,184	262,658	298,448	342,767	406,696	450,858
PLAČE IN DRUGI IZDATKI ZAPOSLENIM V DRŽAVNIH ORGANIH IN LOKAL. SKUPNOSTIH	66,826	81,983	96,725	104,147	116,560	131,911	155,275	174,026
IZDATKI ZA BLAGO IN STORITVE V DRŽAVNIH ORGANIH IN LOKALNIH SKUPNOSTIH	76,102	77,928	90,037	106,076	130,943	149,900	178,612	191,705
PLAČILA OBRETI	25,598	31,121	34,686	41,721	50,945	60,956	72,809	85,127
TEKOČI TRANSFERI	694,218	783,390	914,039	1,031,185	1,147,096	1,267,732	1,425,336	1,574,355
SUBVENCUE	41,747	34,547	39,961	49,239	63,088	58,951	63,161	60,435
TRANSFERI POSAMEZNIKOM IN GOSPODINSTVOM	391,785	444,184	519,109	573,820	648,071	731,077	821,358	910,391
TEKOČI TRANSFERI V JAVNE ZAVODE	251,597	294,132	341,157	379,320	398,925	441,645	508,292	566,881
DRUGI TEKOČI TRANSFERI IN REZERVE	10,315	12,311	13,813	28,806	37,012	36,059	32,525	36,648
INVESTICIJSKI ODHODKI - SKUPAJ	93,304	107,379	121,181	140,364	167,770	170,945	198,945	216,269
INVESTICIJSKI ODHODKI	57,376	63,643	67,637	82,206	109,476	111,003	127,996	128,733
INVESTICIJSKI TRANSFERI	35,928	43,736	53,545	58,158	58,294	59,942	70,949	87,536
III. PRESEŽEK / PRIMANJKLJAJ (I. - II.)	913	6,230	-34,081	-25,591	-23,297	-54,720	-63,191	-157,623
PRISPEVKI DELODAJALCEV ZA SOCIALNO VARNOST (SE V GLOBALNI BILANCI KONSOLIDIRAJO)	42,687	43,894	47,491	52,723	58,751	66,199	80,435	91,116

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 12: Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS - IMF

- Delež v primerjavi z BDP, v % (tekoče cene)

B I L A N C A O D H O D K O V	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2000	2001	2002
	Realizacija								Predhodni podatki
II. S K U P A J O D H O D K I	43.1	42.4	43.2	43.8	44.2	44.2	42.2	42.8	42.4
TEKOČI ODHODKI	7.6	7.5	7.7	8.1	8.2	8.5	8.1	8.6	8.5
PLAČE IN DRUGI IZDATKI ZAPOSLENIM V DRŽAVNIH ORGANIH IN LOKAL. SKUPNOSTIH	3.0	3.2	3.3	3.2	3.2	3.3	3.1	3.3	3.3
IZDATKI ZA BLAGO IN STORITVE V DRŽAVNIH ORGANIH IN LOKALNIH SKUPNOSTIH	3.4	3.0	3.1	3.3	3.6	3.7	3.6	3.8	3.6
PLAČILA OBRETI	1.2	1.2	1.2	1.3	1.4	1.5	1.4	1.5	1.6
TEKOČI TRANSFERI	31.3	30.7	31.4	31.7	31.4	31.4	30.0	30.1	29.8
SUBVENCJE	1.9	1.4	1.4	1.5	1.7	1.5	1.4	1.3	1.1
TRANSFERI POSAMEZNIKOM IN GOSPODINSTVOM	17.6	17.4	17.9	17.6	17.8	18.1	17.3	17.3	17.2
TEKOČI TRANSFERI V JAVNE ZAVODE	11.4	11.5	11.8	11.7	10.9	10.9	10.5	10.7	10.7
DRUGI TEKOČI TRANSFERI IN REZERVE	0.1	0.1	0.1	0.9	1.0	0.9	0.9	0.7	0.7
INVESTICIJSKI ODHODKI - SKUPAJ	4.2	4.2	4.2	4.3	4.6	4.2	4.0	4.2	4.1
INVESTICIJSKI ODHODKI	2.6	2.5	2.3	2.5	3.0	2.8	2.6	2.7	2.4
INVESTICIJSKI TRANSFERI	1.6	1.7	1.8	1.8	1.6	1.5	1.4	1.5	1.7
III. PRESEŽEK / PRIMANJLJAJ (I. - II.)	0.0	0.3	-1.2	-0.8	-0.6	-1.4	-1.3	-1.3	-3.0
PRISPEVKI DELODAJALCEV ZA SOCIALNO VARNOST (SE V GLOBALNI BILANCI KONSOLIDIRAJO)	1.9	1.7	1.6	1.6	1.6	1.6	1.6	1.7	1.7

Viri podatkov: MF, Bilten javnih financ, preračuni UMAR.

Tabela 13: Prebivalstvo in aktivnost

- Števila v tisoč, kazalci v %

	1995	1996	1997	1998	1999	2000
PREBIVALSTVO (v tisoč)	1987.5	1991.2	1986.8	1982.6	1985.6	1990.3
Starostna sestava (v %): 0-14 let	18.4	17.8	17.2	16.8	16.4	15.9
15-64 let	69.3	69.5	69.7	69.8	69.9	70.1
65 let in več	12.3	12.7	13.0	13.4	13.7	14.0
AKTIVNO PREBIVALSTVO (A=B+C1)	952.0	946.0	978.0	978.0	959.0	968.0
Delovno aktivni (B)	882.0	878.0	906.0	901.0	886.0	901.0
Osebe v delovnem razmerju (B1)*	642.0	634.7	651.2	652.5	671.0	683.0
Formalno samozaposleni (B2)	109.6	109.6	92.2	92.7	87.5	85.1
Neformalno delovno aktivni (B3=B-B1-B2)	130.5	133.7	162.6	155.8	127.5	132.8
Brezposelni po merilih ILO (C1)	70.0	69.0	72.0	77.0	73.0	68.0
Registrirani brezposelni (C2)	121.5	119.8	125.2	126.1	119.0	106.6
KAZALCI TRGA DELA (v %)						
Stopnja aktivnosti (15-64 let)	68.0	66.7	68.7	68.8	67.7	67.8
moški	73.5	71.5	73.2	73.3	72.3	72.2
ženske	62.4	62.0	64.0	64.1	63.0	63.2
Stopnja aktivnosti (65 let in več)	7.0	6.6	8.3	9.4	8.1	8.3
Stopnja zaposelnosti (15-64 let)	62.9	61.9	63.5	63.3	62.5	62.9
moški	67.7	66.2	68.0	67.6	66.9	67.2
ženske	58.0	57.7	59.0	58.9	57.8	58.5
Stopnja zaposelnosti (55-64 let)	23.5	22.9	23.5	24.2	22.2	22.5
Stopnja anketne brezposelnosti (C1/A)	7.4	7.3	7.4	7.9	7.6	7.0
moški	7.7	7.5	7.1	7.7	7.3	6.8
ženske	7.0	7.0	7.6	8.1	7.9	7.3
mladi (15-24 let)	18.8	18.8	17.6	18.6	18.1	16.8
Stopnja registrirane brezposel. (C2/(B1+B2+C2))	13.9	13.9	14.4	14.5	13.6	12.2
moški	14.2	13.8	13.6	13.4	12.4	11.1
ženske	13.6	14.0	15.3	15.7	15.0	13.5
Struktura delovno aktivnih po anketi						
v agrarnem sektorju	10.4	10.2	12.7	11.5	10.2	10.0
v industriji in gradbeništvu	43.2	42.3	40.2	39.4	38.3	38.1
v storitvah	46.3	47.5	47.0	49.1	51.5	51.9
LETNE STOPNJE RASTI (v %)						
Zaposlenost (po anketi o delovni sili)	3.6	-0.5	3.2	-0.6	-1.7	1.7
Osebe v delovnem razmerju*	-0.8	-1.1	2.6	0.2	2.8	1.8
Formalno samozaposleni	4.2	0.1	-15.9	0.5	-5.6	-2.7
Neformalno delovno aktivni	32.5	2.5	21.6	-4.1	-18.2	4.2
Registrirani brezposelni	-4.4	-1.4	4.5	0.7	-5.7	-10.4
Aktivni po anketi	1.7	-0.6	3.4	0.0	-1.9	0.9
Delovno sposobno prebivalstvo	-0.1	0.5	0.1	-0.1	0.3	0.5
Prebivalstvo	-0.1	0.2	-0.2	-0.2	0.1	0.2
Prebivalstvo v starosti 65 let in več	3.4	3.2	2.4	2.6	2.5	2.2

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 13: Prebivalstvo in aktivnost

- Števila v tisoč, kazalci v %

	2001	2002	2003	2004	2005
			Napoved		
PREBIVALSTVO (v tisoč)	1992.0	1995.7	1996.0	1996.8	1997.0
Starostna sestava (v %): 0-14 let	15.6	15.2	14.8	14.4	14.1
15-64 let	70.1	70.2	70.4	70.4	70.4
65 let in več	14.3	14.6	14.9	15.1	15.4
AKTIVNO PREBIVALSTVO (A=B+C1)	979.0	971.0	972.7	976.5	980.0
Delovno aktivni (B)	916.0	910.0	911.4	918.9	926.1
Osebe v delovnem razmerju (B1)*	694.8	697.9	702.7	710.5	717.6
Formalno samozaposleni (B2)	84.2	85.6	84.6	83.5	82.5
Neformalno delovno aktivni (B3=B-B1-B2)	137.0	126.5	124.1	124.9	126.0
Brezposelni po merilih ILO (C1)	63.0	62.0	61.3	57.6	53.9
Registrirani brezposelni (C2)	101.9	102.6	96.6	92.4	87.2
KAZALCI TRGA DELA (v %)					
Stopnja aktivnosti (15-64 let)	68.3	67.8	67.8	67.9	68.2
moški	73.1	72.2	72.0	72.0	72.1
ženske	63.5	63.3	63.4	63.7	64.0
Stopnja aktivnosti (65 let in več)	8.2	7.1	7.0	6.9	6.8
Stopnja zaposelnosti (15-64 let)	63.9	63.4	63.4	63.9	64.3
moški	68.7	68.2	68.9	69.3	69.6
ženske	58.9	58.6	59.3	59.9	60.4
Stopnja zaposelnosti (55-64 let)	25.0	24.4	24.6	27.3	30.2
Stopnja anketne brezposelnosti (C1/A)	6.4	6.4	6.3	5.9	5.5
moški	5.9	5.9	5.9	5.6	5.3
ženske	7.0	6.8	6.8	6.2	5.8
mladi (15-24 let)	18.1	16.7	16.8	16.1	15.4
Stopnja registrirane brezposel. (C2/(B1+B2+C2))	11.6	11.6	10.9	10.4	9.8
moški	10.4	10.4	10.0	9.8	9.3
ženske	12.9	13.1	12.0	11.2	10.4
Struktura delovno aktivnih po anketi					
v agrarnem sektorju	10.4	9.3	9.3	9.2	9.2
v industriji in gradbeništvu	38.5	38.5	37.8	37.3	36.6
v storitvah	51.1	52.2	52.8	53.5	54.2
LETNE STOPNJE RASTI (v %)					
Zaposelnost (po anketi o delovni sili)	1.7	-0.7	0.2	0.8	0.8
Osebe v delovnem razmerju*	1.7	0.4	0.7	1.1	1.0
Formalno samozaposleni	-1.1	1.7	-1.3	-1.2	-1.2
Neformalno delovno aktivni	3.1	-7.6	-1.9	0.7	0.8
Registrirani brezposelni	-4.5	0.8	-5.9	-4.3	-5.6
Aktivni po anketi	1.1	-0.8	0.2	0.4	0.4
Delovno sposobno prebivalstvo	0.1	0.3	0.2	0.2	0.0
Prebivalstvo	0.1	0.2	0.0	0.0	0.0
Prebivalstvo v starosti 65 let in več	2.4	2.5	1.6	1.9	2.0

Viri: SURS, ZRSZ, ocene, projekcije UMAR.

Opomba: *po mesečni statistiki, do vključno leta 1996 brez podjetji z 1-2 zaposlenima, do vključno leta 1998 brez zaposlenih v javnih delih.

Tabela 14: Tokovi aktivnega prebivalstva med letom

- Števila v tisoč, kazalci v %

	1995	1996	1997	1998	1999	2000
FORMALNO AKTIVNO PREBIVALSTVO ob koncu leta	873.1	867.0	871.1	868.3	880.5	873.1
Delovno aktivni	746.4	742.5	742.5	741.7	766.2	768.5
Registrirani brezposelni	126.8	124.5	128.6	126.6	114.3	104.6
St. registrirane brezposelnosti ob koncu leta	14.5	14.4	14.8	14.6	13.0	12.0
Prilivi iz šol	25.7	25.6	25.4	25.1	25.7	22.7
od tega med brezposelne	22.1	21.1	17.9	18.6	19.6	20.5
- v % od generacije	86.3	82.4	70.4	74.1	76.5	90.3
Dodatno število delovnih dovoljenj za tujce	2.6	0.2	-2.9	-0.5	2.6	2.9
Delež tujcev v formalno aktivnem prebivalstvu	4.5	4.7	4.6	4.0	4.3	4.6
Zaposleni, ki so izgubili delo	57.5	65.4	60.6	58.4	61.1	61.8
- na 100 formalno delovno aktivnih	7.7	8.8	8.1	7.8	8.1	8.1
Registrirani brezposelni, ki so dobili delo	60.0	54.6	56.1	55.4	62.4	60.2
- na 100 formalno delovno aktivnih	8.0	7.3	7.5	7.4	8.2	7.8
Upokojitve (-)	11.5	14.8	15.1	14.8	15.1	14.8
od tega brezposelnih	3.8	4.9	5.0	4.9	4.9	7.0
Umrli (-)	2.8	2.7	2.7	2.7	2.7	2.5
Drugi prilivi v formalno aktivnost (neto)	-12.2	-14.6	-0.6	-9.9	1.7	-15.7
od tega drugi, ki so dobili delo (neto)	0.0	14.3	12.3	8.4	27.1	8.9
drugi črtani brezposelni (-)	12.2	28.9	12.9	18.2	25.4	24.6
- na 100 registrirano brezposelnih	10.1	24.1	10.3	14.5	21.4	23.1
Izobrazbena sestava priliva iz šol (v %)						
- z nižjo izobrazbo ali manj	36.7	31.3	38.0	34.3	25.3	15.5
- s srednjo poklicno izobrazbo	23.4	24.2	21.8	19.5	18.4	18.9
- s srednjo splošno ali strok.izobrazbo	20.2	21.8	17.1	23.3	32.1	36.5
- redni diplomanti	19.7	22.6	23.0	23.0	24.2	29.1
- redni diplomanti	19.7	22.6	23.0	23.0	24.2	29.1

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 14: Tokovi aktivnega prebivalstva med letom

- Števila v tisoč, kazalci v %

	2001	2002	2003	2004	2005
			Napoved		
FORMALNO AKTIVNO PREBIVALSTVO ob koncu leta	886.4	881.5	881.7	885.2	886.2
Delovno aktivni	782.1	781.9	788.5	796.2	801.2
Registrirani brezposelni	104.3	99.6	93.2	89.0	85.0
St. registrirane brezposelnosti ob koncu leta	11.8	11.3	10.6	10.1	9.6
Prilivi iz šol	25.6	28.3	27.4	26.8	25.7
od tega med brezposelne	21.9	21.4	19.8	18.7	17.4
- v % od generacije	85.6	75.7	72.4	69.8	67.7
Dodatno število delovnih dovoljenj za tujce	-8.8	2.1	0.0	1.0	0.0
Delež tujcev v formalno aktivnem prebivalstvu	4.3	4.4	4.4	4.5	4.5
Zaposleni, ki so izgubili delo	65.8	66.0	63.8	62.4	61.4
- na 100 formalno delovno aktivnih	8.4	8.4	8.1	7.9	7.7
Registrirani brezposelni, ki so dobili delo	52.7	52.2	54.4	56.4	58.2
- na 100 formalno delovno aktivnih	6.8	6.7	6.9	7.1	7.3
Upokojitve (-)	14.6	14.8	15.1	15.4	15.9
od tega brezposelnih	7.6	6.9	6.4	6.8	7.3
Umrli (-)	2.5	2.5	2.4	2.4	2.3
Drugi prilivi v formalno aktivnost (neto)	13.6	-18.0	-9.8	-6.6	-6.6
od tega drugi, ki so dobili delo (neto)	41.0	14.8	19.3	15.2	10.4
drugi črtani brezposelni (-)	27.4	32.8	29.1	21.8	17.0
- na 100 registrirano brezposelnih	26.9	31.9	30.1	23.6	19.5
Izobrazbena sestava priliva iz šol (v %)					
- z nižjo izobrazbo ali manj	29.6	11.5	22.6	20.9	22.3
- s srednjo poklicno izobrazbo	22.4	21.1	20.1	18.7	18.6
- s srednjo splošno ali strok.izobrazbo	21.9	42.6	27.3	26.7	24.5
- redni diplomanti	26.1	24.8	30.0	33.7	34.6
- redni diplomanti	26.1	24.8	30.0	33.7	34.6

Vir podatkov: SURS, preračuni in napoved UMAR.

Tabela 15: Bruto investicije

- Tekoče cene, v mio SIT

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2000	2001
Bruto investicije	518,603	598,353	699,370	832,740	1,037,311	1,121,650	1,138,345	1,141,555
Bruto investicije v osnovna sredstva	474,626	574,631	679,465	800,629	999,183	1,076,840	1,085,925	1,131,961
Opremetena osnovna sredstva	463,356	559,814	656,187	773,386	957,133	1,035,101	1,036,093	1,073,404
Zgradbe in objekti	208,261	282,443	342,592	389,695	488,853	522,311	545,585	547,925
Stanovnijske zgradbe	73,711	91,524	113,600	128,590	147,466	152,123	157,589	164,759
Druge zgradbe in objekti	134,550	190,919	228,992	261,105	341,387	370,188	387,997	383,167
Oprema in stroji	243,410	284,374	297,152	363,186	442,641	491,202	481,103	515,854
Transportna oprema	66,787	67,394	67,328	85,565	97,893	109,863	104,370	110,659
Osebnna vozila	34,407	35,709	34,321	39,422	46,649	50,210	37,512	42,357
Druge transportna oprema	32,380	31,685	33,007	46,143	51,244	59,653	66,858	68,302
Druge oprema in stroji	176,623	196,980	229,824	277,621	344,748	381,339	376,733	405,195
Osnovna čreda in dolgotrajni nasadi	4,489	3,711	4,103	4,377	6,178	4,200	9,404	9,625
Stroški transakcij obstoječih sredstev*	7,196	9,286	12,340	16,128	19,460	17,387		
Neopredmetena osnovna sredstva	10,794	14,273	22,476	25,410	39,046	38,924	48,800	55,825
Povprečje vrednosti proizvedenih nefinancijskih sredstev	476	544	802	1,833	3,004	2,815	1,032	2,731
Spremembe zalog	43,762	23,470	20,324	31,813	37,599	44,238	51,564	7,428
Dokončani proizvodi	11,700	5,858	-7,020	9,059	1,670	9,428	13,362	5,291
Nedokončana proizvodnja	4,714	8,583	3,892	8,458	8,029	11,770	13,922	361
Surovine in materiali	1,562	-6,515	6,796	-372	11,527	2,456	3,094	-5,537
Trgovsko blago	25,785	15,544	16,656	14,668	16,373	20,584	21,187	7,313
Nabave minus prodaje vrednostnih predmetov in umetnin	215	252	181	298	529	572	855	2,167

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 15: Bruto investicije

- Struktura v % (tekoče cene)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2000	2001
Bruto investicije	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Bruto investicije v osnovna sredstva	91.5	96.0	97.1	96.1	96.3	96.0	95.4	99.2
Opredmetna osnovna sredstva	89.3	93.6	93.7	92.9	92.3	92.3	91.0	94.0
Zgradbe in objekti	40.2	47.2	48.9	46.8	47.1	46.6	47.9	48.0
Stanovjske zgradbe	14.2	15.3	16.2	15.4	14.2	13.6	13.8	14.4
Druge zgradbe in objekti	25.9	31.9	32.7	31.4	32.9	33.0	34.1	33.6
Oprema in stroji	46.9	44.2	42.5	43.6	42.7	43.8	42.3	45.2
Transportna oprema	12.9	11.3	9.6	10.3	9.4	9.8	9.2	9.7
Osebnna vozila	6.6	6.0	4.9	4.7	4.5	4.5	3.3	3.7
Druška transportna oprema	6.2	5.3	4.7	5.5	4.9	5.3	5.9	6.0
Druška oprema in stroji	34.1	32.9	32.8	33.3	33.2	34.0	33.1	35.5
Osnovna čreda in dolgoletni nasadi	0.9	0.6	0.6	0.5	0.6	0.4	0.8	0.8
Sitroški transakcij obstoječih sredstev*	1.4	1.6	1.8	1.9	1.9	1.6		
Neopredmetna osnovna sredstva	2.1	2.4	3.2	3.1	3.8	3.5	4.3	4.9
Povprečje vrednosti neproizvedenih nefinancnih sredstev	0.1	0.1	0.1	0.2	0.3	0.3	0.1	0.2
Spremembe zalog	8.4	3.9	2.9	3.8	3.6	3.9	4.5	0.7
Dokončani proizvodi	2.3	1.0	-1.0	1.1	0.2	0.8	1.2	0.5
Nedokončana proizvodnja	0.9	1.4	0.6	1.0	0.8	1.0	1.2	0.0
Surovine in materiali	0.3	-1.1	1.0	0.0	1.1	0.2	0.3	-0.5
Trgovsko blago	5.0	2.6	2.4	1.8	1.6	1.8	1.9	0.6
Nabave minus prodaje vrednostnih predmetov in umetnin	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.2

Vir podatkov: SURS.

Opomba: * od leta 2000 dalje sitroški transakcij obstoječih sredstev niso prikazani ločeno temveč skupaj s skupino sredstev na katero se nanašajo.

Tabela prikazuje podatke dveh serij. Prva ima bazno leto 1995. Druška ima bazno leto 2000 in je narejena na osnovi nove revizije nacionalnih računov (SURS, marec 2003). Seriji med seboj nista primerljivi.

Tabela 16: Indikatorji mednarodne konkurenčnosti

- Letne stopnje rasti, v %

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002		2003
								Ocena	Napoved	
Efektivni tečaj tolarija ¹										
Nominalno	-0.5	-9.8	-5.4	-2.6	-5.5	-8.1	-5.8		-2.9	-0.9
Realno ²	10.3	-2.9	0.7	4.0	-0.7	-1.9	-0.1		2.7	2.9
Stroški dela na enoto proizvoda - celotno gospodarstvo ³										
V SIT nominalno	13.0	5.9	6.2	5.1	5.3	11.0	9.3		6.8	5.0
V košari valut - relativno ⁶	10.4	-5.2	0.2	2.2	-1.3	0.7	1.0		2.6	2.7
Stroški dela na enoto proizvoda v predelovalnih dejavnostih ⁴										
V SIT nominalno	9.8	6.9	7.3	5.9	7.3	4.2	8.5		6.1	4.1
V košari valut ⁴	9.3	-3.5	1.5	3.1	1.4	-4.2	2.2		3	3.2
V košari valut - relativno ⁶	9.8	-5.3	4.6	4.3	0.8	-3.3	0.7		1.7	2.3
Komponente ⁵										
Stroški dela na zaposlenega - realno ⁷	4.9	3.9	3.4	3.4	2.9	2.6	1.8		2.1	2.1
Čiste plače in drugi prejemki	6.8	7.7	4.3	3.1	2.5	1.9	0.8		1.6	1.7
Davčna obremenitev plač ⁸	-0.6	-2.6	-0.5	0.6	0.4	0.6	0.6		0.2	0.2
Produktivnost dela	8.4	6.7	4.5	5.4	1.8	7.2	1.7		3.5	3.5
Cene / devizni efektivni tečaj	12.9	-0.8	2.5	5.1	0.3	0.1	2.1		4.3	4.6

Vir podatkov: APP, BS, SURS, OECD, EC, preračuni UMAR.

Opombe:

- ¹ Rast vrednosti pomeni rasti vrednosti tolarija in obratno.
² Merjen z relativnimi cenami živilskih potrebščin.
³ Po statistiki nacionalnih računov.
⁴ Za podjetja in organizacije s 3 in več zaposlenimi (ZAP-M).
⁵ Samo domači faktorji.
⁶ Glede na rast stroškov dela na enoto proizvoda 7 najpomembnejših OECD trgovinskih partneric.
⁷ Deflacijirano s cenami živilskih potrebščin.
⁸ Razmerje bruto plače in prispevki delodajalcev / čiste plače.

Viri:

BS (2003a): Bilten, Banka Slovenije, različne številke.

BS (2003b): Denarni pregled - mesečna informacija, Analitsko raziskovalni center - Banka Slovenije, različne številke.

Consensus Forecasts (2003): različne številke.

EC (2003a): European Economy, Economic Forecasts, Spring 2003. DG for Economic and Financial Affairs, april.

EC (2003b): European Economy, Enlargement papers, Economic Forecasts for the Candidate Countries, Spring 2003, DG for Economic and Financial Affairs, april.

EUROSTAT (2003): News releases, različne številke.

Hunya, Gabor and Jan Stankovsky (2002): WIIW-WIFO Database: Foreign Direct Investment in Central and East European Countries and the Former Soviet Union. Wien: WIIW/WIFO.

IMF (2003): IMF World Economic Outlook: Growth and Institutions. International Monetary Fund, april.

IMF (2002a): IMF World Economic Outlook: Trade and Finance. International Monetary Fund, Washington, september.

IMF (2002b): IMF World Economic Outlook: Recessions and Recoveries. International Monetary Fund, Washington, april.

Majcen, Boris and Matija Rojec (2003): Mechanisms of productivity growth through inward foreign direct investment: Slovenian country report. Ljubljana: Institute for Economic Research.

Mičković, Slaven (2003): Dolg ožje opredeljene države. Ljubljana, maj, tipkopolis.

Newton Holding (2003): Quarterly Watch. Spring.

OECD (2002): Trends and Recent Development in Foreign Direct Investment. Paris: Directorate for Financial, Fiscal and Enterprise Affairs.

OECD (2003): OECD Economic Outlook No. 73, Preliminary Edition, april
<http://www.oecd.org/EN/document/0,,EN-document-33-nodirectorate-no-2-21578-33,00.html>

Penev, Slavica & Matija Rojec (2002): Inward and Outward Investment of Slovenia: Lessons for Countries of South East Europe. Belegrade/Ljubljana: Economic Institute Belgrade/Faculty of Social Sciences, University of Ljubljana. Mimeo.

Podkaminer, Leon et al. (2003): Transition Countries Resist Global Slowdown: Productivity Gains Offset Effects of Appreciation. WIIW Research Reports, No. 293 (February), Vienna: WIIW.

UMAR (2003a): Poročilo o razvoju, Urad za makroekonomske analize in razvoj, Ljubljana, april.

UMAR (2002b): Jesensko poročilo, Ljubljana, november

UMAR (2001b): Slovenija v Evropski uniji, Strategija gospodarskega razvoja Slovenije. Urad za makroekonomske analize in razvoj, Ljubljana, julij.

UNCTAD (2002): Press release, TAD/INF/PR63, 24 October.

WIFO (2002): Economic Outlook for 2002 and 2003. Österreichisches Institut Für Wirtschaftsforschung, Dunaj.

WIIW (2003): The Vienna Monthly Report. The Vienna Institute for International Economic Studies, Dunaj, različne številke.

Zakon o javnih financah (1999): Uradni list R Slovenije, št. 79/99, september

Zagrebačka banka et. al. (2003): New Europe Quarterly Macroeconomic Update, 2003